

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

На правах рукопису

ТИТКО АННА ВАСИЛІВНА

УДК 35.078.3:347.73:336.22

**АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ЗА
ПОРУШЕННЯ ВИМОГ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ**

12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право;
інформаційне право

**Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата
юридичних наук**

Науковий керівник

Дрозд Олексій Юрійович

кандидат юридичних наук, доцент

КИЇВ – 2016

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	4
ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1 ТЕОРИТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОНЯТТЯ, ОЗНАК ТА ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ЗА ПОРУШЕННЯ ВИМОГ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ	14
1.1. Методологія дослідження адміністративної відповідальності поліцейських за порушення вимог фінансового контролю в Україні	14
1.2. Поняття та ознаки адміністративної відповідальності поліцейських за порушення вимог фінансового контролю	29
1.3. Зарубіжний досвід боротьби з порушенням вимог фінансового контролю поліцейськими	46
Висновки до розділу 1	64
РОЗДІЛ 2 ОБ’ЄКТИВНІ ТА СУБ’ЄКТИВНІ ОЗНАКИ СКЛАДУ ПОРУШЕННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ ВИМОГ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ	69
2.1. Об’єкт та об’єктивна сторона складу порушення поліцейськими вимог фінансового контролю	69
2.2. Суб’єкт та суб’єктивна сторона складу порушення поліцейськими вимог фінансового контролю	95
Висновки до розділу 2	118
РОЗДІЛ 3 ОСОБЛИВОСТІ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВІ ПРО ПОРУШЕННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ ВИМОГ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ АДМІНІСТРАТИВНОГО СТЯГНЕННЯ.....	122
3.1. Проведення у справі про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю	122

3.2. Заходи адміністративного стягнення за порушення поліцейськими вимог фінансового контролю	146
3.3. Напрями удосконалення законодавства у сфері адміністративно-юрисдикційної діяльності органів уповноважених виявляти порушення поліцейськими вимог фінансового контролю	163
Висновки до розділу 3	182
ВИСНОВКИ	185
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	192
ДОДАТКИ.....	217

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

КК	Кримінальний кодекс
КУпАП	Кодекс України про адміністративні правопорушення
ПК	Податковий кодекс
ЦК	Цивільний кодекс
КМУ	Кабінет Міністрів України
ЗУ	Закон України
ВРУ	Верховна Рада України
ВСУ	Верховний Суд України
ПВСУ	Пленум Верховного Суду України
ППВСУ	Постанова Пленуму Верховного Суду України
НП	Національна поліція
ООН	Організація Об'єднаних Націй
гл.	глава
дод.	додаток
р.	рік
розд.	розділ
с.	сторінка
ст.	стаття

ВСТУП

Актуальність теми. В законах існують прогалини, колізії, що є наслідком неефективної діяльності політичних інститутів, судової гілки влади, а це зумовлює потребу в адаптації вітчизняного законодавства до європейських вимог та стандартів. Як зазначено у звіті Європейської комісії про виконання Україною критеріїв Плану дій з візової лібералізації, проблемою залишається створення спеціальних інституцій та налагодження їх роботи у боротьбі з корупцією у всіх її проявах. Відповідно до Антикорупційної стратегії на 2014-2017 роки боротьба з корупцією є одним із пріоритетів українського суспільства для розвитку держави. Ключовим заходом на шляху створення чіткої законодавчої та інституційної платформи для формування та реалізації антикорупційної політики є моніторинг та контроль за декларуванням майна, доходів, витрат та зобов'язань фінансового характеру. Тому в цьому аспекті адміністративна відповідальність поліцейських за порушення вимог фінансового контролю є необхідним заходом у запобіганні та протидії правопорушенням, пов'язаних з корупцією.

Крім того, зважаючи на тривалий процес становлення порядку організаційно-правового забезпечення діяльності поліції, важливим залишається формування високого рівня довіри до поліцейських, що можливо лише за умови належної протидії порушенням вимог фінансового контролю.

Це зумовлює потребу в ефективному, якісному та достатньому нормативно-правовому регулюванні заходів виявлення та припинення порушень вимог фінансового контролю серед поліцейських. Адже лише за цих обставин, а також в умовах практичної реалізації норм за порушення вимог фінансового контролю можливо мінімізувати корупційні ризики серед поліцейських і попередити призначення на посади осіб, в діях яких є ознаки корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень. Тільки тоді можна говорити про належний рівень захисту прав, свобод громадян, коли поліцейські

не використовуватимуть власні повноваження всупереч закону та з метою отримання незаконних доходів для покращення власного майнового стану або третіх осіб. А це буде можливим лише за умови своєчасного притягнення до адміністративної відповідальності за порушення вимог фінансового контролю.

Дослідження деяких законодавчих положень про відповідальність за корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення у різний час здійснювалися як на практичному, так і теоретичному рівнях. Підґрунтям вивчення цього питання стали напрацювання К.М. Абдієва, В.В. Богуцького, І.В. Бойка, Ю.П. Битяка, С.С. Гнатюка, С.М. Гусарова, Е.Ф. Демського, Є.В. Додіна, М.І. Камлика, В.К. Колпакова, А.Т. Комзюка, О.В. Кузьменко, О.М. Круглова, М.І. Мельника, В.В. Панкратова, М.І. Хавронюка, С.А. Шепетька, І.В. Шруб, а також зарубіжних науковців Б.В. Волженкіна, А.В. Куракіна, М.В. Костеннікова, Р. Клітгарда, В. Мілера, М.М. Нарусова, С. Роуз-Екерман, О.В. Ткаченка, Р.М. Тучака, А. Шайо, А.О. Яфонкіна та ін.

Однак, незважаючи на масштабну роботу, виконану цими вченими, залишається низка невирішених питань, зокрема: характеристика елементів юридичного складу порушення поліцейськими вимог фінансового контролю; визначення особливостей адміністративної відповідальності поліцейських за порушення вимог фінансового контролю в Україні; з'ясування правового статусу поліцейського як суб'єкта відповідальності за порушення вимог фінансового контролю; дослідження стадій адміністративного провадження у справах про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні; аналіз ознак юридичної відповідальності за порушення вимог фінансового контролю на підставі міжнародного досвіду.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано відповідно до Державної програми щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2015-2017 роки, затвердженої Законом України від 14 жовтня 2014 р. № 1699-VII; Пріоритетних напрямів розвитку правової науки на 2011-2015 роки, затверджених постановою загальних зборів Національної

академії правових наук України від 24 вересня 2010 р. № 14-10; відповідає п. 1.2 Додатку 1, п. 3.12 Додатку 3, п. 6.9 Додатку 6 Переліку пріоритетних напрямів наукового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ України на період 2015-2019 роки, затверджених наказом МВС України від 16 березня 2015 р. № 275, а також пп. 2.1.2, 3.3.4, 3.3.5 Основних напрямів наукових досліджень НАВС на 2014-2017 роки. Тема дисертації затверджена Вченою радою НАВС 30 вересня 2014 р. (протокол № 19) та уточнена Вченою радою НАВС 26 січня 2016 р. (протокол № 1).

Мета і задачі дослідження. *Метою* дисертації є розроблення та вирішення теоретичних та практичних питань адміністративної відповідальності поліцейських за порушення вимог фінансового контролю в Україні.

Для досягнення вищезазначеної мети поставлено такі *задачі*:

- визначити теоретико-методологічні засади адміністративної відповідальності поліцейських за порушення вимог фінансового контролю в Україні;
- розкрити поняття та з'ясувати ознаки адміністративної відповідальності поліцейських за порушення вимог фінансового контролю в Україні;
- узагальнити зарубіжний досвід порядку притягнення до юридичної відповідальності поліцейських за порушення вимог фінансового контролю;
- визначити об'єкт та об'єктивну сторону складу порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні;
- охарактеризувати особливості суб'єкта, суб'єктивної сторони порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні;
- з'ясувати порядок провадження у справах про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю;
- розглянути заходи адміністративного стягнення за порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні;

– запропонувати напрями удосконалення законодавства у сфері адміністративної відповідальності поліцейських за порушення вимог фінансового контролю в Україні.

Об’єкт дослідження – суспільні відносини, що виникають у зв’язку із притягненням фізичних осіб до адміністративної відповідальності за порушення вимог фінансового контролю в Україні.

Предмет дослідження – адміністративна відповідальність поліцейських за порушення вимог фінансового контролю в Україні.

Методи дослідження. Використано загальнонаукові методи формальної логіки (*аналізу, синтезу, дедукції, індукції, аналогії, абстрагування та моделювання*), за допомогою яких розкрито проблему порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні (розділ 1-3). Завдяки спеціальним методам вдалося виокремити особливості адміністративної відповідальності поліцейських за порушення вимог фінансового контролю. *Історико-правовий метод* допоміг з’ясувати розвиток адміністративної відповідальності поліцейських за порушення вимог фінансового контролю в Україні та закордоном (розділ 1); *метод контент-аналізу* дозволив показати в якісно-кількісному співвідношенні тенденції рівня поширення порушення вимог фінансового контролю серед поліцейських в процесі заповнення та подання декларацій про майно, доходи, витрати та зобов’язання фінансового характеру (розділ 1-3); *логіко-семантичний та догматичний методи* використано для виокремлення з масиву ознак корупційних явищ тих, які притаманні порушенню вимог фінансового контролю, а також для з’ясування особливостей спеціального правового статусу поліцейських з характерними їх ознаками та властивостями як суб’єктів декларування (розділ 1, підрозділи 2.1, 2.2, 3.2); *системний* – для визначення місця порушення поліцейськими вимог фінансового контролю серед решти адміністративних правопорушень, пов’язаних з корупцією (підрозділи 2.1, 2.2, розділ 3); *аксіоматичний* – при дослідженні особливостей зарубіжного досвіду відповідальності за порушення вимог фінансового контролю (підрозділ 1.3); *метод герменевтики* використано

при вивченні порушення вимог фінансового контролю як різновиду адміністративних правопорушень через призму ознак діянь, пов'язаних з корупцією (підрозділи 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 3.3); *порівняльно-правовий* – для виявлення переваг та недоліків у функціонуванні спеціальних інституцій з розслідування порушення вимог фінансового контролю в країнах СНД, окремих країн Західної Європи та США (підрозділ 3.3); *формально-логічний метод* виступив універсальним способом формування аргументів, висновків та пропозицій з удосконалення законодавчої регламентації адміністративної відповідальності поліцейських за порушення вимог фінансового контролю (розділи 1-3); *соціологічний* – під час вивчення й узагальнення отриманих висновків з результатами опитування поліцейських (розділ 1, підрозділи 2.2, 3.2, 3.3); *статистичний* – для підтвердження актуальності вивчення адміністративної відповідальності поліцейських за порушення вимог фінансового контролю в Україні через узагальнення судової практики, вивчення помилок правозастосовної діяльності (розділи 1-3); *теоретико-прогностичний метод* дав можливість запропонувати перспективну модель боротьби з порушенням поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні в контексті удосконалення адміністративного законодавства (підрозділи 1.3, 3.3); *структурно-функціональний метод* використано для з'ясування системи ознак складу адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, а також об'єктивних і суб'єктивних характеристик юридичного складу порушення поліцейськими вимог фінансового контролю (підрозділи 2.1, 2.2).

Емпіричну базу дослідження становлять дані проведеного анкетування 250 респондентів, з яких 120 – поліцейські оперативних підрозділів Національної поліції, 130 – поліцейські слідчих підрозділів Національної поліції, а також проаналізовані 22 постанови судів у справах про порушення вимог фінансового контролю.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що ця робота є одним із перших монографічних досліджень, в якій з'ясовано особливості адміністративної відповідальності поліцейських за порушення вимог

фінансового контролю в Україні, що ґрунтується на положеннях чинного законодавства та враховує європейські стандарти. На основі проведеного дослідження вироблено низку концептуальних положень, висновків і пропозицій, що мають практичне значення не лише для теорії адміністративного права та процесу, але й для правозастосування, а саме:

вперше:

- визначено поняття “адміністративної відповідальності поліцейських за порушення вимог фінансового контролю в Україні” як застосування до поліцейських за рішенням суду закріплених санкцією правової норми заходів адміністративного стягнення у визначеному законом процесуальному порядку за несвоєчасне подання декларації про майно доходи, витрати та зобов’язання фінансового характеру, неповідомлення або несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента або про суттєві зміни у майновому стані;

- проведено порівняльно-правове дослідження притягнення до юридичної відповідальності за порушення вимог фінансового контролю за законодавством країн СНД, окремих західноєвропейських країн та США, зокрема, виокремлено елементи юридичного складу цього правопорушення та особливості видів стягнень;

- обґрунтовано необхідність збільшення строку позбавлення права обіймати певні посади та займатися певним видом діяльності з одного до трьох років, а також збільшення мінімального розміру штрафу за порушення вимог фінансового контролю в Україні до суми неоподаткованого мінімуму громадян (далі – НМДГ), що прирівнюється до розміру податкової соціальної пільги станом на поточний рік з метою підвищення ефективності заходів запобігання і протидії корупції в Україні;

- охарактеризовано дискреційні повноваження Національного агентства з питань запобігання корупції щодо визначення відповідальних та особливо відповідальних посад та посад, пов’язаних з корупційним ризиком, які обіймають поліцейські;

удосконалено:

- розподіл стадій провадження у справах про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні;

- визначення поняття “провадження у справах про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю” як закріпленого законом процесуального порядку виявлення, припинення та притягнення поліцейських до адміністративної відповідальності за несвоєчасне подання декларації про майно, доходи, витрати та зобов’язання фінансового характеру, неповідомлення або несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента або про суттєві зміни у майновому стані;

- наукові ідеї щодо диференціації ознак поліцейських як суб’єктів порушення вимог фінансового контролю в Україні;

- теоретичні положення щодо розуміння сутності фінансового контролю, що зумовлює доцільність внесення змін до назви статті 172-6 КУпАП шляхом викладу у такій редакції: “Неподання декларації про майно, доходи, витрати та зобов’язання фінансового характеру або неповідомлення про відкриття валютного рахунку”;

- положення про необхідність виключення поняття повторності як її кваліфікуючої ознаки порушення вимог фінансового контролю;

дістало подальшого розвитку:

- теоретичні положення щодо характеристики об’єктивних та суб’єктивних ознак юридичного складу порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні;

- пропозиції щодо особливостей ознак адміністративної відповідальності за порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні;

- наукові підходи до класифікації заходів адміністративних стягнень за порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні;

- наукові положення, що стосуються повноважень Національного антикорупційного бюро та Національного агентства з питань запобігання

корупції як органів протидії і запобігання порушенням поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні в контексті їх дискреційних повноважень.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що сформульовані та викладені в дисертації положення, висновки та пропозиції впроваджені у:

– *науково-дослідну роботу* – для здійснення загальнотеоретичних і галузевих досліджень щодо удосконалення адміністративно-правового регулювання притягнення поліцейських до адміністративної відповідальності за порушення вимог фінансового контролю (акти впровадження Міжвідомчого науково-дослідного центру з проблем боротьби з організованою злочинністю при Раді національної безпеки і оборони України від 27 жовтня 2015 р. № 33, Відкритого міжнародного університету розвитку людини “Україна” від 8 листопада 2015 р., Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ від 22 вересня 2015 р., Науково-дослідного інституту публічного права від 15 жовтня 2015 р.);

– *законотворчу діяльність* – при підготовці змін і доповнень до проекту Закону України про внесення змін до Закону України “Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті” щодо валютного регулювання та валютного контролю від 1 березня 2015 р. № 2265, нової редакції Закону України “Про запобігання корупції” щодо чіткого визначення кола осіб, що підпадають під термін “посадові особи” від 20 квітня 2015 р. № 2525-1 (довідка Інституту законодавства Верховної Ради України від 24 червня 2015 р. № 22/391-1-6), а також при здійсненні антикорупційної експертизи законопроектів (акт впровадження Комітету Верховної Ради України з питань запобігання і протидії корупції від 21 грудня 2015 р. № 04-19/11-307);

– *навчальний процес* – для викладання навчальних дисциплін “Адміністративна діяльність”, “Адміністративне право України”, “Адміністративний процес”, “Адміністративно-деліктне право”, а також підготовки навчальних посібників, лекцій, методичних рекомендацій, розділів підручників для курсантів вищих навчальних закладів МВС і МОН України

(акти впровадження Відкритого міжнародного університету розвитку людини “Україна” від 10 грудня 2015 р., Національної академії внутрішніх справ від 14 серпня 2015 р., Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ від 22 вересня 2015 р.).

Апробація результатів дисертації. Основні положення та результати дослідження обговорювалися та отримали схвалення на засіданнях кафедри адміністративної діяльності Національної академії внутрішніх справ. Підсумки розробки проблеми в цілому, окремі її аспекти, отримані узагальнення були апробовані на всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях: “Актуальні завдання та напрями розвитку юридичної науки в XXI столітті: матеріали міжнародної науково-практичної конференції” (м. Львів, 22–23 серпня 2014 р.); “Пріоритети національного реформування держави і права: теорія та практика” (м. Київ, 8 жовтня 2014 р.); “Проблеми правової реформи та розбудови громадянського суспільства в Україні” (м. Харків, 17–18 жовтня 2014 р.); “Реформи законодавства України в умовах євроінтеграції” (м. Київ, 30 жовтня 2014 р.); “Роль права та закону в громадянському суспільстві” (м. Київ, 13–14 лютого 2015 р.); “Актуальні правові питання сьогодення в умовах євроінтеграції України” (м. Київ, 15 травня 2015 р.); “Організаційні та правові засади забезпечення економічної безпеки держави в контексті європейської інтеграції” (м. Київ, 27 травня 2015 р.).

Публікації. Основні теоретичні положення та висновки дисертації висвітлено в 14 наукових публікаціях, серед яких шість наукових статей опублікованих у фахових виданнях, затверджених МОН України, одна – у закордонному науковому виданні (Республіка Киргизія), сім тез доповідей – у збірниках науково-практичних конференцій.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОНЯТТЯ, ОЗНАК ТА ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ЗА ПОРУШЕННЯ ВИМОГ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

1.1. Методологія дослідження адміністративної відповідальності поліцейських за порушення вимог фінансового контролю в Україні

Україна сьогодні здійснює будівництво демократичної правової держави, але корупційні прояви, що загрожують цьому процесу, не дають їй розвиватися у прогресивному напрямку. Корупцію можна порівняти за аналогією з концепцією “чорного лебедя” Н. Талеба, яка демонструє масштабні явища через призму таких ключових характеристик, як: аномальність, значна сила впливу, ретроспективність пояснення, подія має раціоналістичне пояснення, як очікувана, тому виникнення, так званих “чорних лебедів” є передбачуваними і закономірними явищем з точки зору минулого [161, с. 154].

Корупції притаманна закономірність виникнення та масштабний вплив на розвиток держави, зокрема на політичну, економічну та морально-етичну сторони життя суспільства. Знищуючи систему державного правління зсередини, вона руйнує принципи формування демократичної правової держави, створюючи деформований образ державності.

Згідно з результатами проведеного Міжнародною фундацією виборчих систем (IFES) дослідження громадської думки, корупція входить до четвірки найбільших проблем населення і викликає особливе занепокоєння у 47 % громадян [129]. Відповідно до показників Індексу сприйняття корупції (CPI) у світі за рівнем поширеності корупції в державному секторі Україна зі 175 країн посіла 144 місце, розділивши його з Центрально-Африканською Республікою,

Камеруном, Іраном, Нігерією, Папуа-Новою Гвінеєю, що промовисто свідчить про місце, яке Україні відвела світова спільнота [82]. У 2014 році, отримавши лише один додатковий бал в порівнянні з 2013 роком, Україна залишилася серед корумпованих держав. Вона набрала 26 балів зі 100 можливих і зайняла 142 місце зі 175 позицій, розділивши його з Угандою та Коморськими островами як одна з найбільш корумпованих країн світу [60]. За результатами світового Індексу сприйняття корупції 2015 року Україна посіла 130 місце зі 168 позицій, набравши 27 балів із 100 можливих, поруч з Камеруном, Іраном, Непалом, Парагваєм, Нікарагуа, Коморськими островами [61]. Зважаючи на зростаючий вплив корупційних факторів у всіх сферах життя, сьогодні важливим завданням є розробка послідовного плану дій щодо протидії та боротьби з корупційними та пов'язаними з корупцією правопорушеннями.

Основою боротьби з цим явищем повинно стати прийняття якісно нових нормативно-правових актів, спрямованих на подолання проявів корупції. Так, Державна програма щодо запобігання та протидії корупції на 2011-2015 роки регламентувала основні напрямки боротьби з корупційними правопорушеннями у системі МВС, зокрема для громадян змінилися умови доступу до інформації про діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування через оприлюднення результатів комплексної статистики про результати роботи правоохоронних органів щодо виявлення, припинення і розслідування корупційних правопорушень та притягнення до адміністративної відповідальності осіб, які вчинили корупційні правопорушення та формування Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні правопорушення [129]. Сьогодні розроблена інформаційна система, яка містить таку інформацію: прізвище, ім'я, по-батькові, дату та номер судового рішення, дату наказу про накладення дисциплінарного стягнення, сферу діяльності та державного управління.

Для подолання корупції в Україні варто забезпечити реалізацію послідовних системно-методологічних заходів, які беруть за основу принципи послідовності та плановості.

Особливістю дослідження адміністративної відповідальності поліцейських за порушення вимог фінансового контролю в Україні є процес дослідження вчинення цього діяння через систему ознак порушень, пов'язаних з корупцією, саме з точки зору вчинення його спеціальним суб'єктом, яким є поліцейський, а також необхідність, підтверджену європейськими рекомендаціями щодо доцільності створення спеціального органу, уповноваженого розглядати справи про корупційні правопорушення. В контексті вивчення антикорупційного законодавства слід зауважити про те, що в Законі України “Про запобігання корупції” існує Розділ VII “Фінансовий контроль”, який служить підтвердженням важливості вивчення проблеми попередження порушення вимог фінансового контролю у зв'язку з його високим корупційним ризиком [127]. Адже саме диспозицію норми статті 172-6 КУпАП “Порушення вимог фінансового контролю” слід розглядати в контексті адміністративного та антикорупційного законодавства як порушення своєчасності подання, інформування та порядку заповнення декларації про майно, доходи, витрати та зобов'язання фінансового характеру, що може слугувати надійним засобом укриття незаконно отриманих доходів та витрат поліцейськими як суб'єктами декларування [168, с. 105-110].

У літературі залишається повністю не окресленою проблематика вивчення особливостей такого адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, як порушення вимог фінансового контролю в Україні, вчинених поліцейськими. В ході дослідження використовувалися методи емпіричного (спостереження, порівняння, опитування, експертних оцінок, абстрагування), теоретичного (аксіоматичний, аналізу і синтезу, індукції та дедукції, моделювання, герменевтики, історико-правовий) дослідження та методи, які використовуються як на першому, так і на останньому рівнях дослідження (контент аналізу, формально-логічний (догматичний), теоретико-прогностичний, структурно-функціональний, логіко-семантичний, системний, порівняльно-правовий). Розглянемо детально кожен з них.

Метод спостереження використано при розгляді адміністративного законодавства з точки зору порядку застосування відповідальності за порушення вимог фінансового контролю як адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, в контексті історичного розвитку, при створенні цілісного уявлення про динаміку розвитку адміністративної норми про порушення вимог фінансового контролю.

Крім того, науково-теоретичним підґрунтям для дослідження проблем адміністративної відповідальності поліцейських за вчинення корупційних правопорушень стали дисертаційні дослідження наступних науковців: 1) О.В. Ткаченка “Адміністративно-правові засади протидії корупції в органах внутрішніх справ” (2008 р.) [179]; 2) Д.І. Йосифовича “Адміністративна відповідальність посадових осіб органів місцевого самоврядування за корупційні діяння” (2009 р.) [58]; 3) М.Ю. Бездольного “Адміністративно-правові засади діяльності органів внутрішніх справ щодо протидії корупції” (2009 р.) [20]; 4) В.А. Завгороднього “Адміністративно-правове регулювання взаємодії органів внутрішніх справ та громадських організацій у протидії корупції” (2010 р.) [49]; 5) С.М. Алфьорова “Адміністративно-правовий механізм протидії корупції в органах внутрішніх справ” (2011 р.) [4]; 6) І.А. Дьоміна “Адміністративно-правові засади запобігання та протидії корупції міліцією України” (2011 р.) [46]; 7) І. І. Яцківа “Адміністративно-правові засади протидії корупції в Україні” (2011 р.) [206]; 8) О.З. Захарчука “Використання досвіду органів влади зарубіжних країн у боротьбі з корупційними правопорушеннями в Україні: адміністративно-правовий аспект” (2012 р.) [54]; 9) С.Я. Петрашка “Міжнародно-правовий механізм протидії корупції” (2012 р.) [110]; 10) А.О. Яфонкіна “Адміністративно-правові заходи боротьби з корупцією серед державних службовців в Україні” (2013 р.) [205]; 11) Г.П. Єнца “Організація державного фінансового контролю в системі публічних фінансів” (2012 р.) [47]; 12) В.В. Кулажнікова “Правові і організаційні основи участі міліції в реалізації фінансового контролю” (2009 р.) [86]; 13) М.М. Нарусова “Юридична відповідальність за неподання відомостей,

необхідних для реалізації податкового контролю” (2011 р.) [102]; 14) А.П. Белікова “Органи внутрішніх справ в системі державного фінансового контролю (фінансово-правовий аспект)” (2009 р.) [19].

На сьогодні, не зважаючи на рівень дослідження питання корупційних та пов’язаних з корупцією правопорушень, залишається низка невирішених завдань: 1) не сформульовано поняття “адміністративне правопорушення, пов’язане з корупцією” та “порушення вимог фінансового контролю”; 2) не визначено місце адміністративних правопорушень, пов’язаних з корупцією, серед корупційних правопорушень; 3) не розглянуто механізм адміністративного порядку розгляду справ про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю; 4) не досліджено досі питання особливостей адміністративної відповідальності за порушення поліцейськими вимог фінансового контролю; 5) не проаналізована через кількісно-якісні показники результативність застосування адміністративних стягнень за порушення вимог фінансового контролю, вчинених поліцейськими; 6) не розглянуто латентність вчинення порушення вимог фінансового контролю як адміністративного правопорушення, пов’язаного з корупцією, що порушує вимоги, заборони та обмеження, встановлені Законом України “Про запобігання корупції”; 7) не досліджено проблему рівня зростання незаконного збагачення через призму порушення вимог фінансового контролю шляхом порушення порядку заповнення декларації; 8) не проаналізовано практику судів з розгляду справ про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю.

Тому надалі залишається недослідженою проблема адміністративних правопорушень, пов’язаних з корупцією, що вчиняються поліцейськими. У зв’язку із цим, у дисертації окреслюється необхідність проведення дослідження щодо з’ясування виникнення, існування та поширення такого явища, як порушення вимог поліцейськими фінансового контролю в Україні, запозичення досвіду боротьби з вищезазначеним видом правопорушення в інших країнах світу, порядку адміністративного провадження, видів стягнення за порушення

вимог фінансового контролю, а також удосконалення шляхів протидії виникненню цього явища серед поліцейських.

Науково-практичну базу дисертаційного дослідження склав аналіз узагальнення практики Верховного суду України, Вищих спеціалізованих судів та судів місцевого рівня щодо застосування антикорупційного законодавства при розгляді справ про корупційні правопорушення, судові рішення Барського районного суду Вінницької, Кіровоградської та Дніпропетровської областей, листи Апеляційного суду міста Києва про узагальнення судової практики застосування законодавства про відповідальність за окремі корупційні правопорушення, передбачених Законом України “Про запобігання корупції” [182; 183; 184].

Індуктивний та дедуктивний методи використані при вивченні ознак порушення вимог фінансового контролю як адміністративного правопорушення, пов’язаного з корупцією, а також визначення ознак поліцейських як суб’єктів відповідальності за порушення вимог фінансового контролю. Завдяки цьому методу вдалося з’ясувати тотожність дефініцій назви Глави 13-А Кодексу України про адміністративні правопорушення “Адміністративні корупційні правопорушення” при її заміні на “Адміністративні правопорушення, пов’язані з корупцією”, що мають споріднене значення. Проте, законодавець вніс до статті 1 Закону України “Про запобігання корупції” зміни, окресливши корупційні правопорушення як такі, що мають ознаки корупції, в той же час правопорушення, пов’язані з корупцією, не мають таких ознак і порушують встановлені вимоги, заборони та обмеження, передбачені однойменним законом. Видається незрозумілим, яке тоді відношення порушення вимог фінансового контролю має до корупційних діянь. Підтвердженням цього можуть слугувати результати опитування респондентів На питання чи законодавчо обґрунтованим є віднесення норми про порушення вимог фінансового контролю до категорії адміністративних правопорушень, пов’язаних з корупцією так відповіло 81,5 % (106) респондентів, ні – 18,5 % (24) (див. Додаток А).

У ст. 1 Закону України “Про запобігання корупції” закріплено поняття – “правопорушення, пов’язане з корупцією”, під яким розуміють діяння, що не містить ознак корупції, але порушує встановлені вимоги, заборони та обмеження, вчинене особою, зазначеною у ч. 1 ст. 3 Закону України “Про запобігання корупції”, за яке законом встановлено кримінальну, адміністративну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність [127]. До прийняття останньої редакції головного антикорупційного закону порушення вимог фінансового контролю належало до адміністративних корупційних правопорушень, проте позиція законодавця змінилася і тому з’явилася нова назва “правопорушення, пов’язані з корупцією”. Як в першому, так і в другому випадку номінальність назв та необґрунтованість віднесення цієї норми до зазначеної категорії правопорушень дають підстави стверджувати про недосконалість правового регулювання. Це поняття, на нашу думку, не має належних правових підстав, оскільки не є визначено, будучи пов’язаними з корупцією діяння (дія або бездіяльність) має безпосереднє відношення до корупцією прямо чи опосередковано, проте в Законі України “Про запобігання корупції” вказано на відсутність ознак корупції у правопорушеннях, пов’язаних з корупцією.

При автентичному тлумаченні дефініції “правопорушення, пов’язані з корупцією”, під цим поняттям розуміють протиправну, умисну або необережну дію чи бездіяльність, яка посягає на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління, що пов’язана з використанням уповноваженими особами, наданих їм службових повноважень чи пов’язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди уповноваженій особі, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов’язаних з ними

можливостей, за яку встановлено кримінальну, адміністративну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність.

Таким чином, це правопорушення безпосередньо має відношення до корупційних діянь, а отже з точки зору формально-логічних законів, а саме закону достатньої підстави, принципу доцільності обґрунтування, а також застосовуючи закон суперечності, який декларує, що не можуть бути істинними два несумісних висловлювання про один і той же предмет, що беруться в один і той же час та в одному і тому ж відношенні, тобто не може бути істинним поняття про те, що ці правопорушення не мають ознак корупції, але водночас є пов'язаними з корупцією. Водночас не можуть бути істинними висловлювання А та протилежне А [52].

Отже, можна стверджувати про наявний паралогізм (логічна помилка, допущена не навмисне, звичайно через незнання логічних правил) у законодавчому визначенні “правопорушення, пов'язаного з корупцією”.

Діалектичний метод використано при методичному вивченні корупційних явищ та їх проявів у взаємозв'язку, взаємообумовленості через призму поступової трансформації корупції як сфери виникнення різних дотичних юридичних складів правопорушень. Також за допомогою цього методу з'ясовано, що вагомою зміною є переміщення внесення завідомо недостовірних відомостей про декларації про майно, доходи, витрати та зобов'язання фінансового характеру з частини третьої статті 172-6 КУпАП до статті 366-1 “Декларування недостовірної інформації” Кримінального кодексу України, при цьому звернімо увагу на те, що об'єктом виступають суспільні відносини у сфері службової та професійної діяльності, пов'язані з наданням публічних послуг. Сьогодні законодавчо не виділено корупційні правопорушення окремою Главою або Розділом з відповідною назвою у головному антикорупційному законі, що унеможливорює правильну кваліфікацію діяння та накладення відповідного стягнення за вчинене. Якщо у КУпАП міститься Глава 13-А “Адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією”, де чітко зазначено види правопорушень, то у КК України чіткого

регламентування таких законодавчих норм немає, що дає змогу на власний розсуд уповноважених осіб визначати належність правопорушення до корупційних, а це породжує дискреційність повноважень суддів при розгляді матеріалів кримінального провадження.

Метод системного аналізу та синтезу використано при вивченні явища корупції як передумови до розвитку цілого інституту адміністративної відповідальності за правопорушення, пов'язані з корупцією, в тому числі порушення вимог фінансового контролю. В дослідженні акцентовано увагу на концепцію Р. Клітгарда, що пропонував розглядати прояви корупційних та пов'язаних з ними діянь, через призму підкупу, продажності; зловживання владою або посадовим становищем, здійснене з певних особистих інтересів; використання посадових повноважень, статусу посади, а також її авторитету для задоволення особистого інтересу або інтересів третіх осіб; елемент (ознака) організованої злочинності [32, с. 5].

Абстрагування використано в процесі дослідження відповідальності за порушення вимог фінансового контролю при розгляді адміністративної відповідальності в контексті розвитку юридичної відповідальності. Абстрагування диференційного характеру використовуємо при визначенні загальних та спеціальних ознак адміністративної відповідальності за порушення вимог фінансового контролю як загальної категорії та з'ясуванні санкцій за цей вид адміністративного правопорушення.

За допомогою *дедуктивного та методу синтезу* виведено формулу порушення вимог фінансового контролю як виду адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією – протиправного, умисного, діяння (дії або бездіяльності) що порушує встановлений порядок декларування майна, зокрема неподання декларації про майно, витрати та зобов'язання фінансового характер, неповідомлення чи несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента або про суттєві зміни у майновому стані, що супроводжується використанням суб'єктом відповідальності, наданих йому службових повноважень та пов'язаних із цим

можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття обіцянки або пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка чи пропозиція або надання неправомірної вигоди суб'єкту корупції, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень та пов'язаних із цим можливостей, і за яке передбачено адміністративну відповідальність

В дослідженні наведено визначення дефініцій “корупція”, “корупційне діяння”, “корупційне правопорушення”, як часткового та загального. Систематизовано поняття “корупції” через різноманіття доктринальних бачень. Розглянуто визначення надане Міждисциплінарною робочою групою Ради Європи корупції як хабарництва і будь-якої іншої поведінка осіб, яким доручено виконання певних обов'язків у державному або приватному секторі, і яка веде до порушення виконання обов'язків, покладених на них як на державних посадових осіб або на приватних співробітників чи незалежних агентів, або ж веде до відносин іншого типу, націлених на отримання будь-яких незаконних вигод для себе чи інших [120]. Це дозволило з'ясувати, що порушення вимог фінансового контролю є різновидом корупційних діянь, оскільки має на меті приховати доходи та винагороди у вигляді коштів, матеріальні благ та інших ресурсів, що ставить під сумнів законність отриманого.

Через призму *індуктивного методу* співставлено та досліджено ключові поняття та створено цілісну картину порушення вимог фінансового контролю як виду адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією.

Для побудови моделі європейського зразка боротьби з порушеннями вимог фінансового контролю ми провели порівняльно-правовий аналіз задля виокремлення основних видів органів, які займаються розглядом порушень, пов'язаних з неналежним заповненням декларації, внесення недостовірних відомостей до неї, а за допомогою моделювання вдалося вивести власну формулу найоптимальніших адміністративних стягнень за порушення вимог фінансового контролю.

Через *контент аналіз* проведено класифікацію органів, що здійснюють боротьбу з корупційними правопорушеннями загалом та порушенням вимог фінансового контролю зокрема, з метою визначити позитивні та негативні риси їх функціонування на: 1) агентства, які мають правоохоронні повноваження та превентивні функції; 2) служби боротьби з корупцією в структурі правоохоронних органів; 3) органи здійснення та моніторингу антикорупційної політики.

Системно-структурний метод допоміг розмежувати об'єктивну сторону порушення вимог фінансового контролю: несвоєчасне подання декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, неповідомлення або несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента, які у сукупності становлять цю адміністративну норму, а також елементи складу порушення вимог фінансового контролю, вивівши із законодавчої бази про корупцію та загального курсу “Адміністративного права” об'єкта, об'єктивну сторону, суб'єкта та суб'єктивну сторону порушення вимог фінансового контролю. Вирізняє цей вид правопорушень з-поміж інших саме факультативні ознаки суб'єктивної сторони, до яких відносять мотив та мета, які, на нашу думку, слід включити до обов'язкових складових, чого на законодавчому рівні не закріплено.

Аксіоматичним методом із загальних положень виведено формулу ознак порушення вимог фінансового контролю, серед яких діяння (дія чи бездіяльність), що має наслідком отримання вигод майнового та немайнового характеру; причинно-наслідковий зв'язок між дією та наслідком; наявність умислу на отримання переваг, пільг та інших вигод; суб'єктом відповідальності за порушення вимог фінансового контролю виступають особи, які зазначені в Законі України “Про запобігання корупції”; має суспільну шкідливість, яка є менш значною за кримінальні корупційні правопорушення; формальний склад правопорушення, що має основу саме діяння, а не наслідок.

За допомогою *історико-правового методу* вдалося простежити витoki виникнення інституту адміністративної відповідальності за порушення вимог

фінансового контролю через вивчення системи корупційних та пов'язаних з корупцією правопорушень. Також розглянуто в кореляційному відношенні схожість та відмінність органів боротьби з корупцією залежно від особливостей правових сімей країни, в яких функціонують ці органи. Через правовий аспект цього методу розкрито зміст прийнятих міжнародних актів, присвячених боротьбі з корупцією, в системі законодавства України.

Завдяки *методу герменевтики*, досліджено низку нормативно-правових актів міжнародного характеру, які прямо чи опосередковано пов'язані з порушенням вимог фінансового контролю як адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією. Так, було проаналізовано та надано власне тлумачення положень Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції, Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією, Цивільної конвенції про боротьбу з корупцією та Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності з точки зору проявів корупції [140; 83; 191; 78].

Метод системного аналізу допоміг розкрити сутність юридичної форми та змісту відповідальності за порушення вимог фінансового контролю в системі юридичних наук через співвідношення цілого в якості юридичної відповідальності та частини – адміністративної відповідальності з точки зору системи загальних ознак, що виявляється у державному примусі, обов'язку зазнавати втрат майнового та немайнового характеру, настання лише при наявності юридичного складу правопорушення, накладається уповноваженим органом (посадовою особою), якому делеговано державно-владні функції, здійснюється в ході правозастосовної діяльності в певному процедурно-процесуальному порядку.

Методи моделювання та аналогії допомогли сформулювати на закордонних прикладах власну модель, здійснивши побудову алгоритму дій спеціалізованих інституцій у боротьбі з корупцією та вивести ефективну систему органів уповноважених розглядати справи про порушення вимог фінансового контролю, зокрема Національного агентства з питань запобігання корупції та

Національного антикорупційного бюро. За допомогою аналогії проведено паралель між основними європейськими напрямки та стандартами боротьби з порушеннями вимог фінансового контролю. Побудова аналогій на основі систем країн Європи за напрямом функціональних можливостей інституцій, покликаних розслідувати корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення, до яких і відноситься порушення вимог фінансового контролю, сформувала загальну систему, де виділяють агентства, які мають правоохоронні повноваження та превентивні функції; служби боротьби з питань запобігання та протидії корупції в структурі правоохоронних органів; інституції із попередження та припинення корупції, розроблення антикорупційної політики і координації дій.

Порівняльно-правовий метод допоміг з'ясувати переваги та недоліки кожної з систем. Так, модель служби у структурі правоохоронних органів є найпоширенішою у країнах Західної Європи. Зразком є Норвегія – Норвезьке національне управління з розслідування і кримінального переслідування злочинів у сфері економіки та навколишнього середовища, Бельгія – Центральне управління боротьби проти корупції, Іспанія – Спеціальна прокурорська служба з припинення економічних злочинів, пов'язаних з корупцією, Хорватія – Управління з припинення корупції та організованої злочинності, Румунія – Національний антикорупційний директорат і Угорщина – Центральне управління розслідування. Крім того, в них існують вузькоспеціалізовані органи з юрисдикцією, що займаються корупційними правопорушеннями, які вчиняють поліцейські, у Німеччині – Департамент внутрішніх розслідувань та Великобританії – Загін боротьби проти корупції в поліції метрополії.

Логіко-семантичний метод допоміг виокремити основні недоліки у системі адміністративної відповідальності за порушення вимог фінансового контролю, а тому було запропоновано: 1) розробити практичну та теоретичну базу для характеристики особливостей адміністративної відповідальності за порушення вимог фінансового контролю, пов'язаного з діями поліцейських;

2) розмежувати схожість ознак складів кримінальних корупційних та адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією, за порушення вимог фінансового контролю; 3) виокремити ознаки об'єкта, об'єктивної сторони, суб'єкта, суб'єктивної сторони характерних для складу порушення вимог фінансового контролю, визначеного у КУпАП; 4) проаналізувати необхідність включення мотиву та мети як обов'язкових ознак суб'єктивної сторони диспозиції статті 172-6 КУпАП; 5) удосконалити діяльність вітчизняних антикорупційних органів щодо запобігання та боротьбі з порушенням вимог фінансового контролю; 6) проаналізувати закордонний досвід діяльності спеціальних інституцій з розслідування адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією, в контексті порушення вимог фінансового контролю; 7) вивчити процедурний порядок притягнення до адміністративної відповідальності за порушення вимог фінансового контролю уповноваженими органами.

Теоретико-прогностичний метод сприяв розробленню пропозицій щодо удосконалення адміністративного законодавства в частині внесення змін до статті 172-6 “Порушення вимог фінансового контролю” КУпАП та до інших статей, пов'язаних з порядком заповнення декларації. Допоміг передбачити тенденції розвитку корупційних проявів та їх детермінантів для запобігання порушенню вимог фінансового контролю, вчиненого поліцейським, удосконалити механізм роботи Національного антикорупційного бюро та Національного агентства з питань запобігання корупції щодо протидії та попередження вчинення порушень у сфері фінансового контролю.

За допомогою *структурно-функціонального методу* вдалося дослідити ознаки порушення вимог фінансового контролю як адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, а отже розглянути це правопорушення через призму ознак корупції – 1) діяння (дія або бездіяльність); 2) наявності умислу; 3) мета – приховування доходів та винагород; 4) спеціальний суб'єкт декларування – поліцейський. Структурно-функціональний метод використано для виведення формули притаманних ознак

юридичного складу порушення вимог фінансового контролю, вчинених поліцейськими.

Вивчення особливостей зазначеного юридичного складу через систему його елементів: об'єкта, суб'єкта, об'єктивної та суб'єктивної сторони дало змогу створити ланцюг детермінантів, що сприяють зростанню рівня приховування незаконно отриманих доходів та винагород та наслідків такої діяльності.

За допомогою використання *догматичного методу* визначено поняття “адміністративна відповідальність за порушення вимог фінансового контролю, вчинених поліцейськими”, “провадження у справах про порушення вимог фінансового контролю”, “адміністративні правопорушення, пов’язані з корупцією”. Виокремлено стадії провадження у справах про порушення вимог фінансового контролю, зокрема: початок розгляду справи про порушення вимог фінансового контролю, вчинених поліцейськими, і попереднє з’ясування її обставин; розгляд справи про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю, і винесення по ній постанови; оскарження постанови про порушення вимог фінансового контролю; виконання постанови про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю.

Метод статистичний та анкетування допоміг з’ясувати думки працівників практичних підрозділів щодо дієвості застосування адміністративної норми про порушення вимог фінансового контролю та шляхів удосконалення адміністративного законодавства щодо декларування майна. Через аналіз соціологічної інформації, зібраної в процесі опитування, вдалося сформулювати думку про те, що близько 45,4 % (59) опитаних поліцейських підтримало розмежування корупційних правопорушень на адміністративні та кримінально карані, на противагу 54,6 % (71) респондентів, які не бачать перспективи такого розмежування. Водночас на запитання чи дійсно є результативним криміналізація норми щодо декларування недостовірної інформації та позбавлення за це волі 64,6 % (84) опитаних поліцейських відповіли “так”, 35,4 % (46) – заперечили (див. Додаток А).

Усі ці методи в сукупності дозволили всебічно, повно та об'єктивно розглянути положення статті 172-6 “Порушення вимог фінансового контролю” КУпАП. Загальні методи дозволили виокремити порушення вимог фінансового контролю, вчинених поліцейськими, як виду адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, розглянути розвиток його в контексті трансформації корупційних правопорушень. За допомогою спеціальних методів були сформовані основні ознаки та особливості адміністративної відповідальності за порушення вимог фінансового контролю, охарактеризовано суб'єкта відповідальності – поліцейського як особи з підвищеним рівнем відповідальності, яка наділена державно-владними функціями. Як загальні, так і спеціальні методи дозволили проаналізувати юридичний склад порушення поліцейськими вимог фінансового контролю, об'єкт, суб'єкт, об'єктивну та суб'єктивну сторони.

1.2. Поняття та ознаки адміністративної відповідальності поліцейських за порушення вимог фінансового контролю

Зважаючи на високий рівень недовіри громадян до правоохоронних органів, слід створити ефективний механізм гарантування захисту прав та свобод громадян та попередження проявів корупції, оскільки вона є одним із основних чинників зниження авторитету та рівня довіри населення до силових структур. Однак, за даними проведеного опитування Фондом “Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва” та соціологічною службою Центру Разумкова з 2014 по 2015 роки з'ясовано, що суттєво зросла недовіра до судів (- 72 %, було -52 %), прокуратури (-64 %, було -48 %), міліції (-58 %, було -48 %). Далі за рівнем недовіри йдуть: політичні партії (-56 %, було -44 %), Конституційний Суд України (- 56 %, було -40 %), Служба безпеки України (-34 %, було -27 %) [161].

Таким чином, авторитет правоохоронної системи повинен бути

недоторканим, оскільки саме вона забезпечує державницьку політику щодо захисту прав і свобод громадян, підтримання громадського порядку та розслідування злочинів. У суспільстві категорія уповноважених представників влади найбільш вразлива до корупційних ризиків, що пов'язано з широкими повноваженнями, якими вони володіють. Поліція як уповноважений орган державної влади повинен, в першу чергу, розпочати боротьбу з корупційними діями, серед яких і порушення вимог фінансового контролю.

Розвиток в останні роки адміністративно-правових заходів протидії корупції серед поліцейських викликано тим, що корупція набула поширення в різних сферах правоохоронної діяльності. Тому саме удосконалення адміністративно-правових заходів повинно стати одним із важелів запобігання виникненню і розвитку корупції серед поліцейських. Корупція в правоохоронній системі має переважно змішаний характер, тому відповідно і складну структуру. У цьому зв'язку корупція може розглядатися з економічної, політичної та правової точки зору. Такий підхід дозволить виявити форми порушень вимог фінансового контролю, розробити сучасні способи та заходи протидії та запобігання корупції, а також забезпечити створення власної системи бар'єрів захисту поліцейських від вчинення такого роду діянь.

Для початку слід прослідкувати причинно-наслідкові зв'язки та витоки ознак корупційних правопорушень, які частково також присутні в адміністративних правопорушеннях, пов'язаних з корупцією. Тому слід провести розмежування між “корупційними правопорушеннями” та “адміністративними правопорушеннями, пов'язаними з корупцією” щоб зрозуміти правову природу порушення вимог фінансового контролю. Так, як в обох випадках ключовими є ознаки корупції, розглянемо визначення цієї дефініції, що існує в цілій низці нормативно-правових актів та доктринальних ученнях. Тому далі пропонуємо проаналізувати визначення поняття “корупція”.

Міждисциплінарна робоча група Ради Європи визначає корупцію як хабарництво і будь-яку іншу поведінку осіб, яким доручено виконання певних обов'язків у державному або приватному секторі, і яка веде до порушення

обов'язків, покладених на них як на державну посадову особу або на приватного співробітника чи незалежного агента, або ж веде до відносин іншого типу, націлених на отримання будь-яких незаконних вигод для себе чи інших [97].

У великій радянській енциклопедії корупцію розглядають лише як злочин, який виявляється в безпосередньому використанні посадовою особою прав, наданих їй відповідно до посади, з метою збагачення [24, с. 523].

Поняття корупції у радянські часи асоціювалося із поняттям хабарництва, і розглядалося як злочин, що полягає в одержанні службовою особою особисто або через посередників матеріальних цінностей або будь-якого іншого майна чи майнових вигод за виконання або невиконання в інтересах того, хто дає хабар, будь-якої дії, яку службова особа повинна була або могла вчинити, використовуючи своє службове становище [203, с. 601].

Судячи з вищезазначеного, можна констатувати, що корупцію розглядають з позиції політичного аспекту, як використання особами уповноваженими на реалізацію державно-владних функцій займаної посади, а з економічної позиції – це комерціалізація повноважень делегованих цим особам, і водночас корупція також визначається як різновид злочинної діяльності.

На законодавчому рівні в ст. 1 Закону України “Про запобігання корупції” сформульовано визначення корупції таким чином “використання особою, наданих їй службових повноважень та пов’язаних із цим можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття обіцянки чи пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка або пропозиція чи надання неправомірної вигоди особам, уповноважених на виконання функцій держави і місцевого самоврядування, прирівняних до них осіб чи фізичних осіб у разі отримання ними неправомірної вигоди або на їх вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень та пов’язаних із цим можливостей [127].

Найповніше визначення корупційних дій, на нашу думку, подано в

Американській конвенції проти корупції, яку прийнято на третій пленарній сесії 29 березня 1996 р.:

спосіб отримання або пряме чи опосередковане отримання урядовим чиновником або особою, які здійснюють публічні функції, будь-яких предметів грошової вартості, а також іншої користі, такої, як подарунок, послуга, обіцянка або перевага для себе або іншої особи чи організації в обмін на будь-яку дію або бездіяльність під час здійснення ним публічних функцій;

пропозиція або пряме чи опосередковане надання урядовому чиновникові або особі, які здійснюють публічні функції, предметів грошової вартості, а також іншої користі, такої, як подарунок, послуга, обіцянка або перевага для себе або іншої особи чи організації в обмін на будь-яку дію або бездіяльність під час здійснення ним публічних функцій;

будь-яка дія або бездіяльність під час виконання своїх обов'язків урядовим чиновником або особою, які здійснюють публічні функції, з метою незаконного отримання прибутку для себе або іншої сторони;

шахрайське використання або приховування майна, отриманого внаслідок вчинення одного з актів, на який було посилення [7].

Погоджуємося з тією точкою зору, що корупційні прояви можуть бути як державно караними, так і такими, що зустрічатимуть осуд з боку суспільства, прояв соціальної корупції, непов'язаної з використанням делегованих державно-владних повноважень. До соціальної корупції можна віднести отримання лікарняного листа, прискорене перерахування пенсійних виплат, отримання інформації для лобіювання інтересів фірми недержавної форми власності тощо.

Погоджуємося з думкою висловленою у Резолюції “Практичні заходи боротьби з корупцією”, поширеній у VIII Конгресу ООН із запобігання злочинності, де ідеться про корупцію як “порушення етичного (морального), дисциплінарного, адміністративного та кримінального характеру, яке проявляється в протизаконному використанні свого службового становища суб'єктом корупційної діяльності” [95].

Будь-які корупційні прояви мають власні ознаки, що виражають суб'єктивні та об'єктивні взаємозв'язки. У Палермській конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності, яку було прийнято у 2000 році, наведено обов'язкові ознаки корупції: 1) пропозиція або надання, вимагання або прийняття якої-небудь неправомірної переваги, у тому числі такої, яка зроблена навмисно; 2) будь-яка неправомірно надана перевага включає в себе як матеріальну вигоду, так і переваги (пільги, послуги і тому подібне) нематеріального характеру; 3) неправомірні переваги можуть бути як для власне публічної посадової особи, так і для іншої фізичної або юридичної особи; 4) ці діяння можуть здійснюватися як особисто, так і через посередників [100].

Аналізуючи положення Закону України “Про запобігання корупції”, можна вивести основну градацію корупції.

До першого виду корупції належить використання особою наданих їй службових повноважень та пов'язаних із цим можливостей з метою отримання неправомірної вигоди.

Другий вид – прийняття особою, що є суб'єктом корупційних діянь, обіцянки чи пропозиції неправомірної вигоди для себе чи інших осіб.

Третій вид – обіцянка або пропозиція чи надання неправомірної вигоди суб'єкту корупції або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень та пов'язаних із цим можливостей.

З вищезазначеного можна зробити висновок, що ознаками корупції є використання службових повноважень та пов'язаних з цим функціональних прав та обов'язків як активна дія; наявність неправомірної вигоди як предмету або як мети, а також обіцянки чи пропозиції або ж надання неправомірної вигоди в якості активної дії; використання службових повноважень та відповідних можливостей як мета.

Проаналізувавши визначення поняття “корупція”, пропонуємо перейти до розгляду питання про сутність та ознаки адміністративної відповідальності поліцейських за порушення вимог фінансового контролю.

Так, в наш час в науковій літературі юридичну відповідальність розглядають у ретроспективному (негативному) та перспективному (позитивному) ракурсі. Ми розглядаємо її вид (адміністративну) у ретроспективному ракурсі як захід, у зв'язку з накладенням санкцій якого, особа здатна виправитися та зрозуміти суспільну шкідливість своїх дій. Адміністративну відповідальність ми розглядаємо як вид негативної, що передбачає застосування примусових заходів з боку держави до винної особи.

Порядок притягнення до адміністративної відповідальності за порушення вимог фінансового контролю складається з таких стадій:

Стадія виникнення підстав для притягнення до адміністративної відповідальності, що настає з моменту вчинення порушення вимог фінансового контролю, тобто наявності юридичного факту, що спричинив виникнення адміністративних правовідносин;

Стадія притягнення до відповідальності, що полягає у встановленні компетентними органами суб'єкта порушення вимог фінансового контролю і дослідження обставин справи;

Стадія встановлення юридичної відповідальності (об'єктивна сторона), яка проявляється в ухваленні рішення про застосування штрафу або конфіскації;

Стадія настання адміністративної відповідальності, тобто реалізація правозастосовного акту і виконання адміністративного стягнення.

Підставою притягнення до адміністративної відповідальності є сукупність визначених обставин. Фактичною підставою притягнення до цього виду відповідальності є юридичний склад порушення вимог фінансового контролю.

На думку С.В.Шестакова для реалізації практичного застосування адміністративної відповідальності можна виділити наступні підстави:

1) нормативну, тобто систему норм, що описують протиправне діяння і адміністративні стягнення, які встановлюються за його вчинення; 2) фактичну, тобто діяння конкретного суб'єкта, що порушують правові приписи, які охороняються адміністративно-правовими санкціями (адміністративні проступки); 3) процесуальну, тобто процедуру накладення конкретного стягнення за конкретне адміністративне правопорушення [198, с. 15].

Отже, загалом адміністративна відповідальність поліцейських нормативно врегульована, має примусовий характер і знаходить своє втілення у визначених для неї процесуальних формах, відповідно до законодавчо закріплених правил і процедур, які встановлюють алгоритм дій відповідних уповноважених державних органів.

Для настання адміністративної відповідальності поліцейських за порушення вимог фінансового контролю, потрібна наявність всіх елементів адміністративного правопорушення, серед яких суспільна небезпека, протиправність, діяння (дія або бездіяльність), вина. Водночас дія виражається через активне порушення встановлених правил, в нашому випадку несвоєчасне подання декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру; несвоєчасне повідомлення чи неповідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента. Бездіяльність – невиконання правових норм: неподання декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру або ж неповідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента [165, с. 135-139].

А вина при порушенні цієї норми може існувати у таких формах: прямого умислу – поліцейський, що порушив вимоги фінансового контролю, усвідомлював протиправний характер свого діяння, передбачав його шкідливі наслідки і бажав чи свідомо допускав настання цих наслідків (неповідомлення чи несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунку в банку-нерезидента); необережності – у випадку, коли поліцейський передбачав можливість настання шкідливих наслідків свого діяння, але легковажно розраховував на їх запобігання чи не передбачав можливості настання таких

наслідків, хоча повинен був і міг їх передбачити (несвоєчасне подання декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру або ж неповідомлення чи несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента).

Виходячи з цього, розглядаємо ознаки адміністративної відповідальності поліцейських за порушення вимог фінансового контролю через наступні позиції:

1. Адміністративна відповідальність поліцейського за порушення вимог фінансового контролю виступає як негатива реакція державних органів влади на порушення встановлених законом норм і приписів, водночас як наслідок, маючи державно-обов'язковий та публічний характер. Застосовувати її мають право уповноважені органи, яким делеговані державно-владні функції, та які репрезентують виконавчі органи влади.

2. Адміністративна відповідальність за порушення вимог фінансового контролю виступає особливою формою адміністративної відповідальності, оскільки настає лише за вчинені адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією.

3. Наявність у адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією як обов'язкової умови ознак корупції, до яких відносять діяння у виді використання службових повноважень та пов'язаних із цим можливостей, суб'єкт корупційного правопорушення, мета одержання незаконних доходів та винагород, наявність умислу.

Відповідно до ст. 9 КУпАП адміністративним правопорушенням (проступком) визнається протиправна, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, яка посягає на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління і за яку законом передбачено адміністративну відповідальність [73].

Стаття 1 Закону України “Про запобігання корупції” вказує на основні ознаки корупційного правопорушення як умисного діяння, що містить ознаки корупції, вчинене суб'єктом відповідальності за корупційні правопорушення,

що передбачає кримінальну, адміністративну, цивільно-правову та дисциплінарну відповідальність. Поєднавши ці два поняття, можна вивести в результаті дефініцію адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, як протиправного, умисного діяння, що має на меті збагачення, вчинене особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, тими, які прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування; особами, які постійно або тимчасово обіймають посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків, або спеціально уповноважені на виконання таких обов'язків у юридичних особах приватного права незалежно від організаційно-правової форми, відповідно до закону; посадовими особами юридичних осіб, фізичні особи – у разі одержання від них вказаними особами або за участю цих осіб іншими особами неправомірної вигоди, за яке законом встановлено кримінальну, адміністративну, цивільно-правову та дисциплінарну відповідальність [127].

4. Результатом притягнення до адміністративної відповідальності поліцейських за порушення вимог фінансового контролю є складання правозастосовного акту, яким виступає адміністративний протокол. Відповідно до положень КУпАП адміністративні протоколи за порушення вимог фінансового контролю мають право складати уповноважені посадові особи органів внутрішніх справ (Національної поліції) (п. 1 ч. 1 ст. 255 КУпАП); органи Служби безпеки України (з початку діяльності Національного агентства з питань запобігання корупції) (ч. 1 ст. 255 КУпАП); прокурор (п. 11 ч. 2 ст. 255 КУпАП).

5. Рішення про накладення адміністративного стягнення в процесі розгляду матеріалів у п'ятнадцятиденний строк з дня одержання протоколу про вчинення порушення вимог фінансового контролю виносить суддя районного, районного у місті, міського чи міськрайонного суду. Таким чином, при накладенні адміністративного стягнення за порушення вимог фінансового контролю конкретному випадку ідеться про такі види штрафів:

За неподання або несвоєчасне подання декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, передбаченої Законом України “Про засади запобігання і протидії корупції” настає адміністративна відповідальність за накладення штрафу від десяти до двадцяти п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (далі – НМДГ), тобто від 170 грн до 425 грн.

За неповідомлення або несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента – штрафу від десяти до двадцяти п'яти НМДГ, тобто від 170 грн до 425 грн.

Подання завідомо недостовірних відомостей у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, передбаченої Законом України “Про засади запобігання і протидії корупції” тягне за собою накладення штрафу від ста п'ятдесяти до трьохсот НМДГ, тобто 850 грн до 5100 грн. Редакція статті 172-6 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1261-VII від 13.05.2014.

За несвоєчасне подання декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування тягне за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (850 грн до 1700 грн).

За неповідомлення або несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента або про суттєві зміни у майновому стані передбачено штраф від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (1700 до 3400 грн).

За дії, передбачені частиною першою або другою, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за такі ж порушення передбачено накладення штрафу від ста до трьохсот (1700 грн до 5100 грн) неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією доходу чи винагороди та з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю строком на один рік.

Ця редакція статті 172-6 КУпАП від із змінами, внесеними згідно із Законом № 1261-VII від 13.05.2014, в редакції Закону № 1700-VII від 14.10.2014. Адміністративні стягнення, їх розміри та види детальніше будуть розглянуті у підрозділі 3.2.

Адміністративне стягнення є підсумковою стадією, у зв'язку з практичним втіленням кінцевих заходів адміністративного примусу, даючи правову оцінку вчиненому діянню. Таким чином, адміністративна відповідальність за порушення вимог фінансового контролю є наслідком впливу органів державної влади за вчинене адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією, що передбачає накладення визначеного виду адміністративного стягнення компетентним державним органом або його посадовою особою. Ми вважаємо за необхідне вказати і розкрити притаманні ознаки адміністративної відповідальності поліцейських за порушення вимог фінансового контролю в Україні, що характеризують її з якісно нової сторони, ніж інші різновиди юридичної відповідальності і закріплюють нові властивості адміністративної відповідальності за порушення вимог фінансового контролю.

6. Особливістю, які вирізняє адміністративну відповідальність за порушення вимог фінансового контролю є мета попередження та запобігання вчиненню дій, які становлять склад порушення вимог фінансового контролю: 1) несвоєчасне подання декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру; 2) неповідомлення або несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента; 3) подання завідомо недостовірних відомостей у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру [176, с. 187-191].

7. Адміністративно-правовий статус поліцейського як суб'єкта відповідальності за адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією, має дуалізм положення, оскільки передбачає ознаки загального та спеціального суб'єкта.

8. Адміністративна відповідальність поліцейських за порушення вимог фінансового контролю в Україні за своєю природою є специфічними

деліктними правовідносинами, що зумовлює відсутність підпорядкованості між правопорушником та органом (посадовою особою), що застосовує санкцію.

Зважаючи на проаналізовану юридичну літературу стосовно ознак адміністративної відповідальності за правопорушення, пов'язані з корупцією, можна сказати, що вона має загальний характер і стосується всіх суб'єктів. Водночас поліцейські не належать до загальних суб'єктів адміністративного правопорушення, маючи особливий правовий статус, у зв'язку з тим, що до цієї категорії осіб передбачено визначене коло певних специфічних ознак. Погоджуємося з думкою С.М. Алфьорова, який зазначав, що “під правовим статусом працівника ОВС слід розуміти сукупність прав, та обов'язків, обмежень та заборон, відповідальності, які обумовлюються займаною посадою” [4; 5, с. 58].

Зосередимо увагу на тому, що адміністративну відповідальність поліцейського, певне коло науковців відносить до визначеної групи суб'єктів адміністративних правовідносин, які відповідно до свого адміністративно-правового статусу мають власні ознаки, що відрізняють їх від загального суб'єкта.

Тому ми виділили блок ознак адміністративної відповідальності за порушення вимог фінансового контролю, що стосуються суб'єктів – поліцейських: 1) притягнення поліцейських поряд з адміністративною відповідальністю й до дисциплінарної за порушення вимог фінансового контролю. Так, в ч. 1 ст. 15 КУпАП вказано “вчинення правопорушень, пов'язаних з корупцією” (172-4 – 172-6 КУпАП) як адміністративні правопорушення, за вчинення яких поліцейські несуть адміністративну відповідальність на загальних підставах і до них “не може бути застосовано громадські роботи, виправні роботи і адміністративний арешт”. 2) при вчиненні порушення вимог фінансового контролю як одного з адміністративних правопорушень, за яке поліцейський відповідно до п. 10 ч. 1 ст. 77 Закону України “Про Національну поліцію” звільняється зі служби в поліції.

Відповідно до ч. 3 ст. 15 КУпАП, у випадках, коли поліцейські скоїли порушення вимог фінансового контролю, органи або посадові особи, яким надано право накладати адміністративні стягнення, можуть замість накладених стягнень передавати матеріали про правопорушення відповідним органам для вирішення питання про притягнення винних до дисциплінарної відповідальності. З огляду на вище зазначене ми можемо зробити логічний висновок з приводу того, що загальний список адміністративних правопорушень для поліцейських є достатнім, а от притягнення до адміністративної відповідальності є процедурою звуженою.

Так, М.І. Павлов та В.М. Дубровин розглядають обмеження адміністративної відповідальності для цієї категорії осіб у зв'язку з тим, що особи рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ, збройні сили та інші передбачені законодавством збройні формування є “специфічними утвореннями (організаціями), в яких службові відносини регулюються на основі принципів централізації, єдиноначальства і військової дисципліни в управлінні військами [45, с. 232].

9. Накладення адміністративного стягнення за порушення вимог фінансового контролю не передбачає набуття суб'єктом відповідальності, в нашому випадку поліцейського статусу “судимого”, маючи лише правообмежувальний характер.

10. До поліцейських з метою виявлення причин та умов, що сприяли вчиненню корупційного правопорушення або порушення, пов'язаного з корупцією, застосовуються положення Закону України “Про запобігання корупції” та “Про Дисциплінарний статут органів внутрішніх справ” також до осіб, як вчинили порушення вимог фінансового контролю проводиться службове розслідування.

11. На поліцейських в результаті накладення адміністративного стягнення застосовуються заходи забороняючого характеру. Так, відповідно до п. 5 ч. 2 ст. 61 “Обмеження, пов'язані зі службою в поліції” поліцейським не може бути

особа, до якої були застосовані заходи адміністративної відповідальності за вчинення адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією.

12. Тимчасовість спеціальної правосуб'єктності, що полягає у можливості вчиняти порушення вимог фінансового контролю лише на період займання посади працівника правоохоронного органу, тобто наявності спеціальних повноважень, пов'язаних з наданим їй статусом.

Судячи з доктринального бачення, єдиного підходу до визначення адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, сьогодні не існує. Підставою притягнення поліцейських до адміністративної відповідальності за порушення вимог фінансового контролю є вчинення ними адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, категорія, що включає юридичний склад порушення вимог фінансового контролю.

Зазначимо, що за корупційні та правопорушення, пов'язані з корупцією, поліцейські несуть відповідальність адміністративного характеру у тому випадку, коли його діяння фактично не має складів інших правопорушень. Це впливає з п. 9 постанови Пленуму Верховного Суду України № 13 від 25 травня 1998 р. “Про практику розгляду судами справ про корупційні діяння та інші правопорушення, пов'язані з корупцією”) та підтверджується ч. 2 ст. 9 КУпАП [139].

Високий рівень уваги до ролі поліцейських у суспільстві та їх особливий статус передбачає підвищену відповідальність за порушення вимог фінансового контролю. Так, як Конвенція ООН у ст. 31 закріплює можливість держави-учасниці використовувати “максимальною мірою, можливою в рамках її внутрішньої правової системи заходів, які можуть бути необхідними для забезпечення конфіскації доходів від злочинів корупційного характеру або майна” [78].

На нашу думку, особливістю адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією в Україні є відсутність чіткої дефініції адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, що призводить до невизначеності у правовому полі, а це робить можливим винесення

неправосудних рішень судами, притягнення до відповідальності невинних осіб та накладення санкцій, що не відповідають суспільній небезпечності вчиненого діяння [173, с. 62-64].

Ми пропонуємо закріпити таке визначення адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією, вчинених поліцейськими:

- 1) адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією, вчинене поліцейськими – це протиправне, умисне діяння, що полягає у використанні наданих йому службових повноважень та можливостей, що виникають у зв'язку з цим, а також діяння, що порушує законні вимоги, заборони та обмеження, за яке передбачено накладення штрафу та/або конфіскація незаконно одержаного майна в результаті цього правопорушення;
- 2) адміністративна відповідальність поліцейських за порушення вимог фінансового контролю в Україні – це особливий вид юридичної відповідальності, що полягає у визначеному процедурно-процесуальному порядку накладення адміністративних стягнень у вигляді штрафу, конфіскації доходів та винагород, одержаного незаконним шляхом та позбавлення права обіймати певні посади та займатися певним видом діяльності за недотримання строків [163, с. 59-63]. При проведенні анкетування визначення цього поняття в такій інтерпретації підтримало 78,5 % (102), решта 21,5 % (28) заперечили законодавчу змістовність цього визначення.

Відповідно до п. 5 Постанови Пленуму Верховного Суду України від 26 червня 1992 року № 8 “Про застосування судами законодавства, що передбачає відповідальність за посягання на життя, здоров'я, гідність та власність суддів і працівників правоохоронних органів”, працівників правоохоронних органів можуть визнавати потерпілими не тільки тоді, коли вони виконують службові обов'язки, перебуваючи на службі, але й тоді, коли виконують покладені обов'язки з власної ініціативи, тобто у неробочий час. Крім того, акцентується увага також на тому, що відповідальність за посягання на життя, здоров'я, гідність та власність працівників правоохоронних органів настає також і тоді, коли працівник вже не виконує організаційно-розпорядчих

та адміністративно-господарських функцій, делегованих йому у зв'язку із займаною посадою [128].

З вищезазначеного стає зрозумілим те, що спеціальний правовий статус поліцейського зберігається і в період неробочого часу, що підкреслюється статусом потерпілого, який за ним зберігається і у період виходу на пенсію і під час звільнення від виконання службових обов'язків. Вважаємо за доцільне удосконалити порядок накладення адміністративних стягнень на поліцейських, зважаючи на підвищену суспільну небезпеку адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією, та правовий статус поліцейського з використанням такого роду стягнень як конфіскація предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення.

В ракурсі дисертаційного дослідження, зазначимо, що адміністративну відповідальність поліцейських за порушення вимог фінансового контролю слід розглядати як урегульованим нормами адміністративного права різновидом юридичної відповідальності, що настає за несвоєчасне подання декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, неповідомлення або несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента або ж подання завідомо недостовірних відомостей у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, та якій притаманні регламентованість, втілення через реалізацію процесуальних норм уповноваженими органами державної влади або їх посадовими особами та такою, що може супроводжуватися заходами дисциплінарного впливу на правопорушника [166, с. 198-213].

Адміністративна відповідальність поліцейських за порушення вимог фінансового контролю в Україні – це негатива реакція уповноважених органів виконавчої влади, що мають державно-владні функції, на порушення встановленого порядку фінансового контролю, якому притаманні державно-обов'язковий та публічний характер.

Адміністративна відповідальність за порушення вимог фінансового контролю є особливою формою відповідальності, оскільки настає лише за вчинення адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією.

Результатом притягнення до адміністративної відповідальності за порушення вимог фінансового контролю, вчиненого поліцейським є протокол, який мають право складати посадові особи Національної поліції (п. 1 ч. 1 ст. 255 КУпАП); органи Служби безпеки України (п. 1 ч. 1 ст. 255 КУпАП), з початку своєї діяльності Національне агентство з питань запобігання корупції забирає цю функцію у Служби безпеки України; прокурор (п. 11 ч. 2 ст. 255 КУпАП).

Мета адміністративної відповідальності поліцейських за порушення вимог фінансового контролю в Україні є:

- 1) несвоєчасне подання декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру;
- 2) неповідомлення або несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента; чи про суттєві зміни у майновому стані;
- 3) повторне вчинення вищезазначених дій впродовж року.

Дуалізм правового статусу – загального та спеціального – поліцейського як суб'єкта відповідальності за порушення вимог фінансового контролю.

Накладення адміністративного стягнення за порушення вимог фінансового контролю в Україні, вчиненого поліцейським, має правообмежувальний характер.

Можливість застосовувати адміністративні стягнення за порушення поліцейським вимог фінансового контролю в Україні, є активним лише на період використання виконання делінквентом державно-владних функцій.

1.3. Зарубіжний досвід боротьби з порушенням вимог фінансового контролю поліцейськими

Норма статті 172-6 “Порушення вимог фінансового контролю” відноситься до адміністративного законодавства в Україні, виступаючи одним з видів адміністративного правопорушення, пов’язаного з корупцією. Слід зауважити, що не всі країни романо-германської та англо-саксонської правової сім’ї мають поділ правопорушень за суспільною небезпечністю на кримінально карані та адміністративні. Як правило, корупційні правопорушення відносять до групи злочинів як в деяких країнах Західної Європи, та і у США. А так, як градація правопорушень на кримінально карані та такі, що мають своїм наслідком адміністративну відповідальність, у більшості країн континентальної правової сім’ї відсутня, тому і відповідно порушення вимог фінансового контролю належить до кола корупційних злочинів. Ось чому надалі ми будемо розглядати порушення вимог фінансового контролю в контексті корупційних діянь а прикладі закордонного досвіду.

Так, романо-германська правова сім’я, до якої належить Франція, ФРН, Австрія, Швейцарія, Нідерланди, Італія, Іспанія, Польща, Швеція, Норвегія, Фінляндія мають широкий спектр корупційних злочинів, серед яких є юридичні склади, об’єктивна сторона яких безпосередньо пов’язана з порушенням вимог фінансового контролю.

В Бельгії, Німеччині та Швейцарії адміністративні правопорушення є різновидом кримінальних, а в Італії та Португалії взагалі існує в дихотомії із кримінальними правопорушеннями.

Зокрема, кримінальне право Франції за ступенем тяжкості всі злочинні діяння поділяє на три групи: злочини, проступки та порушення. Злочини своїм покаранням мають кримінальні ув’язнення на строк до тридцяти років і безстроковими – довічне ув’язнення; проступки – виправними (тюремне ув’язнення на строк до десяти років або штраф); порушення – поліцейськими (штраф або позбавлення чи обмеження певних прав) [188].

Що ж до Великобританії то велику роль відіграє тут відсутність архаїчного поділу злочинних діянь на фелонії та місдимінори та створення нової кваліфікації злочинів на арештні й неарештні. Законодавство Данії щодо кваліфікації злочинів та адміністративних правопорушень відрізняється, оскільки воно визнає один вид правопорушень – злочин. Проте існують й правопорушення адміністративно-деліктного характеру [53].

Чітким поділом на кримінальні та адміністративні правопорушення відрізняється законодавство Франції, Греції та Іспанії. Таким чином, ми можемо спостерігати за поступовим розвитком та виокремленням адміністративно-деліктного законодавства за моделлю аналогії з кримінальним у багатьох країнах Європи. Як правило, єдиного документа, в якому б було уніфіковано усі норми адміністративно-деліктного законодавства у країнах “західних демократій” немає.

В той же час усі злочини, передбачені американським кримінальним правом, можна умовно поділити на три групи: а) фелонії – найнебезпечніші посягання (тюремне ув’язнення а термін понад один рік або ж смертна кара); б) місдимінори – менш небезпечні посягання (ув’язнення до одного року); в) незначні злочини чи порушення (штрафи, громадські роботи тощо) [74].

Цікавим є досвід Італійської Республіки щодо фінансових порушень. Не вважається злочином і не підлягають адміністративним санкціям у вигляді сплати грошової суми за порушення, за які закони у сфері фінансів передбачають покарання виключно у вигляд штрафу або грошового покарання. Якщо закони у сфері фінансів передбачають крім грошового покарання або штрафу інші грошові стягнення, вони додаються до суми, передбаченої в попередній частині, тому санкція в результаті стає єдиною (Стаття 39 “Фінансові порушення”) [50].

В США першим антикорупційним законом, який поширив свою дію не тільки на внутрішній вектор держави, але на зовнішню сторону, став Закон США про корупцію за кордоном [206]. Найбільш відомими антикорупційними законами, що мають екстратериторіальну дію стали саме вищезазначений Закон

США про корупцію за кордоном (Foreign Corrupt Practices Act – FCPA) 1977 р., і Закон Великої Британії про боротьбу з хабарництвом 2010 р. (Bribery Act) [219; 220].

Аналіз положень вище зазначених правових актів є актуальним, оскільки ми бачимо, що поняття адміністративної відповідальності за правопорушення, пов'язані з корупцією, в тому числі за порушення вимог фінансового контролю, не є поширеним, в першу чергу в країнах Західної Європи та США увага зосереджена на кримінальній відповідальності за такого роду діяння.

Закон США про корупцію за кордоном встановлює заборони щодо здійснення корупційних діянь, тобто сплати неофіційних платежів на користь державних службовців. Основні положення Закону:

- дія закону поширюється на фізичних та юридичних осіб (як резидентів, так і нерезидентів США);

- суб'єктами корупції за кордоном є емітенти цінних паперів, що мають реєстрацію на фондовій біржі США;

- резиденти, до яких відносять громадян США та особи, які проживають на її території, а також юридичні особи;

- нерезиденти, до числа яких належать фізичні особи, які не є громадянами США, та юридичні особи, які створені відповідно до законів іноземної держави.

- норми, що забороняють вчинення корупційних діянь, належать до повноважень Міністерства юстиції США;

- норми, що охоплюють звітність і внутрішній контроль, відносять до компетенції Комісії США з цінних паперів і фондового ринку [206].

На відміну від вітчизняного зразка, де компетенція щодо дотримання звітності та моніторингу за корупційними та пов'язаними з корупцією правопорушеннями належить Національному агентству з питань запобігання корупції. Досудове розслідування корупційних діянь покладено на уповноважених осіб Національної поліції, яка покликана здійснювати кримінальне провадження щодо винної особи, за результатами якого судом

призначається відповідне покарання.

Закон про корупцію (FCPA) містить такі заборони, що визначають корупційну ціль: заборона пропозиції або здійснення виплати; пропозиція чи дарування подарунки, передача валюти, здійснення інших дій; обіцянка здійснити певні дії [71]. Метою при цьому є “сприяння у започаткуванні або збереженні ділових стосунків, або для отримання можливостей для здійснення вигідних ділових операцій”. У вітчизняному законодавстві корупція переслідує мету 1) одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки чи пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб; 2) обіцянка чи пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі уповноваженій на виконання функцій держави або місцевого самоврядування; 3) надання такої пропозиції чи обіцянки на вимогу уповноваженої особи іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов’язаних з ними можливостей [127].

За надання неправдивої інформації під час здійснення внутрішнього контролю, у звіті та порушення диспозиції статей Закону про корупцію закордоном, передбачено такі види покарання:

- для юридичної особи – штраф у розмірі до 25 млн. дол. США;
- для фізичної особи – штраф у розмірі до 5 млн. дол. США та/або позбавленням волі на строк до 20 років [71].

Закон про корупцію також у 2013 році був застосований до українських представників. Компанія “Archer-Daniels-Midland Company”, розташована на території США, сплатила штраф Комісії з цінних паперів і фондового ринку та Департаменту юстиції США на загальну суму 53,8 млн. доларів США. Юридичний склад злочину полягав у сплаті українською дочірньою компанією неофіційних платежів на загальну суму 21 млн. дол. США на користь українських державних службовців податкової служби протягом 2002-2008 років [25, с. 24].

Для порівняння розглянемо законодавство про боротьбу з корупцією на прикладі Великої Британії, де основним актом є Закон про боротьбу з хабарництвом (Bribery Act), що набрав законної сили у 2011 році. Цей документ містить такі види правопорушень корупційного характеру: підкуп (пропозиція, обіцянка або надання хабара); вимагання хабара або згода на його одержання; підкуп іноземних державних службовців; вчинення корупційних злочинів афілійованими особам [205].

У Великобританії під корупційними діями розуміють вимагання хабара, згода на отримання фінансової або іншої вигоди, що спричиняє неналежне виконання такою особою її службових обов'язків або здійснення діяльності. Види стягнень для фізичних осіб: штрафу або позбавлення волі на строк до 10 років [205].

Отже, практика застосування антикорупційних законів у США та Великій Британії свідчить про те, що сфера дії їх має широкий спектр. Корупційні правопорушення є злочинами, що свідчить про високий ступінь їх суспільної шкідливості. Так, законодавство США демонструє те, що порушення фінансового контролю належить до кримінально караних діянь, що мають ознаки корупції. На відміну від вітчизняного закону про адміністративну відповідальність порушення вимог фінансового контролю, належить до адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією.

В багатьох країнах колишнього пострадянського простору тим не менше існує адміністративна норма, що стосується порушення вимог фінансового контролю. Саме за зразком законодавства цих країн була побудована і вітчизняна схема притягнення до адміністративної відповідальності за порушення вимог фінансового контролю [171, с. 90-93]. Надалі буде розглянута система відповідальності за порушення вимог фінансового контролю на прикладі адміністративного законодавства Російської Федерації, Республіки Азербайджан, Республіки Білорусь, Республіки Вірменія, Киргизької Республіки, Республіки Казахстан, Республіки Молдова, Республіки Таджикистан, Республіки Туркменістан.

За правопорушення у сфері фінансової сфери у Російській Федерації в основному несуть відповідальність юридичні особи [118]. Адміністративна відповідальність за порушення вимог фінансового контролю відповідно є недавно створеним, а тому, як вважає, І. . Старовікова проблема залучення до даної відповідальності повинна досліджуватися не в окремих її аспектах, а комплексно [180, с. 16]. Цей інститут юридичної відповідальності у сфері фінансового контролю досить молодий, а проблеми у відповідній сфері є багатоаспектними, маючи одночасно міжгалузевий характер з адміністративним, банківським, бюджетним, валютним, цивільним, податковим, господарським, кримінальним, фінансовим та іншими галузями права [157].

Недосконалість деяких окремих статей КпАП Російської Федерації, а також їх неузгодженість із статтями інших нормативно-правових актів причина, яка не дозволяє перейти до єдиної практики застосування законодавчих норм у фінансовій та адміністративній сферах та розробити концепцію щодо наявності в сфері фінансів єдиної адміністративної відповідальності за порушення норм в галузі фінансових відносин. Ця проблема стосується і вітчизняного адміністративного законодавства, яке переплітається з податковим та кримінальним в частині порушення порядку заповнення декларації.

В Російській Федерації існує норма, що має за основу ті ж положення, які існують в КУпАП статті 172-6 “Порушення вимог фінансового контролю”. Так, стаття 15.5 КпАП Російської Федерації “порушення строків подання податкової декларації” віднесена до глави 15 “Адміністративні правопорушення в галузі фінансів, податків і зборів, страхування, ринку цінних паперів”, на відміну від статті 172-6 КУпАП, що включена до Глави 13-А “Адміністративні правопорушення, пов’язані з корупцією”. Таким чином, ми бачимо, що об’єкти посягання в даному випадку відрізняються один від одного суспільними відносинами, що регулюють. Зокрема норма порушення вимог фінансового контролю сфокусована на корупційну сферу, в той час, коли у кодексі

Російської Федерації норма про порушення строків подання податкової декларації регулює податкові правовідносини [69].

Норма КпАП Російської Федерації про розглядає об'єктивну сторону як порушення встановлених законодавством про податки і збори термінів подання податкової декларації до податкового органу за місцем обліку. В той час, коли стаття 172-6 КУпАП має інакше бачення об'єктивної сторони, яка передбачає несвоєчасне подання декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру; неповідомлення або несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента; подання завідомо недостовірних відомостей у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру.

Водночас стаття 15.4 КпАП Російської Федерації закріплює “порушення терміну подання відомостей про відкриття і про закриття рахунку в банку або іншій кредитній організації. Тобто диспозиція не обмежується лише відкриттям рахунку в банку, але й це стосується кредитної організації, крім того не розмежовується поняття банку резидента та нерезидента [69].

Стаття 15.6 КпАП Російської Федерації регламентує своєчасність подання такої декларації – неподання (неповідомлення) відомостей, необхідних для здійснення податкового контролю. Об'єктивна сторона цієї статті полягає у неподанні у встановлений законодавством про податки і збори термін або відмові від подання до податкових органів, митні органи оформлених у встановленому порядку документів та (або) інших відомостей, необхідних для здійснення податкового контролю, а також подання таких відомостей в неповному обсязі або в спотвореному вигляді; порушенні посадовою особою державного органу, органу місцевого самоврядування, організації, дипломатичного представництва або консульської установи, нотаріусом передбачених законодавством Російської Федерації про податки і збори термінів подання (повідомлення) відомостей до податкових органів, пов'язаних з обліком організацій і фізичних осіб, подані таких відомостей в неповному обсязі або в спотвореному вигляді.

Таким чином, бачимо ті позиції, які об'єднанні в одній статті у вітчизняному адміністративному законодавстві, у Російській Федерації міститься у трьох статтях. Адміністративне стягнення варіюється від попередження до адміністративного штрафу. Так, за порушення терміну подання відомостей про відкриття і про закриття рахунку в банку або іншої кредитної організації передбачено попередження або накладення адміністративного штрафу на посадових осіб у розмірі від однієї тисячі до двох тисяч рублів – від 389 грн до 773 грн (стаття 15.4 КпАП РФ); за порушення строків подання податкової декларації – від попередження до накладення штрафу у розмірі від трьохсот до п'ятисот рублів (від 117 грн до 194 грн) (стаття 15.5 КпАП РФ); за неподання (неповідомлення) відомостей, необхідних для здійснення податкового контролю – попередження або накладення адміністративного штрафу – від ста до трьохсот рублів (від 39 грн до 117 грн) на посадових осіб у розмірі від трьохсот до п'ятисот рублів (117 грн до 194 грн), за частиною другою – на посадових осіб – від трьохсот до п'ятисот рублів (стаття 15.6 КпАП РФ) [80].

В Республіці Казахстан існує стаття 206-2 під назвою “Порушення вимог фінансового контролю”, яка відноситься до глави 16 “Адміністративні правопорушення в галузі оподаткування”. Ця норма передбачає адміністративну відповідальність за умисне неподання або подання декларацій з неповними або недостовірними відомостями про доходи та майно, що є об'єктом оподаткування, особою, яка займає державну посаду або звільненою з державної служби за негативними мотивами, а також чоловіком (дружиною) зазначених осіб у строки, встановлені законодавством Республіки Казахстан [64].

Порівнюючи зі статтею 172-6 КУпАП, слід відмітити, що об'єктивна сторона вітчизняної норми має трьох варіантну диспозицію, серед яких є і неповідомлення або ж несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунку в банку-нерезидента, натомість у кодексі Республіки Казахстан існують дві різні статті, які регулюють ці питання.

Статтю 206-2 КпАП Республіки Казахстан ми наводили вище, інша ж норма КпАП Республіки Казахстан стосується “неподання податкової звітності, документів, пов’язаних з умовним банківським вкладом” регулює порядок подання платником податків до органу державних доходів податкової звітності в строк, встановлений законодавчими актами Республіки Казахстан; неподання або несвоєчасне подання в орган державних доходів податковим агентом договору про умовний банківський вклад у разі сплати прибуткового податку; неподання платником податків до органу державних доходів документів, необхідних для визначення суми прибутку або частини прибутку юридичної особи-нерезидента, розташованого і (або) зареєстрованого в державі з пільговим оподаткуванням, що підлягає оподаткуванню відповідно до Податкового кодексу Республіки Казахстан [106].

Як бачимо в Республіці Казахстан об’єктом регулювання цих норм виступають відносини у галузі оподаткування, натомість в Україні, як ми вже неодноразово зазначали стаття щодо порушення вимог фінансового контролю віднесена до Глави 13-А “Адміністративні правопорушення, пов’язані з корупцією”. Аналізуючи вище наведені статті КпАП Республіки Казахстан, можна сказати, що основною перевагою статті 206-2 є наявність умислу в диспозиції. Крім того, стаття має певні відмінності щодо суб’єкта відповідальності, на які слід звернути увагу, зокрема:

- умисне неподання декларацій про доходи та майно, що є об’єктом оподаткування, особою, що займає державну посаду;
- особою, звільненою з державної служби за негативних мотивів
- чоловіком (дружиною) зазначених осіб у строки, встановлені законодавством Республіки Казахстан [64].

На відміну від статті 172-6 КУпАП, у нормі Республіки Казахстан чітко зазначається суб’єкт відповідальності – державний службовець, особа, яка раніше займала таку посаду, або ж чоловік/ дружина такої особи. Ми розглядаємо порушення вимог фінансового контролю через призму вчинення цього діяння поліцейським, що прирівнюється до державного службовця.

В адміністративному праві прийнято вважати, що посадова особа як суб'єкт адміністративної відповідальності – це службовець державних підприємств, установ чи організацій, який наділений державно-владними повноваженнями із забезпечення виконання норм у зв'язку з покладеними на нього службовими обов'язками, за порушення яких передбачено накладення відповідних адміністративних санкцій [193, с. 37]. Зважаючи на це, його адміністративно-правовий статус має власні особливості: характер державно-владних повноважень уповноважених осіб, а також виконання функціональних обов'язків, що супроводжується державними гарантіями через накладення адміністративних стягнень.

Тому найбільшим спорідненим до адміністративно-правового статусу поліцейського є адміністративно-правовий статус державного службовця [44, с. 44]. Адміністративно-правовий статус поліцейського – це один з різновидів статусів державного службовця.

Проводячи аналогію із статтею 272 КпАП Республіки Казахстан “Неподання податкової звітності, а також документів, пов'язаних з умовним банківським вкладом”, наведемо складові об'єктивної сторони:

- неподання платником податків до органу державних доходів податкової звітності в строк, встановлений законодавчими актами Республіки Казахстан;

- неподання в орган державних доходів податковим агентом договору про умовний банківський вклад у разі сплати прибуткового податку у зв'язку з вищезазначеним вкладом;

- несвоєчасне подання в орган держави доходів податковим агентом договору про умовний банківський вклад у разі сплати прибуткового податку у зв'язку з вищезазначеним вкладом;

- неподання платником податків до органу державних доходів документів, необхідних для визначення суми прибутку або частини прибутку юридичної особи-нерезидента, розташованого і (або) зареєстрованого в державі з пільговим оподаткуванням, що підлягає оподаткуванню відповідно до Податкового кодексу Республіки Казахстан. За ухилення від подання декларації

про доходи, несвоєчасне надання декларації або подання в ній завідомо перекручених даних передбачено накладення штрафу від одного до трьох мінімальних розмірів заробітної плати [106].

Як бачимо порушення вимог фінансового контролю як самостійної норми, яка є у вітчизняному законодавстві, існує лише в Республіці Казахстан, але без найменшого натяку на корупційну сторону цієї норми. В першу чергу вона спрямована на регулювання суспільних відносин у сфері оподаткування, адже в цих правових положеннях мова йде про подання податкової звітності, що не стосується наявності ознак корупції.

Адміністративним стягненням за порушення фінансового контролю в Республіці Казахстан виступає штраф у розмірі п'ятдесяти місячних розрахункових показників (106050 тенге, близько 8084 грн), а при вчиненні цього діяння повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення – штраф у розмірі двохсот місячних розрахункових показників (242200 тенге, близько 18463 грн). Місячний розрахунковий показник (МРП) – це показник, що використовується в Казахстані для обчислення пенсій, допомоги та інших соціальних виплат, а також для застосування штрафних санкцій, розрахунку податків та інших платежів. Станом на 2016 рік він становить 2121 тенге [98].

В Кодексі Республіки Білорусь про адміністративні правопорушення закріплена стаття 13.4 “Порушення строку подання податкової декларації (розрахунку)”, яка знаходиться в розділі про податкові правопорушення. Так, за порушення платником, податковим агентом, іншою зобов’язаною особою встановленого терміну подання до податкового органу податкової декларації (розрахунку) при простроченні не більше трьох робочих днів накладають штраф у розмірі від двох десятих базової величини до двох базових (від 42000 білор. руб, близько 55 грн до 420 000 білор. руб, близько 550 грн).

Також стаття 13.3. “Порушення строку подання інформації про відкриття (закриття) рахунку в банку і (або) небанківській кредитно-фінансовій організації”.

Порушення платником встановленого терміну подання до податкового органу інформації про відкриття (закриття) рахунку в банку і (або) небанківській кредитно-фінансовій організації за межами Республіки Білорусь при простроченні більше п'яти робочих днів, а також від двох до п'яти робочих днів включно, в період якій здійснювалися операції за рахунком, у тому числі вчинене службовою особою юридичної особи передбачає накладення штрафу в розмірі двох базових величин за кожний повний місяць прострочення (420 000 білор. руб, близько 550 грн), але не більше двадцяти базових величин (4200 000 білор. руб, близько 5502 грн), на індивідуального підприємця – десяти базових величин (2100000 білор. руб, близько 2751 грн) із збільшенням на дві базові величини за кожний повний місяць прострочення, але не більше двадцяти базових величин, а на юридичну особа – десяти базових величин із збільшенням на десять базових величин за кожний повний місяць прострочення, але не більше сімдесяти базових величин (12 600 000 білор. руб. 16 380 грн).

Розмір базової величини в Білорусі з 1 січня 2016 р. становить 210 тис. білоруських рублів (275 грн) [186].

Базова величина – це економічний показник, який визначає абстрактну цінність купівельної спроможності грошей, не пов'язану з оцінкою будь-яких конкретних матеріальних або нематеріальних благ. Розмір базової величини встановлюється урядом Республіки Білорусь. Вона застосовується для обчислення багатьох показників і нормативів у сфері трудових правовідносин, визначає розмір штрафів і мит [13].

У свою чергу, в статті 330-2 “Недотримання строків декларування доходів та майна чи особистих інтересів” Глави 16 “Адміністративні правопорушення, що стосуються діяльності органів публічної влади” Кодексу про правопорушення Республіки Молдова закріплено норму щодо неподання декларації про доходи та майно чи декларації про особисті інтереси у встановлені законодавством терміни особами, зобов'язаними їх подавати, що тягне за собою накладення штрафу в розмірі від 75 до 150 умовних одиниць

(від 1500 леїв до 3000 леїв) [65]. Одна умовна одиниця в Республіці Молдова прирівнюється до 20 леїв. Таким чином, штраф за неподання декларації становить від 1997 грн до 3993 грн [111].

В Кодексі Республіки Молдова про правопорушення диспозиція статті про неподання декларації має назву, що вказує саме на часовий проміжок – своєчасність, але не пов'язано з корупційним правопорушенням.

В Кодексі Киргизької Республіки про адміністративну відповідальність, як і в попередніх кодексах країн СНД, порушення вимог фінансового контролю як окремої адміністративної норми не існує.

Натомість стаття 351 декларує неподання єдиної податкової декларації та/або несплату податків у встановлений термін [61]. Розрахунковий показник – нормативний грошовий розмір для визначення суми соціальних виплат, компенсацій, економічних санкцій, адміністративних стягнень й штрафів, інших економічних показників, не пов'язаних з оплатою праці, який становить 100 сомів в місяць [107]. В диспозиції статті значиться, що неподання єдиної податкової декларації та / або несплата податків у встановлені терміни тягне за собою накладення адміністративного штрафу на громадян – двадцять (2000 сомів), на посадових осіб – п'ятдесят (5000 сомів) розрахункових показників, тобто від 740 грн до 1850 грн. Водночас існує норма статті 505-20 “Невиконання вимог законодавства Киргизької Республіки з надання повідомлень і документів про операції (угоди) з грошовими коштами або іншим майном”, сферою регулювання якої є адміністративні правовідносини протидії легалізації (відмивання) злочинних доходів і фінансування терористичної чи екстремістської діяльності. Диспозиція цієї статті передбачає неподання інформації щодо операцій (угод) з грошовими коштами або майном, що підлягає обов'язковому контролю або недостовірне або несвоєчасне подання повідомлення про операції (угоди) з грошовими коштами або майном, що підлягає обов'язковому контролю, за яке наступає попередження або накладення адміністративного штрафу на посадову особу – п'ятдесят розрахункових показників (5000 сомів, близько 1850 грн), а також неподання

повідомлення про операції (угоди) з грошовими коштами або майном, що підпадає під критерії підозрілих операцій (угод), або несвоєчасне подання повідомлення про таку операцію (угоду) тягне за собою попередження або накладення адміністративного штрафу на посадову особу – сімдесят розрахункових показників (7000 сомів, близько 2590 грн). У вітчизняному варіанті частина щодо неповідомлення чи несвоєчасного повідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезиденту чи про суттєві майнові зміни має схожість з диспозицією статті 505-20 в частині неповідомлення про операції з грошовими коштами або майном, що підлягає обов'язковому контролю, що є свідченням того, що у статті 505-20 водночас поєднано і сферу податкового регулювання і регулювання легалізації незаконно отриманих доходів.

В Кодексі Азербайджанської Республіки про адміністративні проступки Глави 23 “Адміністративні проступки, що посягають на правила управління” є стаття 348-5 “Несвоєчасне, неповне або неправильне надання відомостей про державних службовців”, диспозиція якої регламентує несвоєчасне, неповне або неправильне надання відповідними державними органами встановлених законодавством відомостей про осіб, які є претендентами на державну службу та інших державних службовців до Реєстру державних службовців Азербайджанської Республіки, порушення цієї норми тягне за собою накладення штрафу на посадових осіб в розмірі від 300 до 700 манатів (від 5140 грн до 11994 грн) [217].

В Главі 19 “Адміністративні проступки, що посягають на правила торгівлі” закріплена стаття 247 “Порушення правил подання документів, пов'язаних з обчисленням і сплатою податків та інших обов'язкових платежів”, в диспозиції якої вказано неподання або несвоєчасне подання відповідним органам виконавчої влади Азербайджанської Республіки інших документів, пов'язаних з обчисленням і сплатою податків і інших обов'язкових платежів, складання яких встановлено законом, за що передбачено накладення штрафу на фізичних осіб в розмірі від двадцяти п'яти (2625 азербайджанських манат,

близько 57271 грн) до тридцяти (3150 азербайджанських манат, близько 68725 грн), на посадових осіб від сорока (4200 азербайджанські манати, близько 91633 грн) до шістдесяти (6300 азербайджанських манат, близько 137480 грн) манати. Мінімальний розмір оплати праці в Азербайджанській Республіці становить 105 азербайджанських манат (1799 грн) [217]. В Кодексі Азербайджанської Республіки про адміністративні проступки немає статті, в якій би було вказано правове регулювання фінансового контролю, проте диспозиція статті 348-5 має схоже положення диспозиції в частині спеціального статусу суб'єкта відповідальності – органу державної влади (посадової особи), який надає достовірну інформацію щодо особи, яка претендує на заняття відповідальної та особливої відповідальної посади, а також стаття 247 в частині щодо своєчасності подання обов'язкових документів для обчислення платежів. Ці статті мають різні сфери правового регулювання, об'єктом правового регулювання першої є встановлені правила управління, а остання стосується правил торгівлі.

Кодекс Туркменістану про адміністративні правопорушення відносить статтю 300 “Порушення строків подання податкових декларацій та звітів” до сфери регулювання економічних відносин. Порушення встановлених податковим законодавством Туркменістану строків подання податкових декларацій та звітів до органів державної податкової служби за місцем обліку передбачає накладення штрафу на фізичних осіб у розмірі до двох (600 манатів, близько 3926 грн 40 коп), на посадових осіб – до трьох розмірів (900 манат, 5889 грн 60 коп) базових величин [70]. Стаття 301 “Неподання відомостей, необхідних для здійснення податкового контролю” передбачає неподання у строки, встановлені податковим законодавством Туркменістану, до органів державної податкової служби документів та інших відомостей, необхідних для здійснення податкового контролю, а також подання таких відомостей в неповному обсязі або в спотвореному вигляді, що тягне за собою накладення штрафу на фізичних осіб у розмірі від одного до трьох (від 300 до 900 манат, від 2238 грн до 6714 грн), на посадових осіб – від трьох до п'яти (від 900 до

1500 манат, від 6714 грн до 11189 грн) розмірів базових величин. Базова величина в Республіці Туркменістан становить 300 манатів (1963 грн) [24].

Кодекс Республіки Узбекистан про адміністративну відповідальність регламентує норму статті 174 “Ухилення від сплати податків або інших обов’язкових платежів”[67] (Глава 13 “Адміністративна відповідальність за правопорушення в області торгівлі, підприємництва і права”), в якій ідеться про умисне приховування (заниження) прибутку (доходу) або інших об’єктів оподаткування або інше умисне ухилення від сплати податків та інших обов’язкових платежів, що тягне за собою накладення штрафу на громадян від трьох до п’яти (від 390 720 до 651 200 узбецьких сум), а на посадових осіб – від п’яти до семи мінімальних розмірів заробітної плати (від 651 200 до 911680 узбецьких сум), тобто від 3546 грн до 5910 грн та від 5910 грн до 8274 грн відповідно. Розмір мінімальної заробітної плати в Республіці Узбекистан станом на 2016 рік становить 130 240 узбецьких сум (1182 грн) [185].

В Кодексі Республіки Таджикистан про адміністративні правопорушення закріплено норму статті 601 “Недотримання встановлених термінів надання декларацій і податкових звітів”, що належить до Глави 33 “Адміністративні правопорушення в сфері податкового законодавства”. Положення цієї статті стосується недотримання встановлених термінів подання декларацій та податкових звітів, в якій ідеться про відстрочку подання протягом 10 робочих днів. Санкція за порушення цієї норми передбачає накладення штрафу на фізичних осіб у розмірі від одного до трьох (від 40 до 120 сомонів, тобто від 133 грн до 400 грн), на посадових осіб – від п’яти до семи (від 200 до 280 сомонів, тобто від 666 грн до 933 грн) [66]. При продовженні строку прострочки до 30 робочих днів штраф збільшується від трьох до п’яти (від 120 до 200 сомонів, від 415 грн до 666 грн) на фізичних осіб, на посадових осіб – від семи до десяти (від 280 до 400 сомонів, тобто від 933 грн до 1333 грн), якщо строк продовжиться більше 30 робочих днів, то відповідно штраф буде для фізичних осіб у розмірі від п’яти до десяти (від 200 до 400 сомонів, від

666 грн до 1333 грн), на посадових осіб – від десяти до тридцяти (від 400 до 1200 сомонів, від 1333 грн до 3998 грн).

З 1 січня 2016 року показник для розрахунків в Республіці Таджикистан для підрахунку податків, мит, інших платежів, штрафних санкцій, соціальних виплат, а також для обчислення тих чи інших вартісних граничних (нижніх або верхніх) величин, застосовуваний у відповідності до законодавства Республіки Таджикистан становить 40 сомонів (133 грн) [105]. Як бачимо в Кодексі Республіки Таджикистан норма, що пов'язана з порядком заповнення декларації, регулює податкову сферу, хоча цікавим є той факт, що в Кодексі Республіки Таджикистан про адміністративні правопорушення існує Глава 38 “Адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією”, що містить 19 статей, де об'єднано статті, диспозиції яких в українському законодавстві віднесені до кримінального законодавства, суттєвою ознакою є умова відсутності ознак кримінального правопорушення.

У Кодексі Республіки Вірменії про адміністративні правопорушення у статті 169.12 зазначається нерозголошення фінансової звітності. Головними санкціям цієї норми є накладення штрафу, що становить розмір мінімальної заробітної плати. Після тридцяти днів відстрочки або неподання фінансових звітів до державних органів накладається штраф [63].

У випадку вчинення правопорушення у значному розмірі настає відповідальність у вигляді штрафу на громадян від п'яти до десяти (від 250 до 500 драм, тобто від 14 грн до 27 грн), а на посадових осіб – від десяти до п'ятнадцяти (від 500 до 750 драм, тобто від 27 грн до 38 грн) мінімальних розмірів заробітної плати. Мінімальна заробітна плата Республіки Вірменії становить 50 драм (3 грн) [147].

З вищевикладеного можна зробити висновок про те, що у країнах СНД норми про порушення вимог фінансового контролю, за винятком Республіки Казахстан, як статті корупційного характеру не існує. Жодна з країн не відносить статтю про порушення заповнення фінансової звітності або декларації до корупційних правопорушень, а головне ці статті належать до

адміністративних кодексів, а не податкових. Усі норми, що стосуються порушення вимог фінансового контролю регулюють суспільні правовідносини у сфері оподаткування та порядку управління [177, с. 187-191].

Отже, у Кодексах Республік Азербайджан, Вірменії, Білорусі, Казахстану, Киргизстану, Росії, Таджикистану, Туркменістану, Узбекистану норми щодо порушення порядку заповнення декларацій відносяться в переважній більшості до сфери оподаткування [169, с. 68-72]. В Кодексі Республіки Молдова про правопорушення норму щодо заповнення фінансової декларації законодавець відніс до розділу “Адміністративні правопорушення, що зачіпають діяльність органів публічної влади” на відміну від решти країн пострадянського простору, де ця норма зарахована до адміністративних правопорушень, що посягають на встановлений порядок оподаткування. В Республіці Казахстан існує норма, що прямо відображає положення статті 172-6 КУпАП “Про порушення вимог фінансового контролю”, “умисне неподання або подання неповних, недостовірних декларацій та відомостей про доходи та майно, що є об’єктом оподаткування, особою, яка займає державну посаду, особою, звільненою з державної служби за негативними мотивами, або чоловіком (дружиною) зазначених осіб у строки, встановлені законодавством Республіки Казахстан”. Поняття “умислу” як складового елемента суб’єктивної сторони норми “порушення вимог фінансового контролю” існує тільки в Кодексі про адміністративні правопорушення Республіки Казахстан.

У кодексах Російської Федерації, Республіки Білорусь, Республіки Молдови, Республіки Киргизстан, Республіки Азербайджан, Республіки Вірменії, Республіки Узбекистану, Республіки Туркменістану, Республіки Таджикистан норми про порушення порядку заповнення декларацій мають в диспозиції положення про порушення строків та встановлених термінів заповнення та подання декларацій. Проте, тільки у статтях кодексів Республіки Білорусь та Таджикистану визначена кількість робочих днів, на які можна відтермінувати подання декларацій. У Білорусі строк подачі декларації становить не менше трьох робочих днів, Таджикистан передбачає термін не

більше десяти робочих днів. В Кодексі Азербайджанської Республіки про адміністративні правопорушення норма містить мету “ухилення від сплати податків”, щодо заповнення декларації передбачає “внесення свідомо недостовірних відомостей в декларації або бухгалтерські документи”. Цікавим є також досвід Азербайджанської Республіки, в кодексі якої закріплена стаття 348-5 “Несвоєчасне, неповне або неправильне надання відомостей про державних службовців”, яка хоч і не стосується декларування майна, але регулює порядок надання достовірної інформації про осіб, які є державними службовцями або тих, що претендують на заняття такої посади, до Реєстру державних службовців.

У світлі досвіду країн СНД стосовно питання регулювання відносин у сфері фінансового контролю, варто було ч. 1 та ч. 2 статті 172-6 КУпАП викласти в такій редакції: “умисне неподання або несвоєчасне подання декларації про майно, доходи, витрати і зобов’язання фінансового характеру” та “умисне неповідомлення або несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента”. В той же час завідома подання недостовірних відомостей до декларації має ознаки корупції, оскільки теоретично передбачає приховання прибутків у таких формах, як: грошові кошти; інше майно; переваги; пільги; послуги; нематеріальні активи. Приховування шляхом внесення до декларації недостовірних відомостей може здійснюватися суб’єктом з метою заниження отриманих доходів або ж для укриття незаконних джерел такого прибутку. І в першому, і в другому випадку наявні ознаки корупційного правопорушення.

Висновки до розділу 1

В процесі побудови методологічного базису для вивчення питання особливостей адміністративної відповідальності поліцейських за порушення

вимог фінансового контролю було використано різні теоретичні та емпіричні методи наукового пізнання.

Адміністративна відповідальність за порушення вимог фінансового контролю проаналізована з точки зору визначення адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією. Це правопорушення характеризується наявністю корупційних характеристик, які можуть бути як соціального, політичного та економічного забарвлення, що надає їм ще більшої небезпеки, адже саме адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією, мають високий рівень латентності, а це призводить до поступового зростання корупційного ризику у суспільстві.

Адміністративна відповідальність за порушення вимог фінансового контролю характеризується такими ознаками: 1) державний примус як засіб забезпечення виконання адміністративно-правових приписів; 2) реалізується через позбавлення конкретних благ, займаної посади, особистого позбавлення організаційного і майнового характеру (конфіскація майна, штраф) за власне корупційне правопорушення; 3) специфіка подвійної адміністративної та дисциплінарної відповідальності осіб, що є поліцейськими, витікає з порушенням загальнообов'язкових норм, виконання яких входить до складу їх службових обов'язків, як наслідок на вчинення адміністративного чи дисциплінарного правопорушення. Адміністративна відповідальність за порушення вимог фінансового контролю є особливою формою відповідальності, оскільки настає лише за вчинення адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією; 4) результатом притягнення до адміністративної відповідальності поліцейських за порушення вимог фінансового контролю в Україні є протокол, що мають право складати уповноважені особи таких органів: поліції (п. 1 ч. 1 ст. 255 КУпАП); прокурор (п. 11 ч. 2 ст. 255 КУпАП); Служба безпеки України (п. 1 ч. 1 ст. 255 КУпАП), з початку діяльності Національне агентство з питань запобігання корупції; 5) мета адміністративної відповідальності за порушення поліцейськими вимог фінансового контролю є: а) несвоєчасне подання декларації про майно, доходи,

витрати і зобов'язання фінансового характеру; б) неповідомлення або несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента; в) подання завідомо недостовірних відомостей у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру; б) дуалізм правового статусу – загального та спеціального – поліцейського як суб'єкта відповідальності за порушення вимог фінансового контролю; 7) накладення адміністративного стягнення на поліцейського за порушення вимог фінансового контролю має правообмежувальний характер; 8) можливість застосовувати адміністративні стягнення до поліцейських за порушення вимог фінансового контролю є активним лише на період виконання делінквентом державно-владних функцій.

З огляду на вищезазначену практику законодавчого врегулювання фінансового контролю у країнах романо-германської та англо-саксонської правової сім'ї можна зробити висновок про те, що норма "Порушення вимог фінансового контролю" в різних інтерпретаціях існує лише в країнах СНД. В країнах Західної Європи та США адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією, не існують у тому вигляді, в якому цей інститут функціонує у вітчизняному правовому полі, тому і відповідно порушення вимог фінансового контролю поліцейськими розглядається лише через призму досвіду країн пострадянського простору.

Норми про порушення вимог фінансового контролю в країнах пострадянського простору як такої не існує, а тому практика регулювання цієї сфери розглянута в контексті порушення порядку заповнення фінансових декларацій або звітностей, подання недостовірних відомостей, що в свою чергу, має певні особливості: 1) регулює виникнення, зміну та припинення суспільних відносин у сфері оподаткування; 2) врегульовується нормами фінансово-податкової сфери; 3) норми щодо порушення вимог фінансового контролю інтерпретуються як порушення порядку заповнення декларації та фінансової звітності; 4) у Республіці Азербайджан, Республіці Вірменії, Республіці Білорусь, Казахстану, Республіці Киргизстан, Російської Федерації, Республіці

Таджикистан, Республіці Туркменістан, Республіці Узбекистан норми про порушення вимог фінансового контролю мають іншу інтерпретацію та мають такий вигляд: а) подання, неподання декларації та фінансових звітностей; б) порушення терміну подання податкової декларації; в) внесення свідомо недостовірних відомостей в декларації або бухгалтерські документи про доходи та видатки з метою ухилення від сплати податків; г) повідомлення недостовірних відомостей про осіб, які є державними службовцями або тільки претендують на заняття посади у органах державної влади.

У кодексах Російської Федерації, Республіки Білорусь, Республіки Молдови, Республіки Киргизстан, Республіки Азербайджан, Республіки Вірменія, Республіки Узбекистан, Республіки Туркменістан, Республіки Таджикистан норми про порушення порядку заповнення декларацій мають в диспозиції положення, що стосуються порушення строків та встановлених термінів заповнення та подання декларацій. Проте, тільки у статтях кодексів Республіки Білорусь та Таджикистану визначена кількість робочих днів, на які можна відтермінувати подання декларацій. У Республіці Білорусь строк подачі декларації становить не менше трьох робочих днів, норма Республіки Таджикистану передбачає термін не більше десяти робочих днів. В Кодексі Азербайджанської Республіки про адміністративні правопорушення норма містить мету “ухилення від сплати податків” щодо заповнення декларації та передбачає “внесення свідомо недостовірних відомостей в декларації або бухгалтерські документи”. Важливим є те, що серед усіх норм кодексів про адміністративні правопорушення країн СНД, тільки в кодексі Республіки Таджикистан існує Глава 38 “Адміністративні правопорушення, пов’язані з корупцією”, проте в ній немає норми, що стосується порушення вимог фінансового контролю, альтернативою виступає стаття щодо несвоєчасного подання декларацій та податкових звітів.

Важливо виділити ознаки, які об’єднують схожість норм, закріплених в кодексах країн СНД, що прямо чи опосередковано, пов’язані з нормою статті 172-6 КУпАП про порушення вимог фінансового контролю, зокрема: 1) норми

декларують процедурно-процесуальний порядок оподаткування майна; 2) важливою характерною властивістю є своєчасність заповнення, інформування та наявність умислу на приховування; 3) правовим напрямом регулювання є сфера фінансів, оподаткування та підприємництва; 4) адміністративне стягнення за цей вид правопорушення передбачено у вигляді попередження чи штрафу; 5) суб'єктами відповідальності є фізичні, юридичні та посадові особи, в той час, коли вітчизняна норма передбачає відповідальність лише посадової особи; 6) в зазначених нормах держав-учасниць СНД такі норми не мають зв'язку з корупцією; 7) основним предметом цих адміністративних правопорушень виступають податкові декларації, фінансові звіти та бухгалтерські документи; 8) в Кодексі про адміністративні проступки Республіки Азербайджан наявна ціль приховування, в Кодексі Узбекистану про адміністративну відповідальність закріплений прямий умисел – подання завідомо недостовірних відомостей в податковій декларації, лише в Кодексі Республіки Казахстан про адміністративні правопорушення міститься стаття про порушення вимог фінансового контролю, диспозиція якої відповідає вітчизняному зразку.

РОЗДІЛ 2

ОБ'ЄКТИВНІ ТА СУБ'ЄКТИВНІ ОЗНАКИ СКЛАДУ ПОРУШЕННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ ВИМОГ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ

2.1. Об'єкт та об'єктивна сторона складу порушення поліцейськими вимог фінансового контролю

Об'єкт складу порушення вимог фінансового контролю слід розглядати з трьох позицій: регулювання адміністративно-правових відносин; фінансово-економічні відносини, регулювання суспільних відносин у сфері боротьби з корупційними правопорушеннями, оскільки норма про порушення вимог фінансового контролю має тріаду сфер регулювання суспільних відносин, поєднуючи водночас податкові відносини (порядок заповнення та подання декларації про майно, доходи та витрати та зобов'язання фінансового характеру), суспільні відносини щодо дотримання вимог, заборон та обмежень, передбачених Законом України “Про запобігання корупції” (неповідомлення або несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента та про суттєві зміни у майновому стані), а також регулювання відповідної адміністративно-правової сфери. Визначення об'єкту порушення поліцейськими вимог фінансового контролю відіграє важливу роль, адже визначає векторність адміністративно-правового регулювання норм КУпАП [168, с. 105-110].

Об'єктом будь-якого адміністративного правопорушення виступає сукупність суспільних відносини у тій чи іншій сфері, на яку спрямовано регулювання визначеними нормами адміністративного права, за порушення яких настає адміністративна відповідальність.

На думку Ю.П. Битяка, об'єктом адміністративного правопорушення є суспільні відносини, що регулюються нормами різних галузей права і охороняються заходами адміністративної відповідальності [20, с. 28].

Цієї думки притримується також Т. О. Гуржій, який вважає, що правовідносини, які регулюються нормами адміністративного права, є пов'язаними з різними сферами суспільних відносин та охороняються нормами адміністративного законодавства [38, с. 273].

В конкретному випадку ідеться про симбіоз різних сфер суспільних відносин, так, як порушення вимог фінансового контролю є різновидом адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, що зумовлює поєднання суспільних відносин у відповідній сфері та відносин фінансового контролю, які регулюють адміністративно-правовий порядок заповнення декларації про майно, доходи, витрати та зобов'язання фінансового характеру.

В свою чергу В.К. Колпаков, під об'єктом адміністративного правопорушення розуміє врегульовані нормами адміністративного законодавства суспільні відносини, які охороняються нормами адміністративного права і за порушення яких передбачено накладення адміністративного стягнення з метою забезпечення нормального функціонування порядку управління, захисту власності, прав і свобод громадян [76, с. 14].

Але, окрім загальних характеристик об'єкта існує ще й класифікаційний поділ його на загальний, родовий і безпосередній об'єкти правопорушення, так званий "по вертикалі". Під загальним об'єктом порушення вимог фінансового контролю, розуміють всі суспільні відносини, які охороняються адміністративно-правовими нормами і яким правопорушенням завдано шкоду. При порушенні поліцейськими вимог фінансового контролю, під об'єктом слід розуміти групу однорідних суспільних відносин, що регулюються адміністративно-правовими нормами, тоді, як під родовим об'єктом є група однорідних або тотожних суспільних відносин, що виокремлюються із загального об'єкта [74, с. 265].

Найкращим визначенням родового об'єкту є поняття В.Я. Тація та М.І. Бажанова, під яким розуміють певне коло тотожних або соціально-

політично однорідних за змістом та економічною сутністю суспільних відносин [12; 84].

Визначенням родового об'єкту служить назва глави КУпАП, до якої внесено норму про порушення вимог фінансового контролю – адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією. Отже, родовим об'єктом в цьому випадку виступають адміністративно-правові відносини щодо дотримання вимог, заборон та обмежень, встановлених Законом України “Про запобігання корупції”, що вчиняються особою наділеною державно-владними функціями. Аналіз родового об'єкта дозволяє здійснити класифікацію правопорушень. Залежно від родового об'єкта адміністративні правопорушення розміщено у відповідних главах Особливої частини КУпАП.

Крім загального та родового об'єкту в доктрині адміністративного права також виділяють безпосередній об'єкт, який охоплює конкретні правовідносини, що охороняються санкціями саме норми про порушення вимог фінансового контролю. Так, І.О. Галаган вважав, що для характеристики об'єкту адміністративного проступку важливим є лише спеціальний об'єкт, під яким розуміють конкретні відносини [33, с. 165].

Щодо системи класифікації об'єктів, то найбільш прийнятою є трьохступенева, відповідно до якої виокремлюють загальний, родовий та безпосередній об'єкт злочину чи адміністративного проступку, в свою чергу, О. В. Баклан підтримує концепцію чотирьохступеневої класифікації [14; 163, с. 211-212].

Під видовим об'єктом розуміють складову частину родового з вузькоспеціалізованою направленістю, оскільки суспільні відносини часто закріплені в різних нормативних актах, а видовий об'єкт допомагає звести до єдиного зразка систему суспільних відносин, що регулюються нормами єдиної правової сфери, що містяться в положеннях статей про правопорушення, пов'язаних з корупцією, зокрема тих, що регулюють порядок заповнення декларації, своєчасності її подання та внесення правдивих відомостей до неї.

У випадку класифікації об'єкта диспозиції статті 172-6 “Порушення

вимог фінансового контролю” слід зауважити, що під видовим об’єктом тут об’єднані суспільні відносини фінансово-правової сфери, а так як ця норма має схожі об’єкти правового регулювання з нормами податкового законодавства, оскільки має подібні відносини регулювання об’єктивної та суб’єктивної сторони правопорушення. Так, стаття 120 Податкового Кодексу (далі – ПК) регламентує відносини оподаткування, де об’єкт суміжний з відповідною адміністративною нормою про порушення вимог фінансового контролю. Крім цього, також норми статті 164-1 “Порушення порядку подання декларації про доходи та ведення обліку доходів і витрат” та статті 164-2 “Порушення законодавства з фінансових питань” мають однорідні суспільні відносини у сфері торгівлі, громадського харчування, сфері послуг, в галузі фінансів і підприємницької діяльності, що мають видовим об’єктом сферу регулювання фінансового контролю та дисципліни.

В свою чергу, під безпосереднім об’єктом порушення поліцейськими вимог фінансового контролю слід розуміти суспільні відносини, гарантованих державою, яким поліцейський прямо чи опосередковано заподіює шкоду. Під безпосереднім об’єктом порушення вимог фінансового контролю слід розглядати суспільні корупційні правовідносини, відносини у сфері фінансового контролю, на які посягає поліцейський при порушенні вимог фінансового контролю. Класифікуючи безпосередній об’єкт диспозиції статті 172-6 КУпАП, слід сказати про процедурний порядок регулювання окремих напрямків правового впливу, зокрема: 1) своєчасності подання декларації про майно, доходи, витрати та зобов’язання фінансового характеру поліцейським; 2) неповідомлення або несвоєчасне повідомлення поліцейським про відкриття валютного рахунка в установі банку-нерезидента або про суттєві зміни у майновому стані.

Як уже було зазначено об’єкт порушення поліцейським вимог фінансового контролю відноситься не тільки до сфер адміністративно-правового впливу, але й регулюються нормами податкового, фінансового права та кримінального права.

У доктрині адміністративного права виділяють також розподіл об'єктів адміністративного правопорушення по-горизонталі. Здійснюється ця градація на основні та додаткові об'єкти. Головним безпосереднім об'єктом виступають ті суспільні відносини, яким в першу чергу завдається шкода при вчиненні поліцейським цього виду правопорушення. Додатковий безпосередній об'єкт розділяють на два види: додатковий обов'язковий об'єкт та додатковий факультативний об'єкт. Перший вид є обов'язковим у диспозиції статті, тоді як факультативний може бути присутнім у певних випадках.

У свою чергу, за порушення вимоги фінансового контролю, поліцейський посягає також на суспільні фінансові-правові відносини у сфері порядку декларування доходів поліцейськими, що є основним безпосереднім об'єктом та на відносини у сфері банківської діяльності щодо порядку відкриття валютного рахунку, які виступають додатковим обов'язковим об'єктом. Додатковим факультативним об'єктом можуть виступати відносини оподаткування.

Розглянувши об'єкт адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 172-6 КУпАП, пропонуємо перейти до розгляду питання про предмет цього делікту. Так, в загальному під предметом адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, слід розуміти матеріальну субстанцію, покладену в основу правовідносин, охоронюваних санкціями адміністративно-деліктних норм від корупційних посягань.

Слід зазначити, що предметом порушення поліцейськими вимог фінансового контролю як адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, є декларація про майно, доходи, витрати та зобов'язання фінансового характеру, яку зобов'язаний подавати поліцейський як суб'єкт декларування та валютний рахунок в установі банку-нерезидента. Підкреслимо, що у роботі використовуємо поняття декларації про майно, доходи, витрати та зобов'язання фінансового характеру відповідно до Розділу XIII Прикінцевих положень Закону України “Про запобігання корупції”, в які зазначено, що до моменту початку роботи системи подання та оприлюднення декларацій осіб,

уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, суб'єкти декларування подають декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру в порядку визначеному Законом України “Про засади запобігання та протидії корупції” [127].

Юридичними ознаками предмета складу порушення вимог фінансового контролю слід розглядати через призму адміністративно-правової сторони цього делікту: 1) вчинення порушення вимог фінансового контролю шляхом несвоєчасного подання декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування та неповідомлення або несвоєчасного повідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента або про суттєві зміни у майновому стані; 2) об'єкт – суспільні відносини у сфері дотримання вимог фінансового контролю; 3) мета – приховування інформації в декларації щодо доходів та винагород вплив, а також про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезиденту і про суттєві зміни майнового характеру; 4) безпосередньо визначені предмети впливу у диспозиції статті; 5) спеціальний суб'єкт – поліцейський.

Таким чином, особливостями предмета складу порушення вимог фінансового контролю є

1. Матеріальні речі – декларація про майно, доходи, витрати та зобов'язання фінансового характеру, а також валютний рахунок, відкритий в установі банку-нерезидента.

2. Предмет відноситься до складу об'єкта правопорушення, тобто система фінансового контролю як елемент включає декларацію про майно, доходи, витрати та зобов'язання фінансового характеру, а також валютні рахунки.

3. Декларація про майно, доходи, витрати та зобов'язання фінансового характеру, а також валютний рахунок безпосередньо пов'язані з об'єктом – суспільними відносинами у сфері фінансового контролю, виступаючи допоміжним елементом.

4. Обов'язковою характерною особливістю є усвідомлена поліцейськими мета здійснення незаконних дій (несвоєчасне подання чи неповідомлення або

несвоєчасне повідомлення) щодо предмета порушення вимог фінансового контролю.

5. Предмет, як правило, є факультативною ознакою, проте, у статті 172-6 “Порушення вимог фінансового контролю” КУпАП у диспозиції чітко вказано на декларацію про майно, доходи, витрати та зобов’язання фінансового характеру та валютний рахунок, як предмет, які стають при цьому обов’язковою ознакою складу порушення поліцейськими вимог фінансового контролю.

Наступним елементом юридичного складу порушення вимог фінансового контролю є об’єктивна сторона, що є відображенням зовнішньої характеристики здійсненого протиправного діяння.

Стаття 172-6 “Порушення вимог фінансового контролю” КУпАП є адміністративним правопорушенням, пов’язаним з корупцією, що має опосередкований зв’язок з корупційними діяннями через ознаки. Ключовим понятійним елементом тут виступає “фінансовий контроль”.

Лімська декларація розглядає контроль як не ціль, а невід’ємну частину загальнодержавної системи регулювання суспільних відносин, що розкриває допущені відхилення від прийнятих стандартів, де має місце порушення принципів законності, ефективності та економії витрачання матеріальних ресурсів на більш ранній стадії, з тим щоб мати можливість здійснити відповідні коригувальні заходи, а в необхідних випадках – притягти винних до відповідальності, стягнути завдані державі збитки і разом з тим розробити і здійснити заходи, спрямовані на запобігання виникнення подібних порушень у перспективі [91]. При цьому, державний фінансовий контроль – найважливіша функція управління в будь-якій країні, обов’язкова умова успішного функціонування її фінансово-кредитної системи. Він спрямований на прискорення економічного і соціального розвитку держави, поліпшення якості роботи у всіх галузях суспільного життя [200, с. 568]. Державний фінансовий контроль покликаний забезпечити стабільність економічної безпеки країни. Досягається ця мета шляхом збільшення дохідної частини державного

бюджету; економії видаткової частини бюджету; скорочення кількості правопорушень у фінансовій сфері; зниження рівня корупції в державі [152].

Для детального роз'яснення диспозиції статті 176-2 визначимо поняття “фінансового контролю”. Тут варто зауважити, що сьогодні не існує єдиної думки щодо тлумачення “фінансового контролю”, існують різні теоретичні підходи до і поняття інтерпретації фінансового контролю та його функцій. Розвиток фінансового контролю в країні дозволяє відзначити відмінності, що відображають постійну тенденцію до вдосконалення цієї системи та розширення.

На думку Ю.А. Данилевського, під системою фінансового контролю слід розуміти правову (законодавчу і нормативну) базу, органи, які здійснюють реалізацію фінансового контролю, форми і методи фінансового контролю [39, с. 16]. Дослідник Х.Т. Йенсен підкреслює, що “...фінансовий контроль є важливим елементом управління всією національною економікою” [213].

У свою чергу, Ю.М. Воронін вважає, що фінансовий контроль слід розглядати як врегульовану правовими нормами діяльність державних органів і органів місцевого самоврядування з перевірки формування, розподілу, цільового, ефективного і раціонального використання фінансових ресурсів держави й органів місцевого самоврядування, використання державної і комунальної власності відповідно до чинного законодавства з метою виявити й попередити недоліки в роботі підконтрольних об'єктів [32]. Н.І. Хімічева розглядає фінансовий контроль як контроль за законністю та доцільністю дій в галузі утворення, розподілу та використання грошових фондів держави та муніципальних утворень з метою ефективного соціально-економічного розвитку держави та її регіонів [187, с. 524].

Отже, з аналізу цих визначень, можна сказати, що фінансовий контроль виступає регулятором раціонального використання коштів та моніторингу законності їх надходжень та видатків.

Більш розширене тлумачення надає Є.Ю. Грачова, яка підкреслює, що державний фінансовий контроль – це “... діяльність уповноважених державою

органів і організацій за законністю дій в процесі збирання, розподілу і використання грошових фондів держави і муніципальних утворень з метою здійснення ефективної фінансової політики в суспільстві для забезпечення прав і свобод громадян” [35, с. 18]. В цьому випадку автор зосереджує увагу на функції контролюючих органів, забуваючи про самий процедурний порядок здійснення контролюючих функцій.

Найкраще та найповніше бачення поняття “фінансового контролю” відображає дослідник А.Ю. Савін, який вважає, що державний фінансовий контроль – це “..системний процес, здійснюваний спеціальними органами та в інтересах держави та суспільства з метою перевірки виконання органами державної влади та управління функцій з ефективного управління державними фінансами, а також суб’єктами економічних відносин фінансових обов’язків перед державою і дотримання ними законності при здійсненні фінансових операцій” [148, с. 197]. Під фінансовим контролем він розуміє системний процедурний порядок, поєднуючи перевірку водночас як державних органів, так і окремих суб’єктів, які здійснюють фінансові операції, об’єктивно аналізуючи цілий інститут з перевірки здійснюваної діяльності.

Таким чином, системою державного фінансового контролю є сукупність фінансових державних органів, які взаємодіють між собою, використовуючи різні організаційно-правові форми і методи діяльності з метою встановлення законності та легальності фінансових операцій та обліку прибуткових надходжень до бюджету України, а фінансовий контроль виступає одним із елементів управління фінансами; особливою діяльністю по перевірці правильності вартісного розподілу валового національного продукту, утворення і витрачання фондів грошових коштів. Адаптація провідного європейського та світового досвіду до національного законодавства у сфері внутрішнього фінансового контролю в майбутньому дозволить впровадити ефективні методи та прийоми, передусім, при проведенні попереднього та поточного фінансового контролю.

При порушенні вимог фінансового контролю ми розглядаємо лише вузьку направленість вивчення перевірки та порядку заповнення декларації про майно, доходи, витрати та зобов'язання фінансового характеру. Так, як ми розглядаємо порушення вимог фінансового контролю, то не зайвим було б зауважити, що під фінансовим контролем розуміють в першу чергу перевірку своєчасності й повноти виконання контрольованими суб'єктами фінансових зобов'язань перед державою та органами місцевого самоврядування, а також виявлення й усунення порушень фінансової дисципліни.

У випадку розгляду порушення вимог фінансового контролю в контексті антикорупційного законодавства, під фінансовим контролем слід розуміти системний комплексний процедурний порядок, який складається з таких етапів: заповнення, своєчасність подання, облік, оприлюднення, контроль, перевірки, моніторингу способу життя, а також перевірки відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента та наявності суттєвих змін майнового стану суб'єкта декларування, що здійснюється уповноваженими на те органами або посадовими особами.

Контроль як елемент управління передбачає таку систему: контролюючий суб'єкт, контрольні дії, підконтрольний об'єкт, предмет контролю. В свою чергу, І.Б. Стефанюк розуміє під суб'єктом контролю юридичну чи фізичну особу, яка спрямовує контрольні дії на власну діяльність або діяльність іншої фізичної чи юридичної особи, що перебувають в оточуючому господарському середовищі; контрольні дії – це операції порівняння показників діяльності підконтрольного суб'єкта з певною нормою, здійснювані суб'єктами контролю з метою знаходження й блокування відхилень від цих норм; об'єкт контролю – це фізична чи юридична особа, на певний вид діяльності яких спрямовуються контрольні дії; предмет контролю – це конкретний вид діяльності підконтрольного суб'єкта, на які направлені контрольні дії контролюючого суб'єкта [160, с. 142-150].

Поняття фінансового контролю охоплює собою багато складових, які не представлені в диспозиції статті 172-6 КУпАП, торкаючись лише питання

порядку своєчасності подання декларації, несвоєчасного повідомлення чи неповідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента чи про суттєві зміни у майновому стані. Вважаємо, що назва статті необ'єктивно відображає викладені положення в ній. Як було зазначено фінансовий контроль відображає складну структуру керівництва фінансовими ресурсами; охоплює низки методів та форм контролю; забезпечує моніторинг здійснення надходжень та видатків цільових коштів; контролює фінансові потоки державних коштів. У нашому випадку стаття містить положення щодо процедурного порядку заповнення та подання декларації як засобу фіксування та обліку майна особи, уповноваженої на виконання функцій державної влади.

Проаналізувавши тлумачення фінансового контролю та співвідношення декларування до значення вищезазначеного поняття, дійшли висновку про те, що з метою покращення адміністративно-правової конструкції назви статті варто змінити назву на “Неподання декларації про майно, доходи, витрати та зобов'язання фінансового характеру або неповідомлення про відкриття валютного рахунку”.

В цьому контексті, розглядаючи статтю 172-6 КУпАП “Порушення вимог фінансового контролю” суб'єктом контролю в перспективі виступатиме Національне агентство з питань запобігання корупції як центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом, який забезпечує формування та реалізує державну антикорупційну політику (стає правомочним з моменту остаточного формування).

У разі виявлення ознак порушення поліцейськими вимог фінансового контролю, уповноважені особи Національного агентства (зараз цю функцію виконує Служба безпеки України), прокуратури, поліції складають протокол про таке правопорушення, який направляється до суду згідно з рішенням правомочного органу застосовують відповідні заходи адміністративного провадження у справах про порушення вимог фінансового контролю [127].

Систему фінансового контролю можна представити у сукупності таких елементів: суб'єкти фінансового контролю, тобто органи та особи

уповноважені перевіряти дотримання вимог у сфері фінансового законодавства; об'єкт контролю – це реальна фінансова діяльність учасників щодо здійснення дій, передбачених фінансовим законодавством, тобто це є власне фінансова діяльність, предмет контролю – це встановлені фінансовим законодавством фінансові показники діяльності підконтрольних суб'єктів. В цьому випадку фінансовий контроль виступає основною ланкою, адже стаття 172-6 КУпАП містить в диспозиції ключовими елементами “вимоги фінансового контролю”, стає зрозумілим, що фінансовий контроль тут співіснує у адміністративно-правовому полі поруч з фінансовим.

Об'єктивна сторона складається з таких основних ознак: 1) діяння (дії або бездіяльності); 2) суспільно-шкідливі наслідки; 3) причинно-наслідковий зв'язок [151]. Порушення вимог фінансового контролю виражаються через як дію, так і бездіяльність. Бездіяльність проявляється через неподання декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, тоді як дія – через несвоєчасне подання декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, а також неповідомлення або несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента або про суттєві зміни в майновому стані. Неподання декларації передбачає відсутність поданої декларації: 1) після закінчення встановленого строку; 2) по-друге, на момент прийняття рішення про застосування штрафу за це порушення. Несвоєчасне подання декларації – це її подання, по-перше, після закінчення встановленого строку і, по-друге, до отримання повідомлення про застосування адміністративного стягнення за неподання декларації.

Таким чином, диспозиція норми порушення вимог фінансового контролю, сформульована таким чином, що хоча неподання декларації у строк є закінченою формою правопорушення, наступне (із запізненням) подання цієї декларації утворює нову форму порушення – подання з порушенням строку (відтермінування подання). Тому одна і та ж декларація однією особою в один момент часу не може бути і неподаною і поданою несвоєчасно.

Наступною ознакою об'єктивної сторони є суспільно-шкідливі наслідки, які визначають юридичний склад адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, матеріального або ж формального характеру. Шкідливі наслідки здійсненого протиправного діяння відіграють важливу роль при визначенні відповідальності для поліцейських. Так, факт наявності причинного зв'язку між проступком і шкідливими наслідками має істотне правове значення, оскільки детермінує виникнення факту вчинення порушення вимог фінансового контролю [176, с. 187-191].

Аналізуючи юридичний склад порушення вимог фінансового контролю можна сказати, що в цьому випадку шкідливі наслідки не є обов'язковою ознакою, тобто юридичний склад тут є формальним. Подання, несвоєчасне подання або ж взагалі неподання декларації про майно, доходи та витрати та зобов'язання фінансового характеру, а також несвоєчасне подання, неповідомлення або несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента, не має формулювання наявності наслідків у диспозиції статті, що дозволяє стверджувати про формальний його характер.

Матеріальним складом визнається склад, коли до об'єктивної сторони входить не тільки дія чи бездіяльність, але й наслідки, що мають причинно-наслідковий зв'язок. Таким чином, за умови, коли визначена дія чи бездіяльність не зумовили зазначених у диспозиції наслідків, то і відповідальність за їхнє вчинення не застосовується [112].

Формальним складом називається такий склад, об'єктивна сторона якого складається тільки з дії чи бездіяльності. Прикладом можуть служити такі правопорушення, як несвоєчасне подання декларації про доходи майно, доходи, витрати та зобов'язання фінансового характеру, неповідомлення чи несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента або про суттєві зміни у майновому стані. У цьому випадку відповідальність настає незалежно від наслідків діяння.

Зауважимо, що диспозиція статті 172-6 “Порушення вимог фінансового контролю”, має багато спільних рис з іншими нормами вітчизняного законодавства. Звернемо увагу на диспозицію статей 164-1 (порушення порядку подання декларації про доходи та ведення обліку доходів і витрат) та 164-2 (порушення законодавства з фінансових питань) КУпАП, які відносяться до глави 12 “Адміністративні правопорушення в галузі торгівлі, громадського харчування, сфері послуг, в галузі фінансів і підприємницької діяльності”. Однак, безпосереднім об’єктом цих правопорушень є суспільні відносини в сфері оподаткування доходів фізичних осіб. Як перша, так і друга стаття передбачає відповідальність за порушення податкового законодавства, вина виражається у цьому випадку у формі умислу або необережності. В той час, як при вчиненні порушення вимог фінансового контролю можна говорити лише про таку форму вини як необережність, оскільки умисел – це ознака корупційних, а не пов’язаних з корупцією правопорушень.

Так, стаття 164-1 повністю відображає норму щодо порушення вимог фінансового контролю “неподання або несвоєчасне подання громадянами декларацій про доходи чи включення до декларацій перекручених даних, неведення обліку або неналежне ведення обліку доходів і витрат, для яких законами України встановлено обов’язкову форму обліку”, погляньмо на диспозицію статті 164-2 “приховування в обліку валютних та інших доходів, непродуктивних витрат і збитків, відсутність бухгалтерського обліку або ведення його з порушенням установленого порядку, внесення неправдивих даних до фінансової звітності, неподання фінансової звітності...”. Суб’єктами цих правопорушень можуть бути лише фізичні особи – платники податків або посадові особи платників податків – юридичних осіб. Тому фактично кодекс містить дублювання положень статей, зберігаючи змістовну наповненість ідентичну до ряду інших. Виникає запитання для чого така кількість норм, що за своєю юридичною природою містять однакові положення, відрізняючись розміром штрафних санкцій, та суб’єктом правопорушення.

Також наведемо приклад статті 120 ПК “неподання або несвоєчасне подання податкової звітності або невиконання вимог щодо внесення змін до податкової звітності” [114]. Об’єктивна сторона статті 120 ПК “неподання або несвоєчасне подання податкової звітності або невиконання вимог щодо внесення змін до податкової звітності” цього положення полягає у несвоєчасному поданні декларації, що передбачає її подання, по-перше, після закінчення встановленого строку і, по-друге, до отримання повідомлення про застосування штрафних санкцій (штрафів) за неподання декларації [113].

Ця норма відрізняється від наведених вище тим, що має іншу сферу правового регулювання, а саме регулює відносини у сфері оподаткування, справляння податків і зборів. Неподання декларації за змістом – це відсутність поданої декларації, по-перше, після закінчення встановленого строку і, по-друге, на момент прийняття рішення про застосування штрафних санкцій (штрафів) за це порушення.

Неподання платником податків, тобто фізичною особою, декларації чи включення до неї перекручених (недостовірних) даних про суми одержаних доходів, понесених витрат та якщо такі дії платника призвели до заниження суми оподатковуваного доходу [114].

Неподання або несвоєчасне подання платником податків або іншими особами, зобов’язаними нараховувати та сплачувати податки, збори податкових декларацій (розрахунків) передбачає накладення штрафу в розмірі 170 гривень; повторне вчинення такого порушення тягне за собою накладення штрафу в розмірі 1020 гривень за кожне таке неподання або несвоєчасне подання [113].

Слід сказати, що об’єктом цієї статті виступають суспільні відносини у сфері оподаткування, маючи у своєму складі предмет – декларацію. Тому ми можемо провести паралелі між цими статтями. Відмінністю є те, що податкова декларація – це документ, що подається до відповідного державного органу із зазначенням відомостей, на підставі яких він виконує дії, що належать до його компетенції [114].

А це, в свою чергу, наштовхує на ідею М.П. Кучерявенка, який пропонує законодавчо закріпити конкретні склади податкових правопорушень у двох напрямках: матеріальний склад, пов'язаний в основному з приховуванням або заниженням доходу, прибутків; формальний склад, який полягає у неподанні або несвоєчасному поданні до податкових органів необхідних документів [89, с. 223]. На нашу думку, таке розмежування є чудовою можливістю забезпечення ефективності притягнення до адміністративної відповідальності за порушення вимог фінансового контролю та убезпечить від двозначності тлумачення позицій ст. 172-6 КУпАП. При несвоєчасному поданні декларації можна констатувати наявність формального складу, при несвоєчасному повідомленні про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента чи про суттєві зміни у майновому стані можна стверджувати про мету приховування інформації про дійсні статки особи, тобто наявний матеріальний склад.

На нашу думку, слід провести паралель між схожістю статей 164-1, 164-2 КУпАП та 120 ПК, оскільки вони за своєю суттю відрізняються лише санкціями та об'єктом регулювання, якщо за вищезазначені правопорушення передбачена адміністративна відповідальність у вигляді штрафу, то за податкове – фінансова відповідальність, яка може наставати у вигляді фінансових (штрафних) санкцій та пені. Адміністративна відповідальність має й інші види, що виражаються у позбавленні спеціального права, виправних роботах, адміністративному арешті, а фінансова відповідальність – штрафні санкції та пеня. Також суб'єктами відповідальності за адміністративні правопорушення виключно фізичні особи, а податкових правопорушень – юридичні особи.

У свою чергу, крім обов'язкових ознак об'єктивної сторони адміністративного правопорушення є факультативні, а саме: 1) спосіб; 2) місце; 3) час; 4) засоби та знаряддя вчинення адміністративного правопорушення; 5) обсяг заподіяної шкоди. Факультативні ознаки об'єктивної сторони адміністративного правопорушення можуть, на думку Ю.П. Битяка, стати обов'язковими, якщо їх включено до визначеного складу правопорушення, а в

інших випадках можуть визнаватися обставинами, що пом'якшують або обтяжують відповідальність [2, с. 177].

При аналізі об'єктивної сторони порушення поліцейськими вимог фінансового контролю, важливе значення мають факультативні ознаки, як суспільно шкідливі наслідки, спосіб, час. Під суспільно шкідливими наслідками порушення вимог фінансового контролю слід розуміти матеріальну чи нематеріальну шкоду, яка може бути заподіяна протиправною дією чи бездіяльністю поліцейського об'єкту посягання.

Вагома роль при вчиненні порушення вимог фінансового контролю належить часу як індикатору конкретного періоду, за який відбулася та чи інша дія чи бездіяльність.

Час є факультативною ознакою об'єктивної сторони порушення вимог фінансового контролю, але в нашому випадку чітко зазначається час. У диспозиції статті 172-6 “Порушення вимог фінансового контролю” містяться такі положення: несвоєчасне подання декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру та несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента. Тлумачення своєчасності відповідно до статті 49 “Встановлення своєчасності подання декларації” Закону України “Про запобігання корупції” полягає в тому, що контроль щодо своєчасності подання декларації здійснюється протягом десяти робочих днів з дня, у який така декларація повинна бути подана, тобто після 1 квітня поточного року [127].

На підтвердження неоднаковості тлумачення строків подання декларації свідчить судова практика. У постанові апеляційного суду Херсонської області за номером №33/791/22/2015 роз'яснено строки подання декларації. Так, рішенням комітету Верховної Ради з питань боротьби з організованою злочинністю і корупцією від 14 січня 2014 року №23 “Про роз'яснення порядку подання декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру” встановлено, що суб'єкти декларування, які звільняються з роботи (служби) у січні-березні – подають декларацію за звітний рік та декларацію за

поточний рік, а у квітні – грудні – подають декларацію за поточний рік. Як вбачається, у цьому роз’ясненні жодним словом не згадується термін подачі декларацій, оскільки його конкретно визначено ст. 12 вищезазначеного закону [140]. Тому при поданні декларації слід звернути увагу на законодавчо закріплені строки подання та відповідні категорії службовців, яким відповідають різні терміни подання декларацій.

Під несвоєчасністю слід розуміти:

- щорічно до 1 квітня поліцейські заповнюють на офіційному веб-сайті Національного агентства з питань запобігання корупції декларацію за минулий рік або подають її у письмовому вигляді до відділу кадрів;

- поліцейські, які припиняють діяльність подають декларацію за період, не охоплений раніше поданими деклараціями;

- поліцейські, які припинили діяльність зобов’язані наступного року після припинення діяльності подавати в установленому порядку декларацію за минулий рік;

- особа, яка претендує на зайняття посади до призначення або обрання на відповідну посаду подає в установленому порядку декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за минулий рік. Насправді Закон Відповідно до ч. 3 ст. 49 Закону “Про запобігання корупції” у випадку, якщо поліцейський не подав декларацію Національне агентство з питань запобігання корупції повідомляє його у письмовій формі. З цього моменту суб’єкт декларування зобов’язаний протягом десяти днів подати її. Таким чином, реалізується диспозиція ч. 1 ст. 172-6 КУпАП, тобто несвоєчасне подання декларації, за яке настає адміністративна відповідальність. Якщо ж протягом десятиденного періоду декларація не надійшла, поліцейський притягається до кримінальної відповідальності, як за умисне неподання декларації (ст. 366-1 КК). Крім того, суб’єкт декларування, виявивши помилки у поданій ним декларації, має право звернутися до Національного агентства з питань запобігання корупції з клопотанням виправити помилки самостійно. Термін виправлення помилок встановлюється

семиденний строк. Несвоєчасність встановлюється на восьмий день після закінчення зазначеного періоду для виправлення помилок (ч. 4 ст. 45 Закону) [127]. Таким чином, несвоєчасність визнається у таких випадках:

1. Протягом десяти днів після повідомлення Національним агентством з питань запобігання корупції з моменту подання декларації поліцейські повинні протягом цього періоду подати декларацію. На одинадцятий день є індикатором факту несвоєчасності, перевищення терміну якого передбачає настання кримінальної відповідальності.

2. Семиденний термін після подачі декларації – з метою виправлення помилок у декларації. Восьмий день є початком відліку несвоєчасного подання.

3. Несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента та про суттєві зміни у майновому стані визначається строком в десять днів з моменту відкриття рахунку та придбання майна або отримання доходу (ч. 2 ст. 52 Закону України “Про запобігання корупції”).

Так, законодавчою суперечністю є положення щодо десяти- та семиденного терміну подання декларації, після закінчення якого ідеться про кримінальну відповідальність як за умисне неподання декларації, то виникає запитання, чому при закінченні десятиденного терміну, впродовж якого слід було повідомити про відкриття валютного рахунку та про суттєві зміни у майновому стані, законодавець не регламентує кримінальну відповідальність, що свідчить про можливість маніпулювання нормами та уникнення відповідальності суб’єктів декларування.

Крім того, проблемним у сфері судової практики є питання застосування положень норми про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в частині визначення терміну неповідомлення та несвоєчасного повідомлення про відкриття рахунку та зміни у майновому стані. Виникає питання, якщо для при несвоєчасному повідомленні строк становить десять днів, після закінчення якого можемо говорити про несвоєчасне повідомлення, то що слід розуміти під неповідомленням як альтернативою диспозиції ч. 2 ст. 172-6 КУпАП. Поняття “неповідомлення” охоплює собою “несвоєчасне повідомлення”, зауважимо і те,

що стаття не передбачає розподіл санкцій за вчинення того чи іншого діяння. А тому вважаємо за доцільне виключити із диспозиції ст. 172-6 КУпАП поняття “неповідомлення”, залишивши в такій редакції “несвоєчасне повідомлення ...”.

Стаття 52 “Додаткові заходи здійснення фінансового контролю” Закону України “Про запобігання корупції” роз’яснює порядок інформування в разі відкриття рахунку в установі банку-нерезидента. Відповідно до неї декларант або член його сім’ї зобов’язаний у десятиденний строк письмово повідомити про це Національне агентство з питань запобігання корупції із зазначенням номера рахунку і місцезнаходження банку-нерезидента. Таким чином, в результаті відкриття валютного рахунку поліцейським або членами його сім’ї, повинно бути проінформовано вищезазначене агентство. Зауважимо, що в переважній більшості випадків серед поліцейських на належному рівні не проводиться роз’яснювальна робота щодо відповідного порядку інформування та заповнення декларацій, що призводить до порушень вимог фінансового контролю.

Положення ст. 52 “Додаткові заходи здійснення фінансового контролю” має відсильний характер, так, у статті 9. Декрету Кабінету Міністрів України від 19 лютого 1993 р. № 15-93 “Про систему валютного регулювання і валютного контролю” зазначено, що валютні цінності та інше майно резидентів, яке перебуває за межами України, підлягає обов’язковому декларуванню у Національному банку України [142].

В Указі Президента України від 18 червня 1994 р. № 319/94 “Про невідкладні заходи щодо повернення в Україну валютних цінностей, що незаконно знаходяться за її межами” знаходимо термін декларування суб’єктом підприємницької діяльності – десятиденний строк декларування валютних цінностей, що знаходяться за кордоном [134]. Проте, суб’єктом вчинення порушення вимог фінансового контролю можуть бути тільки особи, уповноважені на виконання функцій держави та місцевого самоврядування, які не можуть займатися підприємницькою діяльністю апріорі. А отже, встановлення десятиденного строку не є юридично підтвердженою

конструкцією. Натомість розглянемо Положення про порядок видачі Національним банком України індивідуальних ліцензій на розміщення резидентами (юридичними та фізичними особами) валютних цінностей на рахунках за межами України 14 жовтня 2004 р. № 485, де чітко вказано на те, що про факт відкриття рахунку закордоном резидент у триденний строк зобов'язаний повідомити територіальне управління Національного банку за своїм місцезнаходженням/місцем проживання [117]. Тобто, інтерпретуючи “несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунку в установ банку-нерезиденту”, посилаючись на вищезазначене Положення, можна стверджувати про триденний термін.

Цікавим залишається той факт, що Положення про валютний контроль, за невиконання резидентами вимог щодо порядку та строків декларування валютних цінностей та іншого майна передбачає такі види відповідальності за такі порушення [115].

1. Порушення строків декларування – накладення штрафу в розмірі 10 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян за кожний звітний період (170 грн);

2. Порушення порядку декларування (подання недостовірної інформації або перекручення даних, що відображаються у відповідній декларації, якщо такі дії свідчать про приховування резидентами валютних цінностей та майна, що знаходяться за межами України) – накладення штрафу в розмірі 20 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (340 грн).

У валютній декларації порушенням порядку декларування вважається подання недостовірної інформації або перекручення даних, що закріплюються у відповідній декларації, якщо такі дії свідчать про приховування резидентами валютних цінностей та майна, що знаходяться за межами України. Неподання або несвоєчасне подання резидентами України валютної декларації (за відсутності валютних цінностей та майна за межами України) не тягне за собою застосування фінансових санкцій [115].

Декрет КМУ від 19 лютого 1993 р. № 15-93 “Про систему валютного регулювання і валютного контролю” встановлює за невиконання резидентами вимог щодо декларування валютних цінностей та іншого майна, передбачених статтею 9 Декрету, – штраф (фінансова санкція) у сумі, що встановлюється Національним банком України [142].

Таким чином, бачимо дуалізм контролю. Спочатку контроль відбувається до моменту відкриття такого рахунку за межами країн, адже українські громадяни зобов’язані для цього отримати індивідуальну ліцензію, що видається територіальним управлінням Національного банку України. Після чого, громадянин безпосередньо повинен повідомити в триденний строк територіальне управління Національного банку України.

Неповідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезиденту має також суміжну статтю 162-2 “Незаконне відкриття або використання за межами України валютних рахунків” КУпАП, вчинене громадянином України, який постійно проживає на її території, тягне накладення штрафу від 500 до 1000 тисячі неоподаткованих мінімумів громадян [72].

Наступною складовою об’єктивної сторони норми про порушення вимог фінансового контролю, що належить до додаткових заходів фінансового контролю, є неповідомлення та несвоєчасне повідомлення у разі суттєвої зміни у майновому стані суб’єкта декларування, а саме отримання ним доходу, придбання майна на суму, яка перевищує 50 мінімальних заробітних плат, встановлених на 1 січня відповідного року (1378 грн з 1 січня 2016 р.), тобто 68900 грн, встановлених на 1 січня відповідного року, поліцейський у десятиденний строк з моменту отримання доходу або придбання майна зобов’язаний письмово повідомити про це Національне агентство з питань запобігання корупції. Цю інформацію заносять до Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та оприлюднюється на офіційному веб-сайті Національного агентства з питань запобігання корупції. Вважаємо законодавчо невизначеним

поняття інформування Національного агентства з питань запобігання корупції про відкриття валютного рахунка в установі банку-нерезидента, а також про суттєві зміни у майновому стані. Хто перевірятиме строк отримання доходу та придбання майна, зважаючи на чисельність суб'єктів декларування? Оскільки порядок визначаються Національним агентством з питань запобігання корупції, а це може призвести до корупційних ризиків, службових зловживань з боку керівництва Національного агентства з питань запобігання корупції. Це дає змогу нівелювати отриманою інформацією на користь зацікавлених осіб.

Отже, ми бачимо статті, що мають схожу диспозицію у ПК стаття 120 “Неподання або несвоєчасне подання податкової звітності або невиконання вимог щодо внесення змін до податкової звітності”, у КУпАП – стаття 162-2 “Незаконне відкриття або використання за межами України валютних рахунків”, стаття 164-1 “Порушення порядку подання декларації про доходи та ведення обліку доходів і витрат”, у КК України – стаття 366-1 “Декларування недостовірної інформації”.

Таким чином, за порушення вимог фінансового контролю в силу диференціації сфер регулювання суспільних відносин може наступати фінансова, адміністративна, кримінальна відповідальність.

Об'єктами у цих правопорушень виступають різні суспільні відносини. Так, податкові відносини, відносини у сфері послуг та фінансів, суспільні відносини у сфері службової та професійної діяльності, наданням публічних послуг. В контексті розгляду статті 172-6 КУпАП як виду правопорушення, пов'язаного з корупцією, вважаємо за необхідне внести зміни до редакції КУпАП статті 172-6 “Порушення вимог фінансового контролю” щодо прямого умислу як обов'язкового елементу диспозиції норми, що стосується повідомлення про валютний рахунок в установі банку-нерезидента та зміни у майновому стані у зв'язку з наявністю відповідного положення у Декреті “Про систему валютного регулювання та контролю”, щодо неподання чи несвоєчасного подання декларації.

Аналіз положень Закону України “Про запобігання корупції”, який свідчить про градацію своєчасності подання декларації залежно від категорій громадян, які зобов’язані їх подавати. До таких належить особи, що працюють, ті, які припинили свою діяльність або що припиняють, та тих, що претендують на заняття посади уповноваженої особи на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. При цьому, у випадку виявлення суб’єктом декларування помилок у поданій ним декларації Національне агентство з питань запобігання корупції (з моменту правомочності) за письмовим зверненням суб’єкта надає можливість їх виправити протягом десяти календарних днів. Водночас притягнення суб’єкта декларування до відповідальності за неподання, несвоєчасне подання декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, або за подання у ній завідомо недостовірних відомостей не звільняє суб’єкта декларування від обов’язку подати відповідну декларацію з достовірними відомостями [127].

Місце за загальним правилом, є факультативною ознакою об’єктивної сторони, проте у диспозиції статті 172-6 “Порушення вимог фінансового контролю” чітко вказується на відкриття валютного рахунку в банку-нерезидента. Відповідно до словника бізнес-термінів існує декілька визначень установи банку-нерезидента: 1) юридична особа нерезидент, що є банком або ж іншою кредитною організацією відповідно до законодавства іноземних держав, які знаходяться за межами України; 2) юридичні особи та суб’єкти підприємницької діяльності, що не мають статусу юридичної особи (філії, представництва тощо) з місцезнаходженням за межами України, які створені та здійснюють свою діяльність відповідно до законодавства іншої держави, а також представництва інших іноземних організацій і фірм, які не здійснюють підприємницької діяльності відповідно до законодавства України [15].

Цікавим залишається той факт, чому законодавець закріплює обов’язковість повідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента, не зазначаючи нічого про банківську установу на території

України. Виходячи із сум необхідних для відкриття такого рахунку закордоном та в Україні, можна стверджувати про різницю у розмірах внесків на рахунки. Проте корупційні ризики стосуються також й тієї інформації про рахунки, які відкривають у вітчизняних банках. Варто залишити в частині другій ст. 172-6 КУпАП формулювання “неповідомлення чи несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунку в банку”.

Кваліфікуючою ознакою у випадку порушення поліцейськими вимог фінансового контролю, є повторність. Частина третя статті 172-6 КУпАП передбачає дії, передбачені частиною першою або другою, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за такі ж порушення. Таким чином, повторність означає здійснення протягом року однорідного правопорушення, тобто несвоєчасне подання декларації, неповідомлення чи несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезиденту та про суттєві зміни в майновому стані, за яке особа вже піддавалася адміністративному стягненню. Як правило, це дає підстави стверджувати про відсутність виховного і попереджувального впливу на правопорушника. Відповідно до ст. 39 КУпАП, якщо особа протягом року після накладення адміністративного стягнення у нашому випадку за порушення вимог фінансового контролю, не була піддана повторно адміністративному стягненню за вчинення нового виду адміністративного правопорушення.

Обтяжуючою обставиною повторне вчинення порушення вимог фінансового контролю може бути визнане у разі вчинення однорідного правопорушення. Вчинення однорідного правопорушення – несвоєчасного подання декларації, неповідомлення чи несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезиденту та про суттєві зміни майнового стану. Відповідно до статті 39 КУпАП законодавство встановлює річний строк, який і визначає факт повторності. Якщо протягом року після накладення стягнення за адміністративне правопорушення, особа знову притягується до адміністративної відповідальності, то виникає підстава говорити про повторність вчинення.

Також повторність виникає тільки тоді, коли в нашому випадку за порушення вимог фінансового контролю, адміністративне стягнення накладається саме на поліцейського, який раніше притягувався до адміністративної відповідальності за вчинення однорідного правопорушення. Однорідне правопорушення передбачає посягання на той самий родовий або видовий об'єкт, тобто суспільні відносини у сфері регулювання фінансового контролю та правовідносини щодо дотримання вимог, заборон та обмежень, встановлених Законом України “Про запобігання корупції”.

Отже до категорії однорідних правопорушень відносяться норми таких статей: “Порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності” (ст. 172-4 КУпАП); “Порушення встановлених законом обмежень щодо одержання дарунка” (ст. 172-5 КУпАП); “Порушення вимог фінансового контролю” (ст. 172-6 КУпАП); “Порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів” (ст. 172-7 КУпАП); “Незаконне використання інформація, що стала відома у зв'язку з виконанням службових обов'язків” (ст. 172-8 КУпАП); “Невжиття заходів щодо протидії корупції” (ст. 172-9 КУпАП). В диспозиції статті 172-6 КУпАП повторність, зазначена в ч. 3, що є кваліфікуючою ознакою та виступає одночасно обтяжуючою. Виникає логічне запитання як поліцейський протягом року може повторно вчинити одне з таких однорідних правопорушень, пов'язаних з корупцією, виконуючи функції державної служби особливого характеру. Відповідно до п. 5 ч. 2 ст. 61 Закону України “Про Національну поліцію” не може стати поліцейським особа, до якої було застосовано адміністративну відповідальність за порушення вимог фінансового контролю, як виду правопорушень, пов'язаних з корупцією [133]. Тому виникає питання як поліцейським може бути вчинено повторно порушення вимог фінансового контролю, що породжує законодавчу колізію. Це стосується і осіб, які претендують на заняття посад на державній службі. На підставі викладеного, вважаємо за потрібне виключити частину третю із ст. 172-6 КУпАП як таку, що суперечить положенням інших законодавчих актів.

2.2. Суб'єкт та суб'єктивна сторона складу порушення поліцейськими вимог фінансового контролю

Суб'єкт – один із основних елементів юридичного складу адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, до якого і відноситься норма статті про порушення вимог фінансового контролю.

Відповідно до п. 3 ч. 1 ст. 1 Закону України “Про запобігання корупції” суб'єктом відповідальності є поліцейські.

Згідно з положеннями КУпАП сьогодні суб'єктами адміністративного правопорушення визнаються фізичні, що мають здатність та можливість нести юридичну відповідальність за вчинене протиправне діяння. Спільним для них є те, що всі вони володіють адміністративною правосуб'єктністю, що включає адміністративну правоздатність та дієздатність.

Адміністративна правоздатність передбачає наявність комплексу юридичних прав і обов'язків адміністративно-правового характеру і можливість нести відповідальність за їх реалізацію. Правоздатність виникає з моменту народження, створення та державної реєстрації та припиняється з моменту зникнення суб'єкта, наприклад ліквідації щодо юридичної особи або смерті – фізичної особи.

Для того, щоб суб'єкт адміністративного права став учасником адміністративно-правових відносин, він повинен мати адміністративну деліктоздатність, тобто практичну здатність реалізовувати свою адміністративну правоздатність у рамках конкретних адміністративно-правових відносин” [2, с. 87]. Адміністративна дієздатність включає в себе адміністративну деліктоздатність, тобто здатність суб'єкта нести за порушення адміністративно-правових норм юридичну відповідальність. А це, в свою чергу, передбачає те, що до особи буде застосовуватися адміністративна відповідальність.

На думку А.Ю. Якімова, під суб'єктом адміністративного правопорушення доцільно розуміти абстрактну особу (фізичну або юридичну), передбачену правовими нормами [204, с. 6].

Так, на думку Б.В. Росинського, суб'єктів адміністративної відповідальності можна класифікувати на різні категорії в залежності характерних ознак, на загальні суб'єкти та спеціальні суб'єкти. Фізичних осіб як суб'єктів адміністративних правопорушень можна класифікувати за такою схемою: суб'єкти загальної адміністративної відповідальності, які, в свою чергу, поділяються на громадян України, іноземних громадян і осіб без громадянства, та суб'єктів спеціальної адміністративної відповідальності, які окрім загальних ознак, мають спеціальні ознаки, зокрема ознаки посадової особи [146, с. 9].

Характерними особливостями загальних суб'єктів є осудність та вік – з 16 років.

Д.М. Бахрах виділяє такі ознаки спеціальних суб'єктів:

1. Особливості праці, посадового становища (посадова особа).
2. Наявність судимості за минулу протиправну поведінку.
3. Інші особливості правового статусу особи (військовослужбовець, іноземець тощо [16, с. 127].

Такі ознаки носять тимчасовий характер, мають інколи преюдиціальне значення на певний період, є факультативними, а звідси і підстава для посилення міри адміністративного стягнення. Спеціальні ознаки відображають особливості: 1) притаманні лише визначеному колу осіб; 2) мають відношення до правового статусу особи; 3) джерелом виникнення є видання спеціальних актів органів управління, або дій уповноважених органів; 4) спеціальний суб'єкт, уповноважений державою; 5) існують з метою персоналізації та диференціації адміністративної відповідальності.

Спеціальна правосуб'єктність виражається через можливість суб'єкта мати повноваження, передбачені адміністративними нормами, які пов'язані з

практичним виконанням завдань поліції. Така здатність у особи виникає з моменту прийняття її на службу в поліцію.

Розглядаючи статтю 172-6 КУпАП про порушення вимог фінансового контролю саме поліцейським зазначимо, що така особа має дуалізм правового статусу, будучи одночасно і представником органу виконавчої влади, і маючи статус пересічного громадянина, вона несе подвійну відповідальність за свої вчинки. Тому слід звернути увагу на адміністративно-правовий статус поліцейського в контексті вчинення ним порушення вимог фінансового контролю.

Правовий статус поліцейського складається з наступних складових: права та свободи; посадові функції; делеговані державою повноваження, передбачені посадою; гарантії виконання; відповідальність; державні гарантії. Наявність у поліцейського повноважень і функцій держави передбачає перебування її на службі в правоохоронному органі та наявності у неї владно-розпорядчих функцій відповідно до займаної посади або обсягу службових повноважень.

Для діяльності поліцейського характерне: виконання обов'язків, передбачених відносинами субординації, координації та реординації; можливість застосовувати державний примус; наявність права здійснювати дії, що мають результатом настання певних наслідків, пов'язаних з настанням певного виду відповідальності за неналежне виконання або невиконання своїх посадових обов'язків та функцій, які стосуються діяльності структурного підрозділу.

Таким чином, до під посадою “поліцейського” розуміють виконання посадовою особою обов'язків державної служби особливого характеру, який здійснює управлінські функції щодо підпорядкованого йому структурного підрозділу, делеговані йому державою, а також участь від його імені у різного роду відносинах щодо реалізації наданих йому прав і має право вчиняти суспільно значимі дії.

Ці особливості полягають в тому, що поліцейські обіймають посаду в органі державної влади, мають спеціальні звання, вчиняють дії від імені

держави, наділені певними владними повноваженнями та правом приймати рішення, які мають юридичні наслідки і водночас відповідно до Закону України “Про Національну поліцію” вони наділені спеціальними правами по відношенню до тих осіб, які їм не підпорядковані та не перебувають з ними у службових відносинах, а також забезпечуються державою правовим та соціальним захистом.

Таким чином, розглядаючи порушення вимог фінансового контролю як суб’єкта ми розглядаємо поліцейського. Сьогодні на законодавчому рівні не визначено правової сфери регулювання органів внутрішніх справ, оскільки прийнято лише Закон України “Про Національну поліцію”, де законодавцем окреслено статус поліцейських. Тому увага надалі більше зосереджена на аналізі правового положення поліцейського.

Суб’єктом порушення вимог фінансового контролю є поліцейські. Відповідно до Закону України “Про Національну поліцію” суб’єктом виступає особа, яка є представником 1) центрального органу управління поліцією або територіального органу поліції; 2) на якого покладено забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку [133].

Правоохоронні органи притягають винних осіб до адміністративної відповідальності за вчинення правопорушень, пов’язаних із корупцією. За 2015 рік правоохоронні органи до суду направили 1539 протоколів про адміністративні правопорушення, пов’язані з корупцією, з них органи прокуратури – 1042 (68 %), СБУ – 319 (21 %), МВС – 151 (10 %). Розглянуто судами 1159 справ, з яких у 1036 випадках накладено адміністративне стягнення. Загальна кількість притягнутих за порушення вимог фінансового контролю становить 417 осіб.

До адміністративної відповідальності притягнуто 35 працівників кримінально-виконавчої служби, 28 представників органів внутрішніх справ, 19 – фіскальної служби [22].

До поліцейських належать особи, які постійно чи на контрактній основі працюють у підрозділах 1) кримінальної поліції; 2) патрульної поліції; 3) органів досудового розслідування; 4) поліції охорони; 5) спеціальної поліції; 6) поліції особливого призначення. Також статус поліцейського набувають представники науково-дослідних установ та установ забезпечення. Поліцейські виконують постійно або тимчасово в ході делегування організаційно-розпорядчі та адміністративно-господарські функції держави.

Характерними ознаками, які висувають до кандидата у поліцейські є: наявність громадянства України; складення Присяги поліцейського; проходження служби на відповідних посадах у поліції; єдиний однострій; наявність спеціального звання поліції, службового посвідчення та спеціального жетона.

Поліцейського слід розглядати через призму як посадової особи, так і державного службовця. Зауважимо, що відповідно до ч. 1 с. 59 Закону України “Про Національну поліцію” служба в поліції є державною службою особливого характеру, яка є професійною діяльністю поліцейських з виконання покладених на поліцію повноважень [133].

Проходження служби в поліції зараховується до страхового стажу, стажу роботи за спеціальністю, а також до стажу державної служби. Особливістю адміністративно-правового статусу державних службовців є те, що вони представляють кадровий склад органів виконавчої влади.

Поліцейський несе адміністративну відповідальність за порушення вимог фінансового контролю як державний службовець. В Законі України “Про державну службу” чітко не зазначено про те, що служба в поліції має відношення до державної служби, водночас аналіз положень Закону України “Про Національну поліцію” дозволяє стверджувати те, що проходження служби в поліції відноситься до державної служби [125].

Зважаючи на вищевикладене, можна зробити висновок про те, що правовий статус поліцейського повністю відповідає вимогам державного службовця. Зокрема, посада поліцейського має певні особливості:

1) функціональні обов'язки обмежені компетенцію правоохоронних органів, де працівник перебуває на посаді;

2) діяльність поліцейського підпорядковується забезпеченню охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку, покладених на відповідний підрозділ чи відділ правоохоронних органів;

3) службові права та обов'язки поліцейського характеризуються єдністю, адже їх права тотожні їх обов'язкам;

4) реалізація прав і обов'язків поліцейського гарантується чинним законодавством;

5) вказівки та розпорядження поліцейського є обов'язковими для виконання;

6) поліцейські мають право на просування по службі;

7) до поліцейських застосовується обмежувальні загально громадські права;

8) мають певні привілеї та несуть підвищену відповідальність за вчинені правопорушення;

9) поліцейським присвоюється спеціальні звання;

10) відповідно до ч. 2 ст. 9 Закону України “Про державну службу”, який регламентує правове становище державних службовців, що працюють в поліції та інших, здійснюється відповідно до зазначеного Закону, якщо інше не передбачено законами України. Це підкреслює належність поліцейських до державних службовців.

Відповідно до статті 2 Закону України “Про державну службу” поліцейські обіймають посади, визначені структурою і штатним розписом первинна структурна одиниця поліції, на яку покладено встановлене нормативними актами коло службових повноважень. У системі державної служби Національної поліції функціонують різні правові статуси посадової особи, які відрізняються один від одного функціональними обов'язками, правами та підвищеним рівнем відповідальності. Зокрема, виділяється

загальний, особливий, спеціальний та індивідуальний статуси посадової особи [125].

Тому поліцейські мають такого права та обов'язки:

1. Обов'язки, для реалізації яких необхідно утримуватись від вчинення певних дій.

До цієї групи відносять правові заборони поліцейського, наприклад, обов'язок не вчиняти корупційних правопорушень як кримінально караних, так і адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією: обмеження щодо використання службових повноважень чи свого становища; обмеження щодо одержання подарунків; запобігання одержання неправомірної вигоди або подарунка та поводження з ними; обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності; обмеження після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій державними та місцевого самоврядування; обмеження спільної роботи близьких осіб.

2. Права та обов'язки, для реалізації яких слід здійснювати певні дії.

До цієї групи належить такого роду права та обов'язки поліцейського, як зобов'язуючі, так і уповноважуючі норми, для здійснення яких необхідно вчиняти активні дії як реалізації компетенції поліцейського. Для поліцейського як для спеціального суб'єкта застосовуються положення Закону України "Про Національну поліцію", де зазначається, що на службу в поліцію приймаються:

- громадяни України віком від 18 до 35 років, що мають повну загальну середню освіту, незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання;

- вільно володіють державною мовою;

- здатні за особистими якостями, освітою, станом здоров'я і професійної підготовки виконувати покладені на них службові обов'язки [133].

Також слід зауважити, що на службу до поліції не можуть бути прийняті особи, на яких поширюються наступні положення 1) особа відмовляється від взяття на себе зобов'язань дотримуватися обмежень та/або від складання

Присяги поліцейського, визначених законом; 2) особи, які звільнені або мали бути звільнені з посад на підставі Закону України “Про очищення влади”.

Про особливий правовий статус поліцейського свідчать і спеціальні обмеження, пов’язані зі службою в поліції. Відповідно до ст. 61 Закону України “Про Національну поліцію” поліцейськими не можуть бути

- 1) особа, визнана недієздатною або обмежено дієздатною особою;
- 2) особа, засуджена за умисне вчинення тяжкого та особливо тяжкого злочину, у тому числі судимість якої погашена чи знята у визначеному законом порядку;
- 3) особа, яка має непогашену або незняту судимість за вчинення злочину, крім реабілітованої;
- 4) особа, щодо якої було припинено кримінальне провадження з нереабілітуючих підстав;
- 5) особа, до якої були застосовані заходи адміністративної відповідальності за вчинення адміністративного правопорушення, пов’язаного з корупцією;
- 6) особа, яка відмовляється від процедури спеціальної перевірки під час прийняття на службу в поліції або від процедури оформлення допуску до державної таємниці, якщо для виконання нею службових обов’язків потрібен такий допуск;
- 7) особа, яка має захворювання, що перешкоджає проходженню служби в поліції;
- 8) особа, яка втратила громадянство України та/або має громадянство (підданство) іноземної держави, або особа без громадянства;
- 9) особа, яка надала завідомо неправдиву інформацію під час прийняття на службу в поліції [133].

А отже, відповідальність поліцейського за порушення вимог фінансового контролю, носить важливий координуючий та контролюючий характер. Без цього елементу правовий регулятор практично не здатний здійснювати свої функції, в тому числі і таку важливу функцію як організація [108, с. 75].

Відповідальність поєднує усі інші елементи правового статусу та забезпечує їх взаємодію в процесі їх реалізації. Як вважає Ю.О. Тихомиров, принцип відповідальності – обов’язковий елемент правового становища службовця, який реалізує повноваження та приймає рішення [178, с. 28].

Єдиною групою обов’язків, які входять до адміністративно-правового статусу поліцейського, та за вчинення яких він підлягає адміністративній відповідальності, є обов’язки поліцейського не вчиняти корупційні дії та інші правопорушення, пов’язані з корупцією. За корупційні або пов’язані з корупцією правопорушення поліцейські притягаються до кримінальної, адміністративної, цивільно-правової та дисциплінарної відповідальності у встановленому законом порядку [127].

Проаналізовані ознаки характеризують порушення вимог фінансового контролю поліцейськими як фактичну підставу адміністративної відповідальності. Проте, крім фактичної є ще підстава юридична, що є складом адміністративних правопорушень, що пов’язані з корупцією, становлячи сукупність об’єктивних і суб’єктивних ознак, за наявності яких діяння визнається корупційним. Такими ознаками, що визначають, коли поліцейський стає суб’єктом відповідальності за порушення вимог фінансового контролю є вік та осудність. Характеризуючи таку загальну ознаку, як вік, варто зазначити, що згідно ст. 12 КУпАП, адміністративній відповідальності підлягають особи, яким на момент вчинення протиправного посягання виповнилося 16 років. Наступною загальною ознакою суб’єкта поліцейського є осудність. На законодавчому рівні визначення “неосудності” немає, але можна знайти “осудність”.

Зокрема, згідно ст. 20 КУпАП, під неосудністю розуміється стан, у якому особа не могла усвідомлювати свої дії або керувати ними, внаслідок хронічної душевної хвороби, тимчасового розладу душевної діяльності, слабоумства чи іншого хворобливого стану. Неосудність включає медичний (біологічний) та юридичний (психологічний) критерії. Перший включає в себе процесуальні хвороби екзогенного та ендогенного характеру.

Саме під хронічною душевною хворобою розуміють психічні захворювання, як мають внутрішнє та зовнішнє відображення, характеризуються тривалим характером та практично невиліковні. До процесуальних захворювань ендогенного характеру відносять шизофренію, маніакально-депресивний психоз та інші розлади у виникненні яких головне значення мають внутрішні фактори [153, с. 5-14; 27, с. 59-60; 189, с. 38]. До захворювань екзогенного характеру відносять такі захворювання, як мозкові травми, інтоксикації, у походженні яких головну роль відіграють зовнішні фактори [37, с. 14].

Поняття “тимчасового (транзиторного) розладу психічної діяльності” включає в себе велику групу так званих виключних станів, які носять тимчасові явища. Виключні стани виникають у психічно здорових осіб та закінчуються одужанням. До таких станів відносять паталогічне сп’яніння, паталогічний афект, просоночні стани з паморочним порушенням свідомості, алкогольні психози і реактивні стани [199, с. 88]. Під “недоумством” розуміють психічний розлад, що виражається в зниженні інтелектуальної діяльності. Недоумство може бути вродженим (олігофренія) чи набутим (деменція) [22, с. 518].

Виділяють залежно від тяжкості три види олігофренії: дебільність, імбецильність, ідіотія. Поняття іншими психічними розладами розуміють захворювання, які включають в себе супутні психічні розлади чи інші дезорганізуючі прояви психіки. Міжнародна класифікація психічних хвороб визначає психопатії як особисті аномалії (розлади особи та поведінки), властиві особі протягом усього життя. Неосудними визнаються тільки глибоко психопатичні особи з маніакальними ідеями та утвореннями [101, с. 363]. Для встановлення підстав для притягнення до адміністративної відповідальності поліцейського за вчинення порушення вимог фінансового контролю слід з’ясувати наявність захворювання із вищенаведеного переліку.

Юридичний критерій включає в себе нездатність поліцейського під час вчинення порушення вимог фінансового контролю усвідомлювати значення своїх дій та керувати ними, внаслідок наявності психічного захворювання.

Досвід розслідувань показує те, що особа, яка вчинила суспільно небезпечне діяння за певних умов, може усвідомлювати вчинене та надавати оцінку своїм діям, у неї зберігається вміння аналізувати події в реальному часі, розуміти їх, але особа не може з об'єктивних причин володіти собою, не вчиняючи певної дії та керувати ними. У таких випадках на підставі однієї вольової ознаки можна судити про наявність юридичного критерію неосудності. Нездатність усвідомлювати свої дії (інтелектуальна ознака) завжди свідчить про нездатність керувати діями (вольова ознака), а це свідчить відповідно про неосудність в нашому випадку поліцейського [90, с. 122].

Таким чином, поліцейський може бути визнаний неосудним тільки у тому випадку, коли встановлено одну із ознак юридичного критерію на підставі виявлення хронічного психічного захворювання, тимчасового розладу психічної діяльності, недоумства чи іншого хворобливого стану психіки. У такому аспекті проявляється нерозривний зв'язок медичного та юридичного критеріїв під час визначення неосудності поліцейського у випадку вчинення адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією.

Аналізуючи вищенаведене визначення неосудності можна зробити висновок, що під осудністю розуміють можливість особи усвідомлювати значення своїх дій та керувати ними під час вчинення протиправного діяння. У свою чергу, В. В. Лень під осудністю розуміє психічний стан особи (рівень соціально-психічного розвитку, психічне здоров'я, вік), яка здатна давати собі звіт про свої дії (бездіяльність), усвідомлювати їх суспільне значення та керувати ними, а також поєднана з цим спроможність нести за вчинений злочин юридичну відповідальність й покарання [26, с. 46].

Заслуговує на увагу позиція В.М. Куца про те, що більш доцільно виділяти три критерії осудності: медичний, психологічний та юридичний [87, с. 11]. Так, медичний критерій визначається рядом ознак, наприклад суб'єкт під час учинення злочину: 1) має певний рівень психологічного розвитку, що дозволяє стверджувати про дійсність явищ що діється, та здатність особи керувати своїми вчинками; 2) немає жодного хворобливого стану психіки, що

позбавляє його спроможності звітувати в своїх діях чи керувати ними. Психологічний критерій осудності, на думку В.М. Куца, формулюється, як це здатність особи усвідомлювати фактичний характер і суспільну небезпечність діяння та керувати ним. Юридичний критерій синтезує два попередніх поняття та означає здатність нести юридичну відповідальність за вчинене діяння [88, с. 20].

Отже, існують підстави, що виключають адміністративну відповідальність. До таких обставин КУпАП відносять неосудність, крайню необхідність, необхідну оборону. Ще одним не меш важливим корупціогенним чинником є можливість застосування уповноваженими особами власного розсуду відповідно до ст. 22 КУпАП, яка передбачає звільнення особи від адміністративної відповідальності і оголошення усного зауваження. А це дасть змогу нівелювати законодавчими нормами уповноваженим особам, породжуючи такий корупціогенний фактор як дискреція.

У статті 19 КУпАП закріплена крайня необхідність, яка настає за наявності таких факторів: 1) дія, вчинення якої передбачено задля усунення небезпеки, яка загрожуює державному або громадському порядку, власності, правам і свободам громадян, установленому порядку управління; 2) якщо ця небезпека за даних обставин не могла бути усунута іншими засобами; 3) якщо заподіяна шкода є менш значною, ніж відвернена шкода.

Також однією з обставин, що виключає адміністративну відповідальність є необхідна оборона. Проаналізувавши положення статті, можна зробити висновок про те, що необхідна оборона може наступати за наявності наступних підстав: 1) дія, яка передбачена КУпАП, за яку встановлена відповідальність, але вчинена в стані необхідної оборони, тобто за умови захисту порядку, власності, прав і свобод громадян, установленого порядку управління від протиправного посягання; 2) вчинена шляхом заподіяння шкоди тому, хто посягає; 3) у випадку, коли при цьому не було допущено перевищення меж необхідної оборони [72].

При цьому перевищенням меж необхідної оборони визнається явна невідповідність захисту характерові і суспільній шкідливості посягання [71].

Поліцейські є особами, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище з підвищеним корупційним ризиком. Відповідно до Постанови КМУ від 25 березня 2015 р. № 171, якою затверджено Порядок проведення спеціальної перевірки стосовно осіб, які претендують на заняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком, до таких осіб належать слідчі, що є представниками системи Національної поліції. Зміни, зазначені в цій Постанові вказують також на необхідність проведення спеціальної перевірки стосовно осіб, що приймаються на службу в поліцію, за умови зайняття ними відповідального та особливо відповідального становища чи належить до посад з підвищеним корупційним ризиком. Це визначення не повним та обґрунтованим, адже поліцейські, незалежно від зайняття ними посад в системі Національної поліції схильні до корупційних ризиків, що зумовлено їх дискреційними повноваженнями, якими їх наділяє держава як представників правоохоронної системи. Перевірка декларації поліцейського як суб'єкта декларування, що займає посаду, пов'язану з високим рівнем корупційних ризиків. Порядок повної перевірки відповідно до ст. 50 Закону України "Про запобігання корупції" має певні ознаки:

1. Термін – здійснюється протягом 90 днів з дня подання декларації.
2. Мета – з'ясування достовірності задекларованих відомостей, точності оцінки задекларованих активів, перевірки та наявності конфлікту інтересів та ознак незаконного збагачення.
3. Перевірка невідповідності за результатами логічного та арифметичного контролю.
4. Повідомлення керівника структурного підрозділу поліції, де працює суб'єкт декларування, та спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції [119].

Отже, поліцейські як суб'єкти порушення вимог фінансового контролю несе відповідальність у встановленому законодавством порядку з урахуванням його спеціальної правосуб'єктності, що визначається функціональними обов'язками, якими його наділяє держава, відповідаючи водночас загальним вимогам та критеріям суб'єкта адміністративної відповідальності, як державного службовця, що займає посаду, так і особи, на яку поширюється загальногромадянські права та обов'язки [170, с. 81-84].

Таким чином, на підставі аналізу чинного законодавства можна сформулювати наступні ознаки поліцейського як суб'єкта порушення вимог фінансового контролю: 1) державний службовець, що займається професійною діяльністю; 2) виконує певне коло службових повноважень, визначених рядом нормативних актів 3) обіймає посаду, визначену структурним та штатним розписом; 4) наділений правом по займаній посаді виконувати функції щодо реалізації компетенції Національної поліції; 5) постійно чи тимчасово здійснюють функції представника влади; 6) обіймає посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків, або виконують такі обов'язки за спеціальним повноваженням; 7) має спеціальне звання, однострій, службове посвідчення, спеціальний жетон, які дозволяють його виокремити, як поліцейського, маючи право на використання спеціальних засобів та вогнепальної зброї та застосовувати фізичну силу; 8) перед прийняттям на службу проходить спеціальну перевірку, що передбачає визначення стану їхнього здоров'я, рівня фізичної підготовки, психофізіологічне обстеження та огляд на предмет виявлення алкогольної, наркотичної та токсичної залежності, а також пройти за згодою тестування на поліграфі; 9) несе підвищену відповідальність за невиконання або неналежне виконання своїх службових обов'язків.

Наступний елемент юридичного складу порушення поліцейськими вимог фінансового контролю – це суб'єктивна сторона. Суб'єктивна сторона в адміністративній нормі про порушення вимог фінансового контролю, вчинених

поліцейськими, відображає психічний стан особи в момент здійснення визначеного адміністративного правопорушення.

У КУпАП закріплено дві форми вини: умисел та необережність. Наявність вини є обов'язковою умовою юридичного складу порушення вимог фінансового контролю. Крім того, вина має ще й факультативні складові такі, як мотив та мета. Проте, в деяких випадках, якщо мотив і мета чітко вказуються у диспозиції статті, тоді вони змінюють свій статус з факультативних на обов'язкові у конкретному складі адміністративного правопорушення.

Стаття 10 КУпАП дає визначення поняттю умислу, що можна охарактеризувати трьома складовими: 1) усвідомлення протиправності характеру своєї дії чи бездіяльності; 2) передбачення шкідливих наслідків; 3) бажання або свідоме допускання настання цих наслідків. Стаття 11 КУпАП дає таке визначення необережності при вчиненні адміністративного правопорушення: а) передбачення можливості настання шкідливих наслідків своєї дії чи бездіяльності; б) легковажний розрахунок на їх відвернення; в) не передбачення можливості настання таких наслідків, за умови, що суб'єкт повинен був і міг їх передбачити.

За своєю структурою умисел має дві сторони інтелектуальну та вольову, які допомагають провести паралель між прямим і непрямим умислом. Задля кращого розуміння ролі умислу при вчиненні поліцейськими порушення вимог фінансового контролю, слід розкласти ці поняття на елементарні складові.

Прямий умисел має місце тоді, коли поліцейський чітко усвідомлював протиправність свого діяння, передбачав можливість суспільно-шкідливих наслідків і бажав їх настання. У судовій практиці досить важко довести, що порушення вимог фінансового контролю трапляється з умислом прямим чи непрямим. У таких випадках слід детально вивчати доказову базу по тій чи іншій справі. Зважаючи на те, що законодавством передбачено подачу декларації про майно, доходи, витрати та зобов'язання фінансового характеру поліцейськими як суб'єктами декларування, до 1 квітня поточного року. А так, як на сьогодні здійснюється реформування правоохоронної системи, зокрема переатестація

особового складу органів внутрішніх справ, тому в дисертаційному дослідженні наведено приклади судової практики працівників органів внутрішніх справ.

Постанова Вінницького міського суду у справі № 127/12792/14-п розглядає дії ОСОБИ_2, що обіймає посаду інспектора відділу аудиту в бюджетній сфері Центрального територіального управління внутрішнього аудиту та фінансового контролю Департаменту внутрішнього аудиту та фінансового контролю МО України, перебуває у військовому званні підполковник, наділений організаційно-розпорядчими функціями по відношенню до військовослужбовців нижчими йому за військовим званням та в силу виконання своїх обов'язків по здійсненню фінансового контролю є суб'єктом відповідальності за вчинення адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією.

Відповідно до телеграми за вх. № 134/В, згідно якої доведено до всього підлеглого особового складу вимогу заступника директора Департаменту внутрішнього аудиту та фінансового контролю МО України про те, щоб військовослужбовці управління до 26.03.2014 склали та подали декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру. Вказана вимога була доведена і підполковнику ОСОБА_2, про що останній поставив свій підпис в “аркуші доведення до особового складу Центрального територіального управління внутрішнього аудиту та фінансового контролю Департаменту внутрішнього аудиту та фінансового контролю МО України від 31.01.14 № 234/450”, чим підтвердив факт, що він обізнаний про необхідність виконання вимог Закону України “Про засади запобігання і протидії корупції”, Закону України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реалізації державної антикорупційної політики” від 14.05.2013 № 224-VII, Методичних рекомендацій Міністерства юстиції України від 16.10.2013 “Запобігання і протидія корупції в державних органах та органах місцевого самоврядування” та інших розпорядчих документів, в частині здійснення фінансового контролю та подання декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за 2013 рік [99].

Стає зрозуміло, що наявність підтверджуючих документів, які свідчать про обізнаність особи, є прямим доказом про наявність прямого умислу на вчинення

порушення вимог фінансового контролю, зокрема приховування майна від декларування.

Ще одним прикладом може слугувати рішення судді Тернівського районного суду м. Кривого Рогу 7 квітня 2015 року, що виніс постанову за справою № 215/1338/15-п р. 3/215458/15.

З 29.08.2010 по 15.01.2013 ОСОБА_2 проходив службу в органах внутрішніх справ на посаді оперуповноваженого відділення кримінальної міліції у справах дітей Тернівського РВ КМУ ГУМВС України в Дніпропетровській області та мав спеціальне звання лейтенанта міліції, тобто у відповідності до п.п. д) п.1 ч.1 ст. 4 Закону України “Про засади запобігання і протидії корупції” Особа 2 є суб’єктом відповідальності за корупційне правопорушення. ОСОБА_2, будучи обізнаним про обов’язок декларування, в порушення вимог ч.1 ст. 12 Закону України “Про засади запобігання і протидії корупції” не подав за місцем служби з моменту звільнення згідно наказу про звільнення № 10 о/с від 15.01.2014 до 01.04.2014 року декларацію про майно, доходи, витрати і зобов’язання фінансового характеру за період з 01.01.2014 по 15.01.2014 рік [10].

Діяв з необізнаності, тоді як для складу корупційного правопорушення обов’язковими є умисні дії. Але зі змінами в законодавстві порушення вимог фінансового контролю перетворилося з адміністративного корупційного правопорушення на правопорушення, пов’язане з корупцією, що змінює обов’язковість наявності такого елемента як умисел при вчиненні.

Непрямий умисел має місце у випадках, коли поліцейський при порушенні вимог фінансового контролю усвідомлював суспільну шкідливість свого діяння, передбачав можливість настання суспільно небезпечних наслідків, не бажав, але свідомо допускав їх настання.

Принагідно зазначимо, що коли був прийнятий Закон України “Про запобігання корупції” від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII, були внесені зміни до ряду норм, серед яких зміни у КК України, доповнивши статтею 366-1 “Декларування недостовірної інформації”, диспозиція якої передбачає подання суб’єктом декларування завідомо недостовірних відомостей у декларації особи,

уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, передбаченої Законом України “Про запобігання корупції”, або умисне неподання суб’єктом декларування зазначеної декларації, передбачає позбавлення волі на строк до двох років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

Вважаємо науково необґрунтованим та таким, що не містить відповідного правового висновку щодо необхідності внесення позиції про декларування недостовірних відомостей до КК України. Оскільки, судді виноситимуть суб’єктивні вирoki у цих справах. Аргументуючи власну позицію наведемо декілька фактів.

Тому пропонуємо викласти редакцію ч. 1 ст. 366-1 КК України такого змісту “умисне внесення неповних або недостовірних відомостей суб’єктом декларування при заповненні декларації чи внесення завідомо недостовірних та неповних відомостей до декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, передбаченої Законом України “Про запобігання корупції”.

Відповідно до статті 45 “Контроль та перевірка декларацій” Розділу “Фінансовий контроль” Закону України “Про запобігання корупції” передбачає контроль та перевірку декларацій Національним агентством з питань запобігання корупції: 1) щодо своєчасності подання; 2) щодо правильності та повноти заповнення; 3) логічний та арифметичний контроль.

Виникає запитання чи не будуть помилки у логічному та арифметичному підрахунку, а також внесення відомостей в силу необережності громадян, вважатися кримінально караним діянням? Оскільки особа, не маючи наміру може вносити такого роду інформацію, яка на розсуд суддів інтерпретуватиметься як недостовірна. А це породжуватиме суб’єктивізм та свавілля суддів. Законодавцю слід внести чітке роз’яснення щодо того, що слід розуміти під недостовірними відомостями.

Аналізуючи норми законодавчих актів варто зауважити, що поняття “недостовірна інформація” та “інформація, надана не в повному обсязі” є оціночними.

У статті 7 Цивільного кодексу Української РСР, який уже втратив чинність, замість терміну “недостовірна інформація” вживався зворот “...відомості, що не відповідають дійсності або викладені неправдиво, які порочать... честь і гідність чи ділову репутацію або завдають шкоди... інтересам...” [192]. Тобто в ЦК УРСР недостовірну інформацію було поділено на дві категорії: а) відомості, які не відповідають дійсності; б) відомості, викладені неправдиво.

Перша категорія стосується інформації про “факти”, яких насправді не було. Друга категорія стосується випадків, коли поєднується два чи більше блоки інформації, які самі по собі є повністю достовірними, але їх поєднання є некоректним і буде викривляти реальну картину.

Виходячи з викладеного вище, недостовірну інформацію можна визначити як інформацію, що належить до однієї з двох позицій:

інформація про суб’єкта, яка була поширена і сприймається негативно принаймні певною групою членів суспільства, що може спричинити порушення немайнових прав відповідної особи, при цьому відсутнє чинне рішення суду щодо достовірності/недостовірності такої інформації (презюмовано недостовірна);

будь-яку інформація, недостовірність якої встановлена судом (доведено недостовірна).

Таке розділення недостовірної інформації на дві категорії зумовлене суттєвою різницею в правовому статусі цих категорій інформації. У першу категорію інформація потрапляє відповідно до юридичної презумпції, а це означає, що далеко не вся інформація в цьому масиві фактично є недостовірною і її достовірність потенційно може бути доведена. Друга категорія інформації перевірена судом на предмет її достовірності та недостовірності такої інформації є юридичним фактом. При цьому відповідність інформації вимогам достовірності та повноти визначають водночас той суб’єкт відносин, який запитує інформацію і

той, який надає її, а в разі суперечки між ними і неможливості дійти згоди – суд, що розглядає справу про адміністративне правопорушення.

Відповідно до п.44 ч.1 ст.44 ПК під недостовірними (перекрученими) даними податкової звітності розуміють дані, що не підтверджені чи суперечать даним первинних документів, регістрам бухгалтерського обліку, бухгалтерської звітності, іншим документам, пов'язаним з обчисленням і сплатою податків і зборів, ведення яких передбачено законодавством [103].

Недостовірною слід вважати інформацію про події, явища чи факти, які не мали місця взагалі, вигадана, або ж їх перебіг був спотворений у повідомленні, тобто інформація викладена неправдиво. При цьому незначні описки чи технічні помилки в декларації не варто розцінювати як недостовірні відомості.

У роз'ясненні Міністерства юстиції України від 10 липня 2012 р. “Проблемні питання застосування Закону України “Про засади запобігання і протидії корупції” зазначено, що при визначенні неправдивості поданої інформації необхідно виходити із свідомого приховування чи перекручування тієї чи іншої інформації. Тому в разі встановлення за результатами спеціальної перевірки факту подання кандидатом на зайняття посади у вказаній декларації неправдивої інформації, насамперед має враховуватися характер виявлених розбіжностей. При цьому незначні технічні помилки в декларації не варто розцінювати як недостовірні відомості [144].

Наприклад, достатньою підставою для висновку про внесення недостовірних відомостей можна розглядати виявлення суттєвих розбіжностей між поданими кандидатом відомостями в декларації та фактичними його доходами або ж наявністю даних, які б підтверджували їх умисне приховування. У випадку внесення відомостей завідомо недостовірних до декларації слід визначати які є в дійсності неправдивими, а які лише перекрученими в результаті технічних помилок. Говорячи про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні ми можемо говорити про як прямий умисел, так і необережність, як форми вини.

Зважаючи на вищевикладене, пропонуємо викласти ч. 2 ст. 172-6 КУпАП у такій редакції: “неподання декларації про майно, доходи, витрати та зобов’язання фінансового характеру особою або умисне приховування відомостей, що стосуються майнового стану особи уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування”. 74,0 % (89) опитаних підтримали думку щодо доцільності зміни диспозиції статті 172-6 КУпАП, внівши як обов’язкову ознаку умисел, на противагу 25,8 % (31), що висловилися протилежно (див. Додаток А).

При розгляді в судовому порядку матеріалів справи про порушення вимог фінансового характеру важко визначити чи вчинено те, чи інше діяння з умислом чи з необережності, якщо законодавець переніс диспозицію про умисне внесення недостовірних відомостей до декларації до кримінально караних, чому суб’єктивна сторона неподання, несвоєчасного подання декларації, а також неповідомлення чи несвоєчасного повідомлення про відкриття валютного рахунку та суттєвих змін майнового стану залишилася поза увагою, адже правопорушник може також з умислом або з необережності вчинювати ці діяння. Залежно від суб’єктивної сторони визначається рівень суспільної шкоди, адже однієї з ознак корупції є умисел, а також мета незаконного збагачення. Логічним було б зробити висновок про те, що назва правопорушення, пов’язані з корупцією не мають правового обґрунтування щодо такої назви. Адже, змінивши диспозицію “Порушення вимог фінансового контролю” ст. 172-6 КУпАП, автоматично ця норма отримує ознаки корупції, перетворюючись на корупційне правопорушення.

Особливо важливу роль слід звернути увагу на факультативні ознаки суб’єктивної сторони порушення вимог фінансового контролю поліцейськими – мети й мотивів. У статті 172-6 “Порушення вимог фінансового контролю” КУпАП немає мотиву та мети як обов’язкових елементів, в той час, коли для корупційного правопорушення мета має обов’язковий характер.

Під метою вчинення поліцейськими порушення вимог фінансового контролю в Україні розуміють кінцевий результат, який ставить перед собою поліцейський, образ бажаних наслідків, які є результатом. Метою цього правопорушення може бути приховання доходів, отриманих незаконним шляхом,

що виражається в отриманні рухомого та нерухомого майна, цінностей та матеріальних активів. Теорія адміністративного права свідчить про те, що як обов'язкова ознака мета визнається за умови, коли правопорушення вчиняється умисно [175, с. 78-80].

Проте, не завжди неподання фінансової декларації або відсутність визначеної інформації свідчить про умисел особи умисно її приховати. Це може бути прикладом халатності особи, відсутності компетентності та необхідних знань при заповненні її.

Так, у справі №3/387/20/13 про адміністративне правопорушення вчинене Особою 6, яка відповідно до п.п. “б” п. 1 ч. 1 ст. 4 Закону України “Про засади запобігання та протидії корупції” будучи суб'єктом відповідальності за корупційні правопорушення, в порушення вимог ч. 1 ст. 12 Закону України “Про засади запобігання та протидії корупції” не подала за місцем роботи (служби) декларацію про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за 2011 рік за формою (3206а-17). Притягнена в судовому засіданні не заперечувала факту неподання декларації. Стверджувала, що допустила правопорушення в зв'язку з недосконалим знанням діючого законодавства, оскільки декларація нею була заповнена і знаходилась в особовій справі по місцю її роботи в школі.

Незважаючи на пояснення особи, дії були кваліфіковані за ч. 1 ст. 172-6 КУпАП та накладено адміністративне стягнення у виді штрафу в розмірі 10 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян [184].

Під мотивом (факультативною ознакою) вчинення поліцейськими порушення вимог фінансового контролю в Україні розуміють усвідомлене ним внутрішнє спонукання, яким він керувався під час неподання, несвоєчасного подання декларації про майно, доходи, витрати та зобов'язання фінансового характеру; неповідомлення або несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента або суттєві зміни в майновому стані.

З'ясування мети та мотивів вчинення поліцейськими порушення вимог фінансового контролю в Україні допомагає визначити наявність чи відсутність

корупційних ознак у складі цього адміністративного правопорушення.

Безпосередньо порушення вимог фінансового контролю при вчиненні його суб'єктом не має на меті одержання неправомірної вигоди або прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди або іншим фізичним чи юридичним особам або з метою схилити особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень та пов'язаних із цим можливостей. Оскільки відповідно до юридичного складу порушення поліцейськими вимог фінансового контролю диспозиція норми передбачає лише можливе приховання незаконно одержаної неправомірної вигоди за рахунок неподання, несвоєчасного подання або ж неповідомлення чи несвоєчасного повідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента.

Правильне з'ясування мети та мотиву вчинення поліцейськими порушення вимог фінансового контролю сприяє встановленню змісту і спрямованості умислу, а це, в свою чергу, ступеню суспільної небезпеки діяння, що враховується судом при правильній кваліфікації та обрання адміністративного стягнення.

“Умисне приховування відомостей про майновий стан” чи формулювання положення як “внесення завідомо недостовірних відомостей до декларації про майно, доходи, витрати та зобов'язання фінансового характеру” допоможе правильно кваліфікувати діяння та відповідно визначити справедливе покарання. Говорячи про корупцію, ми зауважили, що прямий умисел та мета збагачення – це основні критерії, що відрізняють корупційні правопорушення від ряду інших.

Тому пропонуємо змінити диспозицію статті 172-6 КУпАП на “Внесення недостовірних відомостей у подану за місцем роботи (служби) декларацію про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, умисно, що мало на меті приховати незаконно одержану неправомірною вигоду власну чи близьких осіб”.

Висновки до розділу 2

Здійснивши аналіз об'єктивної та суб'єктивної сторони порушення поліцейськими вимог фінансового контролю, можна зробити наступні висновки:

Об'єктом в конкретному випадку виступають суспільні відносини щодо порядку подання декларації про майно, доходи, витрати та зобов'язання фінансового характеру, порядку повідомленням про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента чи про суттєві зміни у майновому стані

Предметом порушення вимог фінансового контролю, вчиненого поліцейським виступає декларація про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, передбачена Законом України "Про запобігання корупції", яку має подавати поліцейський та валютний рахунок в установі банку-нерезидента. У більшості випадків особи притягаються до відповідальності за вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 172-6 КУпАП, через власну неухважність, недбалість, у зв'язку з чим не подають або несвоєчасно подають декларацію про майно, витрати і зобов'язання фінансового характеру чи не повідомляють про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента. Але такі дії навряд чи містять ознаки корупції, логічно, що законодавець передбачив таку заборону тільки для того, щоб попередити корупцію чи можливо виявити наслідки чи способи її приховання, наприклад, внаслідок виявлення матеріальних цінностей, які не відповідають офіційному рівню доходів.

Об'єктивна сторона складається з діяння (дії або бездіяльності), причинно-наслідкового зв'язку та суспільно шкідливих наслідків. Діяння полягає у наступних позиціях: 1) несвоєчасне подання декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування; 2) неповідомлення або несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента або про суттєві зміни у майновому стані. Суспільно шкідливі наслідки та причинний зв'язок. Час є факультативною ознакою щорічно до 1 квітня поліцейські заповнюють на офіційному веб-сайті Національного агентства декларацію за минулий рік: 1) поліцейські, які припиняють діяльність подають

декларацію за період, не охоплений раніше поданими деклараціями; 2) поліцейські, які припинили діяльність зобов'язані наступного року після припинення діяльності подавати в установленому порядку декларацію за минулий рік; 3) особа, яка претендує на зайняття посади до призначення або обрання на відповідну посаду подає в установленому порядку декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за минулий рік. На підставі вищевикладеного, вважаємо недоцільним формулювання положень диспозиції ст. 172-6 як несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента, оскільки в цьому випадку відсутнє правова змістовність диспозиції статті. В цьому випадку поняття “неповідомлення” охоплює “несвоєчасне повідомлення”, У першому і у другому випадку адміністративне стягнення не диференціюється, тобто, якщо поліцейський надає інформацію з відтермінуванням, наприклад, до десяти діб або взагалі її не надає, на нього за рішенням суду накладають штраф у визначеному розмірі. Вважаємо, за потрібне виключити з диспозиції статті поняття “неподання”, як такого, що немає адміністративно-правового навантаження в контексті дотримання вимог фінансового контролю, залишивши редакцію ст. 172-6 КУпАП у такому виді “несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента чи про суттєві зміни у майновому стані”.

Місце у статті 172-6 “Порушення вимог фінансового контролю” чітко зазначене – установа банку-нерезидента, під якими розуміють юридичні особи та суб'єкти підприємницької діяльності, що не мають статусу юридичної особи (філії, представництва тощо) з місцезнаходженням за межами України, які створені та здійснюють свою діяльність відповідно до законодавства іншої держави.

Під суб'єктом порушення вимог фінансового контролю слід розглядати поліцейського в якості державного службовця, який займає визначену нормативними актами посаду в Національній поліції, виконує посадові функції та має ряд спеціальних ознак.

Суб'єктивна сторона виражається через вину у формі умислу. В статті 172-6 “Порушення вимог фінансового контролю” КУпАП не містяться положення щодо мети чи мотиву як обов'язкової ознаки суб'єктивної сторони, проте вони можуть бути враховані при кваліфікації діяння судом та визначенні покарання ним. Розцінюючи адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією, з точки зору корупційних ознак на противагу визначенню, що дає Закон України “Про запобігання корупції” щодо відсутності ознак корупції у правопорушеннях, пов'язаних з корупцією, ми можемо стверджувати про наявність ознак корупції при характеристиці порушень вимог фінансового контролю. Оскільки вчинення дій об'єктивної сторони порушення вимог фінансового контролю може здійснюватися з непрямым умислом – особа, яка його вчинила, усвідомлювала протиправний характер своєї дії чи бездіяльності, передбачала її шкідливі наслідки і свідомо допускала настання цих наслідків. Неподання, несвоєчасне подання декларації про майно, доходи, витрати та зобов'язання фінансового характеру, а також неповідомлення чи несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунку за кордоном та про суттєві зміни у майновому стані може здійснюватися також з прямим умислом, що визначає і мету – приховування доходу та винагород, які можуть мати ознаки незаконного джерела походження. При оцінці дій порушника у судовому засіданні важко визначити, коли суб'єкт діяв з умислом прямим чи непрямым, коли не бажав настання наслідків. Проте можна зробити висновок про те, що в будь-якому випадку правопорушник діє умисно, оскільки перед заповненням декларації та у ході проведення службових занять серед поліцейських кожна посадова особа попереджається про відповідальність за недотримання вимог, заборон та обмежень, передбачених Законом України “Про запобігання корупції”.

При вчиненні порушення вимог фінансового контролю особа посягає на суспільні відносини у сфері публічного управління, ніж на відносини щодо протидії та запобігання корупції. На користь такого висновку може свідчити також те, що у КК України корупційні правопорушення містяться у Розділі XVIII

“Злочини у сфер службової діяльності професійної діяльності, пов’язаної з наданням публічних послуг”.

При цьому, при розгляді справи про адміністративне правопорушення, пов’язане з корупцією, судді повинні повно та об’єктивно з’ясувати всі обставини справи та брати до уваги усі докази по справі для того, щоб визначити чи дійсно поліцейський мав на меті приховання отриманих грошових коштів, іншого майна, переваг, пільг, послуг, нематеріальних активів. Врахування зазначених обставин є обов’язковим при кваліфікації діяння як адміністративного правопорушення, пов’язаного з корупцією.

РОЗДІЛ 3

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВІ ПРО ПОРУШЕННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ ВИМОГ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ АДМІНІСТРАТИВНОГО СТЯГНЕННЯ

3.1. Провадження у справі про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю

Сьогодні окремого механізму провадження у справах про адміністративні правопорушення, пов'язаних з корупцією на законодавчому рівні немає. Тому провадження у справах про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю буде розглянуто в контексті загальних рис такого виду провадження.

В свій час питанню вивчення адміністративних проваджень приділяли увагу чимало вчених. Так, Н.Г. Саліщева вважала, що адміністративні провадження це єдиний взаємопов'язаний процес реалізації на практиці адміністративно-процесуальних норм [150, с. 134-140]. Д.М. Бахрах, Е.М. Ренов розуміють під провадженням діяльність громадських та державних органів, направлену на розгляд справ про адміністративні правопорушення, застосування в необхідних випадках адміністративних стягнень [2].

У своїх висловлюваннях найбільш точними та послідовними вважаємо були С.Т. Гончарук та В.А. Юсупов, які вбачали дуалізм адміністративного провадження, як урегульованого законом порядку здійснення відповідних процесуальних дій, що забезпечують винесення; законних і об'єктивних рішень по справах про адміністративні правопорушення, а також як засновану на законі діяльність посадових осіб цих органів щодо розгляду підвідомчих їм справ про адміністративні правопорушення та прийняття у встановленій формі та порядку рішень [201, с. 58; 201].

Таким чином, у адміністративному провадженні одночасно і встановлений процедурно-процесуальний характер прийняття об'єктивного та обґрунтованого рішення у справі уповноваженими органами чи їх посадовими особами. При цьому, провадження у справах про порушення вимог фінансового контролю, вчинених поліцейськими можна віднести до юрисдикційного провадження.

Провадження у справах про адміністративні правопорушення і провадження у справах про порушення вимог фінансового контролю, вчинених поліцейськими, мають певні відмінності. До таких ознак, що розрізняють ці види належить велика кількість правозастосовних помилок при кваліфікації та розгляду такого виду справ, особливості правового статусу органів, які здійснюють провадження, індивідуальна специфічність актів, які є підтвердженням процедурно-процесуальної діяльності, порядок їх оформлення, в нашому випадку суб'єкти – поліцейські, наявність високого рівня корупційних ризиків, що має наслідком масштабнішу суспільну шкідливість для добробуту держави та стабільності фінансової та системи валютного регулювання тощо.

Поруч з основними ознаками можна виділити і спеціальні, що стосуються лише провадження у справах про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю: 1) виникає за наявності юридичного складу правопорушення, що полягає у неподанні, несвоєчасному поданні декларації про майно, доходи, витрати та зобов'язання фінансового характеру, неповідомленні чи несвоєчасному повідомленні про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента або про суттєві майнові зміни та у випадку повторного вчинення таких дій; 2) провадження у справах про порушення вимог фінансового контролю ґрунтуються не тільки на нормах матеріального права, закріплених у КУпАП, але й у ряді інших законів та підзаконних актів, маючи відсильний характер; 3) провадження спрямоване на досягнення мети правотворчого або правозастосовного характеру – попередження та запобігання корупційним проявам; 4) здійснення провадження забезпечують не тільки

поліцейські, але й інші органи, уповноважені виявляти та припиняти корупційні та правопорушення, пов'язані з корупцією, зокрема дотримання вимог фінансового контролю (з початку діяльності Національне агентство з питань запобігання корупції, прокурор, органи Служби безпеки України); 5) зміст діяльності – дотримання встановленим законом вимог; визначене коло адміністративних проваджень у справах про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю вимагає професійної спеціалізації суб'єктів, уповноважених розглядати певну категорію справ; 6) адміністративні стягнення застосовуються до визначеного кола осіб, серед яких і поліцейські; 7) комплексність провадження у справах про порушення вимог фінансового контролю, вчинених поліцейськими (особа, що складає адміністративний протокол, не може особисто прийняти рішення по адміністративній справі, як правило, такий протокол разом з матеріалами справи передають уповноваженому державному органу – Національній поліції (посадовій особі), прокурору, органам Служби безпеки України (з початку діяльності Національне агентство з питань запобігання корупції) їх посадовим особам; 9) декларації про майно, доходи, витрати та зобов'язання фінансового характеру не тільки підлягають перевірці органами, уповноваженим здійснювати адміністративно-юрисдикційні провадження, але й прокурором.

Таким чином, провадження у справах про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю – це сукупність врегульованих адміністративно-процесуальними нормами діяльність уповноважених органів і посадових осіб, що має кінцевим результатом розгляд такої категорії справ та застосування відповідних адміністративних стягнень.

Основними завданнями провадження в справах про адміністративні правопорушення, відповідно до ст. 254 КУпАП є своєчасне, всебічне, повне та об'єктивне з'ясування обставин справи; вирішення справи відповідно до вимог закону; забезпечення виконання винесеної постанови; виявлення причин та умов, що сприяють вчиненню адміністративних правопорушень; запобігання правопорушенням; виховання громадян у дусі додержання законів, зміцнення

законності. В цьому випадку загальні завдання, що ставляться перед провадженнями у справах про адміністративні правопорушення, відповідно мають відображення і у завданнях, які стоять перед провадженнями у справах про порушення вимог фінансового контролю, вчинених поліцейськими.

Відповідно до специфіки справ про порушення вимог фінансового контролю, можна навести приклади й інших завдань, які стоять перед провадженнями цієї категорії справ. Як зазначалося раніше, порушення вимог фінансового контролю належить до адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією, крім того, як суб'єктів ми розглядаємо поліцейських. Тому можна виділити такі спеціальні завдання: 1) попередження та запобігання корупційним проявам серед поліцейських; 2) моніторинг та аналіз корупційних ризиків в діяльності поліцейських; 3) правове врегулювання процесуального порядку виявлення, припинення та запобігання порушенням вимог фінансового контролю; 4) забезпечення створення належного порядку інформування поліцейських, які є суб'єктами вчинення порушень вимог фінансового контролю; 5) забезпечення належного виконання покладених на поліцейських обов'язків щодо запобігання та попередження корупційних проявів у сфері фінансового контролю.

Проте у провадженнях щодо порушення поліцейськими вимог фінансового контролю можуть бути наявні обставини, які виключають провадження. Проте, в силу специфічності суб'єкта та предмета правового регулювання провадження у справах про порушення вимог фінансового контролю, вчинених поліцейськими, серед загальних обставин можуть бути лише такі: 1) відсутність події і складу порушення вимог фінансового контролю; 2) неосудність особи, яка вчинила протиправну дію чи бездіяльність; скасування акта, який встановлює адміністративну відповідальність; 3) закінчення на момент розгляду справи про адміністративне правопорушення строків, передбачених статтею 38 КУпАП; 4) наявність по тому самому факту щодо особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, постанови компетентного органу (посадової особи) про накладення адміністративного

стягнення або нескасованої постанови про закриття справи про адміністративне правопорушення, а також повідомлення про підозру особі у кримінальному провадженні по даному факту; 5) скасування акта, який встановлює адміністративну відповідальність; 5) смерть особи, щодо якої було розпочато провадження у справі.

До суб'єктів, які вирішують справи про порушення вимог фінансового контролю належать як органи, так і посадові особи. Якщо уважно розглянути градацію суб'єктів, що вирішують справу, то можна розподілити їх наступним чином: 1) суб'єкти, які розслідують справу і складають протоколи відповідно до ст. 255 “Особи, які мають право складати протоколи про адміністративні правопорушення” КУпАП, у провадженнях про порушення вимог фінансового контролю такими органами є поліцейські, Служба безпеки України до початку діяльності Національного агентства з питань запобігання корупції, прокурор; 2) суб'єкти, які розглядають і приймають рішення у справі – районні, районні у містах, міські чи міськрайонні суди (судді).

Відповідно до статей 268–274 КУпАП визначено осіб, які беруть участь у провадженні у справі про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю:

1. Особа, яка притягається до адміністративної відповідальності – поліцейський як суб'єкт провадження, має право ознайомитися з матеріалами справи, давати пояснення, подавати докази, заявляти клопотання; при розгляді справи користуватися юридичною допомогою адвоката, іншого фахівця у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи, виступати рідною мовою і користуватися послугами перекладача, якщо не володіє мовою, якою ведеться провадження; знати про місце й час розгляду справи; оскаржити постанову по справі. При розгляді справ про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю присутність особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, є обов'язковою. У разі ухилення від явки на виклик судді районного, районного у місті, міського чи міськ-, районного суду цю особу може бути поліцією піддано

приводу [72].

2. Захисник. Правопорушник має право запрошувати до участі у провадженні у справі щодо порушення вимог фінансового контролю, адвоката, іншого фахівця в галузі права, який відповідно до норм закону має право надавати правову допомогу особисто чи за дорученням юридичної особи. Захисник має право: 1) знайомитися з матеріалами справи; 2) заявляти клопотання; 3) за дорученням особи, яка його запросила, від її імені подавати скарги на рішення органу (посадової особи), який розглядає справу [72].

Повноваження адвоката на участь у розгляді справи посвідчуються ордером, що його видає адвокатське об'єднання, або відповідною довіреністю на ведення справи.

3. Свідком у справі про порушення вимог фінансового контролю, може бути особа, якій відома інформація про обставини, що підлягають встановленню у справ про порушення вимог фінансового контролю. На свідка покладений обов'язок з'явитися у визначений час на виклик уповноваженої посадової особи державного органу, що розглядає справу, надати пояснення з приводу справи, відповісти на задані запитання та повідомити про іншу відому інформацію. Щодо певного правового визначення кола осіб, які можуть бути свідками, в законі немає юридичного закріплення.

На виклик судді, у провадженні якого перебуває справа, свідок зобов'язаний з'явитися в зазначений час, дати правдиві пояснення, повідомити всю відому йому інформацію по справі і відповісти на поставлені запитання. Закон не обмежує формальними ознаками коло осіб, які можуть бути свідками.

4. Експерт визначається суддею, у провадженні якого перебуває справа про порушення вимог фінансового контролю, у разі, якщо є потреба в спеціальних знаннях, зокрема для встановлення розміру майнової шкоди, заподіяної правопорушенням, пов'язаним з корупцією, а також матеріальних збитків, одержаних внаслідок правопорушення.

Експерт повинен з'явитися на виклик судді і дати об'єктивний неупереджений висновок у поставлених перед ним питаннях. Експерт має

право 1) ознайомитися з матеріалами справи про порушення вимог фінансового контролю в частині, що стосуються об'єкта експертизи; 2) заявляти клопотання щодо отримання доступу до решти матеріалів, які мають значення у справі та необхідні для формулювання висновку; 3) ставити питання поліцейському, який притягається до відповідальності, свідкам, що мають відношення до об'єкта експертизи; 4) заходитися при розгляді справи.

5. Перекладач призначається суддею, у провадженні якого перебуває справа про порушення вимог фінансового контролю. Перекладач зобов'язаний з'явитися на виклик судді і зробити повно й точно доручений йому переклад.

Свідкам, експертам і перекладачам відшкодовуються у встановленому порядку витрати, що їх вони зазнали у зв'язку з явкою в суд, в провадженні якого перебуває справа про порушення вимог фінансового контролю. За особами, яких викликають як свідків, експертів і перекладачів, зберігається у встановленому порядку середній заробіток за місцем роботи за час їх відсутності у зв'язку з явкою в суд, в провадженні якого перебуває справа про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні.

6. До окремої категорії належить прокурор як учасник провадження у справах про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю. Окремо варто відмітити такого учасника провадження, як прокурор, основне завдання якого полягає в реагуванні на будь-яке порушення, а якщо воно не усунено, своєчасно реагувати на порушення провадження в порядку нагляду.

В провадженнях у справах про порушення поліцейськими вимог фінансового в Україні, обов'язковими учасниками є 1) уповноважена особа, яка виявила факт правопорушення; 2) посадова особа, яка порушила справу (уповноважена посадова особа державного органу, яка відповідно до ст. 255 КУпАП наділена повноваженнями щодо складання протоколу про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією, та здійснення розслідування у справі, такими є поліцейські; Національне агентство з питань запобігання корупції; прокурор); 3) особи або орган уповноважені розглядати справи про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю та

виносити рішення у цих справах – районні, районні у місті, міські чи міськрайонні суди (судді); 4) відповідно до ч. 2 ст. 250 КУпАП участь прокурора при провадженні у справах про адміністративні правопорушення, передбачені статтями 172-4–172-9 КУпАП, участь прокурора у розгляді справи судом є обов’язковою.

В процесі виявлення, запобігання та попередження вчинення адміністративних правопорушень, пов’язаних з корупцією, зокрема порушень вимог фінансового контролю, в межах провадження здійснюють низку процесуальних дій: адміністративне доставлення, адміністративне затримання, складання протоколу про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю, особистий огляд і огляд речей; вилучення речей і документів, розгляд справи про порушення вимог фінансового контролю і винесення по ній постанови, передача матеріалів при наявності ознак злочину уповноваженому органу, розгляд апеляційної скарги, внесення подання прокурора на постанову у справі про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні, виконання постанови про накладення адміністративного стягнення.

Визначені процесуальні норми права детермінують:

- термін притягнення до адміністративної відповідальності (адміністративне стягнення за вчинення порушення вимог фінансового контролю може бути накладено протягом трьох місяців з дня виявлення, але не пізніше одного року з дня його вчинення. Адміністративне стягнення за вчинення правопорушення, передбаченого ст. 172-6 КУпАП, може бути накладено протягом трьох місяців з дня виявлення, але не пізніше двох років з дня його вчинення);

- строки й порядок застосування заходів забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення;

- місце, строки й порядок розгляду справ про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю, визначається ст. 277 “Строки розгляду справ про адміністративні правопорушення” КУпАП, де регламентовано розгляд в термін – 15 діб, але у випадку умисного ухилення особи від явки до суду або ж з

поважних причин не може з'явитися, щодо якої складено протокол про адміністративне правопорушення, строк розгляду зупиняється;

– порядок винесення, оголошення й доведення постанови про накладення адміністративного стягнення на поліцейського;

– права осіб, які беруть участь у провадженні у справі про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю;

– апеляційне оскарження та внесення подання прокурором на постанову про накладення стягнення за порушення поліцейськими вимог фінансового контролю;

– строки та порядок перегляду справ про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю;

– строки й порядок виконання постанов про накладення стягнень.

Зважаючи на вищенаведене, можна стверджувати про тлумачення поняття “провадження у справах про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні” як процесуального характеру адміністративної діяльності спеціально уповноважених суб'єктів у сфері запобігання та протидії корупції (або уповноважених посадових осіб), що спрямована на виявлення порушення поліцейськими вимог фінансового контролю, розгляд справ і винесення по цих справах постанов, апеляційне оскарження винесених постанов, а також виконання постанов про накладення адміністративних стягнень.

Розглядаючи провадження у справах про порушення вимог фінансового контролю, вчинених поліцейськими, не можна не згадати про принципи провадження. Основними принципами провадження в справах про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю, можна визначити такі:

- 1) забезпечення законності (ст. 7 КУпАП);
- 2) публічності (офіційності);
- 3) досягнення об'єктивної істини;
- 4) право на захист (ст. 268 КУпАП);
- 5) презумпція невинності;
- 6) рівність громадян перед законом (ст. 248 КУпАП);
- 7) гласність провадження, широка участь громадськості (ст. 249 КУпАП);
- 8) охорона інтересів держави й особистості;
- 9) національна мова провадження;

10) оперативність; 11) невідворотність застосування адміністративного стягнення. Пропонуємо розглянути їх більше детально.

Законність. Принцип законності полягає в тому, що провадження у справах про порушення вимог фінансового контролю, вчинених поліцейськими, здійснюється на підставі закону. Ні до кого не може бути застосовано заходи адміністративного впливу у зв'язку з адміністративним правопорушенням не інакше, як на підставі і в порядку, встановленому законодавством.

Принцип публічності (офіційності). Держава самостійно застосовує заходи припинення порушень поліцейськими вимог фінансового контролю, розгляду справи, притягнення винних до відповідальності і виконання постанови по справі. Законодавчо принцип публічності закріплений в такій інтерпретації – в разі отримання відомостей про вчинене правопорушення органи виконавчої влади мають право самостійно вирішувати, чи порушувати адміністративне провадження чи ні. Так, регламентування принципу публічності провадження у справах про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні, забезпечує невідворотність адміністративної відповідальності, дозволяє посилити охорону прав і свобод громадян, які порушено.

Досягнення об'єктивної істини. Реалізація цього принципу полягає у можливості повного, всебічно та об'єктивного розслідувати справи про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні з метою детального вивчення всіх обставин справи для створення належної доказової бази при доведенні вини.

Право на захист. Особа має право запросити адвоката або іншу особу – фахівця у галузі права з метою захисту своїх прав та інтересів.

Презумпція невинності. Поліцейський, який підозрюється у вчиненні адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 172-6 КУпАП, вважається невинуватим доти, поки уповноважені органи та посадові особи не доведуть протилежне, не доведуть у встановленому законом порядку його винуватість перед судом, допустимими і достовірними доказами. Тільки після

рішення суду можна говорити про доведеність вини особи. Щодо адміністративного трактування принципу презумпції, то він виражений тим, що до винесення постанови по справі про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні, особу називають не правопорушником, а особою, яка притягується до адміністративної відповідальності.

Рівність громадян перед законом. Незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, мови спілкування, ставлення до релігії, а також інших обставин, поліцейські, які притягуються до адміністративної відповідальності за порушення вимог фінансового контролю мають однаковий процесуальний статус, права та обов'язки, а провадження здійснюється в одному й тому ж процесуальному порядку, у тих же процесуальних формах.

Гласність провадження, широка участь громадськості. В ст. 249 КУпАП закріплено відкритість розгляду справи про адміністративне правопорушення. Слід відмежовувати поняття “гласності” та “відкритості”. Гласність є механізмом реалізації відкритості, оскільки забезпечує висвітлення інформації в суспільстві про розгляд справи про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні поруч з цим забезпечує реалізацію права на користування державною мовою. А всі процесуальні документи (протоколи, акти, постанови та інші документи) складаються саме державною мовою.

Охорона інтересів держави й особистості. Провадження у справах про порушення вимог фінансового контролю має на меті захист в першу чергу фінансової системи України від наслідків вчинення корупційних діянь, зокрема приховування інформації через порушення порядку подання та заповнення фінансової декларації.

Національна мова провадження. Мовою провадження у справах про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні як і будь-якого іншого є українська мова.

Оперативність. Цей принцип є галузевим і полягає у швидкому,

неупередженому розгляді провадженні у справі про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні. Важливу роль при розслідуванні провадження цього виду відіграє оперативність та своєчасність реагування, оскільки об'єктивна сторона порушення вимог фінансового контролю обов'язковою ознакою має час, що і детермінує наявність правової підстави норми порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні.

Невідворотності застосування адміністративного стягнення. При попередженні та запобіганню корупції у зв'язку із зростанням чисельності порушенням поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні досить вагомим є принцип невідворотності застосування адміністративного стягнення до поліцейського, винуватість якого була доведена в установленому порядку. Цей принцип дає змогу забезпечити превентивність у суспільстві у зв'язки з підвищеною суспільною шкідливістю порушення вимог фінансового контролю, вчинених поліцейськими. Таким чином, цей принцип є профілактичним заходом у запобіганні протиправної поведінки поліцейського, а також компенсаторною гарантією виконання стягнення.

Крім того, зазначаючи про принципи в контексті дотримання вимог фінансового контролю, не можна не згадати про принципи невтручання, взаємної поваги, довіри, рівноправ'я, взаємовигідного співробітництва [149]. Підтримуємо думки, що в свій час, висловив В.П. Пантелеєв, який пропонував розглядати також принципи контрольних дій, безперервності, взаємодії та координації, комплексності, делегування повноважень, пріоритетності, інтеграції, підконтрольності, превентивності контрольних дій [109, с. 74].

Провадження у справах про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні – це важливий аспект запобіганню корупції і, як зазначалось раніше, є регламентованою процесуальними нормами діяльністю уповноважених органів та посадових осіб, що спрямована на розгляд справ, пов'язаних з корупцією, а також притягнення до відповідальності і застосування санкцій. Для такої діяльності притаманний ряд певних послідовних дій – стадій провадження. Щоб охарактеризувати стадії

провадження у справах про порушення поліцейським вимог фінансового контролю, слід спочатку розкласти на логічні елементи загальні стадії провадження у справах про адміністративні правопорушення.

Єдиної думки щодо стадії провадження у справах про порушення вимог фінансового контролю немає. Під стадією прийнято розуміти сукупність визначених законодавством методів, способів та процесуальних форм, які забезпечують дотримання та виконання адміністративно-процедурних вимог, а також закріплюють причинно-наслідкові зв'язки, які детермінують взаємозв'язок процесуальних дій, що спричиняють досягнення кінцевого результату.

Кожна стадія адміністративного провадження має свої відмінності, які і визначають особливості тієї чи іншої справи, яка знаходиться у провадженні. Зокрема, В.А. Юсупов виділяє такі стадії: 1) порушення справи; 2) збір і вивчення потрібної інформації; 3) попереднє вивчення матеріалів справи; 4) вибір норм права, що підлягають застосуванню; 5) розгляд справи органами, правомочними приймати рішення; 6) розгляд скарг і прийняття кінцевого рішення; 7) виконання рішення по справі (хоча вона не вказується, але розуміється) [201, с. 96-99].

У свою чергу, В. К. Колпаков розглядає значно менше стадій, а саме:

1. Порушення справи: а) встановлення ознак правопорушення; б) доставлення правопорушника; в) встановлення особи правопорушника (прізвище, ім'я, по батькові, вік, місце проживання); г) прийняття рішення про порушення справи; д) оформлення рішення про порушення справи.

2. Адміністративне розслідування: а) зібрання доказів; б) встановлення даних, що характеризують особу правопорушника; в) процесуальне оформлення результатів розслідування; г) направлення матеріалів для розгляду за підвідомчістю.

3. Розгляд справи: а) підготовка справи до розгляду і заслуховування; б) заслуховування справи.

4. Винесення постанови: а) прийняття постанови; б) доведення постанови до відома.

5. Перегляд постанови: а) оскарження, внесення подання на постанову; б) перевірка законності постанови; в) винесення рішення; г) реалізація рішення.

6. Виконання постанови: а) звернення постанови до виконання; б) виконання.

Натомість Д. М. Бахрах розглядає лише чотири стадії, об'єднуючи порушення справи та розслідування, а також винесення постанови включає до розгляду справи: 1) адміністративне розслідування: порушення справи; встановлення фактичних обставин; процесуальне оформлення результатів розслідування; направлення матеріалів для розгляду за підвідомчістю; 2) розгляд справи: підготовка до розгляду; аналіз зібраних матеріалів і обставин; прийняття постанови; доведення постанови до відома зацікавлених осіб; 3) перегляд постанови: оскарження постанови; перевірка законності постанови; винесення рішення; реалізація рішення; 4) виконання постанови: звернення постанови до виконання; безпосереднє виконання [18, с. 325].

Таким чином, розподіл стадій у адміністративних провадженнях відрізняються кількістю стадій, що залежить від деталізації завдань та мети кожної стадії. Загалом юридичний зміст адміністративного провадження в конкретних випадках не змінюється, а лише об'єднує декілька стадій. В більшості випадків зводять до єдиної стадії порушення справи та адміністративного розслідування та винесення постанови і розгляду справи.

Для стадій провадження у справах про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю, притаманні такі ознаки:

– визначеного коло суб'єктів – поліцейські, прокурор, захисник, правопорушник, свідки, уповноважені особи Національного агентства з питань боротьби з корупцією, суддя;

– певні завдання та мета. Запобігання та попередження вчинення корупційних дій, викриття винних та притягнення їх до адміністративної відповідальності з метою захисту інтересів держави у сфері додержання режиму фінансового контролю у сфері регулювання своєчасності подання декларації; забезпечення законності відповідно до норм відповідних

законодавчих актів; реалізація функціональних обов'язків органами контролю в межах їх компетенції;

– визначено характерна процесуальна форма правозастосування під час реалізації завдань адміністративного провадження;

– особливий спеціальний правовий статус поліцейського як учасника стадій провадження.

Розглянемо детально особливості таких стадій провадження у справах про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні, які ґрунтуються на положенням чинного закону про адміністративну відповідальність та є логічними, послідовними у такій категорії справ, а саме:

1) стадія порушення справи про порушення вимог фінансового контролю, вчиненого поліцейськими, передбачає визначення наявних правових підстав відповідно до чинного законодавства щодо прийняття обґрунтованого та мотивованого рішення про наявність всіх елементів складу цього правопорушення та попереднє з'ясування обставин справи. Під час цієї стадії здійснюється перевірка фактів про наявність елементів адміністративного складу порушення вимог фінансового контролю, вчинених поліцейськими, збирання, фіксування та документальне закріплення інформації фактичну дійсність, а також дається оцінка подальшого розвитку подій, приймається рішення про необхідність такого руху (ст. ст. 254, 256, 258 КУпАП);

2) стадія розгляду справи про адміністративне правопорушення і винесення по ній постанови – зібрання наявних доказів у справі про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні для повного, всебічного та об'єктивного розгляду справи для того, щоб суд міг винести справедливе рішення щодо спростування чи доведення вини поліцейського (ст. ст. 276–286 КУпАП);

3) стадія оскарження постанови є факультативною. Постанову у справі про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні, можна оскаржити у десятиденний строк з моменту винесення постанови до вищестоящего суду у випадку, якщо правопорушник не згоден з рішенням

суду. Стадія оскарження постанови по справі про адміністративне правопорушення може складатись з оскарження постанови, внесення подання прокурором, перегляду постанови (ст. ст. 287–297 КУпАП);

4) стадія виконання постанови по справі про адміністративне правопорушення. Постанова підлягає виконанню негайно після винесення постанови (ст. ст. 298–330 КУпАП). Пропонуємо розглянути зазначені стадії більше детально.

Порушення справи розпочинається із складання протоколу на підставі перевірки на наявність ознак порушення вимог фінансового контролю, встановлення особи правопорушника – поліцейського, з'ясування всіх обставин справи, які мають значення для встановлення складу порушення вимог фінансового контролю. Фактичною підставою порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні, є наявність юридичного складу цього правопорушення. Також в обов'язковому порядку необхідна наявність інформації про порушення вимог фінансового контролю – процесуальна підстава.

Відповідно підставою для складання протоколу про порушення вимог фінансового контролю є достатні дані, які свідчать про наявність порушення вимог фінансового контролю. А це, в свою чергу, передбачає, що уповноважені поліція, прокурор, Служба безпеки України (Національне агентство з питань запобігання корупції з моменту набуття правомочності), а також повинні, додержуючись вимог ст. 245 КУпАП своєчасно, всебічно, повно й об'єктивно з'ясувати обставини цього порушення.

“Достатні дані” є оціночним поняттям, оскільки тільки уповноважені органи в праві визначати чи наявна інформація може сприйматися як достатня. До таких даних у провадженнях у справах про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні, слід відносити: 1) інформація про те, що дійсно відбулося порушення вимог фінансового контролю, передбачене ст. 172-6 КУпАП; 2) правопорушення було вчинено поліцейськими;

3) порушення вимог фінансового контролю має ознаки адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією.

Проте існують обставини, що виключають провадження у справах про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні (ст. 247 КУпАП). Так, провадження у справі про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю не може бути розпочато, а розпочате підлягає закриттю за таких обставин: 1) відсутність події і складу порушення вимог фінансового контролю; 2) неосудність поліцейського, який вчинив протиправну дію чи бездіяльність; 3) видання акта амністії, якщо він усуває застосування адміністративного стягнення; 4) скасування акта, який встановлює адміністративну відповідальність; 5) закінчення на момент розгляду справи про адміністративне правопорушення строків, передбачених ст. 38 КУпАП; 6) наявність по тому самому факту щодо поліцейського, який притягається до адміністративної відповідальності, постанови компетентного органу (посадової особи) про накладення адміністративного стягнення, або нескасованої постанови про закриття справи про адміністративне правопорушення, а також повідомлення про підозру поліцейському у кримінальному провадженні по даному факту; 7) смерть поліцейського, щодо якого було розпочато провадження в справі.

Протокол про вчинення порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні, одночасно з надсиланням його до суду надсилають прокуророві, до органу державної влади, органу місцевого самоврядування, керівникові структурного підрозділу Національної поліції, де працює поліцейський, що притягається до адміністративної відповідальності [138].

Відповідно до ст. 59 Закону України “Про запобігання корупції” відомості про осіб, яких притягнуто до відповідальності за вчинення корупційних та пов'язаних з корупцією правопорушень, вносяться до Єдиного державного реєстру таких осіб. Порядок функціонування вказаного Реєстру передбачає внесення до нього реєстраційного номера облікової картки платника податків особи, яку притягнуто до відповідальності за вчинення корупційного

правопорушення, здійснення пошуку в Реєстрі за номером облікової картки платника податків, а також включення цієї інформації у витяг з Реєстру. Вказані вимоги закріплені у пунктах 2.6, 3.4, 3.5 Положення про Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні правопорушення [116].

Протокол про порушення вимог фінансового контролю повинен відповідати вимогам ст. 256 КУпАП. У ньому зазначаються дата і місце його складення; посада, прізвище, ім'я, по батькові особи, яка склала протокол; відомості про поліцейського, який притягається до адміністративної відповідальності (у разі виявлення); місце, час вчинення і суть порушення поліцейським вимог фінансового контролю; нормативний акт, який передбачає відповідальність за дане правопорушення; прізвища, адреси свідків і потерпілих, якщо вони є; пояснення поліцейського, яка притягається до адміністративної відповідальності; інші відомості, необхідні для вирішення справи [72]. В протоколах про порушення вимог фінансового контролю часто вказують про неповноту чи неправдивість відомостей про доходи, відсутність вказівки в декларації про доходи про отримані суми орендної плати за земельний пай, а також відсутність вказівки про витрати на утримання нерухомого майна або транспортних засобів. Невірно вказують розмір доходів членів сім'ї тощо.

Також вважаємо за необхідне у випадках складання протоколу про порушення вимог фінансового контролю щодо поліцейського звертатися з офіційним запитом про надання інформації про те, чи дійсно ці особи є поліцейськими. Така інформація в подальшому служитиме для об'єктивного розгляду справи та винесення правосудного рішення.

Проаналізувавши вищевикладену інформацію, можна говорити, що якісне процедурно-процесуальне оформлення такого протоколу, оскільки від цього залежить правильна кваліфікація, з'ясування доказової бази, яка згодом використовується при розгляді справи у суді, що, безпосередньо, впливає на прийняття рішення у справі.

В КУпАП не регламентовано скільки примірників повинно бути у справі про адміністративне правопорушення. Дехто вважає, що в кожному випадку вчинення правопорушення має складатися два примірники протоколу, а інколи і три (якщо проступком заподіяно майнову шкоду) [94, с. 62], решта – що лише в разі вчинення проступку групою осіб протокол обов'язково необхідно складати на кожного порушника окремо [76, с. 185]. Вищевикладене має відображення в Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення. Заслуговує на увагу пропозиція про доцільність включення до проекту КУпАП положення про те, що фізичній особі чи законному представникові юридичної особи, щодо яких порушено справу про адміністративний проступок, а також потерпілому на їх прохання вручається під розписку копія протоколу про це правопорушення [55, с. 79]. Це сприятиме дотриманню законності під час притягнення до адміністративної відповідальності за порушення вимог фінансового контролю з моменту складання протоколу про адміністративне правопорушення.

Розгляд справи про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні, за загальним правилом, згідно з ст. 279 КУпАП, розпочинається з оголошення складу суду. Суддя оголошує, яка справа підлягає розгляду, хто притягається до адміністративної відповідальності, роз'яснює особам, які беруть участь у розгляді справи, їх права і обов'язки. Після цього оголошується протокол про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією. На засіданні заслуховуються особи, які беруть участь у розгляді справи, досліджуються докази і вирішуються клопотання, заслуховується висновок прокурора [72].

Справа про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні, розглядається за місцем його вчинення в районному (міському) суді за місцем знаходження органу, що склав протокол. Обов'язковим учасником провадження у справах про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні, є прокурор відповідно до ч. 2 ст. 250 КУпАП.

Розглядаючи справу про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні, суд відповідно до ст. 280 КУпАП повинен з'ясувати, чи було вчинено адміністративне правопорушення, чи винен поліцейський у його вчиненні, чи підлягає він адміністративній відповідальності, чи є обставини, що обтяжують чи пом'якшують відповідальність та з'ясувати інші обставини, що мають значення для справи.

Суд під час розгляду справи про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні, встановлює причини та умови, що зумовили вчинення цього правопорушення. Так, відповідно до ч. 3 ст. 65 Закону України “Про запобігання корупції” з метою виявлення причин та умов, що сприяли вчиненню корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення за поданням спеціально уповноваженого суб'єкта у сфері протидії корупції або приписом Національного агентства з питань запобігання корупції рішенням керівника органу, підприємства, установи, організації, в якому працює особа, яка вчинила таке правопорушення, проводиться службове розслідування [127].

Стадія розгляду справи і винесення постанови по справі є основним етапом, на якому здійснюється основний юридичний аналіз матеріалів та обставин у справі про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні. Під час цієї стадії компетентний орган (посадова особа) проводить остаточне розслідування і в результаті надається правова оцінка вчинку поліцейському, як особи, яка притягається до адміністративної відповідальності. Основною функцією в реалізації завдань адміністративного провадження на цій стадії полягає в оцінці доказової бази, яка підтверджує чи спростовує винність поліцейського у вчиненні ним об'єктивної сторони норми ст. 172-6 “Порушення вимог фінансового контролю” КУпАП.

Вирішуються питання щодо наявності пом'якшуючих обставин. Для правильного вирішення справи мають важливе значення обставини, що пом'якшують відповідальність поліцейського за порушення вимог фінансового контролю в Україні. Такими обставинами визнаються: 1) щире розкаяння поліцейського; 2) відвернення поліцейським шкідливих наслідків

правопорушення, добровільне відшкодування збитків або усунення заподіяної шкоди; 3) учинення правопорушення під впливом сильного душевного хвилювання або при збігу тяжких особистих чи сімейних обставин; 5) учинення правопорушення вагітною жінкою або жінкою, яка має дитину віком до одного року [72].

Що ж до обтяжуючих обставин, то у провадженнях цієї категорії справ до поліцейських можуть бути враховані такі: 1) повторне протягом року вчинення однорідного правопорушення, за яке особу вже було піддано адміністративному стягненню; 2) учинення правопорушення особою, яка раніше вчинила злочин.

Усі зібрані докази оцінює орган чи посадова особа за внутрішнім переконанням, ґрунтуючись на всебічному, повному і об'єктивному дослідженні з точки зору їх достатності. У справах про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні, фігурують різного роду докази. Розглянувши судову практику, можемо навести докази, які використовував Жовтневий районний суд у м. Дніпропетровськ суд при розгляді справи № № 201/9078/14-п. Такими доказами були 1) показання ОСОБА_1; 2) рапорт о/у в ОВС УВБ в Дніпропетровській області про те, що ОСОБА_1 не подав декларацію про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за 2013 рік; 3) лист начальника Жовтневого РВ від 17.04.2014 року згідно якого ОСОБА_1 не подав декларацію про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за 2013 рік; 4) лист начальника ГУ МВС України в Дніпропетровській області від 17.04.2014 року згідно якого в особовій справі ОСОБА_1 відсутня декларація про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за 2013 рік; 5) довідка про звільнення ОСОБА_1 з органів внутрішніх справ [9].

На цій стадії закріплюються основні права особи поліцейського, що притягається до адміністративної відповідальності за порушення вимог фінансового контролю (ст. 268 КУпАП). До таких прав належать: ознайомлюватися з матеріалами справи; давати пояснення; надавати докази по

справі; заявляти клопотання; користуватися юридичною допомогою адвоката чи іншого фахівця у галузі права; виступати рідною мовою і користуватися послугами перекладача, якщо не володіє мовою, якою ведеться провадження; оскаржувати постанову по справі.

Що ж до строків розгляду, то справа про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні, розглядається у п'ятнадцятиденний строк з дня одержання судом протоколу про це правопорушення та інших матеріалів справи. Проте існують винятки відповідно до ч. 4 ст. 277 КУпАП, коли суд може зупинити строк: 1) коли особа, щодо якої складено протокол про вчинення порушення вимог фінансового контролю, умисно ухиляється від явки до суду; 2) з поважних причин не може туди з'явитися (хвороба, перебування у відрядженні чи на лікуванні, у відпустці тощо). Часто такі підстави використовуються винними особами з метою уникнення покарання, уповільнюючи перебіг строків.

Вважаємо за необхідне вдосконалити вітчизняне законодавство, удосконаливши статтю про строк розгляду справи про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні, оскільки вказується загальний термін перебігу і підстави зупинення строків, але не зазначено, на який максимальний строк може зупинятися цей перебіг. Оскільки використання цих підстав може використовуватися суб'єктом правопорушення, пов'язаного з корупцією, з метою маніпулювання здійснення адміністративного провадження у справах про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні.

Стадія розгляду справи закінчується одним з таких рішень: 1) про накладення адміністративного стягнення; 2) про закриття справи. Постанова про закриття справи виноситься при передачі її прокурору, органу розслідування, а також при наявності обставин, передбачених ст. 247 КУпАП. Відповідно до ч. 5 ст. 65 Закону України "Про запобігання корупції" у разі закриття провадження у справі про порушення вимог фінансового контролю, у зв'язку з відсутністю події або складу адміністративного правопорушення,

поліцейському відстороненому від виконання службових повноважень відшкодовується середній заробіток за час вимушеного прогулу, пов'язаного з таким відстороненням.

Постанову оголошується негайно після закінчення розгляду справи про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю. Копія постанови протягом трьох днів вручається або висилається поліцейському, щодо якого її винесено, зокрема вручається під розписку. В разі, якщо копія постанови висилається, про це слід робити відповідну відмітку в справі [72].

Стадія оскарження і перегляду постанови не є обов'язковою. Вона гарантує принцип диспозитивності під час провадження та законності притягнення до відповідальності поліцейського. Так, М.Я. Масленніков виділяє два види оскарження постанов по справах про адміністративні правопорушення: спеціальне і загальне. Перший вид здійснюється за загальним порядком. Законодавством не обмежується ні термін загального оскарження, ні коло адресатів. Таку скаргу можуть подавати зацікавлені особи, свідки, потерпілі, а також інші. Спеціальна скарга подається на вибір скаржника скарга або у вищий орган (вищій посадовій особі), або в районний (міський) суд [94, с. 118-120] У провадженнях у справах про порушення вимог фінансового контролю, вчинених поліцейськими, діє спеціальна скарга, оскільки в нашому випадку, суб'єктом виступає спеціальний суб'єкт, а справи щодо порушення норми, яка відноситься до правопорушень, пов'язаних з корупцією, правомочний розглядати міський, районний чи районний у місті суд.

Строк оскарження визначається десяти денним терміном з дня винесення постанови по справі. Згідно з ст. 294 КУпАП, постанова судді у справі про порушення поліцейським вимог фінансового контролю в Україні набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги – десятиденний строк з моменту винесення. Апеляційна скарга подається до відповідного апеляційного суду через місцевий суд, який виніс постанову. Місцевий суд протягом трьох днів надсилає апеляційну скаргу разом із справою у відповідний апеляційний суд. Апеляційний перегляд здійснюється суддею

апеляційного суду протягом двадцяти днів з дня надходження справи до суду [71, с. 688].

За результатами суд апеляційної інстанції приймає одне з таких рішень: 1) залишити апеляційну скаргу без задоволення, а постанову без змін; 2) скасувати постанову та закрити провадження у справі; 3) скасувати постанову та прийняти нову постанову; 4) змінити постанову. У випадку зміни постанови в частині накладення стягнення, в межах, передбачених санкцією статті КУпАП, воно не може бути посилено. Постанова апеляційного суду набирає законної сили негайно після її винесення, є остаточною й оскарженню не підлягає. Після закінчення апеляційного провадження справа не пізніше ніж у п'ятиденний строк направляється до місцевого суду, який її розглядав [72].

Відповідно до ст. 296 КУпАП скасування постанови із закриттям справи про порушення поліцейським вимог фінансового контролю передбачає повернення стягнених грошових сум, оплатно вилучених і конфіскованих предметів, а також скасування інших обмежень, зв'язаних з цією постановою. У разі неможливості повернення предмета повертається його вартість [71, с. 642].

Виконання постанови про накладення адміністративного стягнення є кінцевою стадією у провадженні у справі про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні, де постанова суду, що набрала законної сили, звертається до виконання. Зважаючи на оперативність та своєчасність накладення стягнення, ми можемо говорити про якісні превентивні заходи щодо попередження адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією.

Постанова про накладення адміністративного стягнення на поліцейського є обов'язковою для виконання (ст. 298 КУпАП). Згідно ст. 299 КУпАП, така постанова підлягає виконанню з моменту її винесення, якщо інше не передбачене процесуальним нормативно-правовим актом у сфері адміністративної відповідальності та іншими законами України. За умови оскарження або внесення на неї подання прокурора постанова підлягає виконанню після залишення скарги або подання без задоволення, за винятком постанов про застосування заходу стягнення у вигляді попередження, а також у

випадках накладення штрафу, що стягується на місці вчинення адміністративного правопорушення. Постанова про накладення адміністративного стягнення на поліцейського звертається до виконання судом, який виніс постанову [72].

Положеннями ст. 303 КУпАП визначено, так званий “строк давності”, не підлягає виконанню постанова про накладення адміністративного стягнення, якщо її не було звернуто до виконання протягом трьох місяців з дня винесення. В разі оскарження постанови або внесення на неї подання прокурора перебіг строку давності зупиняється до розгляду скарги або подання прокурора. Згідно ст. 305 КУпАП, якщо будуть виникати питання, пов’язані з виконанням постанови про накладення адміністративного стягнення, вони мають вирішуватися судом, який виніс постанову [71, с. 659].

Отже, стадії провадження у справах про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні, мало чим відрізняються від загальних. Порядок розгляду таких проваджень регулюється нормами КУпАП, а в деяких випадках Законом України “Про запобігання корупції”. Визначальним чинником тут є особливий правовий статус суб’єкта правопорушення та норми порушення вимог фінансового контролю, яка належить до адміністративних правопорушень, пов’язаних з корупцією.

3.2. Заходи адміністративного стягнення за порушення поліцейськими вимог фінансового контролю

За будь-яке адміністративне правопорушення наступає адміністративна відповідальність, яка знаходить своє вираження у заходах адміністративно-юрисдикційної діяльності – адміністративних стягненнях. Однозначного підходу до визначення поняття “адміністративного стягнення” немає, а вказується лише на його мету – виховання особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, у дусі додержання законів України, поваги до правил

співжиття, а також запобігання вчиненню нових правопорушень як самим правопорушником, так і іншими особами (ст. 23 КУпАП).

Схиляємося до думки С.Т. Гончарука, який визначав стягнення як матеріалізовану форму адміністративної відповідальності, що настає за неправомірну поведінку особи, яка відповідає за вчинене через покарання у вигляді певних несприятливих заходів морального, матеріального та фізичного впливу [34, с. 23].

Адміністративні стягнення сьогодні розглядають в їх сукупності виражену через систему. На думку О.Є. Луньова, усі види адміністративних стягнень, слід об'єднувати в систему, під якою розуміють сукупність адміністративних санкцій, які уповноважені накладати органи та посадові особи на підставі відповідних законів [92, с. 124].

Ключову роль в системі адміністративних стягнень надається саме санкціям, оскільки останнє поняття є ширшим і передбачає включення і адміністративного стягнення, за яке передбачена адміністративна відповідальність. Адміністративне стягнення передбачає настання відповідальності у вигляді покарання за вчинене порушення.

В свою чергу, І.І. Веремєєнко говорить про санкцію як складову норми права, що вказує на заходи державного примусу, які застосовуються до правопорушників диспозиції норми з метою виправлення та перевиховання його та інших осіб в дусі виконання законів, поваги до правил суспільного співіснування, а також попередження нових правопорушень [1, с. 19].

Тому вважаємо, що адміністративне стягнення можна розглядати як покарання, що реалізується через санкцію визначеної адміністративної норми, яка регулює суспільні відносини у відповідній адміністративно-правовій сфері, здійснюючи захисну функцію, виконання якої покладено на уповноважений орган або посадову особу, що притягають винну особу до адміністративної відповідальності за вчинене адміністративне правопорушення.

Виходячи з вищенаведеного можна виокремити характерні ознаки адміністративного стягнення: 1) має державно-примусовий характер; 2) є видом

покарання, яке накладається за відповідне порушення прав, свобод та інтересів особи та/або держави; 3) кожний вид стягнення має певну мету та особливості; 4) застосовується до визначеного кола суб'єктів відповідно до диспозиції тієї чи іншої адміністративно-правової норми; 5) носять характер індивідуалізації та диференціації; 6) визначаються характером суспільних відносин у сфері державного управління, які регулюють відповідні диспозиції адміністративних норм; 7) виконують не тільки каральну функцію, але й превентивну та виховну; 8) накладаються лише визначеним колом уповноважених осіб; 8) має форму спеціального індивідуального акту.

Відповідно до ст. 24 КУпАП визначають так види адміністративних стягнень: 1) попередження; 2) штраф; 3) оплатне вилучення предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення; 4) конфіскація предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення; грошей, одержаних внаслідок вчинення адміністративного правопорушення; 5) позбавлення спеціального права, наданого даному громадянину (права керування транспортними засобами, права полювання); 5-1) позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю; 6) громадські роботи; 7) виправні роботи; 8) адміністративний арешт; 9) арешт з утриманням на гауптвахті [72]. Цей перелік не є вичерпним, оскільки в залежності від види правопорушення, закон передбачає ті чи інші види адміністративних стягнень.

Розглянемо та проаналізуємо стягнення, що накладають при порушенні поліцейськими вимог фінансового контролю: штраф, позбавлення права обіймати певні посади та займатися певним видом діяльності, конфіскація отриманих доходів та винагород. Як показують результати анкетування для 60,0 % (78) опитаних поліцейських штраф як захід адміністративного стягнення виявився найбільш прийнятним для застосування до поліцейського у разі вчинення ним порушення вимог фінансового контролю, для 10,7 % (14) – це попередження, 6,2 % (8) – позбавлення права обіймати певні посади та займатися певним видом діяльності, 13,9 % (18) – конфіскація: предмета, який

став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення; грошей, одержаних внаслідок вчинення адміністративного правопорушення, 9,2 % (12) – Позбавлення спеціального права (див. Додаток А).

У провадженнях у справах про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні, накладаються такі види адміністративних стягнень:

- за несвоєчасне подання декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, передбачено штраф від п'ятдесяти до ста неоподаткованих мінімумів доходів громадян – від 850 грн до 1700 грн;

- за неповідомлення або несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента або про суттєві зміни у майновому стані – штраф від ста до двохсот неоподаткованих мінімумів громадян – від 1700 грн до 3400 грн;

- за несвоєчасне подання декларації, неповідомлення або несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента або про суттєві зміни у майновому стані, вчиненого поліцейським, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню – штраф від ста до трьохсот неоподаткованих мінімумів громадян з конфіскацією доходу чи винагороди та з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю строком на один рік – від 1700 грн до 5100 грн [72].

Таким чином, у випадку порушення поліцейськими вимог фінансового контролю накладають адміністративні стягнення штраф, який варіюється від п'ятдесяти до трьохсот неоподаткованих мінімумів доходів громадян, конфіскація доходу чи винагороди; позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю.

Для початку розглянемо штраф як основне адміністративне стягнення за порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні. Для кращого розуміння реалізації адміністративного стягнення у формі штрафу за

порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні слід розглянути основні ознаки, властиві штрафу як різновиду адміністративної санкції: 1) штраф є виключно грошово-майновим стягненням; 2) штраф є видом державного примусу; 3) штраф передбачає обмеження майнових інтересів поліцейських; 4) штраф встановлюється у визначеному розмірі; 5) немає компенсаторного характеру; 6) може лише основним видом адміністративного стягнення [190, с. 10].

Особливістю адміністративного штрафу, як вже зазначалося, є те, що він не носить компенсаційного характеру. Ця характерна ознака відмежовує його від інших штрафних заходів, в тому числі і від цивільного штрафу.

Штраф в результаті класифікації його за певними критеріями, починаючи від ступеня визначеності і закінчуючи поділом на основні і факультативні.

1. За ступенем визначеності:

1.1. Штраф є відносно визначеним адміністративним стягненням. При вирішенні питання про розмір штрафу за порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні, міський, міськрайонний та районний у місті суд самостійно вирішує питання про розмір цього стягнення у межах санкції передбаченої цією нормою.

2. За ступенем альтернативності:

2.1. Відносно визначений вид адміністративного стягнення, що чітко зафіксовані санкцією норми про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні, та не передбачає можливості вибору серед інших видів.

3. За тривалістю впливу:

3.1. Штраф та конфіскація є разовим стягненням таким, що застосовують до поліцейських за порушення вимог фінансового контролю.

3.2. Триваючим стягненням є позбавлення права обіймати певні посади та займатися підприємницькою діяльністю, що охоплює період до 1 року відповідно до санкції ч. 3 ст. 172-6 КУпАП.

4. За суб'єктом застосування:

4.1. Стягнення обмеженим колом суб'єктів застосування, до них відносяться міський, міськрайонний, районний у місті суд, зокрема позбавлення спеціального права – позбавлення права обіймати певні посади та займатися підприємницькою діяльністю та конфіскація майна.

4.2. Стягненням широким колом суб'єктів застосування, до таких стягнень належить штраф.

5. За характеристикою особи, на яку накладається цей вид адміністративного стягнення:

5.1. Стягнення, що застосовуються до фізичних осіб позбавлення права обіймати певні посади та займатися підприємницькою діяльністю.

5.2. Змішані, тобто такі, що мають універсальний характер і застосовуються як до юридичних так і до фізичних осіб – конфіскація та штраф.

6. За ступенем градації на основні та додаткові:

6.1. Основні адміністративні стягнення – штраф та конфіскація.

6.2. Додаткове стягнення – позбавлення права обіймати певні посади та займатися підприємницькою діяльністю.

6.3. Змішані – можуть бути як основними, так і додатковими – конфіскація доходу чи винагороди;

Штраф є найпоширенішим видом адміністративного стягнення, що застосовується як до пересічних громадян, так і до посадових осіб, до яких належать поліцейські. Він є адміністративним стягненням майнового характеру, це виключно грошове стягнення.

Адміністративне стягнення у виді штрафу має вплив, перш за все, на майнові інтереси порушника. Основним показником суворості штрафу є його розмір. Штраф може накладатися в поєднанні з додатковими адміністративними стягненнями таким, як оплатне вилучення майна чи конфіскація предмета. При застосуванні адміністративного стягнення у виді штрафу виноситься постанова юрисдикційним органом або уповноваженою посадовою особою, у випадках же, передбачених ст. 258 КУпАП, штраф накладається і стягується на місці вчинення адміністративного правопорушення

без складання протоколу.

Виконання цього адміністративного стягнення полягає в отриманні визначеної суми коштів від правопорушника. Особливістю виконання постанови про накладення штрафу є те, що протягом встановленого строку штраф може бути сплачено самим порушником. Стаття 308 КУпАП України передбачає, в разі несплати штрафу постанова про накладення штрафу для примусового виконання надсилається до відділу державної виконавчої служби за місцем проживання порушника, роботи або за місцезнаходженням його майна [72].

Для визначення розміру штрафних санкцій в адміністративному праві відповідно до пункту 5 підрозділу XX Податкового кодексу України використовується поняття “неоподаткованого мінімуму доходів громадян”, що дорівнює сумі в розмірі 17 гривень [114]. Неоподаткований мінімум доходів громадян завжди дорівнює 17 гривням, крім окремих випадків кваліфікації адміністративних і кримінальних правопорушень і злочинів. У таких окремих випадках неоподаткований мінімум визначається в розмірі податкової соціальної пільги для відповідного року. Станом на 2016 рік він дорівнює податковій соціальній пільзі, яка становить 50 % розміру прожиткового мінімуму для працездатної особи, тобто $(1378 \times 0,5 = 689 \text{ грн})$ [123].

Отже, штраф є видом адміністративного стягнення, що передбачає майнове обмеження поліцейських за порушення вимог фінансового контролю. Враховуючи ступінь корупційних ризиків за цей вид адміністративних правопорушень, як порушень, пов'язаних з корупцією, вважаємо за необхідне підвищити межу штрафу. По-перше, це може бути обґрунтовано з точки зору правового статусу поліцейського як суб'єкту підвищеного корупційного ризику.

Відповідно до ст. 307 КУпАП, використовуючи аналогію закону, можна констатувати той акт, що штраф сплачується поліцейським не пізніше як через п'ятнадцять днів з дня вручення йому постанови про накладення штрафу, а в разі оскарження або опротестування такої постанови – не пізніше як через

п'ятнадцять днів з дня повідомлення про залишення скарги або протесту без задоволення. А у разі несплати штрафу в установлений строк, постанову про накладення штрафу слід надсилати для примусового виконання до відділу Державної виконавчої служби за місцем проживання поліцейського (ст. 308 КУпАП). У порядку примусового виконання постанови про стягнення штраф слід також стягувати: 1) подвійний розмір штрафу, зазначеного у постанові про стягнення штрафу; 2) витрати на облік зазначених адміністративних деліктів. Відповідно до ст. 310 КУпАП, постанова про накладення штрафу, за якою стягнення штрафу проведено повністю, з відміткою про виконання повертається районному (місцевому) суду, який виніс постанову про накладення адміністративного стягнення на поліцейського за порушення вимог фінансового контролю [72].

Принагідно зазначимо, що у 2011 році за порушення вимог фінансового контролю (ст. 172-6 КУпАП) було накладено штраф у загальній сумі на 175045 грн, з них сплачено 122533 грн, середній розмір накладеного штрафу становив 179 грн. У 2012 році надійшло за звітний період 415 справ про порушення вимог фінансового контролю, з них повернуто – 15, для належного оформлення – 12, загальні кількість розглянутих справ, по яких винесено постанови (рішення) 396, не розглянутих на кінець звітного періоду – 4. Загальна сума накладеного штрафу становила 58804 грн, сплачено добровільно 39689 грн, середній розмір штрафу – 177 грн, розмір установленої заподіяної майнової шкоди становила 170 грн [158, с. 125].

У 2013 році не розглянуто на початок звітного періоду 4 справи про порушення вимог фінансового контролю, загальна кількість справ, які надійшло 884, повернуто 34 справи, з них для належного оформлення – 30, розглянуто справ, по яких винесено постанови (рішення) – 846, не розглянуто справ на кінець звітного періоду [159, с. 194].

У 2014 році надійшло 1234 справи про порушення вимог фінансового контролю, з них для належного оформлення повернуто 75 справ, 1149 – кількість справ, по яких винесено постанову, 10 – залишилось нерозглянутими.

Накладено на загальну суму штрафи 137920 грн, сплачено добровільно 102305 грн, середній розмір заподіяної майнової шкоди 170 грн. У 2014 році сума штрафу накладеного за порушення вимог фінансового контролю 175045 грн, сплачено добровільно 122533 грн, середній розмір штрафу 179 грн.

Як бачимо, розмір штрафу вираховується, відштовхуючись від 17 грн хоча, зважаючи на резонансність, яка пов'язана з приховуванням незаконно отриманих доходів та винагород внаслідок неподання декларації чи неповідомлення про відкриття валютного рахунку чи про суттєві зміни майнового стану, санкції порушення вимог фінансового контролю повинні бути співрозмірними з прихованими активами. В нашому випадку вчиненні дії та покарання не є пропорційними, адже розмір штрафу за порушення вимог фінансового контролю, вчиненого поліцейським, варіюється від 850 грн до 5100 грн, а тому досить неоднозначно, чи може покривати ця сума заподіяну матеріальну шкоду від покривання отриманих винагород та доходів.

Беручи до уваги досвід Російської Федерації, де КпАП РФ передбачає можливість застосування адміністративного штрафу, що обчислюється за правилом кратності: 1) вартості предмета адміністративного правопорушення на момент закінчення або припинення адміністративного правопорушення; 2) сумі несплачених, які підлягають сплаті на момент закінчення або припинення адміністративного правопорушення податків, зборів або сумі незаконної валютної операції, або сумі коштів або вартості внутрішніх і зовнішніх цінних паперів, списаних і (або) зарахованих з невиконанням встановленої вимоги про резервування, або сумі валютної виручки, ще не проданої у встановленому порядку або сумі грошових коштів, ще не зарахованих у встановлений термін на рахунки в уповноважених банках, або сумі грошових коштів, ще не повернутих у встановлений строк у Російську Федерацію або сумі грошових коштів, вартості цінних паперів, іншого майна або вартості послуг майнового характеру, незаконно переданих або наданих від імені юридичної особи, або сумі несплаченого адміністративного штрафу; 3) сумі виручки правопорушника від реалізації товару (роботи, послуги), на

ринку якого здійснили адміністративне правопорушення, за календарний рік, що передує року, в якому було виявлено адміністративне правопорушення, або за передує даті виявлення адміністративного правопорушення частина календарного року, в якому було виявлено адміністративне правопорушення, якщо правопорушник здійснював діяльність з реалізації товару (роботи, послуги) в попередньому календарному році; 4) сумі виручки правопорушника, отриманої від реалізації товару (роботи, послуги) внаслідок неправомірного завищення регульованих державою цін (тарифів, розцінок, ставок і тому подібного) за весь період, протягом якого здійснювалося правопорушення, але не більше одного року; 5) початкової (максимальної) ціною державного або муніципального контракту при розміщенні замовлення на поставки товарів, виконання робіт, надання послуг для державних або муніципальних потреб (ст. 3.5 КпАП РФ) [68].

2. Зважаючи на нестабільність економіки в Україні та різного ступеня суспільної небезпеки адміністративних правопорушень, зокрема високого рівня корупційного ризику, вважаємо за необхідність використати модель пропорційності шкоди від вчиненого діяння та НМДГ, що дорівнює податковій соціальній пільзі – 689 грн, яка встановлена для визначення покарання за вчинення злочинів. За результатами анкетування опитувані підтримали ідею про встановлення НМДГ на рівні податкової соціальної пільги що становить 689 грн 88,0 % (106) респондентів підтримали цю думку, 12,0 % (14) – ні (див. Додаток А).

Використовуючи аналогію права та принцип пропорційності покарання, ми вважаємо за доцільне ввести у чинний КУпАП ст. 172-6 у частину санкцій за порушення вимог фінансового контролю за ч. 1 передбачити адміністративне стягнення “накладення штрафу від п’яти до десяти неоподаткованих мінімумів доходів громадян”, за ч. 2 – “накладення штрафу від десяти до двадцяти неоподаткованих мінімумів доходів громадян з позбавлення права обіймати певні посади та займатися певним видом діяльності строком до трьох років” в

залежності від обставин, які зумовлювали вчинення порушення вимог фінансового контролю.

При визначенні розмірів адміністративного штрафу законодавець, формуючи правову норму, і правозастосування, вирішуючи питання про призначення зазначеного покарання конкретній особі, повинен забезпечувати якісне узгодження заходів адміністративного стягнення з детермінантами вчинення порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні. Слід враховувати особливий статус суб'єктів декларування, в нашому випадку поліцейського, оскільки процесуальний порядок притягнення до адміністративної відповідальності доволі часто не ставить в домінуюче становище майновий стан делінквента, його посаду, розмір заробітної плати, що нівелює правову природу штрафу як стягнення, що має грошово-майновий характер. Важливим є пропорційність накладеного стягнення з посадовим статусом поліцейського як делінквента.

Загальні риси штрафів як фінансових санкцій – каральна сутність; правовий зміст – припинення права власності на грошові кошти делінквента; застосування за винну і протиправну поведінку; реальний об'єкт санкцій – грошові засоби; встановлені законом межі стягнень штрафу; єдині індивідуальні суб'єкти права; частковий перетин розміру санкцій; призначення санкції – спонукання до правомірної поведінки суб'єктів права; сфера правовідносин – публічно-правові правовідносини [93, с. 325]. Зважаючи на вище наведене, вважаємо за необхідне змінити розмір штрафу як санкції за порушення вимог фінансового контролю, взявши за розрахунковий показник НМДГ – 689 грн, а тому доцільно внести зміни до ПК України, виклавши редакцію статті 120.1 ПК “неподання або несвоєчасне подання платником податків або іншими особами, зобов'язаними нараховувати та сплачувати податки, збори податкових декларацій (розрахунків) тягне за собою накладення штрафу в розмірі 10 НМДГ (6890 грн), за кожне таке неподання або несвоєчасне подання”, а за “ті самі дії, вчинені платником податків, до якого протягом року було застосовано штраф за таке порушення тягне за собою

накладення штрафу в розмірі 60 НМДГ, тобто 41340 грн за кожне таке неподання або несвоєчасне подання”.

Порівняно із санкціями, які зараз 170 грн та 1020 грн відповідно. Про необхідність збільшення розміру штрафу за порушення вимог фінансового контролю, як передумови впливу на антигромадський характер поведінки винної особи через систему майнових заходів обмежувального характеру, зазначали С.А. Шепетько та О.М. Юрченко [195, с. 189-195].

У свою чергу, в диспозиції статті порушення вимог фінансового контролю за вчинене повторно несвоєчасне подання декларації про майно, доходи, витрати та зобов’язання фінансового характеру, неповідомлення чи несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента або про суттєві зміни в майновому стані встановлено поряд з адміністративним штрафом та позбавленням права обіймати певні посади та займатися певним видом діяльності встановлено конфіскацію доходу чи винагороди.

Відповідно до частини шостої ст. 41 Конституції України “конфіскація майна може бути застосована виключно за рішенням суду у випадках, обсязі та порядку, встановлених законом” [81]. Якщо говорити про конфіскацію як вид адміністративного стягнення, то слід сказати, що конфіскації вперше почала застосовуватися як запобіжний захід та вид покарання у кримінальному та кримінальному процесуальному праві. Конфіскація регулюється низкою міжнародних нормативно-правових актів, серед яких Конвенція про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом 1990 рік ст. 2, 7, 13-17 Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією 1999 р. Конвенція ООН проти корупції 2003 рік. Загальна дефініція корупції міститься в Конвенції про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, де закріплено, що “корупція” – це покарання або заходи, які призначаються судом після розгляду справи стосовно кримінальних злочинів, результатом яких є остаточне позбавлення власності [54, с. 334].

Як бачимо конфіскацію використовують для боротьби з нелегальними доходами від злочинної діяльності, зокрема у боротьбі з корупцією. Апріорі конфіскація використовувалася як вид запобіжного заходу, що мав на меті превентивну функцію. Так, у ст. 12 Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності зазначено про необхідність спонукання держав-учасниць до вживання заходів щодо конфіскації доходів від ряду злочинів, серед яких корупція [77]. Зауважимо той факт, що при використанні конфіскації держави країн Європи впроваджують принцип “reversal burden of proof”, під якими розуміють необхідності перенесення тягара доведення законного походження майна на особу, яку підозрюють у відмивання коштів та отримання доходів незаконним шляхом [79].

В Конвенції ООН проти корупції поняття “конфіскації” передбачає позбавлення прав, остаточне позбавлення майна за постановою суду або іншого компетентного органу. В цій Конвенції заходи по конфіскації доходів передбачають можливість ідентифікувати, вистежувати, заморожувати і заарештовувати засоби та доходи, отримані від корупції, чи власність, вартість якої відповідає таким доходам [78].

Отже, бачимо, що конфіскація – це захід, який застосовують з метою попередження та запобігання корупції. Таким чином, конфіскація використовувалася першочергово для повернення доходів отриманих злочинним шляхом від корупційних діянь. Тому і у вітчизняному законодавстві конфіскація введена до статті про порушення вимог фінансового контролю як адміністративне стягнення, що дає підстави вважати прибуток, який приховується під час заповнення декларації, відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента та неповідомлення про суттєві зміни майнового стану, має корупційні ознаки.

Вважаємо доцільним використання досвіду країн європейського простору під час застосування конфіскації у випадку порушення поліцейськими вимог фінансового контролю. Так, відповідно до закордонного законодавства, прокурор під час розгляду справи про може не доводити причинно-наслідковий

зв'язок між вчиненим діянням та незаконно отриманими доходами від цієї діяльності, як от у Німеччині, Австрії, Нідерланди. У судовому засіданні достатньо лише наявності побічних (непрямих) доказів щодо можливості вчинення корупційних правопорушень.

У адміністративному провадженні у справах про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні, положеннями норми є несвоєчасне подання декларації про майно, доходи, витрати та зобов'язання фінансового характеру, неповідомлення про відкриття валютного рахунку або суттєві майнові зміни, що може свідчити про можливе їх незаконне походження, у зв'язку з чим і відбувалося це приховування. Тому в цьому випадку та, зважаючи на досвід європейських країн у боротьбі з корупційними діяннями, слід внести як одну із необхідних вимог до порядку провадження саме обов'язок доводити законність походження отриманих доходів у випадку з неповідомленням чи несвоєчасним повідомленням про відкриття валютного рахунку в установ банку-нерезидента чи про суттєві майнові зміни на особу, яка підозрюється у вчиненні правопорушення.

У зв'язку з цим доцільно внести зміни до ст. 268 “Права особи, яка притягається до адміністративної відповідальності” КУпАП, доповнивши частиною у такій редакції “на особу, яка притягається до відповідальності за адміністративне правопорушення, передбачене ч. ч. 1, 2 ст. 172-6 КУпАП, накладається обов'язок доводити законність отриманих доходів, виявлених в ході перевірки, що проводиться уповноваженими органами (посадовими особами)” [172, с. 97-100].

Відповідно до ст. 29 КУпАП конфіскація – це примусовій безоплатній передачі знаряддя вчинення або безпосереднього об'єкта адміністративного правопорушення у власність держави. У випадку порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні, конфіскації підлягають доходи та винагороди. Характерною ознакою конфіскації є те, що конфіскується не все майно, задеклароване поліцейським, а лише доходи та винагороди, що отримані з порушення тих вимог фінансового контролю, які зазначені в диспозиції статті.

Наступним видом адміністративного стягнення за порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні, за ч. 3 ст. 172-6 КУпАП, є позбавлення права обіймати певні посади або займатися певним видом діяльності. В доктрині права снують різні точки зору щодо сутності цього адміністративного стягнення, оскільки цей вид стягнення є додатковим, що зменшує ефективність покарання.

Як вважає В.І. Тютюгін, позбавлення права обіймати певні посади має певні характерні ознаки: 1) вчинене правопорушення було пов'язано з займаною особою посади, професійною або іншою діяльністю; 2) вчинено особою, яка під час посягання займала ту посаду або здійснювала ту діяльність, яку вона використовувала для вчинення правопорушення; 3) характер правопорушення, особу винного та інші обставини справи, які свідчать про неможливість (переконують суд в недоцільності) збереження за винним права на заняття певної посади або діяльністю надалі [180, с. 12-19].

Відповідно до ст. 30 КУпАП позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю призначається судом на строк від шести місяців до одного року, коли з урахуванням характеру адміністративного правопорушення, вчиненого за посадою, особи, яка вчинила адміністративне правопорушення та інших обставин справи суд визнає за неможливе збереження за нею права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю [72].

Так, як позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю передбачено ч. 3 ст. 172-6 КУпАП, то відповідно призначається судом строком на один рік [72]. В свою чергу, суд, призначаючи цей вид адміністративного стягнення, враховує такі особливості: характер посади або діяльності, можливості якої використовувала особа при вчиненні правопорушення; наслідки правопорушення; форму і ступінь вини; притягнення винного раніше до дисциплінарної або адміністративної відповідальності за порушення посадових обов'язків або порядку заняття певною діяльністю; повторність вчинення правопорушення, характер мотивів і

та інші [11, с. 209]. М. І. Бажанов виділяв обов'язкові підстави призначення позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю: вчинення правопорушення за посадою або у зв'язку з заняттям певною діяльністю; вчинення правопорушення спеціальним суб'єктом [11, с. 210].

Отже, позбавлення права обіймати певні посади та займатися певним видом діяльності – важливий вид адміністративного стягнення, зважаючи, що вчинення порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні, як виду адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією, що є правопорушеннями, які мають високий рівень корупційних ризиків для осіб, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище. Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю може бути призначене як основне і як додаткове покарання, проте цей вид стягнення призначається як основне в крайніх випадках.

Так, В.П. Махоткін визначає наступні підстави застосування цього виду покарання як основного:

- заподіяння правопорушення невеликої шкоди;
- вчинення правопорушення вперше;
- наявність на утриманні дітей, інших осіб;
- регулярне неправомірне використання всупереч інтересам служби або професійної діяльності;
- попереднє накладення дисциплінарного стягнення;
- систематичне порушення правил, які регламентують посадову або професійну діяльність [96, с. 65].

Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певним видом діяльності має вагоме значення, оскільки може породити ряд обмежень, подібних за своїм характером (наприклад, заборона заняття матеріально відповідального становища, виконання організаційно-розпорядчих та адміністративно-господарських посад має вплив на правове становище особи, що звужує можливість його участі в певній сфері суспільних відносин. Порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні передбачає

позбавлення права обіймати певні посади та займатися певним видом діяльності, особливо, тоді, коли посада поліцейського включає можливість вчинювати дії, які мають ознаки правопорушення в силу наділення таких осіб повноваженнями, делегованими державою. Особливістю цього виду стягнення за порушення диспозиції ст. 172-6 КУпАП є те, що вчинене діяння безпосередньо пов'язане з посадою суб'єкта та професійною діяльністю, якою він займається.

Крім того, до поліцейських як до суб'єктів декларування, може бути застосовано вибірковий моніторинг Національним агентством з питань запобігання корупції з метою встановлення відповідності їх рівня життя наявним у них та членів їх сім'ї майну і одержаним ними доходам згідно з декларацією особи. Такий моніторинг може здійснюватися на підставі інформації, отриманої від фізичних та юридичних осіб, а також із засобів масової інформації та інших відкритих джерел інформації, яка містить відомості про невідповідність рівня життя поліцейських задекларованим ними майну і доходам.

Саме розсуд уповноважених осіб Національного агентства з питань запобігання корупції щодо порядку проведення моніторингу способу життя є дискреційною складовою, яка породжує багато корупційних ризиків з боку органів державної влади.

Так, встановлення невідповідності рівня життя суб'єкта декларування задекларованим ним майну і доходам є підставою для здійснення повної перевірки його декларації. Виникає питання, хто в праві визначити ту межу, де розпочинається невідповідність рівня життя суб'єкта та його майну, що веде до думки про те, що порушення вимог фінансового контролю, вчиненого поліцейським, особливо це стосується про неповідомлення про суттєві майнові зміни? Хто повинен визначати, що можна розуміти під "суттєвими майновими змінами", хто визначатиме, які особи порушили вимоги фінансового контролю та чи своєчасно буде це визначено?

У разі виявлення за результатами моніторингу способу життя ознак корупційного правопорушення або правопорушення, пов'язаного з корупцією, Національне агентство з питань запобігання корупції інформує про них спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції – органи прокуратури, поліції, Національне агентство з питань запобігання корупції [127]. За результатами розгляду справи на поліцейських накладають відповідне стягнення, що може передбачати штраф, конфіскація та позбавлення права обіймати певні посади та займатися певним видом діяльності.

3.3. Напрями удосконалення законодавства у сфері адміністративно-юрисдикційної діяльності органів уповноважених виявляти порушення поліцейськими вимог фінансового контролю

Розвиток та аналіз законодавства у векторі удосконалення законодавства щодо порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні, як адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, слід розглядати у декількох напрямках: 1) удосконалення законодавства про корупційні правопорушення в контексті гармонізації; 2) дослідження питання дискреційних повноважень поліцейських як суб'єктів декларування; 3) поліцейські як суб'єкти підвищеного корупційного ризику.

Оскільки, сьогодні на поліцію покладено велику кількість обов'язків, пов'язаних з правоохоронною функцією та недостатньою обізнаністю у розгляді питань, пов'язаних з адміністративними правопорушеннями, пов'язаними з корупцією, то логічною є проблема створення спеціалізованого органу, який би займався таким видом правопорушень. Крім того, низка міжнародних правових актів акцентує увагу на необхідності створення такого виду інституції.

Відповідно до п. 2.9 Альтернативного (тіньового) звіту про виконання Україною рекомендацій, наданих за результатами третього раунду оцінювання

в рамках Стамбульського плану дій Антикорупційної мережі ОЕСР для країн Східної Європи та Центральної Азії є обґрунтована необхідність у забезпеченні антикорупційної спеціалізації в правоохоронних органах через створення автономного спеціалізованого органу з антикорупційних розслідувань, який буде підвідомчо та структурно незалежним від діючих органів та спрямований на розслідування корупційних правопорушень вчинюваних поліцейськими та матиме процесуальну незалежність [5].

Аналізуючи такі моделі у Європі, слід звернути увагу на три види таких органів: 1) багатоцільові агентства, які мають правоохоронні повноваження та превентивні функції; 2) служби боротьби проти корупції в структурі правоохоронних органів; 3) інституції із запобігання корупції, розроблення політики і координації дій. Зокрема, перший вид діє в Гонконзі (Незалежна комісія проти корупції) та Бюро з розслідування корупційної діяльності в Сінгапурі, Литва (Спеціальна служба розслідувань), Латвія (Бюро із запобігання та боротьби проти корупції), Австралія (Незалежна комісія проти корупції). Багатоцільові агентства проводять роботу не тільки з попередження та розслідування корупційних правопорушень, але й із запобігання та протидії корупції на її початкових стадіях [167, с. 125-131].

Другим видом в межах цієї моделі є інституції, які діють як усередині спеціально створених органів по боротьбі з корупцією, так і в прокуратурі. У деяких країнах усі три функції об'єднуються в рамках одного відомства. Такі органи має Норвегія (Норвезьке національне управління з розслідування і кримінального переслідування злочинів у сфері економіки та навколишнього середовища – ОКОКРІМ), Бельгія (Центральне управління боротьби проти корупції), Польща (Центральне антикорупційне бюро), Словаччина (Антикорупційний комітет).

Третій вид охоплює функціональністю переважно аналітичну роботу, оскільки включає підготовку законопроектів, звітів, проведення досліджень, статистики, визначення корупційних ризиків у суспільстві. До їхніх обов'язків відноситься в першу чергу контрольно-наглядові функції. Ці відомства

здійснюють контроль за деклараціями про доходи посадових осіб. Інституції, створені за цією моделлю, функціонують у Франції (Центральна служба із запобігання корупції), в Албанії (Антикорупційна моніторингова група), на Мальті (Постійна комісія проти корупції), у Сербії і Чорногорії (Антикорупційне управління), в США (Управління з урядової етики), на Філіппінах (Офіс омбудсмена) [154].

Формування та діяльність спеціалізованих інституцій слід розглядати в контексті правових сімей, до яких належить та чи інша країна. Тому ми, в свою чергу, розглянемо, градацію романо-германської та англосаксонської правових сімей. Для початку окреслимо межі діяльності таких органів у країнах постсоціалістичного табору. Зауважимо, що серед країн, які побудували найбільш дієвий механізм боротьби з корупцією можна віднести Австралію, Швейцарію, Великобританію, Австрію, Ізраїль, США, Фінляндію, Данію, Нову Зеландію, Ісландію, Сінгапур, Швецію, Канаду, Нідерланди, Люксембург, Норвегію, Чилі, Ірландію, Німеччину та інші. Пропонуємо розглянути особливості організації діяльності органів уповноважених виявляти корупційні прояви більш детально.

За даними міжнародної неурядової організації “Трансперенсі Інтернешнл” Фінляндія посіла друге місце після Данії серед країн, в яких найменш поширена корупція. Особливостями боротьби з корупційними правопорушеннями в цій країні є, по-перше, чудовий симбіоз фінського законодавства та європейського без радикальних змін першого. Як бачимо, влада Фінляндії змогла знайти спосіб імплементувати досвід Європи.

Так, у Фінляндії відсутня система градації відповідальності за корупційні правопорушення на кримінальну та адміністративну, крім того у них відсутні законодавчі акти, які були б повністю присвячені лише корупції. Натомість у кожному нормативно-правовому акту залежно від сфери діяльності зустрічаються заходи по боротьбі з виникненням цього явища та попередженням корупційних ризиків щодо порушення вимог фінансового контролю. При цьому, згідно з положеннями Кримінального Кодексу

Фінляндії, за вчинення дій, що можуть кваліфікуватися як “корупція”, передбачено санкції від штрафу до ув’язнення строком до чотирьох років в залежності від ступеня суспільної небезпеки злочину [52, с. 4].

Литва репрезентує багатоцільове агентство по боротьбі з корупцією, яке здійснює одночасно функцію запобігання та накладення санкцій. Спеціальна служба розслідувань є структурним підрозділом Міністерства внутрішніх справ [36]. У Латвії було створено Бюро із запобігання і боротьби проти корупції, яке було засновано у як багатоцільовий антикорупційний орган. Головним стимулюючим чинником до створення цього органу стало приєднання Латвії до Європейського Союзу, яке за одну із умов мало ратифікацію Кримінальної конвенції Ради Європи про боротьбу проти корупції. Основою до нормативного регулювання став Закон “Про Бюро із запобігання і боротьби проти корупції” [214; 220].

У Польщі було створено Центральне антикорупційне бюро (СВА), яке діє під гаслами проведення більш інтенсивної боротьби з корупційними правопорушеннями як кримінального, так і адміністративно-правового характеру. Серед аргументів на користь створення такого органу було і твердження, що вимоги його створення впливають зі змісту Конвенції ООН проти корупції [218].

У Словаччині орган по боротьбі з корупцією був спеціалізований не як багатоцільове агентство, а як структурний елемент правоохоронної системи. Антикорупційний комітет у структурі Міністерства внутрішніх справ, до повноважень якого входить проведення превентивних заходів та розслідування фактів корупції серед співробітників міністерства та поліцейських структур країни.

В Італійській Республіці основним ключовим органом, який стоїть на передовій у боротьбі з корупційними проявами, стала Генеральна Рада по боротьбі з організованою злочинністю, крім того на місцях діють окружні управління по боротьбі з організованою злочинністю та мафією. Не менш важливу роль відіграє “Управління розслідувань Антимafia” (ДІА). Кадровий

апарат цього відомства складають представники слідчих органів, Державної поліції, карабінерів та Фінансової гвардії, які залучають цивільних фахівців у галузі окремих напрямів. Цей органі займається вчиненням корупційних правопорушень саме мафіозними структурами. Окремо існує Державне управління по боротьбі з мафією. Основними завданнями цього органу є аналітична діяльність щодо розроблення перспективної стратегії боротьби із корупцією та її проявами для правоохоронних органів за окремими напрямами; моніторинг досягнутих результатів та підведення підсумків з визначенням недоліків та рекомендацій щодо удосконалення діяльності боротьби з корупційними проявами [58, с. 9-18].

У Швеції поруч зі спеціалізованими інституціями значну увагу приділяють Омбудсмену, який і займається протидією корупцією [56, с. 149].

У Франції діє Центральна служба по боротьбі з корупцією, яка виконує функції інформаційно-аналітичного центру, зокрема щодо концентрації інформації, яка протидіє активній та пасивній корупції, фіксації випадків зловживання та перевищення службових повноважень, хабарництва та надання інформації для попередження корупційних правопорушень [207; 208]. У Франції існує також процедура декларування майна державних службовців перед вступом на посаду всі вони мають подати звіт про власний матеріальний стан та родичів незалежно від ступеня родинних зв'язків. До звіту записуються відомості про нерухомість, цінні папери, акції, банківські рахунки [211].

У галузі боротьби з корупцією у Бельгії пішли не лише традиційним, а й репресивним шляхом – установлення кримінальної відповідальності за корупційні діяння, а також подбали про попередження корупції. Так ця проблема знайшла своє відображення у межах реформи COPENIC (модернізації державного управління), зокрема у реформі сектору фінансового контролю.

Англо-саксонська правова сім'я репрезентована двома найбільш яскравими прикладами країн боротьби з корупційними правопорушеннями: Великобританією та США.

Корупційними проявами та боротьбою з нею займається у Великій Британії Комітет Нолана, що розслідує випадки суміщення посад державними службовцями, а також контролює їх діяльність у сфері оподаткування доходів та витрат, а також здійснює моніторинг тих явищ, які викликають найбільшу стурбованість у представників громадськості [215; 104].

У США практика розслідування корупційних правопорушень лежить в сфері кримінального права, що ж до розслідування порушення вимог фінансового контролю, вчинених поліцейськими, то про адміністративний делікт мова не йде. Зазвичай, розслідуванням таких справ займається ціла низка органів, до яких відноситься Міністерство юстиції, Комісія з цінних паперів та бірж регулярно працює з Федеральним бюро розслідувань (ФБР), щоб розслідувати можливі корупційні правопорушення [7].

Розслідуванням корупційних правопорушень як адміністративного, так і кримінального характеру, в тому числі порушенням поліцейськими вимог фінансового контролю займається Генеральний атторней, що очолює Міністерство юстиції, у випадку, коли мова йде про кримінальні корупційні правопорушення, то переслідування розпочинає ФБР. Особливістю цих органів у США є градація органів на федеральні та штатні. Зважаючи на державний устрій, різні штати мають власну політику щодо боротьби з корупційними правопорушеннями. Федеральні органи займаються фактами корупції у разі посягання на кошти та матеріальні активи федерального характеру, а у випадках виявлення дрібних корупційних правопорушень розслідуванням займаються поліція штату [42; 211, с. 28].

Традиційна правова сім'я стала піонером боротьби з корупцією та змогла домогтися першою значних результатів у сфері боротьби з корупцією. Так, звернемо увагу на антикорупційну модель Сінгапуру. Таким спеціалізованим органом по боротьбі з корупцією є Бюро по розслідуванню випадків корупції, що володіє політичною і функціональною самостійністю. Бюро здійснює контроль за діяльністю державних службовців шляхом використання фінансового контролю через систему декларування майна не тільки чиновників,

але його близьких родичів. Як наслідок, за невиконання основних вимог, здійснюють конфіскацію майна. Законодавець Сінгапуру при побудові системи відповідальності за корупційні правопорушення спирався на десятий принцип Резолюції (97) 24 Комітету Ради Європи “Про двадцять принципів боротьби з корупцією”, гарантуючи правила щодо посадових осіб, що стосуються прав і обов’язків, містять вимоги боротьби з корупцією і забезпечують відповідні та ефективні дисциплінарні заходи [122].

Гарантування превентивних заходів під час здійснення боротьби з порушенням вимог фінансового контролю у наступному: 1) створенні належної фінансової підтримки через виплату високої заробітної плати; 2) системне декларування доходів шляхом подання щорічної звітності; 3) дотримання морально-етичних вимог працівниками державної служби [216, с. 65-73].

Одним із дієвих є механізм боротьби з корупцією, який існує у Грузії. Таким органом, покликаним для боротьби з корупційними правопорушеннями стала Міжвідомча координаційна рада по боротьбі з корупцією. Головою цієї ради є Міністр юстиції, один з департаментів цього ж міністерства виконує функцію секретаріату Міжвідомчої координаційної ради. При цьому у Грузії не створено окремого правоохоронного органу, який би займався виключно корупційними правопорушеннями. Ці повноваження розподілені серед різних правоохоронних органів [212].

На відміні від більшості європейських країн, сьогодні в Україні функціонує два органи, як спеціально створені для боротьби та запобігання корупції – це Національне антикорупційне бюро та Національне агентство з питань запобігання корупції в Україні. Відмінною ознакою, яка відмежовує цих два органи, полягає в їх правовому положенні.

Так, Національне антикорупційне бюро України є державним правоохоронним органом. Завдання якого попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних правопорушень, віднесених до його підслідності; запобігання вчиненню нових; протидія кримінальним корупційним правопорушенням, які вчинені вищими посадовими

особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та становлять загрозу національній безпеці [131]. На запитання: “Чи підтримуєте Ви думку про те, що слід віднести до підслідності Національного антикорупційного бюро розгляд адміністративних правопорушень, пов’язаних з корупцією” 68,3 % (82) відповіли “так”, 31,7 % (38) – “ні” (див. Додаток А).

Суперечливим є той факт, що орган цей є правоохоронним та покликаний протидіяти корупційним правопорушенням, що вчинені вищими посадовими особами. Адже тоді залишається невирішеним питанням, хто розслідуватиме корупційні правопорушення, які будуть вчиняються іншими особами. Таким чином така неоднозначність повноважень Національного бюро, задекларованих законодавцем сьогодні породжує виникнення корупційних ризиків вже завтра. Поняття “вищі посадові особи” не має правового визначення та може трактуватися по різному кожним на власний розсуд, що дозволяє нівелювати цей термін.

Зважаючи на рекомендацію 2.9 Стамбульського плану дій з боротьби проти корупції, де зазначається слід створити автономний спеціалізований орган з антикорупційних розслідувань, який повинен бути структурно незалежним від існуючих правоохоронних органів та органів безпеки, націлений на високопосадову корупцію та буде забезпечений адекватними гарантіями незалежності [156].

В Україні було створено пілотні законопроекти “Про Службу фінансових розслідувань (фінансова поліція)” та “Про основи запобігання та протидії економічним правопорушенням і здійснення фінансового контролю”, проте подальшого розвитку вони не дістали [143; 136]. Фінансова поліція повинна була концентрувати функції органів, покликаних боротися з економічними правопорушеннями, серед яких як кримінальні та адміністративні правопорушення, в тому числі й корупційні [43]. На нашу думку, створення такого органу повинно було стати найефективнішим засобом у боротьбі та запобіганні корупції, оскільки фокусувало власну діяльність лише на злочинах

економічного та корупційного характеру, що обумовило ліквідацію податкової міліції та ряду органів, які дублювали б ці функції [174, с. 69-73].

Створення спеціального органу – фінансової поліції потребує, як зазначав С.А. Шепетько, реформування та оновлення економічної системи і тільки після цього включати до її складу як одного із компонентів фінансової поліції [196; 197].

На сьогодні до спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції належать органи прокуратури, Національної поліції, Національне антикорупційне бюро, Національне агентство з питань запобігання корупції. Більшість вважає цей перелік не є повним, про що свідчить і результати анкетування. Так, при запитанні щодо необхідності включити до спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції інституту Урядового уповноваженого з питань антикорупційної політики 59,2 % (77) надали підтримали пропозицію, натомість 40,8 % (53) висловилися проти (див. Додаток А).

Натомість сьогодні створено Національне антикорупційне бюро та Національне агентство з питань запобігання корупції. Відповідно до Закону України “Про Національне антикорупційне бюро” цей орган є правоохоронним, що суперечить рекомендаціям. Якщо зважати на те, що в Україні існує низка органів, які покликані боротися та запобігати проявам корупції, серед них: Генеральна прокурора, Міністерство внутрішніх справ, Національна поліція, Національне антикорупційне бюро, Національне агентство з питань запобігання корупції, то можна зробити висновок про те, що в Україні відсутній єдиний орган, який концентрує відповідні повноваження у сфері боротьби з корупцією. В Рекомендаціях Ради Європи вказано на створення нової централізованої антикорупційної структури, що часто зводилося до централізації функцій правоохоронних органів [155].

В свою чергу, Національне агентство з питань запобігання корупції є центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом, який забезпечує формування та реалізує державну антикорупційну політику [127].

Національне антикорупційне бюро є спрямованим на здійснення досудового розслідування кримінальних корупційних правопорушень, які вчинені вищими посадовими особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та становлять загрозу національній безпеці, а також здійснення оперативно-розшукових заходів, слідчих (розшукових) дій, органом, на який покладається попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних правопорушень, віднесених до його підслідності, а також запобігання вчиненню нових.

Зокрема, Національне агентство з питань запобігання корупції забезпечує превентивну функцію, аналіз та моніторинг рівня корупції, перевірки декларацій всіх державних службовців і стилю їх життя, розкриття будь-якої інформації з приводу фактів корупції чи зловживання посадою [127].

Таким чином, розподіл бюджетних коштів здійснюється на два спеціалізовані органи, які здійснюють функцію запобігання та боротьби з корупцією, замість того, щоб уникнути дублювання функцій та оптимізувати діяльність цих органів. Таке розпорошення функцій ускладнює процес боротьби з порушеннями вимог фінансового контролю, оскільки створює умови для розширювального тлумачення функцій кожного з органів. Цікавим є той факт, що декларативно існують два органи боротьби та запобігання корупції, проте в дійсності вони не мають налагодженого механізму функціонування, тобто на сьогодні відсутній інструмент боротьби з корупційними правопорушеннями, а все що відбувається в правовому полі – це лише рух по інерції [209, с. 172-173]. Національне агентство з питань запобігання корупції та Національне антикорупційне бюро може виявитися законодавчою “фікцією” з великим бюджетним фінансуванням та відсутнім коефіцієнтом корисної дії.

Говорячи про порушення вимог фінансового контролю слід зауважити, що саме перевірка декларацій та оприлюднення їх на Єдиному державному реєстрі декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, здійснює Національне агентство з питань

запобігання корупції, що прямо пов'язано з дослідженням проблеми порушенням вимог фінансового контролю.

Саме Національне агентство з питань запобігання корупції відповідно до ст. 48 Закону України “Про запобігання корупції” забезпечує контроль та перевірку декларацій, а також такі види контролю: 1) щодо своєчасності подання; 2) щодо правильності та повноти заповнення; 3) логічний та арифметичний контроль [127].

Проте чітко у нормативно-правових актах не зазначено порядок визначення правильності та повноти заповнення декларації про майно, доходи, витрати та зобов'язання фінансового характеру, аби простежити порядок перевірки декларації про майно, доходи, витрати та зобов'язання фінансового характеру з метою визначення законодавчих прогалин, які можуть породжувати корупційні ризики під час декларування майна.

Схема заповнення та перевірки декларації є наступною:

Заповнення декларації про майно, доходи, витрати та зобов'язання фінансового характеру суб'єктом декларування.

1. Перевірка декларації
2. Своєчасність подання декларації;

Своєчасність встановлюється обмежувальними рамками протягом 15 днів після 3 дня, коли така декларація повинна бути подана, тобто за загальним правилом після 1 квітня щорічно;

3. Правильність та повнота заповнення декларації;

Порядок здійснення цього контролю немає законодавчого регламентування, що наділяє Національне агентство дискреційними повноваженнями.

4. Логічний та арифметичний контроль.

Сьогодні не існує єдиного законодавчого акту, де було б закріплений порядок арифметичного та логічного контролю. Раніше діяв спільний наказ Мінфіну та Мін'юсту “Про затвердження Порядку здійснення логічного та арифметичного контролю декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання

фінансового характеру” від 20 травня 2014 р. № 586/784/5, де задекларовано цей порядок арифметичної та логічної відповідності відомостей, проте він був скасований 1 січня 2015 р. відповідно до Закону України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у сфері державної антикорупційної політики у зв’язку з виконанням Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України” від 13 травня 2014 р. № 1261-VII [48].

Зауважмо, що наступним етапом є повна перевірка декларації, яка здійснюється протягом дев’яноста днів з дня подання декларації і полягає у з’ясуванні достовірності задекларованих відомостей, точності оцінки задекларованих активів, перевірці на наявність конфлікту інтересів та ознак незаконного збагачення [127]. Такому виду перевірки підлягають декларації службових осіб, які: 1) займають відповідальне та особливо відповідальне становище; 2) займають посади, пов’язані з високим рівнем корупційних ризиків; 3) подані іншими суб’єктами декларування у разі виявлення у них невідповідності за результатами логічного та арифметичного контролю.

Знову ж таки перелік посад, які мають високий рівень корупційних ризиків, затверджує Національне агентство з питань запобігання корупції, що має занадто широкі дискреційні повноваження, оскільки чітких законодавчо закріплених критеріїв визначення посад, що мають такий ризик не існує. Зокрема, порядок проведення спеціальної перевірки серед поліцейських, які обіймають посади з підвищеним корупційним ризиком, зазначає лише посаду слідчого [119]. Під час анкетування на питання: “Чи слід відносити всі посади у поліції до категорії таких, що мають відповідальне та особливо відповідальне становище?” 96,9 % (126) відповіли “так”, а решта 3,1 % (4) – “ні”.

В той час, коли в структурі Національної поліції існують й інші посади, які піддані корупційним ризикам, що підвищує рівень зростання латентності корупції під час перевірок декларації про майно, доходи, витрати та зобов’язання фінансового характеру таких працівників.

Крім того, порядок проведення цих видів контролю, а також повної перевірки декларації визначається Національним агентством з питань

запобігання корупції, що є підтвердженням надання дискреційних повноважень. Під час опитування щодо наявності дискреційних повноважень у Національного агентства з питань запобігання корупції 75,4 % (98) опитаних підтвердили можливість наявності такого роду повноважень, натомість 24,6 % (32) так не вважають (див. Додаток А).

Під дискреційними повноваженнями розуміють різні види повноважень посадових органів. Зокрема, Великий тлумачний словник сучасної української мови визначає “дискрецію” як вирішення посадовою особою або державним органом якого-небудь питання за власним розсудом; відповідно “дискреційний” – той, що діє за власним розсудом [28, с. 298].

В міжнародній практиці існує власне пояснення дискреційним повноваженням. Так, відповідно до Рекомендацій Комітету Міністрів Ради Європи № R(80)2 прийнятої Комітетом Міністрів 11 березня 1980 р. на 316-й нараді під дискреційними повноваженнями розуміють прийняття рішення, що здійснюють з певною свободою розсуду, тобто прийняття рішення, яке вважає за потрібне винести орган [145, с. 469-489].

Основними ознаками дискреційних повноважень є: 1) здійснення власний розсуд оцінювати юридичний факт; 2) здатність самотійно на власний розсуд обирати одну із форм реагування на цю подію; 3) уповноваження органу або посадовій особі на власний розсуд обирати міру публічно-правового впливу, його вид, розмір, спосіб реалізації; 4) дозвіл обрання форми реалізації своїх повноважень через видання нормативного або індивідуально-правового акта; 5) самотійне визначення строку та порядку здійснення юридичного впливу; 6) надання права на власний розсуд визначати спосіб реалізації управлінського рішення [99].

Методологія під поняттям “корупціогенний фактор” розуміє здатність нормативно-правової конструкції (окремого нормативного припису чи їх сукупності) самотійно чи у взаємодії з іншими нормами створювати ризик вчинення корупційних правопорушень.

Методологія під корупціогенними факторами розглядає: а) нечітке визначення функцій, прав, обов'язків і відповідальності органів державної влади та місцевого самоврядування, осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування; б) створення надмірних обтяжень для одержувачів адміністративних послуг; в) відсутність або нечіткість адміністративних процедур; г) відсутність чи недоліки конкурсних (тендерних) процедур [130].

Отже, в контексті розгляду проблеми удосконалення законодавства щодо дотримання поліцейськими вимог фінансового контролю слід сказати саме про дискреційні повноваження як одного із шляхів зростання корупційних ризиків у суспільстві. Наділення посадових осіб Національного агентства з питань запобігання корупції правом на власний розсуд визначати порядок правильності та повноти заповнення декларації про майно, доходи, витрати та зобов'язання фінансового характеру є надання зеленого коридору поширенню корупцію та стимулювання зростання рівня корупційних та пов'язаних з корупцією правопорушень. Коли буде зручно провладній силі, вона за допомогою маніпулятивного впливу зможе впливати на, так званих “дисидентів нової влади”. Це і породжуватиме зростання індексу корупції, що полягає в наділенні посадових осіб дискреційними повноваженнями – сукупністю прав та обов'язків, делегованих державними органами посадовим особам що надають можливість на власний розсуд визначити зміст управлінського рішення, яке приймається, або можливість вибору на власний розсуд одного з декількох варіантів управлінських рішень.

Єдиним шляхом вирішення цієї проблеми є удосконалення законодавства шляхом прийняття закону, де було б чітко визначені повноваження Національного агентства з питань запобігання корупції та Національного антикорупційного бюро у сфері дотримання вимог фінансового контролю. Основним інструментом у посиленні заходів щодо запобігання корупції та дотримання вимог фінансового контролю є чітке визначення переліку посад з підвищеним корупційним ризиком, які мають вищий рівень корупційного

ризик. До таких посад відноситься і перелік посад серед поліцейських, зважаючи на те, що поліцейські наділені широкими повноваженнями у кримінальній та адміністративній сфері, що дає можливість зловживати власним службовим становищем з метою отримання вигод різного характеру.

Крім цього, на сьогодні Державною програмою щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційної стратегії) на 2015-2017 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 296, виокремлено правоохоронну сферу як сферу підвищеного рівня корупції і як один із напрямів негайного реформування [129]. Наведене свідчить про необхідність особливо активної роботи щодо запобігання корупції серед осіб, які працюють у згаданих сферах. В цілому ж усунення корупціогенних чинників та ризиків в діяльності державних службовців зведе до мінімуму можливість порушення норм антикорупційного законодавства, покращить роботу державних органів та органів місцевого самоврядування, забезпечить зростання їх авторитету.

Наступним серед вирішення законодавчих проблем є удосконалення порядку провадження у справах про порушення вимог фінансового контролю. А саме порядок збирання уповноваженими суб'єктами відповідних доказів, оскільки у чинному законодавстві немає чіткого механізму здійснення цього. У ст. 251 КУпАП визначено джерела доказів, до яких належать протокол про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією, пояснення особи, яка притягується до адміністративної відповідальності, потерпілих, свідків, висновки експерта, речові докази, показання технічних приладів та засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, протокол про вилучення речей і документів, а також інші документи. Проте немає порядку призначення експертизи, порядку визнання певних предметів речовими доказами, критеріїв визначення належності, допустимості та достатності доказів у справах про порушення вимог фінансового контролю. Проаналізувавши судову практику у справах про порушення вимог фінансового контролю, можна сказати, що доказова база в переважній більшості випадків формується лише на підставі

складеного протоколу про порушення вимог фінансового контролю, поясненнях учасників справи, що є формалізованим процесом.

Крім того, група фахівців GET (GRECO Evaluation Team – Оцінювальна група Групи держав проти корупції) вважає, що корупція у всіх її формах є серйозним правопорушенням, а тому має розглядатися в пріоритетному порядку системою кримінального правосуддя. GET рекомендує переглянути систему адміністративної відповідальності за корупційні правопорушення з тим, щоб чітко встановити, що випадки корупції мають трактуватися як кримінальні правопорушення або, у крайньому випадку, чітко розмежувати вимоги до застосування цих двох відмінних процедур [155].

Розглянувши Постанову Жовтневого районного суду у м. Дніпропетровська щодо порушення вимог фінансового контролю, де головним фігурантом справи № 201/9078/14-п, виступав оперуповноважений сектору боротьби з незаконним обігом наркотиків, наведемо докази, які використовувалися під час доведення вини суб'єкта декларування, зокрема:

- показання оперуповноваженого;
- рапорт о/у в ОВС УВБ в Дніпропетровській області про те, що суб'єкт декларування, не подав декларацію про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за 2013 рік;
- лист начальника Жовтневого РВ від 17 квітня 2014 року згідно якого суб'єкт декларування не подав декларацію про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за 2013 рік;
- лист начальника ГУ МВС України в Дніпропетровській області від 17 квітня 2014 року згідно якого в особовій справі суб'єкта декларування відсутня декларація про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за 2013 рік;
- довідка про звільнення оперуповноваженого з органів внутрішніх справ [92].

Як бачимо відсутній адміністративний протокол про порушення вимог фінансового контролю, складений щодо оперуповноваженого сектору боротьби

з незаконним обігом наркотиків, ряд пояснень кадрового підрозділу, керівників, пояснень можливих свідків, що обумовлює порушення принципу законності. Дуже важко за цих умов довести вину поліцейського на неподання протоколу про майно, доходи, витрати та зобов'язання фінансового характеру, не було з'ясовано, що було причиною – незнання про обов'язок подавати декларацію, наявність вини – умислу чи необережності. Тут дуже нестійкий інформаційний масив щодо збирання та оцінки доказів.

Наведемо приклад Постанови Куп'янського міськрайонного суду Харківської області у справі № 628/1908/14-к, де вказуються ряд інших відомостей, які використано як докази у справі. Обставини, на підставі яких ґрунтується рішення суду, включають такі докази:

- перевірка Куп'янською міжрайонною прокуратурою Харківської області за фактом подання декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру; роз'яснення, які містяться у листі Мін'юсту від 11 грудня 2013 р. № 19937-0-33-13/11 щодо строків подання декларації для осіб, які звільняються;

- пояснення свідків – начальник та ст. інспектор сектору кадрового забезпечення Куп'янського МВ ГУМВСУ в Харківській області;

- пакет документів, до якого входить декларація і пам'ятка – застереження щодо антикорупційної поведінки, без ознайомлення з якими неможливо провести звільнення [9].

Як правило, у райвідділах повинні бути призначені відповідальні особи за організацію роботи з попередження корупційних проявів серед підлеглих працівників відповідно до Програми антикорупційних заходів у системі МВС на 2011–2015 роки. Суд, зважаючи на вищезазначене, визнав винним особу та призначив штраф у розмірі 170 грн [9].

В той час, коли адміністративна відповідальність накладається з метою попередження та запобігання та протидії корупції, деякі суди зводять цей процес до бюрократичної формалізації. Для прикладу наведемо Постанову Шевченківського районного суду м. Києва, справа № 761/23138/15-п, винесена

26 серпня 2015 року, де суб'єкт відповідальності будучи державним службовцем 11 рангу був визнаний судом не винним за відсутності складу та події адміністративного правопорушення [9]. Мотивуючим фактом тут була відсутність довідки-розрахунку з бухгалтерії за визначений період, як повідомив суб'єкт відповідальності, а подання завідомо недостовірних відомостей до декларації тягне накладення більшого штрафу та притягнення до кримінальної відповідальності.

Таким чином, відсутність в певних випадках документів необхідних для підтвердження вини особи без належних свідчень працівників бухгалтерії, відповідальних за цей процес, може бути підставою для винесення такої “обґрунтованої” постанови. Виникає питання, чому деяк судді збирають доказу базу, як цього вимагає принцип повноти, обґрунтованості та всебічності, а деяким достатньо наявності декількох формальних документів, на підставі яких і приймаються рішення у справі.

При аналізі наявних матеріалів судової практики щодо розгляду постанов у справах про порушення вимог фінансового контролю суди виносили рішення, за якими суб'єктів притягувалися лише до адміністративної відповідальності за ч. 1 ст. 172-6 КУпАП, тобто несвоєчасне подання фінансової декларації. В той же час в судовій практиці відсутні прецеденти притягнення до адміністративної відповідальності за частиною 2 та 3 статті 172-6 КУпАП, що може свідчити про недієвий механізм притягнення до відповідальності за порушення вимог фінансового контролю та потреби удосконалення адміністративного законодавства.

В Стамбульському плані дій зазначено, GET вважає адміністративна процедура має використовуватися тільки тоді, коли не застосовується кримінальна, GET зрозуміла, що існування цих двох паралельних систем може створити можливості для маніпуляцій, наприклад, для ухилення від відповідальності. Крім того, адміністративна система стягнень може також використовуватися для нівелювання кримінальної відповідальності [155].

Як ми неодноразово зазначали у нашому дослідженні існує низка норм у

КУпАП, ПК та КК України, які мають схожі диспозиції, що призводить до дублювання їх положень. Зокрема, в ст. 164-1 КУпАП, ст. 172-6 КУпАП, ст. 120.1 ПК та 366-1 КК України, майже ідентичні норми диспозиції щодо заповнення декларації. Норма статті 120.1 ПК відрізняється від наведених вище тим, що має іншу сферу правового регулювання, а саме регулює відносини у сфері оподаткування, справляння податків і зборів.

Так, ці статті за своїм змістом відрізняються лише санкціями, якщо за вищезазначені правопорушення передбачена адміністративна відповідальність у вигляді штрафу, позбавлення права обіймати певні посади та займатися певним видом діяльності, то за податкове – фінансова відповідальність, яка може наставати у вигляді фінансових (штрафних) санкцій та пені, за кримінальне правопорушення передбачено позбавлення волі, позбавлення права обіймати певні посади та займатися певним видом діяльності та конфіскація. Також суб'єктами відповідальності за адміністративні та кримінальне правопорушення виключно фізичні особи, а податкових правопорушень – юридичні особи.

Забуваючи про те, що корупція вражає не тільки посадових осіб, але й пересічних громадян, з корупційними та пов'язаними з корупцією правопорушеннями слід боротися на всіх рівнях. Тому вважаємо законодавчим промахом зміни назви Глави 13-А з “Адміністративних корупційних правопорушень” на “Адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією”.

Також цікавим є той факт, що адміністративна відповідальність за порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні, настає за несвоєчасне подання декларації, неповідомлення чи несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента чи про суттєві зміни майнового стану, проте в диспозиції статті не вказано, що є “суттєвими змінами майнового стану”, проте знаходимо відповідь у Законі України “Про запобігання корупції” у статті 52 “Додаткові заходи фінансового контролю”, де закріплено “суттєвої зміни у майновому стані суб'єкта декларування, а саме отримання ним доходу, придбання майна на суму, яка перевищує

50 мінімальних заробітних плат, встановлених на 1 січня відповідного року”. Розмір суттєвих змін майнового стану станом на 2016 рік становить п’ятдесят мінімальних заробітних плат станом на перше січня поточного року ($1378 \text{ грн} \times 0,5 = 68900 \text{ грн}$), про що протягом десяти днів слід повідомити до Національного агентства з питань запобігання корупції.

В контексті криміналізації положення про умисне неподання декларації про майно, доходи, витрати та зобов’язання фінансового характеру суб’єктом декларування (стаття 366-1 КК України) вважаємо за доцільне перенести до статті 366-1 КК України умисне неповідомлення про суттєві зміни у майновому стані, а умисне приховування відомостей, що стосується майнового стану – до статті 172-6 КУпАП, при цьому в редакції адміністративної норми зауважити відсутність ознак кримінального правопорушення.

Висновки до розділу 3

У світлі цих подій вважаємо слід внести корективи у законодавство:

1. Встановити мінімальний розмір адміністративного стягнення за порушення вимог фінансового контролю на рівні НМДГ на поточний рік – 689 грн та збільшити термін позбавлення права обіймати посади та займатися певним видом діяльності до трьох років.

2. Пропонуємо викласти назву ст. 172-6 “Порушення вимог фінансового контролю” у новій редакції: “Неподання декларації про майно, доходи, витрати та зобов’язання фінансового характеру або неповідомлення про відкриття валютного рахунку”, а диспозицію статті таким чином:

Неподання декларації про майно, доходи, витрати та зобов’язання фінансового характеру особою або умисне приховування відомостей, що стосуються майнового стану особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, –

тягне за собою накладення штрафу від п'яти до десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Неповідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку, – тягне за собою накладення штрафу від десяти до двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з позбавленням права обіймати певні посади та займатися певною діяльністю строком до трьох років.

Примітка. Неоподаткований мінімум доходів громадян слід розглядати в розмірі, встановленому Законом України “Про Державний бюджет” на поточний рік.

Таким чином, зважаючи на неоднозначність законодавчих актів щодо фінансового контролю, можна сказати, що декларування завдань, прав та обов'язків спеціалізованих інституцій (Національного агентства з питань запобігання корупції та Національного антикорупційного бюро), дають підстави стверджувати про дискреційність повноважень цих органів.

3. Остаточний варіант редакції статті 366-1 “Деклаування недостовірної інформації” КК України:

Умисне внесення неповних або недостовірних відомостей суб'єктом декларування при заповненні декларації чи внесення завідомо недостовірних та неповних відомостей до декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, передбаченої Законом України “Про запобігання корупції”, –

карається позбавленням волі на строк до двох років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю строком до трьох років.

Умисне неповідомлення про суттєві зміни у майновому стані, –

карається позбавленням волі строком на п'ять років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю строком до трьох років та конфіскацією незаконно отриманих доходів та винагород.

Примітка. Суттєвими змінами майнового стану слід вважати суму, що перевищує 50 мінімальних заробітних плат станом на 1 січня поточного року ($50 \% \times 1378$ грн).

Існування низки норм ідентичних за своїм правовим змістом породжує змогу робити різні варіації при правовій кваліфікації вчинені дій чи бездіяльності. Особливо, коли під час недотримання поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні як посадовою особою, зростає рівень поширення корупції. Діяння у вигляді несвоєчасного подання фінансової декларації, несвоєчасного повідомлення про відкриття валютного рахунку у банку-нерезиденту та бездіяльності у вигляді неповідомлення про відкриття валютного рахунку в такому банку є тільки наслідком – приховування незаконно отриманих доходів, а це є корупційним проявом.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено найбільш актуальні проблеми удосконалення законодавчого регулювання адміністративної відповідальності за порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні, виокремлено концептуальні підходи до зміни відповідних законодавчих норм. Узагальнення зроблені в ході дисертаційного дослідження дозволили розробити низку наукових положень, що репрезентовані у наступних висновках:

1. Визначено теоретичні напрацювання вітчизняних та зарубіжних вчених щодо порушення поліцейськими вимог фінансового контролю, на підставі чого досліджено порушення порядку несвоєчасного подання декларації, неповідомлення та несвоєчасного повідомлення про відкриття валютного рахунку та про суттєві зміни у майновому стані, а також заповнення та подання декларації. Як наслідок, вдалося проаналізувати порушення вимог фінансового контролю як різновиду адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, з точки зору частини і цілого.

2. Розкрито поняття та ознаки адміністративної відповідальності за порушення поліцейськими вимог фінансового контролю. Адміністративна відповідальність поліцейських за порушення вимог фінансового контролю в Україні, має загальні ознаки: 1) державний примус як засіб забезпечення виконання адміністративно-правових приписів, виступає як негатива реакція державних органів влади; 2) є особливою формою адміністративної відповідальності, оскільки настає лише за вчинені адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією; 3) реалізується через позбавлення конкретних благ організаційного і майнового характеру: штраф, конфіскація отриманих винагород та доходів, позбавлення права обіймати певні посади та займатися певним видом діяльності; 4) настання адміністративної відповідальності за порушення вимог фінансового контролю, може наставати лише у випадку наявності “corpus delicti”, що призводить не тільки до

адміністративної, але й дисциплінарної відповідальності; 5) особливий дуалізм правового статусу поліцейських, що визначає поєднання загальних та спеціальних ознак суб'єкта правопорушення; 6) результатом притягнення до адміністративної відповідальності поліцейських за порушення вимог фінансового контролю є складання правозастосовного акту, яким є адміністративний протокол; 7) адміністративні протоколи за порушення вимог фінансового контролю мають право складати уповноважені посадові особи Національної поліції; Національного агентства з питань запобігання корупції; прокурор; 8) рішення про накладення адміністративного стягнення в процесі розгляду справи у п'ятнадцятиденний строк з дня одержання протоколу про вчинення порушення вимог фінансового контролю виносять судді районних, районних у місті, міських чи міськрайонних судів; 9) особливістю, яка вирізняє адміністративну відповідальність за порушення вимог фінансового контролю, є мета попередження та запобігання вчиненню дій, які становлять юридичний склад порушення вимог фінансового контролю.

3. Проаналізовано зарубіжний досвід боротьби з порушеннями поліцейськими вимог фінансового контролю. Існують відмінності між романо-германськими та англо-саксонськими правовими сім'ями, які мають поділ правопорушень за суспільною небезпечністю на кримінально карані та адміністративні. Отже, в США та Великобританії корупційні правопорушення визнаються злочинами, що свідчить про їх високий рівень суспільної шкідливості. Так, в законодавстві США порушення вимог фінансового контролю належить до кримінально караних діянь, що мають ознаки корупції. В той же час порушення вимог фінансового контролю як самостійної правової норми немає в країнах СНД, окрім законодавства Республіки Казахстан, проте ознак корупції ця норма не має. В першу чергу, вона регулює суспільні відносини у сфері оподаткування, адже в цих правових положеннях мова йде про подання податкової звітності, що не стосується правопорушень, пов'язаних з корупцією.

4. Визначено об'єкт порушення поліцейськими вимог фінансового контролю, який має такі види: загальний, родовий, видовий та безпосередній. Під загальним об'єктом порушення вимог фінансового контролю розуміють всі суспільні відносини, що охороняються адміністративно-правовими нормами і яким правопорушенням завдано шкоду.

Родовий – суспільні відносини щодо дотримання вимог, заборон та обмежень, встановлених Законом України “Про запобігання корупції”.

Видовий – суспільні відносини щодо дотримання вимог фінансового контролю особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Безпосередній об'єкт порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні слід розуміти в наступних аспектах: 1) суспільні відносини щодо порядку заповнення та подання декларації про майно, доходи, витрати та зобов'язання фінансового характеру; 2) суспільні відносини щодо порядку повідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента та про суттєві зміни майнового стану. Порушення вимог фінансового контролю виражаються через як дію, так і бездіяльність. Бездіяльність проявляється через неповідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента або про суттєві зміни майнового стану; дія – несвоєчасне подання декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, а також несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента або про суттєві зміни в майновому стані.

5. Охарактеризовано ознаки поліцейського як суб'єкта декларування за порушення вимог фінансового контролю якими є 1) службовець, що займається професійною діяльністю; 2) виконує певне коло службових повноважень, визначених рядом нормативних актів 3) обіймає посаду, визначену структурним та штатним розписом Національної поліції; 4) наділений правом по займаній посаді виконувати функції щодо реалізації компетенції органу, який входить до структури Національної поліції; 5) має спеціальне звання, однострій, спеціальний жетон, службове посвідчення, які дозволяють його

виокремити, має право на використання спеціальних засобів, вогнепальної зброї, застосовувати фізичну силу; 8) несе підвищену відповідальність за невиконання або неналежне виконання своїх службових обов'язків. Суб'єктивна сторона порушення поліцейськими вимог фінансового контролю знаходить свій вираз через умисну форму вини.

Метою як факультативною ознакою суб'єктивної сторони порушення поліцейськими вимог фінансового контролю в Україні може бути приховування доходів, винагород, майнових вигод, матеріальних активів, рухомого та нерухомого майна та інших матеріальних цінностей, отриманих незаконним шляхом.

6. Досліджено порядок провадження у справах про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю, як сукупності розташованих у логічному порядку адміністративних процесуально оформлених дій, які виражають прийняте рішення у визначеному правозастосовному акті. Провадження у справах про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю характеризуються спеціальними завданнями: 1) попередження та запобігання корупційним проявам серед поліцейських; 2) моніторинг та аналіз корупційних ризиків в діяльності поліцейських; 3) правове врегулювання, порядку запобігання, виявлення та припинення порушення вимог фінансового контролю; 4) дотримання порядку інформування поліцейських про адміністративну відповідальність за порушення вимог фінансового контролю. Запропоновано внести зміни до ст. 268 “Права особи, яка притягається до адміністративної відповідальності” КУпАП, доповнивши частиною у такій редакції “на особу, яка притягається до відповідальності за адміністративне правопорушення, передбачене ч. ч. 1, 2 ст. 172-6 КУпАП, накладається обов'язок доводити законність отриманих доходів, виявлених за результатами перевірки, що проводиться уповноваженими органами (посадовими особами)”.

7. За порушення вимог фінансового контролю накладають такі види адміністративних стягнень, як штраф, конфіскація доходу та винагород,

позбавлення права обіймати певні посади та займатися певним видом діяльності строком на три роки.

Розмір штрафу за несвоєчасне подання декларації про майно, доходи, витрати та зобов'язання фінансового характеру сягає від п'ятдесяти до ста НМДГ, тобто в грошовому еквіваленті мінімальний розмір сягає 850 грн, а максимальний – 1700 грн, за неповідомлення, несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента – від ста до двохсот НМДГ, тобто від 1700 грн до 3400 грн. При повторності штраф сягає від 1700 грн до 5100 грн. На питання щодо пропорційності відповідальності за порушення вимог фінансового контролю накладення адміністративного стягнення з розрахунку податкової соціальної пільги у розмірі 50,0 % від 1378 грн, тобто 689 грн у вигляді штрафу від п'яти (3445 грн) до двадцяти НМДГ (6890 грн), 62,5 % опитаних висловилися проти такого поділу, а 37,5 % – підтримали цю думку, що свідчить про необхідність зміни розміру штрафу за порушення вимог фінансового контролю.

Для підвищення рівня ефективності адміністративної відповідальності поліцейських за порушення вимог фінансового контролю в Україні доцільно встановити мінімальний розмір адміністративного стягнення за порушення вимог фінансового контролю на рівні НМДГ на поточний рік відповідно до Закону України “Про Державний бюджет” на поточний рік, що прирівнюється до розміру податкової соціальної пільги, та збільшити термін позбавлення права обіймати посади та займатися певною діяльністю до трьох років.

8. Задля забезпечення розмежування видів юридичної відповідальності, зокрема податкової, кримінальної та адміністративної змінити редакції наступних статей, виклавши їх у таких редакціях:

Стаття 366-1 “Декларування недостовірної інформації” КК України:

Умисне внесення неповних або недостовірних відомостей суб'єктом декларування при заповненні декларації чи внесення завідомо недостовірних та неповних відомостей до декларації особи, уповноваженої на виконання функцій

держави або місцевого самоврядування, передбаченої Законом України “Про запобігання корупції”, –

карається позбавленням волі на строк до двох років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю строком до трьох років.

Умисне неповідомлення про суттєві зміни у майновому стані, –

карається позбавленням волі строком на п'ять років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю строком до трьох років та конфіскацією незаконно отриманих доходів та винагород.

Примітка. Суттєвими змінами майнового стану слід вважати суму, що перевищує 50 мінімальних заробітних плат станом на 1 січня поточного року.

Назву норми статті 172-6 “Порушення вимог фіннасовго контролю” замінити на “Неподання декларації про майно, доходи, витрати та зобов’язання фінансового характеру або неповідомлення про відкриття валютного рахунку” КУпАП та викласти в такій редакції:

Неподання декларації про майно, доходи, витрати та зобов’язання фінансового характеру особою або умисне приховування відомостей, що стосуються майнового стану особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, –

тягне за собою накладення штрафу від п'яти до десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Неповідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку, –

тягне за собою накладення штрафу від десяти до двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з позбавленням права обіймати певні посади та займатися певною діяльністю строком до трьох років.

Примітка. Неоподаткований мінімум доходів громадян слід розглядати в розмірі, встановленому Законом України “Про Державний бюджет” на поточний рік.

Статтю 120 Податкового кодексу України “Неподання податкової звітності або невиконання вимог щодо внесення змін до податкової звітності” доповнити в частині санкцій за порушення частини 120.3 “Неподання

платником податків звіту про контрольовані операції та/або документації з трансфертного ціноутворення або невключення до такого звіту інформації про всі здійснені протягом звітного періоду контрольовані операції відповідно тягне накладення штрафу у розмірі десяти НМДГ.

Примітка. Визначити розмір штрафу як розмір одного неоподаткованого мінімуму доходів громадян, що прирівнюється до податкової соціальної пільги передбачений Законом України “Про Державний бюджет” на поточний рік.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ. Загальна частина : [підруч.] / за заг. ред. І. П. Голосніченка і Я. Ю. Кондратьєва. – К. : НАВС, 1995. – 179 с.

2. Адміністративне право : підруч. / [Ю. П. Битяк (кер. авт. кол.), В. М. Гаращук, В. В. Богуцький та ін.] ; за заг. ред. Ю. П. Битяка, В. М. Гаращука, В. В. Зуй. – [2-ге вид., переробл. та допов.]. – Х. : Право, 2012. – 656 с.

3. Адміністративне право України : підруч. / [Ю. П. Битяк, В. М. Гаращук, О. В. Дьяченко та ін.] ; за ред. Ю. П. Битяка. – К. : Юрінком Інтер, 2005. – 544 с.

4. Алфьоров С. М. Адміністративно-правовий механізм протидії корупції в органах внутрішніх справ : дис. ... доктора юрид. наук : 12.00.07 / Алфьоров Сергій Миколайович. – Х., 2011. – 444 с.

5. Альтернативний (тіньовий) звіт про виконання Україною рекомендацій, наданих за результатами третього раунду оцінювання в рамках Стамбульського плану дій Антикорупційної мережі ОЕСР для країн Східної Європи та Центральної Азії. Результати громадської оцінки станом на лютий 2014 [Електронний ресурс] / за заг. ред. Р. Рябошапка, О. Хмари. – Режим доступу :

<http://tiukraine.org/what-we-do/research/4653.html>

6. Американська конвенція проти корупції : прийнята 29 берез. 1996 р. // Антикорупційні розслідування та стратегія попередження корупції : матеріали міжнар. семінару (Київ, 15–16 трав. 2002 р.). – К., 2002. – С. 71–75.

7. Андрианов В. Д. Практика и методы борьбы с коррупцией в США [Електронний ресурс] / В. Д. Андрианов. – Режим доступу :

<http://viperson.ru/wind.php?ID=631764>

8. Архів Вінницького апеляційного адміністративного суду. Справа № № 802/1972/14-а. Ухвала Вінницького апеляційного адміністративного суду від 18 верес. 2014 р.

9. Архів Жовтневого районного суду у м. Дніпропетровськ. Справа № № 201/9078/14-п. Ухвала Жовтневого районного суду у м. Дніпропетровськ.

10. Архів Тернівського районного суду м. Кривого Рогу. Справа № № 215/1338/15-п р. 3/215458/15. Ухвала Тернівського районного суду м. Кривого Рогу від 7 квіт. 2015 р.

11. Бажанов М. И. Назначение наказания по советскому уголовному праву / Бажанов М. И. – К. : Вища школа, 1980. – 216 с.

12. Бажанов М. И. Уголовное право Украины. Общая часть : [учеб.] / Бажанов М. И. – Днепропетровск : Пороги, 1992. – 167 с.

13. Базовая величина в Беларуси с 1 января 2015 года увеличится до Br180 тыс. [Електронний ресурс] / Информационное агентство Interfax.by – Режим доступу :

<http://www.interfax.by/news/belarus/1175075>

14. Баклан О. В. Контрольно-наглядова діяльність та адміністративний примус в сфері охорони праці : [навч. посіб.] / Баклан О. В. – К. : Поліпром, 2003. – 168 с.

15. Банк-нерезидент. Словник бізнес – термінів / [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

<http://dic.academic.ru/dic.nsf/business/1272>

16. Бахрах Д. Н. Административное право : [учеб. для вузов] / Бахрах Д. Н. – М. : БЕК, 1999. – 368 с.

17. Бахрах Д. Н. Производство по делам об административных правонарушениях / Д. Н. Бахрах, Э. Н. Ренов. – М. : Знание, 1989. – 187 с.

18. Бездольний М. Ю. Адміністративно-правові засади діяльності органів внутрішніх справ щодо протидії корупції : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 “Адміністративне право і процес ; фінансове право ; інформаційне право” / М. Ю. Бездольний. – Х., 2009. – 20 с.

19. Беликов А. П. Органы внутренних дел в системе государственного финансового контроля : финансово-правовой аспект : дисс. ... канд. юрид. наук : 12.00.14 / Беликов Александр Павлович. – М., 2009. – 252 с.

20. Битяк Ю. П. Адміністративне право України : [конспект лекцій] / Ю. П. Битяк, В. В. Зуй. – Х. : Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого, 1996. – 160 с.

21. Боротьба з корупцією в умовах нового законодавства [Електронний ресурс] // Голос України : інтернет-газета. – Режим доступу :

<http://www.golos.com.ua/article/257853>

22. Блейхер В. М. Толковый словарь психиатрических терминов / В. М. Блейхер, И. В. Крук. – Воронеж : МОДЕК, 1995. – 640 с.

23. Большая советская энциклопедия : [в 50 т.] / гл. ред. А. М. Прохоров. – [3-е изд.]. – М : Сов. энциклопедия, 1969– . –

Т. 12 : КВАРТЕР – КОНГУР. – 1973. – 623 с.

24. В Туркменистане установлены базовые величины для размеров социальных и других выплат [Електронний ресурс] // TURKMENISTAN.RU : интернет-газета. – Режим доступу :

<http://www.turkmenistan.ru/ru/node/>

25. Валле В. Кримінальна відповідальність за корупційні злочини в Україні / Валле В. – К. : Квітень, 2014. – 39 с.

26. Васильев А. А. Проблемы осудности у кримінальному праві : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Васильев Андрій Анатолійович. – Х., 2005. – 221 с.

27. Вейтбрехт Х. Депрессивные и маниакальные эндогенные психозы / Х. Вейтбрехт // Клиническая психиатрия / под общ. ред. Г. Груле, Р. Юнга [и др.]. – М., 1967. – С. 59–101.

28. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. – К. ; Ірпінь : Перун, 2005. – 1728 с.

29. Викриття і розслідування корупційних правопорушень [Електронний ресурс] / Зінківське районне управління юстиції. – Режим доступу :

<http://zinkiv.just.gov.ua/info/37/>

30. Военное право : [учеб.] / под ред. А. Г. Горного. – М. : Воениздат, 1984. – 334 с.

31. Волошина А. В. Корупція – виклики для України : за матеріалами шостого “Київського Діалогу” : 28-30 жовт. 2010 р. “Корупція в політиці, економіці та управлінні – стратегії громадянського суспільства та світової спільноти щодо її подолання” / Волошина А. В. – Кіровоград, 2011. – 79 с.

32. Воронин Ю. М. Государственный финансовый контроль: вопросы теории и практики / Воронин Ю. М. – М. : Финансовый контроль, 2005. – 431 с.

33. Галаган И. А. Административная ответственность в СССР. (Государственное и материально-правовое исследование) / Галаган И. А. – Воронеж : Воронеж. ун-т, 1970. – 22 с.

34. Гончарук С. Т. Адміністративна відповідальність за законодавством України : адміністративно-юрисдикційні повноваження ОВС : [навч. посіб.] / Гончарук С. Т. ; МВС України ; УАВС. – К. : МВС України, 1995. – 78 с.

35. Грачева Е. Ю. Государственный финансовый контроль в РФ : состояние, проблемы и перспективы законодательного обеспечения / Е. Ю. Грачева // Концепция государственного финансового контроля в Российской Федерации : материалы науч.-практ. конф. [“Единая концепция государственного финансового контроля в Российской Федерации”]. – М., 2002. – С. 17–23.

36. ГРЕКО (2002 р.). Перший раунд оцінювання. Звіт про оцінювання стану в Литві, Страсбург, 8 берез. 2002 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

www.oecd.org/countries/ukraine/3.pdf

37. Гуревич М. О. Основные вопросы судебно-психиатрической экспертизы при травмах черепа / М. О. Гуревич // Проблемы судебной психиатрии : сб. науч. тр. – М., 1947. – № 6. – С. 204–209.

38. Гуржій Т. О. Адміністративне право України : [навч. посіб.] / Гуржій Т. О. – К. : КНТ, 2011. – 680 с.

39. Данилевский Ю. А. Финансовый контроль в СССР и пути его совершенствования / Данилевский Ю. А. – М. : Финансы и статистика, 1989. – 85 с.

40. Де Джордж Р. Т. Деловая этика : [в 2 т.] / Р.Т. де Джордж Р. Т. ; [пер. с англ. Р. И. Столпера]. – СПб. : Экон. шк. ; М. : Прогресс, 2001. – Т. 1. – 2001. – 495 с.

41. Де Джордж Р. Т. Деловая этика : [в 2 т.] / Р.Т. де Джордж Р. Т. ; [пер. с англ. Р. И. Столпера]. – СПб. : Экон. шк. ; М. : Прогресс, 2001. – Т. 2. – 2001. – 493 с.

42. Денисов С. А. Опыт Соединенных Штатов Америки в борьбе с коррупцией [Электронный ресурс] / С. А. Денисов. – Режим доступа :

<http://chinovnik.uapa.ru/modern/article.php?id=509>

43. Дрозд О. Ю. Служба фінансових розслідувань як орган боротьби з адміністративними корупційними порушеннями / О. Ю. Дрозд, А. В. Тітко // Митна справа. – Львів, 2014. – № 4 (94), ч. 2. – С. 121–127.

44. Дубенко С. Д. Державна служба і державні службовці в Україні : [навч.-метод. посіб.] / Дубенко С. Д. – К. : Ін Юре, 1999. – 242 с.

45. Дубровин В. Н. Юридическая ответственность военнослужащих : справ. пособие / В. Н. Дубровин, Ю. И. Мигачев. – М., 2000. – 223 с.

46. Дьомін І. А. Адміністративно-правові засади запобігання та протидії корупції міліцією України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 “Адміністративне право і процес ; фінансове право ; інформаційне право” / І. А. Дьомін. – К., 2011. – 16 с.

47. Енц Г. П. Организация государственного финансового контроля в системе публичных финансов : дисс. ... канд. экон. наук : 08.00.10 / Енц Галина Павловна. – СПб., 2012. – 144 с.

48. З 2015 року перевірку декларації здійснює Державна фіскальна служба України [Електронний ресурс] / Гаряча лінія кадровика. Професійний портал кадровиків України. – Режим доступу :

<http://kadrovik01.com.ua/regulations/1521/8199/8200/462307/>

49. Завгородній В. А. Адміністративно-правове регулювання взаємодії органів внутрішніх справ та громадських організацій у протидії корупції : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 “Адміністративне право і процес ; фінансове право ; інформаційне право” / В. А. Завгородній. – Дніпропетровськ, 2010. – 20 с.

50. Закон Італійської Республіки “Зміни карної системи” (Legge di depenalizzazione) [Електронний ресурс] : прийнятий 24 лист. 1981 № 689. – Режим доступу :

http://pravo.org.ua/files/zarub_zakon/.pdf

51. Закони логіки [Електронний ресурс] / Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії. – Режим доступу :

<https://uk.wikipedia.org/wiki/>

52. Запобігання і протидія проявам корупції як елемент модернізації системи державної служби / Івано-Франківський центр науки, інновацій та інформатизації. – Івано-Франківськ, 2012. – 237 с.

53. Захарчук О. З. Використання досвіду органів влади зарубіжних країн у боротьбі з корупційними правопорушеннями в Україні: адміністративно-правовий аспект : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 “Адміністративне право і процес ; фінансове право ; інформаційне право” / О. З. Захарчук. – Львів, 2012. – 16 с.

54. Збірник міжнародних договорів України про правову допомогу у кримінальних справах. Багатосторонні договори. – К. : Фенікс, 2006. – 800 с.

55. Иванов В. В. Материально-правовые и процессуальные гарантии законности привлечения к административной ответственности : дисс. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Иванов Виктор Васильевич. – Х., 2001. – 191 с.

56. Институт Омбудсмана как институт государственной правозащиты: российский и международный опыт : [сб. ст. / под ред. А. Ю. Сунгурова]. – СПб. : Норма, 2007. – 222 с.

57. Йосифович Д. І. Адміністративна відповідальність посадових осіб органів місцевого самоврядування за корупційні діяння : автореф. дис. на

здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 “Адміністративне право і процес ; фінансове право ; інформаційне право” / Д. І. Йосифович. – Львів, 2009. – 20 с.

58. Италия: борьба с организованной преступностью – экономический поход в национальном и международном масштабе // Опыт правоохранительной деятельности в зарубежных странах. – М., 1994. – С. 9–18.

59. І через рік після майдану Україна залишається найкорумпованішою країною Європи [Електронний ресурс] / Transparency International Україна. – Режим доступу :

<http://ti-ukraine.org/corruption-perceptions-index-2014/press-release.html>

60. Лише на один бал піднялась Україна у світовому рейтингу сприйняття корупції [Електронний ресурс] / Transparency International Україна. – Режим доступу :

<http://ti-ukraine.org/%D0%A1PI-2015>

61. Кодекс Кыргызской Республики об административной ответственности : принят 4 августа 1998 г. № 114 // Ведомости Жогорку Кенеша Кыргызской Республики. – 1999. – № 2. – Ст. 77.

62. Кодекс Республики Азербайджан о правонарушениях [Электронный ресурс] : принят 24 октября 2008 г. №218-XVI ; по сост. на 31 июля 2015 г. – Режим доступа :

http://base.spininform.ru/show_doc.fwx?rgn=25958

63. Кодекс Республики Армении об административных правонарушениях : принят 6 декабря 1985 г. // Официальные ведомости Республики Армения. – 1985. – № 23. – Ст. 295.

64. Кодекс Республики Казахстан об административных правонарушениях [Электронный ресурс] : принят 5 июля 2014 г. №235-V ЗРК ; по сост. на 2 августа 2015 г. – Режим доступа :

http://base.spininform.ru/show_doc.fwx?rgn=68438

65. Кодекс Республики Молдова о правонарушениях [Электронный ресурс] : принят 24 октября 2008 г. №218-XVI ; по сост. на 31 июля 2015 г. //

Официальный монитор Республики Молдова. – 2009. – № 3–6. – Ст. 15. –
Режим доступа :

<http://lex.justice.md/ru/330333/>

66. Кодекс Республики Таджикистан об административных правонарушениях [Электронный ресурс] : принят 31 декабря 2008 г. ; по сост. на 08 августа 2015 г. / Законодательство стран СНГ. – Режим доступа :

http://online.zakon.kz/Document/?doc_id=30414710&doc_&sel_link

67. Кодекс Республики Узбекистан об административной ответственности : принят 22 сентября 1994 г. № 2015-XII; по сост. на 4 декабря 2014 г. // Ведомости Верховного Совета Республики Узбекистан. – 1995. – № 3. – Ст. 6. – Режим доступа :

http://online.zakon.kz/Document/?doc_id=30421092

68. Кодекс Российской Федерации об административных правонарушениях [Электронный ресурс] : принят 30 декабря 2001 г. №195-ФЗ ; по сост. на 29 октября 2011 г.) // Система ГАРАНТ / НПП “Гарант-Сервис”. Электрон. дан. [М., 2011].

69. Кодекс Республики Молдова о правонарушениях [Электронный ресурс] : принят 30 декабря 2001 г. № 195-ФЗ ; в ред. от 5 октября 2015 г. // Собрание законодательства Российской Федерации. – 2002. – № 1, ч. I. – Ст. 1. – Режим доступа :

<http://best-stroy.ru/gost/r81/1536/>

70. Кодекс Туркменистана об административных правонарушениях [Электронный ресурс] : принят 29 августа 2013 г. ; по сост. на 2 февраля 2015 г. / Законодательство стран СНГ. – Режим доступа :

http://base.spinform.ru/show_doc.fwx?rgn=62468

71. Кодекс України про адміністративні правопорушення : наук.-практ. комент. / Калюжний Р. А., Комзюк А. Т., Погрібний О. О. – К. : Правова єдність, 2008. – 781 с.

72. Кодекс України про адміністративні правопорушення : прийнятий 7 груд. 1984 р. // Відомості Верховної Ради Української РСР. – 1984. – Додаток до № 51. – Ст. 1122.

73. Козочкин И. Д. Уголовное право США: успехи и проблемы реформирования / Козочкин И. Д. – СПб. : Юридический центр пресс, 2007. – 478 с. – (Законодательство зарубежных стран).

74. Колпаков В. К. Адміністративне право України : [підруч.] / В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко. – К. : Юринком Інтер, 2003. – 544 с.

75. Колпаков В. Адміністративно-деліктне право у юридично-галузевій парадигмі // Право України. – 2002. – № 4. – С. 17–21.

76. Колпаков В. К. Адміністративне правопорушення і проступок: сучасний вимір історичної парадигми / В. К. Колпаков // Юридична Україна. – 2004. – № 3. – С. 13–16.

77. Конвенція ООН проти транснаціональної злочинності : підпис. 15 лист. 2000 р. ; ратифік. Законом України від 4 лют. 2004 р. № 1433-IV // Офіційний вісник України. – 2006. – № 14. – Ст. 1056.

78. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції : підпис. 31 жовт. 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 49.

79. Конвенція Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом та про фінансування тероризму [Електронний ресурс] : підпис. у Варшаві, 16 трав. 2005 р. / Комітет протидії корупції та організованій злочинності : офіц. сайт. – Режим доступу :

http://kpk.org.ua/2006/07/11/konvencia_radi_vropi.html

80. Конвертер валют [Електронний ресурс] / Ліга. Фінанси. – Режим доступу :

<http://finance.liga.net/rates/converter/>

81. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

82. Корупція: хвороба виліковна [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

<http://ti-ukraine.org/news/oficial/5053.html>.

83. Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією : підпис. 27 січ. 1999 р. Додатковий протокол до Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією від 15 трав. 2003 р. ; ратифік. Законом України від 18 жовт. 2006 р. № 253-V // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 50. – Ст. 498.

84. Кримінальне право України. Загальна частина : підруч. / [М. І. Бажанов, Ю. В. Баулін, В. І. Борисов та ін.] ; за ред. М. І. Бажанова, В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – Х. : Право, 1997. – 368 с.

85. Кримінальний кодекс України : прийнятий 5 квіт. 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25–26. – Ст. 131.

86. Кулажников В. В. Правовые и организационные основы участия милиции в осуществлении финансового контроля : дисс. ... канд. юрид. наук : 12.00.14 / Кулажников Вадим Владимирович. – Омск, 2009. – 197 с.

87. Куц В. М. Новий Кримінальний кодекс: яким йому бути? / Куц В. М. – К. : Кримінологічна Асоціація України, 1999. – 204 с.

88. Куц В.М. Теоретико-прикладні аспекти проблеми суб'єкта злочину / В. М. Куц // Вісник Університету внутрішніх справ. – Х., 1996. – Вип. 1. – С. 17–23.

89. Кучерявенко М. П. Основи податкового права : [навч. посіб.] / Кучерявенко М. П. – Х. : Легас, 2001. – 304 с.

90. Лень В. В. Осудність у кримінальному праві і законодавстві : [моногр.] / Лень В. В. ; Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ. – Дніпропетровськ : Ліра ЛТД, 2008. – 180 с.

91. Лімська декларація керівних принципів контролю [Електронний ресурс] : прийнята 1 січ. 1977 р. на IX Конгресі Міжнар. організації вищих контрольних органів. – Режим доступу :

[http:// zakon2.rada.gov.ua/laws/show/604_001/print13943](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/604_001/print13943).

92. Лунев А. Е. Административная ответственность за правонарушения / Лунев А. Е. – М. : Госюриздат, 1961. – 186 с.

93. Максимов И. В. Административные наказания в системе мер административного принуждения : концептуальные проблемы : дисс. ... доктора юрид. наук : 12.00.14 / Максимов Иван Владимирович. – Саратов, 2004. – 482 с.

94. Масленников М. Я. Административно-юрисдикционный процесс. Сущность и актуальные вопросы правоприменения по делам об административных правонарушениях / Масленников М. Я. – Воронеж : Воронеж. ун-т, 1990. – 208 с.

95. Матеріали 8 Конгресу ООН щодо попередження злочинності та ставлення до правопорушників, (Гавана, 27 серп. – 7 верес. 1990 р.). – Гавана, 1990. – С. 34.

96. Махоткин В. П. Лишение права занимать определенные должности или заниматься определенной деятельностью как вид наказания по советскому уголовному праву : дисс. ... канд. юрид. наук : 715 / Махоткин Василий Прохорович. – М., 1971. – 196 с.

97. Мельник М. І. Корупція – корозія влади (соціальна сутність, тенденції та наслідки, заходи протидії) / Мельник М. І. – К. : Юридична думка, 2004. – 400 с.

98. Месячный расчетный показатель (МРП) в Казахстане [Электронный ресурс] / Mojazarplata.kz – Режим доступа :

<http://mojazarplata.kz/main/dohody-minimum/mesjachny-raschetny-pokazatelq>

99. Методичні рекомендації “Запобігання і протидія корупції в державних органах та органах місцевого самоврядування у відповідності до Закону України “Про засади запобігання і протидії корупції” [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

<http://perechinrda-gov-ua.1gb.ua/info/107/index.html>

100. Міжнародні правові акти та законодавство окремих країн про координацію / Координаційний комітет по боротьбі з координацією і організованою злочинністю при Президентіві України ; Міжвідом. наук.-дослід. центр / [упоряд. М. І. Камлик]. – К. : Школяр, 1999. – 478 с.

101. Морозов Г. В. Судебная психиатрия: руководство для врачей / Морозов Г. В., Белов В. П., Боброва И. Н. – М. : Медицина, 1988. – 400 с.

102. Нарусов М. М. Юридическая ответственность за непредставление сведений, необходимых для осуществления налогового контроля : автореф. дисс. на соискание ученой степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.14 “Административное право ; финансовое право ; информационное право” / М. М. Нарусов. – М., 2011. – 26 с.

103. Науково-практичний коментар до Податкового кодексу України / за заг. ред. М. Я. Азарова. – К. : Міністерство фінансів України, 2010. – 448 с.

104. Невмержицький Є. В. Корупція в Україні: причини, наслідки, механізми протидії : [моногр.] / Невмержицький Є. В. – К. : КНТ, 2008. – 368 с.

105. О государственном бюджете Республики Таджикистан на 2015 год [Электронный ресурс] : Закон Республики Таджикистан от 15 октября 2015 г. № 1226 / Национальный центр законодательства при президенте Республики Таджикистан. – Режим доступа :

<http://www.mmk.tj/ru/legislation/legislation-base/budget/>

106. О налогах и других обязательных платежах в бюджет (Налоговый кодекс) [Электронный ресурс] : принят 10 декабря 2008 г. № 99-IV / Информационные системы BESTPROFI. – Режим доступа :

<http://bestprofi.com/home/document/449833108>

107. О расчетном показателе [Электронный ресурс] : Закон Кыргызской Республики от 27 января 2006 г. № 13. – Режим доступа :

<http://www.customs.kg/index.php/ru/custzak/tamstitamplat/>

108. Ответственность в управлении / [Бачило И. Л., Щекочихин П. Г., Катрич С. В. и др.] ; отв. ред. А. Е. Лунев, Б. М. Лазарев. – М. : Наука, 1985. – 303 с.

109. Пантелеев В. П. Концепція внутрішньогосподарського контролю діяльності підприємств: методологія, організація, розвиток : дис... доктора екон. наук : 08.00.09 / Пантелеев Володимир Павлович. – К., 2009. – 580 с.

110. Петрашко С. Я. Міжнародно-правовий механізм протидії корупції : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.11 “Міжнародне право” / С. Я. Петрашко. – К., 2012. – 20 с.

111. Повышаются штрафы за шум в ночное время [Електронний ресурс] // Мировские ведомости. – № 82 (1923). – Режим доступу : <http://www.vedomosti.md/news/>

112. Податкове правопорушення як підстава адміністративної відповідальності : на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 “Адміністративне право і процес ; фінансове право ; інформаційне право” / А. В. Роздайбіда. – Ірпінь, 2003. – 17 с.

113. Податковий кодекс України : постатейний коментар : у 2 ч. / [В. В. Білоус, Л. К. Воронова, О. О. Головашевич та ін.] ; за ред. М. П. Кучерявенка. – Х. : Право, 2011. – Ч. 1. – 2011. – 704 с.

114. Податковий кодекс України : прийнятий 2 груд. 2010 р. № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13, № 13–14, № 15–16, № 17. – Ст. 112.

115. Положення про валютний контроль : затв. постан. Правління Національного банку України від 8 лют. 2000 р. № 49 // Офіційний вісник України. – 2000. – № 14. – Ст. 573.

116. Положення про Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні правопорушення : наказ Міністерства юстиції України від 11 січ. 2012 р. № 39/5 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 6. – Ст. 223.

117. Положення про порядок видачі Національним банком України індивідуальних ліцензій на розміщення резидентами (юридичними та фізичними особами) валютних цінностей на рахунках за межами України : затв. постан. Правління Національного банку України від 14 жовт. 2004 р. № 485 // Офіційний вісник України. – 2004. – № 45. – Ст. 2978.

118. Понятие, функции и признаки финансово-правовой ответственности [Електронний ресурс] / Финансово-правовая ответственность. – Режим доступу : <http://webarhimed.ru/page-650.html>

119. Порядок проведення спеціальної перевірки стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком : постан. Кабінету Міністрів України від 25 берез. 2015 р. № 171 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 28. – Ст. 812.

120. Пояснювальна записка до Цивільної конвенції про боротьбу з корупцією від 04 лист. 1999 р. [Електронний ресурс] / Комітет законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності – Режим доступу :

<http://zakon1.rada.gov.ua>

121. Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки: Закон України від 14 жовт. 2014 № 1699-VII// Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 46. – Ст. 2047.

122. Про двадцять принципів боротьби з корупцією [Електронний ресурс] : резолюція (97) 24 Комітету міністрів Ради Європи ; прийнята Комітетом Міністрів 6 лист. 1997 р. на 101-ій сесії. – Режим доступу :

http://crimecor.rada.gov.ua/komzloch/control/uk/publish/article;jsessionid=ADD49945492AB4622122873FCCB7BD8D?art_id=48068&cat_id=46352

123. Про Державний бюджет України на 2016 рік : Закон України від 25 груд. 12.2015 р. № 928-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 5. – Ст. 54.

124. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів : Закон України від 23 груд. 1993 р. № 3781-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 11. – Ст. 50.

125. Про державну службу : Закон України від 10 груд. 2015 № 889-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 4. – Ст. 43.

126. Про Дисциплінарний статут органів внутрішніх справ : Закон України від 22 лют. 2006 р. № 3460-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 29. – Ст. 245.

127. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1700-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 49. – Ст. 2056.

128. Про застосування судами законодавства, що передбачає відповідальність за посягання на життя, здоров'я, гідність та власність суддів і працівників правоохоронних органів [Електронний ресурс] : постан. Пленуму Верховного Суду України № 8 від 26 черв. 1992 р. – Режим доступу :

<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v0008700-92>

129. Про затвердження Державної програми щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційної стратегії) на 2015-2017 роки : постан. Кабінету Міністрів України від 29 квіт. 2015 р. № 296 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 38. – Ст. 1146.

130. Про затвердження Методології проведення антикорупційної експертизи [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства юстиції України від 23.06.2010 № 1380/5. – Режим доступу :

<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v1380323-10>

131. Про Національне антикорупційне бюро : Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1698-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 47. – Ст. 2051.

132. Про Національну антикорупційну стратегію на 2011 – 2015 роки : указ Президента України від 21 жовт. 2011 р. № 1001 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 83. – Ст. 3020.

133. Про Національну поліцію : Закону України від 2 лип. 2015 р. № 580-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 40–41. – Ст. 379.

134. Про невідкладні заходи щодо повернення в Україну валютних цінностей, що незаконно знаходяться за її межами : Указ Президента України від 18 черв. 1994 р. № 319/94 [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/319/94>

135. Про органи внутрішніх справ [Електронний ресурс] : проект Закону України від 6 квіт. 2015 р. № 2561. – Режим доступу :

http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=54672

136. Про основи запобігання та боротьби з економічними правопорушеннями [Електронний ресурс] : проект закону України від 8 серп. 2014 р. № 4449а. – Режим доступу :

http://search.ligazakon.ua/l_doc2.n.html

137. Про основи запобігання та боротьби з економічними правопорушеннями [Електронний ресурс] : проект Закону України від 2 верес. 2014 р. № 1655-VII. – Режим доступу :

http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=51916.

138. Про питання щодо застосування адміністративного законодавства України органами внутрішніх справ про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в ОВС : наказ МВС України від 4 жовт. 2013 р. № 950 // Офіційний вісник України. – 2013. – № 89. – Ст. 3288.

139. Про практику розгляду судами справ про корупційні діяння та інші правопорушення, пов'язані з корупцією : постан. Пленуму Верховного Суду України від 25 трав. 1998 р. № 13 // Вісник Верховного Суду України. – 1998. – № 3. – С. 20.

140. Про ратифікацію Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції : Закон України від 18 жовт. 2006 р. № 251-V // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 50. – Ст. 496.

141. Про роз'яснення порядку подання декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру : рішення від 14 січ. 2014 р. № 23 // Голос України. – 2014. – № 11. – 22 січня.

142. Про систему валютного регулювання і валютного контролю : Декрет Кабінету Міністрів України від 19 лют. 1993 р. № 15-93 // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 17. – Ст. 184.

143. Про Службу фінансових розслідувань України (фінансову поліцію) [Електронний ресурс] : проект Закону України від 12 берез. 2013 р. – Режим доступу :

http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/NT0453.html.

144. Проблемні питання застосування Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» [Електронний ресурс] : роз'яснення Міністерства юстиції України від 10 лип. 2012 р. – Режим доступу :

<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n0026323-12>

145. Рекомендація Комітету Міністрів Ради Європи № R (80) 2 стосовно здійснення адміністративними органами дискреційних повноважень/ прийнята Комітетом Міністрів 11 берез. 1980 р. на 316-й нараді заступників Міністрів // Адміністративна процедура та адміністративні послуги. Зарубіжний досвід та пропозиції для України / [авт.-упоряд. В. П. Тимошук]. – К., 2003. – С. 469–479.

146. Россинский Б. В. Административная ответственность : [курс лекций] / Россинский Б. В. – М. : Норма, 2004. – 448 с.

147. С 1 июля 2015 года минимальная зарплата в Армении составит 55.000 драмов [Электронный ресурс] / ArmenianReport. – Режим доступа :

<http://www.armenianreport.com/pubs/91658/>

148. Савин А. Ю. Финансовое право / Савин А. Ю. – М. : Финстатинформ, 1997. – 222 с.

149. Савченко Л. А. Міжнародний фінансовий контроль: поняття, суб'єкти, принципи [Електронний ресурс] / Л. А. Савченко // Наше право : наук. журн. – 2009. – № 4. – Режим доступу :

http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Nashp/2009_4/Savchenk.pdf.

150. Салищева Н. Г. К вопросу об административном процессе в СССР / Н. Г. Салищева // Вопросы советского административного права на современном этапе : сб. ст. / под ред. доц. Ю. М. Козлова. – М., 1963. – С. 134–140.

151. Севрюгин В. Е. Теоретические проблемы административного проступка : дисс. ... доктора юрид. наук : 12.00.02 / Севрюгин Виктор Егорович. – М., 1994. – 381 с.

152. Симоненко В. К. Основи єдиної системи державного фінансового контролю в Україні (макроекономічний аспект) / Симоненко В., Барановський О., Петренко П. – К. : Знання України, 2006. – 280 с.

153. Снежневский А. В. Шизофрения: мультидисциплинарное исследование / Снежневский А. В. – М. : Ин-т психиатрии АМН СССР, 1972. – 402 с.

154. Спеціальні інституції з боротьби проти корупції: огляд моделей. Організація економічного співробітництва і розвитку Мережа боротьби проти корупції для країн Східної Європи і Центральної Азії [Електронний ресурс] / Г. Клеменчич, Я. Стусек. – Режим доступу :

www.oecd.org/countries/ukraine/3.pdf

155. Спільні перший та другий раунди оцінювання. Оціночний звіт [Електронний ресурс] : затв. GRECO на 32-у пленарному засіданні м. Страсбург, 19-23 берез. 2007 р. – Doc. GRECO EVAL I-II Rep (2006) 2E. – Art. 101. – 50 р. – Режим доступу:

http://www.coe.cooperation/corruption/GRECO_Ukr.pdf

156. Стамбульський план дій з боротьби проти корупції. Звіт щодо другого раунду моніторингу від 8 груд. 2010 р. [Електронний ресурс] : нові та оновлені рекомендації. – Режим доступу :

http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MU06297.html

157. Старовикова И. Д. Административная ответственность за правонарушения в сфере финансов : дисс. ... канд. юрид. наук : 12.00.14 / Старовикова Ирина Джоновна. – Омск, 2008. – 247 с.

158. Статистичний бюлетень. Державна служба статистики України. Адміністративні правопорушення в Україні у 2012 році. – К., 2012. – 200 с.

159. Статистичний бюлетень. Державна служба статистики України. Адміністративні правопорушення в Україні у 2012 році. – К., 2013. – 220 с.

160. Стефанюк І. Б. Використання контролінгу в національній системі державного фінансового контролю / І. Б. Стефанюк // Фінанси України : наук.-теоретич. та інформ.-практ. журн. / М-во фінансів України. – 2005. – № 10. – С. 142–150.

161. Суди, міліція і російські ЗМІ користуються у українців найменшою довірою – опитування [Електронний ресурс] / ZN, UA. – Режим доступу :

http://dt.ua/UKRAINE/sudi-miliciya-i-rosiyski-zmi-koristuyutsya-u-ukrayinciv-naymenshoyu-doviroyu-opituvannya-160359_.html

162. Талеб Н. Н. Чорный лебедь. Под знаком непредсказуемости / Талеб Н. Н. ; [пер. с англ.]. – М. : КоЛибри, 2011. – 736 с.

163. Тацій В. Я. Объект и предмет преступления в советском уголовном праве / Тацій В. Я. – Х. : Вища школа, 1988. – 198 с.

164. Титко А. В. Напрями удосконалення законодавства у сфері адміністративної відповідальності за окремі корупційні діяння / А. В. Титко // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2014. – № 2. – С. 59–63.

165. Титко А. В. Коррупционные правонарушения : административно-правовой аспект / А. В. Титко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2014. – № 9-2. – Т. 1 – С. 135–139. – (Серія : Юриспруденція).

166. Титко А. В. Особливості адміністративної відповідальності за порушення вимог фінансового контролю працівниками органів внутрішніх справ / А. В. Титко // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. – 2014. – № 3. – С. 198–213.

167. Титко А. В. Система спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції – доцільність реформи / А. В. Титко // Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького. – 2014. – № 10. – С. 125–131.

168. Титко А. В. Анализ объективной стороны статьи за нарушение требований финансового контроля – законодательные пробелы / А. В. Титко // Право и Политика : науч.-метод. журн. (Кыргызская Республика). – 2014. – № 4. – С. 105–110.

169. Титко А. В. Дотримання вимог фінансового контролю: вітчизняний та зарубіжний досвід / А. В. Титко // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2015. – Вип. 5-2. – Том. 3. – С. 68–72.

170. Титко А. В. Юридичний склад порушення вимог фінансового контролю, вчиненого поліцейським / А. В. Титко // Науковий вісник

Міжнародного гуманітарного університету. – 2015. – № 17.– С.81–84. – (Серія : Юриспруденція).

171.Титко А. В. Закордонний досвід функціонування органів, уповноважених розслідувати корупційні правопорушення / А. В. Титко // Актуальні завдання та напрями розвитку юридичної науки в ХХІ столітті: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 22-23 серп. 2014 р.). – К. : Західноукраїнська організація “Центр правничих ініціатив”. – 2014. – С. 90–93.

172.Титко А. В. Законодавчі колізії адміністративної норми про порушення вимог фінансового контролю / А. В. Титко // Пріоритети національного реформування держави і права: теорія та практика : збірник матеріалів Міжнародної юридичної науково-практичної Інтернет-конференції “Актуальна юриспруденція” (Київ, 8 жовт. 2014 р.). – Київ, 2014. – С. 97–100.

173.Титко А. В. Прогалини законодавчого регулювання адміністративних корупційних правопорушень / А. В. Титко // Проблеми правової реформи та розбудови громадянського суспільства в Україні : матеріали Міжн. наук.-практ. конф. (Харків, 17-18 жовт. 2014 р.). – Харків, 2014. – С. 62–64.

174.Титко А. В. Створення спеціального органу із розслідування адміністративних корупційних правопорушень / А. В. Титко // Реформи законодавства України в умовах євроінтеграції : збірник VI Всеукр. наук.-теорет. конф. (Київ, 30 жовт. 2014 р.). – С. 69–73.

175.Титко А.В. Посилення адміністративної відповідальності працівників ОВС в контексті адміністративної реформи України / А. В. Титко // Роль права та закону в громадянському суспільстві : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 13-14 лют. 2015 р.) : – К. : Центр правових наукових досліджень, 2015. – С. 78–80.

176.Титко А. В. Аналіз об’єктивної сторони статті про порушення вимог фінансового контролю – законодавчі прогалини / А. В. Титко // Актуальні правові питання сьогодення в умовах євроінтеграції України : матеріали

загальноакад. підсумк. наук.-теорет. конф. (Київ, 15 трав. 2015 р.). – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2015. – С. 187–191.

177. Титко А. В. Порухення вимог фінансового контролю в кодексах країн СНД / А. В. Титко // Організаційні та правові засади забезпечення економічної безпеки держави в контексті європейської інтеграції : збірник матер. і тез наук.-практ. конф. (Київ, 27 трав. 2015 р.). – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2015. – С. 187–191.

178. Тихомиров Ю. А. Управление делами общества: субъекты и объекты управления в социалистическом обществе / Тихомиров Ю. А. – М. : Мысль, 1984. – 223 с.

179. Ткаченко О. В. Адміністративно-правові засади протидії корупції в органах внутрішніх справ : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 “Адміністративне право і процес ; фінансове право ; інформаційне право” / О. В. Ткаченко. – К., 2008. – 20 с.

180. Тютюгин В. И. Лишение права занимать определенные должности или заниматься определенной деятельностью как вид наказания по советскому уголовному праву : дисс. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Тютюгин Владимир Ильич. – Х., 1974. – 207 с.

181. Узагальнення практики застосування антикорупційного законодавства при розгляді справ про корупційні правопорушення [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

<http://brs.vn.court.gov.ua/sud0201/70/21592/>

182. Узагальнення практики про відповідальність за окремі корупційні правопорушення [Електронний ресурс] : лист Апеляційного суду міста Києва від 1 черв. 2012 р. – Режим доступу :

<http://document.ua/uzagalnennja-sudovoyi-praktiki-zastosuvannja-zakonodavstva-p-doc128918.html>

183. Узагальнення судової практики застосування антикорупційного законодавства при розгляді справ про корупційні правопорушення судами Кіровоградської області [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

<http://kra.court.gov.ua/sud1190/150/1553/>

184. Узагальнення судової практики на тему: “Адміністративні корупційні правопорушення” [Електронний ресурс] / Закон і бізнес : електр. газета. – Режим доступу :

http://zib.com.ua/ua/78572-uzagalnennya_sudovoi.html

185. Установленные размеры минимальной заработной платы в Республике Узбекистан (с 1973 по 2015 гг.) [Електронний ресурс] / Консалтинговий центр Legal Force. – Режим доступу :

<http://legal-force.uz/ustanovlennye-razmery--minimalnoy-z>

186. Установления размера базовой величины: Постаовление Совета Министров Беларуси от 18 дек. 2015 года № 1059 [Електронний ресурс]. – Режим доступа :

<http://www.government.by/upload/docs/file659b2b80f005aa63.PDF>

187. Финансовое право : [учеб.] / отв. ред. Н. И. Химичева. – [3-е изд., перераб. и доп.]. – М. : Юристь, 2004. – 749 с.

188. Хавронюк М. І. Кримінальне законодавство України та інших держав континентальної Європи: порівняльний аналіз, проблеми гармонізації : [моногр.] / Хавронюк М. І. – К. : Юрисконсульт, 2006. – 1048 с.

189. Ходос Х. Г. Эпилепсия: факты, суждения, выводы / Ходос Х. Г. – Иркутск : Иркут. ун-т, 1989. – 220 с.

190. Хорошак Н. В. Адміністративні стягнення та їх застосування : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 “Адміністративне право і процес ; фінансове право ; інформаційне право” / Н. В. Хорошак. – К., 2003. – 16 с.

191. Цивільна конвенція про боротьбу з корупцією : підпис. 04 лист. 1999 р. ; ратифік. Законом України від 16 берез. 2005 р. № 2476-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 16. – Ст. 266.

192. Цивільний кодекс України : прийнятий 16 січ. 2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40–44. – Ст. 356.

193. Чмутов В. Г. Развитие советского законодательства и науки об административных правонарушениях должностных лиц / В. Г. Чмутов // Изв. вузов. Правоведение. – 1983. – № 5. – С. 31–38.

194. Что такое базовая величина и как она применяется в сфере трудовых отношений? [Электронный ресурс] / Mojazarplata.kz – Режим доступа :

<http://mojazarplata.by/main/minimalka/bazovaja-velichina>

195. Шепетько С. А. Вплив організованої злочинності на соціально-економічну ситуацію в державі : [моногр.] / С. А. Шепетько, О. М. Юрченко. – К. : Леся, 2015. – 252 с.

196. Шепетько С. А. Організаційно-правові механізми утворення фінансової поліції / С. А. Шепетько // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Юридичні науки. – Херсон, 2014. – Вип. 3. – Т. 2. – С. 283–286.

197. Шепетько С. А. Вплив організованої злочинності на соціально-економічну ситуацію в державі : [моногр.] / С. А. Шепетько, О. М. Юрченко. – К. : Леся, 2015. – 252 с.

198. Шестаков С. В. Адміністративно-правовий статус працівника міліції : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Шестаков Сергій Володимирович. – Х., 2003. – 205 с.

199. Шостакович Б. В. Основы судебной психиатрии / Шостакович Б. В. ; ГУ ВШЭ. – М. : Высшая школа экономики, 2005. – 224 с.

200. Экономическая энциклопедия : в 3 т. – К. : Академія, 2002. – Т. 3. – 2002. – 952 с.

201. Юсупов В. А. Правоприменительная деятельность органов управления / Юсупов В. А. – М. : Юрид. лит., 1979. – 136 с.

202. Юсупов В. А. Теория административного права / Юсупов В. А. – М. : Юрид. лит., 1985. – 160 с.

203. Яблоков Н. П. Криминалистика : [учеб. для вузов] / Яблоков Н. П. – М. : ЛексЭст, 2003. – 376 с.

204. Якимов А. Ю. Статус субъекта права (теоретические вопросы) /

А. Ю. Якимов // Государство и право. – 2003. – № 4. – С. 5–8.

205. Яфонкін А. О. Адміністративно-правові заходи боротьби з корупцією серед державних службовців в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 “Адміністративне право і процес ; фінансове право ; інформаційне право” / А. О. Яфонкін. – Ірпінь, 2013. – 20 с.

206. Яцків І. І. Адміністративно-правові засади протидії корупції в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 “Адміністративне право і процес ; фінансове право ; інформаційне право”/ І. І. Яцків. – К., 2011. – 16 с.

207. Anty-Corruption Council [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

http://www.justice.gov.ge/index.php?lang_id=ENG&sec_id=647

208. Criminal Law Convention on Corruption, Strasbourg, 27.I.1999.

[Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Ради Європи. – Режим доступу :

<http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Treaties/Html/173.htm>

209. Department of justice [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

<http://www.justice.gov/criminal-fraud/foreign-corrupt-practices-act>

210. Foreign Corrupt Practices Act (FCPA) [Електронний ресурс] / Business anti-corruption portal US. – Режим доступу :

[http://www.business-anti-corruption.com/about/about-corruption/foreign-corrupt-practices-act-\(fcpa\).aspx](http://www.business-anti-corruption.com/about/about-corruption/foreign-corrupt-practices-act-(fcpa).aspx)

211. General Accounting Office, Report to the Honorable Charles B. Rangel, House of Representatives, “Law Enforcement: Information on Drug-Related Police Corruption”. – Washington, DC : USGPO, May, 1998. – 44 p.

212. “Introduction: Anti-Corruption Activities” Transparency International – Georgia, Caitlin Ryan ed. (2011) [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

<http://transparency.ge/nis/2011/executive-summary>

213. Jensen H. T. The Development of Local Government as An Element in the Political and Administrative System in Denmark / Jensen H. T. – Roskilde, 1986. –

Цит. по: Черкасов А. Сравнительное местное самоуправление : теория и практика / А. Черкасов. – М. : Форум ; ИНФРА-М, 1998. – С. 119.

214.Korupcijas novršanas un apkarošanas biroja piecu gadu darba rezultti un Qkotnes priorittes. Alekseja Loskutova uzruna konferenc “Korupcijas novršana un apkarošana – tendences un nkotnes izaicinjumi”, 2007.gada 9.oktoabrU [Electronic resourse]. – Access mode :

<http://www.knab.gov.lv/lv/knab/management/articles/article.php?id=107911>.

215.Leopold, Patricia (2004). “Standards of Conduct in Public Life”. In Jowell, Jeffrey; Oliver, Dawn. The Changing Constitution (5 ed.). Oxford University Press.

216.Lui F.T. A Dinamic Model of Corruption Deterrence / F.T. Lui // Journal of Political Economy: theoretical economics and empirical economics. – 1996. – № 31. – P. 65–73.

217. Minimum Wage in Azerbaijan – Frequently Asked Questions [Электронный ресурс]. – Режим доступа :

<http://www.wageindicator.org/main/salary/minimumwage/azerbaijan/azerbaijan-minimum-wage-faqs>

218. O Centralnym Biurze antykorupcyjnym // Informator. – Warszawa, 2012. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа :

<http://csp.edu.pl>

219. The Bribery Act [Электронный ресурс] / Tranparency International UK. – Режим доступа :

<http://www.transparency.org.uk/our-work/business-integrity/bribery-act>.

220.The Foreign Corrupt Practices Act of 1977 (15 U.S.C. §§ 78dd-1, et seq.) [Электронный ресурс]. – Режим доступа:

<http://www.justice.gov/criminal/fraud/fcpa/docs/fcpa-ukranian.pdf>

221.Voika, Inese (2006 p.), “Does KNAB Meet Expectations – First Three Years”, Corruption C° Report on Corruption and Anti-Corruption Policy in Latvia. 2005. First semmianum, Providus, Riga. – С. 19–32.

ДОДАТКИ

Додаток А

Анкета вивчення думки поліцейських щодо адміністративної відповідальності поліцейських за порушення вимог фінансового контролю в Україні

Шановні поліцейські!

Просимо Вас взяти участь у соціологічному опитуванні, що проводиться з метою вивчення питання адміністративної відповідальності поліцейських за порушення вимог фінансового контролю в Україні.

В зв'язку з цим, ми звертаємось до Вас із проханням відповісти на низку запитань. Об'єктивність Ваших відповідей допоможе розробити рекомендації, які, на нашу думку, будуть корисними і Вам у Вашій роботі.

Анкета анонімна, тому підписувати анкету не потрібно. Отримана інформація буде використана лише в цілях наукового дослідження.

Заздалегідь дякуємо Вам за допомогу в дослідженні!!!

Питання 1. Рівень Вашої освіти?

- ☐ 1) повна вища освіти
- ☐ 2) базова вища освіти
- ☐ 3) незакінчена вища освіти
- ☐ 4) середня спеціальна освіти
- ☐ 5) повна загальна середня освіти
- ☐ 6) неповна загальна середня освіти

Питання 2. Ваш вік?

- ☐ 1) до 25 років
- ☐ 2) 26–30 років

- ☐ 3) 31–35 років
- ☐ 4) 36–40 років
- ☐ 5) понад 40 років

Питання 3. Ваш стаж роботи?

- ☐ 1) до 1 року
- ☐ 2) від 1 до 3 років
- ☐ 3) від 3 до 5 років
- ☐ 4) від 5 до 10 років
- ☐ 5) понад 10 років

Питання 4. Як Ви вважаєте, чи законодавчо обґрунтовано віднесення норми про порушення вимог фінансового контролю до категорії адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією?

- ☐ 1) так
- ☐ 2) ні

Питання 5. Чи є доцільним змінити назву Глави 13-А КУпАП замінивши “Адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією” на “Адміністративні корупційні правопорушення”?

- ☐ 1) так
- ☐ 2) ні

Питання 6. Чи володіє Національне агентство з питань запобігання корупції, на Вашу думку, дискреційними повноваженнями?

- ☐ 1) так
- ☐ 2) ні

Питання 7. Як Ви вважаєте, чи є законодавчо змістовним визначення адміністративної відповідальності поліцейських, як урегульованим нормами адміністративного права різновидом юридичної відповідальності, що настає за неподання або несвоєчасне подання декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, неповідомлення або несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента ?

☐ 1) так

☐ 2) ні

Питання 8. Як Ви вважаєте, чи є дієвим притягнення до адміністративної відповідальності поліцейських за неподання (несвоєчасне подання) чи неповідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента, а також про суттєві зміни майнового стану у декларації про майно, доходи, витрати та зобов'язання фінансового характеру?

☐ 1) так

☐ 2) ні

Питання 9. Чи слід відносити всі посади у поліції до категорії таких, що мають відповідальне та особливо відповідальне становище?

☐ 1) так

☐ 2) ні

Питання 10. На Вашу думку, який захід адміністративного стягнення найбільш часто слід застосовувати до поліцейського за вчинення порушення вимог фінансового контролю?

☐ 1) Попередження

☐ 2) Штраф

☐ 3) Позбавлення права обіймати певні посади та займатися певним видом діяльності

☐ 4) Конфіскація: предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення; грошей, одержаних внаслідок вчинення адміністративного правопорушення

☐ 5) Позбавлення спеціального права.

Питання 11. Чи підтримуєте Ви, включення положення умисне внесення недостовірних відомостей до декларації про майно, доходи, витрати та зобов'язання фінансового характеру до Кримінального кодексу України?

☐ 1) так

☐ 2) ні

Питання 12. На Вашу думку, чи є юридично обґрунтованим та справедливим накладення адміністративного стягнення за порушення вимог фінансового контролю у вигляді штрафу мінімальний розмір, якого складає 850 грн, а максимальний 5100 грн?

☐ 1) так

☐ 2) ні

Питання 13. Чи слід застосовувати у сукупності штраф, конфіскацію доходу чи винагороди, а також позбавлення права обіймати певні посади та займатися певним видом діяльності строком на 1 рік за порушення вимог фінансового контролю, вчиненого повторно?

☐ 1) так

☐ 2) ні

Питання 14. Подання чи несвоєчасне подання декларації про майно, доходи, витрати та зобов'язання фінансового характеру, яку, на Вашу думку, законодавчу конструкцію слід залишити в диспозиції ст. 172-6 КУпАП?

☐ 1) Подання декларації

☐ 2) Несвоєчасне подання декларації

Питання 15. Який з нижчеперелічених суб'єктів запобігання та протидії корупції, на Вашу думку, повинен бути обов'язковим учасником проваджень у справах про порушення вимог фінансового контролю ?

☐ 1) Національна поліція

☐ 2) Національне агентство з питань запобігання корупції

☐ 3) Національне антикорупційне бюро

Питання 16. Чи підтримуєте Ви думку про те, що Національне агентство з питань запобігання корупції не має права затверджувати та визначати посадових осіб, які обіймають відповідальне та особливо відповідальне становище?

☐ 1) так

☐ 2) ні

Питання 17. Як Ви вважаєте, який з нижче перерахованих спеціально уповноважених суб'єктів протидії корупції, найкраще реалізує функцію боротьби з корупцією?

- ☐ 1) органи прокуратури
- ☐ 2) Національна поліція України
- ☐ 3) Національне антикорупційне бюро України
- ☐ 4) Національне агентство з питань запобігання корупції
- ☐ 5) усі перелічені органи у їх взаємодії

Питання 18. На Вашу думку, варто створити єдину спеціалізовану інституцію по боротьбі та запобігання корупції, яка об'єднувала повноваження вище зазначених органів?

- ☐ 1) так
- ☐ 2) ні

Питання 19. Чи є науково обґрунтованим розмежування корупційних правопорушень на адміністративні та кримінально карані?

- ☐ 1) так
- ☐ 2) ні

Питання 20. Чи варто посилити адміністративну відповідальність поліцейських за порушення вимог фінансового контролю в Україні?

- ☐ 1) так
- ☐ 2) ні
- ☐ 3) інша думка

ЗВЕДЕНІ ДАНІ

результатів соціологічного опитування поліцейських, проведеного в рамках дисертаційного дослідження на тему: “Адміністративна відповідальність поліцейських за порушення вимог фінансового контролю в Україні”

*Всього опитано 130 поліцейських
м. Києва та Київської області*

з/п	Питання	Кількість експертів	Питома вага, %
1	2	3	4
1.	Рівень вашої освіти:		
	повна вища освіта	90	69,2
	базова вища освіта	40	30,8
	незакінчена вища освіта	0	0
	середня спеціальна освіта	0	0
	повна загальна середня освіта	0	0
	неповна загальна середня освіта	0	0
2.	Ваш вік:		
	до 25 років	21	16,2
	26–30 років	46	35,4
	31–35 років	30	23,1
	36–40 років	19	14,6
	понад 40 років	10	7,7
3.	Ваш стаж роботи:		
	до 1 року	4	2,6
	від 1 до 3 років	15	12,3
	від 3 до 5 років	21	15,4
	від 5 до 10 років	31	24,3
	понад 10 років	45	34,1
4.	Як Ви вважаєте, чи законодавчо обґрунтовано віднесення норми про порушення вимог фінансового контролю до категорії адміністративних правопорушень, пов’язаних з корупцією?		
	Так	106	81,5
	Ні	24	18,5
5.	Чи є доцільним змінити назву Глави 13-А		

	КУПАП замінивши “Адміністративні правопорушення, пов’язані з корупцією” на “Адміністративні корупційні правопорушення?”		
	Так	108	83,1
	Ні	22	16,9
6.	Чи володіє Національне агентство з питань запобігання корупції, на Вашу думку, дискреційними повноваженнями?		
	Так	98	75,4
	Ні	32	24,6
7.	Як Ви вважаєте, чи є законодавчо змістовним визначення адміністративної відповідальності поліцейських, як урегульованим нормами адміністративного права різновидом юридичної відповідальності, що настає за неподання або несвоєчасне подання декларації про майно, доходи, витрати і зобов’язання фінансового характеру, неповідомлення або несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента?		
	Так	102	78,5
	Ні	28	21,5
8.	Як Ви вважаєте, чи є дієвим притягнення до адміністративної відповідальності поліцейських за неподання (несвоєчасне подання) чи неповідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента, а також про суттєві зміни майнового стану у декларації про майно, доходи, витрати та зобов’язання фінансового характеру?		
	Так	12	9,2
	Ні	118	90,8
9.	Чи слід відносити всі посади у поліції до категорії таких, що мають відповідальне та особливо відповідальне становище?		
	Підтримую	126	96,9
	не підтримую	4	3,1
10.	На Вашу думку, який захід		

	адміністративного стягнення найбільш часто слід застосовувати до поліцейського за вчинення порушення вимог фінансового контролю?		
	Попередження	14	10,8
	Штраф	78	60,0
	Позбавлення права обіймати певні посади та займатися певним видом діяльності	8	6,2
	Конфіскація: предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення; грошей, одержаних внаслідок вчинення адміністративного правопорушення	18	13,9
	Позбавлення спеціального права	12	9,2
11.	Чи підтримуєте Ви, включення положення умисне внесення недостовірних відомостей до декларації про майно, доходи, витрати та зобов'язання фінансового характеру до Кримінального кодексу України?		
	Так	84	64,6
	Ні	46	35,4
12.	На Вашу думку, чи є юридично обґрунтованим та справедливим накладення адміністративного стягнення за порушення вимог фінансового контролю у вигляді штрафу мінімальний розмір, якого складає 850 грн., а максимальний 5100 грн?		
	Так	58	44,6
	Ні	72	55,4
13.	Чи слід застосовувати до поліцейського у сукупності штраф, конфіскацію доходу чи винагороди, а також позбавлення права обіймати певні посади та займатися певним видом діяльності строком на 1 рік за порушення вимог фінансового контролю, вчиненого повторно?		
	Так	58	44,6
	Ні	72	55,4
14.	Подання чи несвоєчасне подання декларації про майно, доходи, витрати та зобов'язання		

	фінансового характеру, яку, на Вашу думку, законодавчу конструкцію слід залишити в диспозиції ст. 172-6 КУпАП?		
	Подання декларації	78	60,0
	Несвоєчасне подання декларації	52	40,0
15.	Який з нижчеперелічених суб'єктів запобігання та протидії корупції, на Вашу думку, повинен бути обов'язковим учасником проваджень у справах про порушення вимог фінансового контролю ?		
	Національна поліція України	55	42,3
	Національне агентство з питань запобігання корупції	38	29,2
	Національне антикорупційне бюро	37	28,5
16.	Чи підтримуєте Ви думку про те, що Національне агентство з питань запобігання корупції не має права затверджувати та визначати посадових осіб, які обіймають відповідальне та особливо відповідальне становище?		
	Так	86	66,2
	Ні	44	33,8
17.	Як Ви вважаєте, який з нижче перерахованих спеціально уповноважених суб'єктів протидії корупції, найкраще реалізує функцію боротьби з корупцією?		
	органи прокуратури	19	14,6
	Національна поліція України	28	21,5
	Національне антикорупційне бюро України	12	9,2
	Національне агентство з питань запобігання корупції	23	17,7
	усі перелічені органи у їх взаємодії	48	37,0
18.	На Вашу думку, варто створити єдину спеціалізовану інституцію по боротьбі та		

	запобігання корупції, яка об'єднувала повноваження вище зазначених органів?		
	Так	110	84,6
	Ні	20	15,4
19.	Як Ви вважаєте, чи є науково обґрунтованим розмежування корупційних правопорушень на адміністративні та кримінально карані?		
	Так	59	45,4
	Ні	71	54,6
20.	Чи варто до спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції включити інститут Урядового Уповноваженого з питань антикорупційної політики?		
	Так	77	59,2
	Ні	53	40,8

ЗВЕДЕНІ ДАНІ
результатів соціологічного опитування поліцейських, проведеного в рамках
дисертаційного дослідження на тему:
“Адміністративна відповідальність поліцейських
за порушення вимог фінансового контролю в Україні”

Всього опитано 130 поліцейських

РЕЗУЛЬТАТИ

соціологічного опитування поліцейських, проведеного в рамках дисертаційного дослідження на тему: “Адміністративна відповідальність поліцейських за порушення вимог фінансового контролю в Україні”. Під час підготовки дисертаційного дослідження з метою визначення особливостей адміністративної відповідальності поліцейських за порушення вимог фінансового контролю було опитано 130 поліцейських (слідчі).

Мета анкетування: з’ясувати думку респондентів щодо забезпечення та наявних проблемних питань порушення поліцейськими вимог фінансового контролю, тим самим підтвердити або спростувати результати дисертаційного дослідження, а також використати отримані дані при формулюванні висновків і розробці пропозицій (рекомендацій) щодо удосконалення положень доктрини та вітчизняного закону про кримінальну відповідальність.

Категорія респондентів: 120 поліцейських з м. Києва та Київської області.

Підстави для анкетування: наявність у респондентів: а) вищої юридичної освіти; б) досвіду практичної роботи на посадах оперуповноважених карного розшуку, слідчих, криміналістів тощо; в) сформованої позиції (думки) та власного уявлення щодо питань, які стосуються порушення поліцейськими вимог фінансового контролю України.

Форма анкетування: письмова, шляхом заповнення/давання відповідей респондентами.

Час для відповіді на одну анкету респондентом: приблизно 20–30 хв.

Структура анкети: 1) вступна частина (роз'яснює мету та умови заповнення анкети); 2) основна частина (містить тринадцять питань з пропонованими відповідями, котрі різняться за характером та кількістю); 3) заключна частина (містить таблицю з персональними даними для заповнення).

Зміст пропонованих питань: базується на отриманих в результаті дисертаційного дослідження персональних результатах і науково обґрунтованих даних, що мають бути спростовані чи підтверджені респондентами, а також позиціях, які мають бути визначені чи уточнені.

Особливості пропонованих варіантів відповідей: 1) застосовувався спрощений підхід, який полягав у тому, що респондент обирав тільки одну з двох вже сформульованих відповідей (“так”, “ні”); 2) застосовувався ускладнений підхід, який полягав у тому, що респондент обирав відповіді різноманітного змісту.

Аналіз відповідей респондентів:

Послідовність і специфіка формулювання питань в анкеті була спрямована на отримання максимально точної, обґрунтованої та логічної відповіді респондентів. При цьому головна ідея анкетування полягала в об'єктивному з'ясуванні позиції респондентів як досвідчених фахівців у сфері правоохоронної діяльності та застосування закону про адміністративну відповідальність.

1. Переважна більшість опитаних 69,2 % (90) має повну вищу освіту; 30,8 % (40) базову вищу освіту.

2. Під час проведення анкетування вік опитаних респондентів розподілився так: до 25 років – 16,2 % (21); 26–30 років – 35,4 % (46); 31–35 років – 23,1 % (30); 36–40 років – 14,6 % (19); понад 40 років – 7,7 % (10).

3. Переважна більшість опитаних 34,1 % (45) мали загальний стаж роботи понад 10 років; 24,3 % (31) опитаних мають стаж роботи від 5 до 10 років; 15,4 % (21) опитаних мають стаж роботи від 3 до 5 років; 12,3 % (15) опитаних мають стаж роботи від 1 до 3 років; 2,6 % (4) опитаних мають стаж роботи до 1 року.

4. На питання чи законодавчо обґрунтовано віднесення норми про порушення вимог фінансового контролю до категорії адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією так відповіли 81,5% (106) респондентів, ні – 18,5 % (24).

5. 83,1 % (108) опитаних поліцейських відповіли про доцільність зміни назви Глави 13-А КУпАП замінивши “Адміністративні правопорушення, пов’язані з корупцією” на “Адміністративні корупційні правопорушення”, 16,9 % (22) заперечили необхідність зміни.

6. При дослідженні питання дискреційних повноважень 75,4 % (98) опитаних підтримали думку щодо наявності у Національного агентства з питань запобігання корупції такого роду повноважень, натомість 24,6 % (32) так не вважають.

7. На запитання: “Як Ви вважаєте, чи є законодавчо змістовним визначення адміністративної відповідальності поліцейських, як урегульованим нормами адміністративного права різновидом юридичної відповідальності, що настає за неподання або несвоєчасне подання декларації про майно, доходи, витрати і зобов’язання фінансового характеру, неповідомлення або несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента?” 78,5 % (102) стверджувально відповіли, решта 21,5 % (28) заперечили законодавчу змістовність цього визначення.

8. 9,2 % (12) респондентів висловили точку зору щодо дієвості притягнення до адміністративної відповідальності поліцейських за неподання (несвоєчасне подання) чи неповідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента, а також про суттєві зміни майнового стану у декларації про майно, доходи, витрати та зобов’язання фінансового характеру, на противагу 90,8 % (118).

9. На питання: “Чи слід відносити всі посади у поліції до категорії таких, що мають відповідальне та особливо відповідальне становище?” 96,9 % (126) відповіли ствердно, а решта 3,1 % (4) – заперечили це твердження.

10. Для 60,0 % (78) опитаних поліцейських штраф як захід адміністративного стягнення виявився найбільш прийнятним для застосування до поліцейського у разі вчинення ним порушення вимог фінансового контролю, для 10,7 % (14) – попередження, 6,2 % (8) – позбавлення права обіймати певні посади та займатися певним видом діяльності, 13,9 % (18) – конфіскація: предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об’єктом адміністративного правопорушення; грошей,

одержаних внаслідок вчинення адміністративного правопорушення, 9,23 % (12) – позбавлення спеціального права.

11. На питання щодо включення положення умисне внесення недостовірних відомостей до декларації про майно, доходи, витрати та зобов'язання фінансового характеру до Кримінального кодексу України 64,6 % (84) відповіли так, 35,4 % (46) – заперечили.

12. Щодо питання справедливості накладення адміністративного стягнення за порушення вимог фінансового контролю у вигляді штрафу мінімальний розмір, якого складає 850 грн., а максимальний 5100 грн 44,6 % (58) підтримали цю позицію, натомість 55,4 % (72) не є прихильниками такого твердження.

13. На запитання “Чи слід застосовувати до поліцейського у сукупності штраф, конфіскацію доходу чи винагороди, а також позбавлення права обіймати певні посади та займатися певним видом діяльності строком на 1 рік за порушення вимог фінансового контролю, вчиненого повторно” так відповіли 44,6 % (58), натомість – 55,4 % (72) сказали ні.

14. 60,0 % (78) опитаних поліцейських підтримали позицію про необхідність залишення у диспозиції ст. 172-6 КУпАП законодавчу конструкцію “подання декларації”, щодо “несвоєчасного подання декларації”, то це формулювання є прийнятним для 40,0 % (52) респондентів.

15. Обов'язковим учасником проваджень у справах про порушення вимог фінансового контролю для 42,3 % (55) респондентів – це Національна поліція України, для 29,2 % (38) – Національне агентство з питань запобігання корупції, для 28,5 % (37) – Національне антикорупційне бюро.

16. На питання “Чи підтримуєте Ви думку про те, що Національне агентство з питань запобігання корупції не має права затверджувати та визначати посадових осіб, які обіймають відповідальне та особливо відповідальне становище?” 66,2 % (86) відповіли так, 33,8 % (44) сказали ні.

17. На думку опитаних, найкраще реалізує функцію боротьби з корупцією органи прокуратури 14,6 % (19), Національна поліція України 21,5 (28),

Національне антикорупційне бюро України 9,2 % (12), Національне агентство з питань запобігання корупції 17,7 % (23), усі органи у взаємодії 37,0 % (48).

18. На питання, чи варто створити єдину спеціалізовану інституцію по боротьбі та запобігання корупції, яка об'єднувала повноваження вище зазначених органів так відповіло 84,6 % (110) респондентів, ні сказало 15,4 % (20) опитаних.

19. 45,4 % (59) опитаних поліцейських підтримало розмежування корупційних правопорушень на адміністративні та кримінально карані, на противагу 54,6 % (71) респондентів, які не бачать перспективи такого розмежування.

20. При запитанні щодо необхідності включити до спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції інститут Урядового Уповноваженого з питань антикорупційної політики 59,2 % (77) надали стверджувальну відповідь, натомість 40,8 % (53) не підтримали цієї ідеї.

**Анкета вивчення думки поліцейських
щодо адміністративної відповідальності поліцейських
за порушення вимог фінансового контролю в Україні**

Шановні поліцейські!

Просимо Вас взяти участь у соціологічному опитуванні, що проводиться з метою вивчення питання адміністративної відповідальності поліцейських за порушення вимог фінансового контролю в Україні.

В зв'язку з цим, ми звертаємось до Вас із проханням відповісти на низку запитань. Об'єктивність Ваших відповідей допоможе розробити рекомендації, які, на нашу думку, будуть корисними і Вам у Вашій роботі.

Анкета анонімна, тому підписувати анкету не потрібно. Отримана інформація буде використана лише в цілях наукового дослідження.

Заздалегідь дякуємо Вам за допомогу в дослідженні!!!

Питання 1. Рівень Вашої освіти?

- ☐ 1) повна вища освіти
- ☐ 2) базова вища освіти
- ☐ 3) незакінчена вища освіти
- ☐ 4) середня спеціальна освіти
- ☐ 5) повна загальна середня освіти
- ☐ 6) неповна загальна середня освіти

Питання 2. Ваш вік?

- ☐ 1) до 25 років
- ☐ 2) 26–30 років
- ☐ 3) 31–35 років
- ☐ 4) 36–40 років
- ☐ 5) понад 40 років

Питання 3. Ваш стаж роботи?

- ☐ 1) до 1 року
- ☐ 2) від 1 до 3 років
- ☐ 3) від 3 до 5 років
- ☐ 4) від 5 до 10 років
- ☐ 5) понад 10 років

Питання 4. Як Ви вважаєте, чи слід посилити адміністративну відповідальність поліцейських за порушення вимог фінансового контролю?

- ☐ 1) так
- ☐ 2) ні

Питання 5. Чи доцільно диспозицію статті 172-6 КУпАП змінити, внісши як обов'язкову ознаку умисел?

- ☐ 1) так
- ☐ 2) ні

Питання 6. Чи можна говорити про дискреційність повноважень Національного агентства з питань запобігання корупції стосовно визначення посад осіб, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище?

- ☐ 1) так
- ☐ 2) ні

Питання 7. Як Ви вважаєте, чи потрібна сьогодні оптимізація спеціальних інституцій у сфері запобігання та протидії корупції?

- ☐ 1) так
- ☐ 2) ні

Питання 8. Чи варто збільшити розмір суттєвої зміни у майновому стані з суми, що перевищує 50 мінімальних заробітних плат, встановлених на 1 січня відповідного року?

- ☐ 1) так
- ☐ 2) ні

Питання 9. Чи слід розглядати порушення вимог фінансового контролю як адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією, чи як податкове правопорушення?

- ☐ 1) Як податкове правопорушення
- ☐ 2) Як адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією

Питання 10. Чи є законодавча доцільність паралельного існування фінансової відповідальності за порушення порядку заповнення податкової декларації та адміністративної – за порушення порядку заповнення декларації про майно, доходи, витрати та зобов'язання фінансового характеру?

- ☐ 1) так
- ☐ 2) ні
- ☐ 3) Важко відповісти

Питання 11. На Вашу думку, чи є доцільним встановлення розміру штрафу за порушення вимог фінансового контролю на рівні НМДГ на поточний рік, що становить 689 грн?

- ☐ 1) так
- ☐ 2) ні

Питання 12. Чи підтримуєте Ви думку про те, що слід віднести до підслідності Національного антикорупційного бюро розгляд адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією?

- ☐ 1) так
- ☐ 2) ні

Питання 13. Чи підтримуєте Ви думку щодо зміни редакції ст. 366-1 Кримінального кодексу України внісши нове положення до її диспозиції “умисне неповідомлення про суттєві зміни у майновому стані”?

- ☐ 1) так
- ☐ 2) ні

Питання 14. На Вашу думку, чи можна виділяти чотири стадії провадження в справах про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю, а саме:

1) стадія порушення справи про порушення вимог фінансового контролю; 2) стадія розгляду справи про адміністративне правопорушення і винесення по ній постанови; 3) стадія оскарження постанови є факультативною; 4) стадія виконання постанови по справі про адміністративне правопорушення?

☐ 1) так

☐ 2) ні

Питання 15. Як Ви вважаєте, чи є доцільною законодавча конструкція ч. 2 ст. 172-6 “Порушення вимог фінансового контролю” КУпАП у такому вигляді: “неповідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку”?

☐ 1) так

☐ 2) ні

Питання 16. Чи підтримуєте Ви позицію щодо необхідності встановлення мінімального розміру штрафу за порушення вимог фінансового контролю на рівні п’яти НМДГ (3445 грн), а максимального – двадцяти НМДГ (13780 грн) ?

☐ 1) підтримую

☐ 2) не підтримую

Питання 17. Як Ви вважаєте, який з нижче перерахованих спеціально уповноважених суб’єктів протидії корупції, найкраще реалізує функцію боротьби з корупцією?

☐ 1) органи прокуратури

☐ 2) Національне антикорупційне бюро

☐ 3) поліція

☐ 4) Національне агентство з питань запобігання та протидії корупції

☐ 5) Усі вище перелічені органи у їх взаємодії

☐ 6) Жоден

Питання 18. Розташуйте ці посади відповідно до рівня корупційного ризику, з яким пов’язана їхня службова діяльність (слідчі, прокурори, працівники інших спеціалізованих інституцій).

☐ 1) прокурори

- ☐ 2) слідчі
- ☐ 3) працівники інших спеціалізованих інституцій

Питання 19. Як Ви вважаєте на який термін слід позбавити поліцейського, притягнутого до адміністративної відповідальності за порушення вимог фінансового контролю, права обіймати відповідальні та особливо відповідальні посади строком до ?

- ☐ 1) 5 років
- ☐ 2) 3 років
- ☐ 3) 1 року

Питання 20. Який вид адміністративного стягнення з перелічених нижче є найбільш дієвим у боротьбі з порушенням вимог фінансового контролю?

- ☐ 1) Штраф
- ☐ 2) Конфіскація
- ☐ 3) Позбавлення права обіймати певні посади та займатися певним видом діяльності

ЗВЕДЕНІ ДАНІ
результатів соціологічного опитування поліцейських, проведеного в рамках
дисертаційного дослідження на тему:
“Адміністративна відповідальність поліцейських за порушення вимог
фінансового контролю в Україні”

*Всього опитано 120 поліцейських
міста Києва та Київської області*

з/п	Питання	Кількість експертів	Питома вага, %
1	2	3	4
1.	Рівень вашої освіти:		
	повна вища освіта	65	54,0
	базова вища освіта	55	46,0
	незакінчена вища освіта	0	0
	середня спеціальна освіта	0	0
	повна загальна середня освіта	0	0
	неповна загальна середня освіта	0	0
2.	Ваш вік:		
	до 25 років	16	16,0
	26–30 років	35	35,0
	31–35 років	21	21,0
	36–40 років	16	16,0
	понад 40 років	12	12,0
3.	Ваш стаж роботи:		
	до 1 року	5	4,0
	від 1 до 3 років	18	14,0
	від 3 до 5 років	25	20,
	від 5 до 10 років	33	26,
	понад 10 років	44	35,0
4.	Як Ви вважаєте, чи слід посилити адміністративну відповідальність поліцейських за порушення вимог фінансового контролю?		
	Так	78	65,0
	Ні	42	35,0
5.	Чи доцільно диспозицію статті 172-6 КУпАП змінити, внівши як обов’язкову ознаку умисел до суб’єктивної сторони?		
	Так	89	74,2
	Ні	31	25,8

6.	Чи можна говорити про дискреційність повноважень Національного агентства з питань запобігання корупції стосовно визначення посад осіб, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище?		
	Так	94	78,0
	Ні	26	22,0
7.	Як Ви вважаєте, чи потрібна сьогодні оптимізація спеціальних інституцій у сфері запобігання та протидії корупції?		
	Так	51	42,5
	Ні	69	57,5
8.	Чи варто збільшити розмір суттєвої зміни майнового стану з суми, що перевищує 50 мінімальних заробітних плат, встановлених на 1 січня відповідного року?		
	Так	34	28,3
	Ні	86	71,7
9.	Чи слід розглядати порушення вимог фінансового контролю як адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією, чи як податкове правопорушення?		
	Як податкове правопорушення	99	85,5
	Як адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією	21	17,5
10.	Чи є законодавча доцільність паралельного існування фінансової відповідальності за порушення порядку заповнення податкової декларації та адміністративної – за порушення порядку заповнення декларації про майно, доходи, витрати та зобов'язання фінансового характеру?		
	Так	57	47,5
	Ні	28	23,3
	Важко відповісти	35	29,2
11.	Чи підтримуєте Ви думку про те, що слід віднести до підслідності Національного антикорупційного бюро розгляд адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією?		
	Так	82	68,3
	Ні	38	31,7

12.	На Вашу думку, чи є доцільним встановлення розміру штрафу за порушення вимог фінансового контролю на рівні НМДГ на поточний рік, що становить 689 грн?		
	Так	106	88,0
	Ні	14	12,0
13.	Чи підтримуєте Ви думку щодо зміни редакції ст. 366-1 Кримінального кодексу України внісши нове положення “умисне неповідомлення про суттєві зміни у майновому стані”?		
	Так	98	81,7
	Ні	32	18,3
14.	На Вашу думку, чи можна виділяти чотири стадії провадження в справах про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю, а саме: 1) стадія порушення справи про порушення вимог фінансового контролю; 2) стадія розгляду справи про адміністративне правопорушення і винесення по ній постанови; 3) стадія оскарження постанови є факультативною; 4) стадія виконання постанови по справі про адміністративне правопорушення?		
	Так, можна	102	85,0
	Ні, не можна	28	15,0
15.	Як Ви вважаєте, чи є доцільною законодавча конструкція ч. 2 ст. 172-6 (Порушення вимог фінансового контролю) КУпАП у такому вигляді: “неповідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку”?		
	Так	64	53,3
	Ні	56	46,7
16.	Чи підтримуєте Ви позицію щодо необхідності встановлення мінімального розміру штрафу за порушення вимог фінансового контролю на рівні п’яти НМДГ (3445 грн), а максимального – двадцяти НМДГ (13780 грн)		
	Не підтримую	91	75,8
	Підтримую	29	24,2
17.	Як Ви вважаєте, який з нижче перерахованих спеціально уповноважених суб’єктів протидії корупції, найкраще реалізує функцію боротьби з корупцією?		
	органи прокуратури	11	9,0
	Національне антикорупційне бюро	16	13,0

	Національна поліція України	10	8,0
	Національне агентство з питань запобігання та протидії корупції	6	5,0
	Усі вище перелічені органи у їх взаємодії	12	10,0
	Жоден	65	54,0
18.	Розташуйте ці посади відповідно до рівня корупційного ризику, з яким пов'язана їхня службова діяльність (слідчі, прокурори, працівники інших спеціалізованих інституцій).		
	Прокурори	65	54,0
	Слідчі	31	26,0
	працівники інших спеціалізованих інституцій	24	20,0
19.	Як Ви вважаєте на який термін слід позбавити поліцейського, притягнутого до адміністративної відповідальності за порушення вимог фінансового контролю, права обіймати відповідальні та особливо відповідальні посади строком до ?		
	5	22	18,0
	3	56	47,0
	1	42	35,0
20.	Який вид адміністративного стягнення з перелічених нижче є найбільш дієвим у боротьбі з порушенням вимог фінансового контролю?		
	Штраф	45	38,0
	Конфіскація	23	19,0
	Позбавлення права обіймати певні посади та займатися певним видом діяльності	52	43,0

ЗВЕДЕНІ ДАНІ
результатів соціологічного опитування поліцейських, проведеного в рамках
дисертаційного дослідження на тему
“Адміністративна відповідальність поліцейських за порушення вимог
фінансового контролю в Україні”

Всього опитано 120 поліцейських
міста Києва та Київської області

РЕЗУЛЬТАТИ

соціологічного опитування поліцейських, проведеного в рамках дисертаційного дослідження на тему: “Адміністративна відповідальність поліцейських за порушення вимог фінансового контролю в Україні”. Під час підготовки дисертаційного дослідження з метою визначення особливостей адміністративної відповідальності поліцейських за порушення вимог фінансового контролю було опитано 120 поліцейських (оперативні працівники).

Мета анкетування: з’ясувати думку респондентів щодо забезпечення та наявних проблемних питань порушення поліцейськими вимог фінансового контролю, тим самим підтвердити або спростувати результати дисертаційного дослідження, а також використати отримані дані при формулюванні висновків і розробці пропозицій (рекомендацій) щодо удосконалення положень доктрини та вітчизняного закону про кримінальну відповідальність.

Категорія респондентів: 120 поліцейських з м. Києва та Київської області.

Підстави для анкетування: наявність у респондентів: а) вищої юридичної освіти; б) досвіду практичної роботи на посадах оперуповноважених карного розшуку, слідчих, криміналістів тощо; в) сформованої позиції (думки) та власного уявлення щодо питань, які стосуються порушення поліцейськими вимог фінансового контролю України.

Форма анкетування: письмова, шляхом заповнення/надання відповідей респондентами.

Час для відповіді на одну анкету респондентом: приблизно 20–30 хв.

Структура анкети: 1) вступна частина (роз'яснює мету та умови заповнення анкети); 2) основна частина (містить тринадцять питань з пропонованими відповідями, котрі різняться за характером та кількістю); 3) заключна частина (містить таблицю з персональними даними для заповнення).

Зміст пропонованих питань: базується на отриманих в результаті дисертаційного дослідження персональних результатах і науково обґрунтованих даних, що мають бути спростовані чи підтверджені респондентами, а також позиціях, які мають бути визначені чи уточнені.

Особливості пропонованих варіантів відповідей: 1) застосовувався спрощений підхід, який полягав у тому, що респондент обирав тільки одну з двох вже сформульованих відповідей (“так”, “ні”); 2) застосовувався ускладнений підхід, який полягав у тому, що респондент обирав відповіді різноманітного змісту.

Аналіз відповідей респондентів:

Послідовність і специфіка формулювання питань в анкеті була спрямована на отримання максимально точної, обґрунтованої та логічної відповіді респондентів. При цьому головна ідея анкетування полягала в об'єктивному з'ясуванні позиції респондентів як досвідчених фахівців у сфері правоохоронної діяльності та застосування закону про адміністративну відповідальність.

1. Переважна більшість опитаних 54,0 % (65) має повну вищу освіту; 46,0 % (55) базову вищу освіту.

2. Під час проведення анкетування вік опитаних респондентів розподілився так: до 25 років – 16,0 % (16); 26–30 років – 35,0 % (35); 31–35 років – 21,0 % (21); 36–40 років – 16,0 % (16); понад 40 років – 12,0 % (12).

3. 35,0 % (44) опитаних мали загальний стаж роботи понад 10 років; 26 % (33) опитаних мають стаж роботи від 5 до 10 років; 25, 0 % (20) опитаних мають стаж роботи від 3 до 5 років; 14,0 % (18) опитаних мають стаж роботи від 1 до 3 років; 4,0 % (5) опитаних мають стаж роботи до 1 року.

3. На питання щодо доцільності посилення ролі адміністративної відповідальності поліцейських за порушення вимог фінансового контролю 65,0 % (78) опитаних респондентів відповіли, що так, решта 35,0 % (44) – ні.

4. 74,0 % (89) опитаних підтримали думку щодо доцільності зміни диспозиції статті 172-6 КУпАП, внівши як обов'язкову ознаку умисел, на противагу 25,8 % (31), що висловилися протилежно.

5. На питання: “Чи можна говорити про дискреційність повноважень Національного агентства з питань запобігання корупції стосовно визначення посад осіб, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище?” 78,0 % (94) поліцейських надали ствердну відповідь, 22,0 % (26) – заперечили.

6. 42,5 (51) не бажають оптимізації спеціальних інституцій у сфері запобігання та протидії корупції, а 57,5 % (69) – рахує навпаки.

7. На питання щодо необхідності збільшення розміру суттєвої зміни майнового стану з суми, що перевищує 50 мінімальних заробітних плат, встановлених на 1 січня відповідного року 28,3 % (34) підтримало цю думку, 71,7% (86) поставилося до цього негативно.

8. 85,5 % (99) опитаних респондентів вважають, що порушення вимог фінансового контролю слід розглядати як податкове правопорушення, натомість 17,5 % (21) стверджують про його належність до адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією.

9. Щодо законодавчої доцільності законодавчої доцільності паралельного існування фінансової відповідальності за порушення порядку заповнення податкової декларації та адміністративної – за порушення порядку заповнення декларації про майно, доходи, витрати та зобов'язання фінансового характеру 47,5 % (57) надали ствердну відповідь, 23,3 % (28) відповіли ні, решта 29,2 % (35) сказали, що мають труднощі з відповіддю на це запитання.

10. На запитання: “Чи підтримуєте Ви думку про те, що слід віднести до підслідності Національного антикорупційного бюро розгляд адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією” 68,3 % (82) відповіли “Так”, 31,7 % (38) – “Ні”.

11. На Вашу думку, чи є доцільним встановлення розміру штрафу за порушення вимог фінансового контролю на рівні НМДГ на поточний рік, що становить 689 грн 88,0 % (106) підтримали цю думку, 12,0 % (14) – ні.

12. 81,7 % (98) опитаних респондентів вважають про необхідність змін редакції ст. 366-1 Кримінального кодексу України, додавши нове положення “умисне неповідомлення про суттєві зміни у майновому стані”, водночас 18,3 % (32) цю думку не підтримало.

13. 85,0 % (102) опитаних поліцейських схиляються до виокремлення чотирьох стадій провадження в справах про порушення поліцейськими вимог фінансового контролю, а саме: 1) стадія порушення справи про порушення вимог фінансового контролю; 2) стадія розгляду справи про адміністративне правопорушення і винесення по ній постанови; 3) стадія оскарження постанови є факультативною; 4) стадія виконання постанови по справі про адміністративне правопорушення, іншої думки – 15,0 % (28).

14. На питання чи є доцільною законодавча конструкція ч. 2 ст. 172-6 (Порушення вимог фінансового контролю) КУпАП у такому вигляді: “неповідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку” 53,3 % (64) підтримали думку, решта – 46,7 % (56) скептично поставилися до цього.

15. 75,8 % (91) поліцейських висловилися щодо необхідності встановлення мінімального розміру штрафу за порушення вимог фінансового контролю на рівні п’яти НМДГ (3445 грн), а максимального – двадцяти НМДГ (13780 грн), у свою чергу, 24,2 % (29) висловилися проти.

16. На думку 11,0% (9) опитаних респондентів прокурори як спеціально уповноважені суб’єкти протидії корупції, найкраще реалізують функцію боротьби з корупцією, для 16,0 % (13) – НАБУ, для 10,0 % (8) цю роль виконує поліція, а 6,0 % (5) вважає, що таким органом є НАЗК.

17. Як вважають поліцейські прокурори є посадовими особами, які, обіймаючи відповідальні та особливо відповідальні посади, виконують службову діяльність, яка має найвищий рівень корупційних ризиків 54,0 % (65), на другому

місці – 26,0 % (31) слідчі, третє – 20,0 % (24) працівники інших спеціалізованих інституцій.

18. На запитання: “Як Ви вважаєте на який термін слід позбавити поліцейського, притягнутого до адміністративної відповідальності за порушення вимог фінансового контролю, права обіймати відповідальні та особливо відповідальні посади строком до ?” 18,0 % (22) опитаних відповіли до 5 р., 47,0 % (56) – до 3 р., 35,0 % (42) – до 1 р.

19. За результатами опитування найбільш дієвим заходом адміністративного стягнення за порушення вимог фінансового контролю стало позбавлення права обіймати певні посади та займатися певним видом діяльності 43,0 % (52), штраф – 38,0 % (45), конфіскація – 19,0 % (23).

Додаток Б

**Порівняльна таблиця норм про порушення вимог
фінансового контролю та суміжних з нею норм в країнах СНД**

№ з/п	Кодекс	Глава, розділ	Норма статті	Санкція
1.	Кодекс про адміністративні правопорушення РФ	Адміністративні правопорушення в галузі фінансів, податків і зборів, страхування, ринку цінних паперів	Стаття 15.4. Порушення строку подання відомостей про відкриття і про закриття рахунку в банку або іншої кредитної організації Порушення встановленого строку подання до податкового органу інформації про відкриття або про закриття рахунку в банку або іншій кредитній організації	попередження або накладення адміністративного штрафу на посадових осіб у розмірі від однієї тисячі до двох тисяч рублів. (від 360 грн до 720 грн)
			Стаття 15.5 Порушення строків надання податкової декларації Порушення встановлених законодавством про податки і збори термінів подання податкової декларації до податкового органу за місцем обліку	попередження або накладення адміністративного штрафу на посадових осіб у розмірі від трьохсот до п'ятисот рублів. (108 грн до 180 грн)
			Стаття 15.6 Неподання (неповідомлення) відомостей, необхідних для здійснення податкового контролю 1. Неподання у встановлений законодавством про податки і збори термін або відмова від подання до податкових органів, митних органів оформлених у встановленому порядку документів та (або) інших відомостей, необхідних для здійснення податкового контролю, а також подання таких відомостей в неповному обсязі або в спотвореному вигляді 2. Порушення посадовою особою державного органу, органу місцевого самоврядування, організації або дипломатичного представництва або консульської установи або нотаріусом передбачених законодавством Російської Федерації про податки і збори термінів подання (повідомлення) відомостей в податкові органи, пов'язаних з обліком організацій і фізичних осіб, або подання таких відомостей в неповному обсязі або в спотвореному вигляді	накладення адміністративного штрафу в тягне штраф – на громадян у розмірі від ста до трьохсот рублів; на посадових осіб - від трьохсот до п'ятисот рублів. (від 36 грн до 108 грн) на посадових осіб у розмірі від 108 грн до 180 грн) штраф у розмірі від п'ятисот до однієї тисячі рублів. (від 180 грн до 360 грн)
2.	Кодекс Республіки Казахстан про адміністративні правопорушення	Глава 16 “Адміністративні правопорушення в галузі оподаткування”.	Стаття 206-2 “Порушення вимог фінансового контролю” 1. Умисне неподання або подання неповних, недостовірних декларацій та відомостей про доходи та майно, що є об'єктом оподаткування, особою, яка займає державну посаду, особою, звільненим з державної служби за негативними мотивами, а одно чоловіком (дружиною) зазначених осіб у строки, встановлені законодавством Республіки Казахстан 2. Діяння, передбачене частиною першою цієї статті, вчинене повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення	штраф у розмірі п'ятдесяти місячних розрахункових показників. (це близько 99100 тенге, а в гривнях – 5252 грн). штраф у розмірі двохсот місячних розрахункових показників. (396400 тенге, 21009 грн)

3.	Кодекс Республіки Білорусь про адміністративні правопорушення	Глава 13 "Адміністративні правопорушення проти порядку оподаткування"	Стаття 13.4. Порушення строку подання податкової декларації (розрахунку) 1. Порушення платником, податковим агентом, іншою зобов'язаною особою встановленого терміну подання до податкового органу податкової декларації (розрахунку) при простроченні не більше трьох робочих днів 2. Порушення платником, податковим агентом, іншою зобов'язаною особою встановленого терміну подання до податкового органу податкової декларації (розрахунку) при простроченні більше трьох робочих днів, у тому числі вчинене службовою особою юридичної особи 3. Порушення фізичною особою, яка не є службовою особою юридичної особи або індивідуальним підприємцем, - платником, податковим агентом, іншою зобов'язаною особою встановленого терміну подання до податкового органу податкової декларації (розрахунку) за наявності належної до сплати суми податку, збору (мита) або при і прострочення більше трьох робочих днів або за відсутності належної до сплати суми податку, збору (мита) і прострочення більше дванадцяти місяців 4. Діяння, передбачені частинами 1-3 цієї статті, вчинені повторно протягом одного року після накладення адміністративного стягнення за такі ж порушення, у тому числі посадовою особою юридичної особи	штраф на індивідуального підприємця у розмірі від двох десятих базової величини до двох базових величин, а на юрид. особу (36000 білор. руб. 47 грн) до двох базових (360 000 білор. руб. 763 грн) штраф в розмірі двох базових величин із збільшенням його на п'ять десятих базової величини за кожний повний місяць прострочення, але не більше десяти базових величин, на індивідуального підприємця - у розмірі десяти відсотків від суми податку, збору (мита), що підлягає сплаті, але не менше двох базових величин, а на юридичну особу - у розмірі десяти відсотків від суми податку, збору (мита), що підлягає сплаті, але не менше десяти базових величин. штраф в розмірі двох базових величин із збільшенням його на п'ять десятих базової величини за кожний повний місяць прострочення, але не більше десяти базових величин. штраф в розмірі трьох базових величин за кожний повний або неповний місяць прострочення, але не більше двадцяти базових величин, на індивідуального підприємця - у розмірі двадцяти п'яти відсотків від суми податку, збору (мита), що підлягає сплаті, але не менше трьох базових величин, а на юридичну особу - у розмірі двадцяти п'яти відсотків від суми податку, збору (мита), що підлягає сплаті, але не менше десяти базових величин.
			Стаття 13.3. Порушення строку подання інформації про відкриття (закриття) рахунку в банку і (або) небанківської кредитно-фінансової організації Порушення платником встановленого терміну подання до податкового органу інформації про відкриття (закриття) рахунку в банку і (або) небанківської кредитно-фінансової організації за межами Республіки Білорусь при простроченні більше п'яти робочих днів, а також від двох до п'яти робочих днів включно, в період який здійснювалися операції за рахунком, у тому числі вчинене службовою особою юридичної особи	штраф в розмірі двох базових величин за кожний повний місяць прострочення (360 000 білор. руб. дорівнює 468 грн), але не більше двадцяти базових величин (3600 000 білор. руб. 4680 грн), на індивідуального підприємця - десяти базових величин (1800 000 блор. руб. 2340 грн) із збільшенням на дві базові величини за кожний повний місяць прострочення, але не більше двадцяти базових величин, а на юридичну особу - десяти базових величин із

				збільшенням на десять базових величин за кожний повний місяць прострочення, але не більше сімдесяти базових величин (12 600 000 білор. руб. 16 380 грн).
4.	Кодекс про правопорушення Республіки Молдова	Глава 16 "Адміністративні правопорушення, що стосуються діяльності органів публічної влади"	стаття 330-2. Недотримання строків декларування доходів і майна та особистих інтересів Неподання декларації про доходи та майно чи декларації про особисті інтереси у встановлені законодавством терміни особами, зобов'язаними їх подавати	штраф в розмірі від 75 до 150 умовних одиниць (від 1500 леїв до 3000 леїв)
5.	Кодекс Киргизької Республіки про адміністративну відповідальність	Глава 26 "Адміністративні правопорушення, що посягають на податкове законодавство"	стаття 351. "Неподання єдиної податкової декларації та / або несплата податків у встановлені терміни" Неподання єдиної податкової декларації та / або несплата податків у встановлені терміни	штраф на громадян – двадцять (2000 сомів), на посадових осіб - п'ятдесят розрахункових показників (5000 сомів, 618,84 грн. та 1547 грн. відповідно)
6.	Кодекс Азербайджанської Республіки про адміністративні проступки	Глава 20 "Адміністративні проступки, що посягають на правила оплати податків, зборів, на правила у сфері фінансів та страхування"	стаття 244. "Ухилення від сплати податків" Внесення свідомо недостовірних відомостей в декларації або бухгалтерські документи про доходи та видатки з метою ухилення від сплати податків, якщо сума ухилення незначна	штраф на фізичних осіб – в розмір від двадцяти (2100 манати, 5753 грн) до тридцяти п'яти (3675 манати, 42285 грн), на посадових осіб – від п'ятдесяти (5250 манати, 60406 грн) до сімдесяти (7350 манати, 84 569 грн), на юридичних осіб – від двохсот (21000 манати, 241626 грн) до двохсот п'ятдесяти (26250 манати, 302033 грн) мінімальних розмірів оплати праці.
			стаття 247. "Неподання бухгалтерських звітів і податкових декларацій" неподання або несвочасне подання відповідним органам виконавчої влади Азербайджанської Республіки бухгалтерських звітів і балансів, податкових декларацій, документів, пов'язаних з обчисленням і сплатою податків та обов'язкових платежів	штраф на фізичних осіб в розмірі від двадцяти п'яти (2625 азербайджанських манат, 30203 грн) до тридцяти (3150 азербайджанських манат, 36244 грн), на посадових осіб від сорока (4200 азербайджанські манати, 48325 грн) до шістдесяти (6300 азербайджанських манат, 7248780 грн)
7.	Кодекс Туркменістану про адміністративні правопорушення	Глава 17 "Адміністративні правопорушення в сфері економічної діяльності"	стаття 300. "Порушення строків подання податкових декларацій та звітів" Порушення встановлених податковим законодавством Туркменістану строків подання податкових декларацій та звітів до органів державної податкової служби за місцем обліку.	штраф на фізичних осіб у розмірі до двох (600 манатів, 6904 грн), на посадових осіб – до трьох розмірів (900 манат, 10355 грн) базової величини
			стаття 301. "Неподання відомостей, необхідних для здійснення податкового контролю" неподання у строки, встановлені податковим законодавством Туркменістану, до органів державної податкової служби документів та інших відомостей, необхідних для здійснення податкового контролю, а також подання таких відомостей в неповному обсязі або в спотвореному вигляді	штраф на фізичних осіб у розмірі від одного до трьох (від 300 до 900 манат, від 3452 грн до 10355 грн), на посадових осіб – від трьох до п'яти (від 900 до 1500 манат, від 10355 грн до 17259 грн) розмірів базової величини.
8.	Кодекс Республіки Узбекистан про адміністративну відповідальність	Глава 13 "Адміністративна відповідальність за правопорушення в області торгівлі, підприємництва і права"	стаття 174. "Ухилення від сплати податків або інших обов'язкових платежів" умисне приховування (заниження) прибутку (доходу) або інших об'єктів оподаткування або інше умисне ухилення від сплати податків та інших обов'язкових платежів	штраф на громадян від трьох до п'яти (від 390 720 до 651 200 узбецьких сум), а на посадових осіб – від п'яти до семи мінімальних розмірів заробітної плати (від 651 200 до 911 680 узбецьких сум), тобто від 3355 грн 11 коп до 5591 грн 85 коп та від 5591 грн 85 коп до 7828 грн 60 коп відповідно.

9.	Кодекс Республіки Таджикистан про адміністративні правопорушення	Глава 33 “Адміністративні правопорушення в сфері податкового законодавства”	стаття 601. “Недотримання встановлених термінів надання декларацій і податкових звітів” недотримання встановлених термінів подання декларацій та податкових звітів, в якій ідеться про затримання протягом 10 робочих днів.	штраф на фізичних осіб у розмірі від одного до трьох (від 40 до 120 сомонів, тобто від 77 грн до 232 грн), на посадових осіб – від п’яти до семи (від 200 до 280 сомонів, тобто від 386 грн до 540 грн). При продовженні строку прострочки до 30 робочих днів штраф збільшується від трьох до п’яти (від 120 до 200 сомонів, від 232 грн до 386 грн) на фізичних осіб, на посадових осіб – від семи до десяти (від 280 до 400 сомонів, тобто від 540 грн до 772 грн), якщо строк продовжиться більше 30 робочих днів, то відповідно штраф буде для фізичних осіб у розмірі від п’яти до десяти (від 200 до 400 сомонів, від 386 коп до 772 грн), на посадових осіб – від десяти до тридцяти (від 400 до 1200 сомонів, від 772 грн до 2315 грн).
10.	Кодекс Республіки Вірменії про адміністративні правопорушення	Адміністративні правопорушення у фінансовій сфері	стаття 169.12. “Нерозголошення фінансової звітності” нерозголошення фінансової та інших видів звітностей	штраф на громадян від п’яти до десяти (від 250 до 500 драмів, тобто від 9 грн до 18 грн), а на посадових осіб – від десяти до п’ятнадцяти (від 500 до 750 драмів, тобто від 18 грн до 27 грн) мінімальних розмірів заробітної плати.

Додаток В

Зміни до законодавства

Запропонована редакції статті 366-1 “Декларування недостовірної інформації” КК України:

Стаття 366-1 “Декларування недостовірної інформації” КК України:

Умисне внесення неповних або недостовірних відомостей суб’єктом декларування при заповненні декларації чи внесення завідомо недостовірних та неповних відомостей до декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, передбаченої Законом України “Про запобігання корупції”, –

карається позбавленням волі на строк до двох років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю строком до трьох років.

Умисне неповідомлення про суттєві зміни у майновому стані, –

карається позбавленням волі строком на п’ять років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю строком до трьох років та конфіскацією незаконно отриманих доходів та винагород.

Примітка. Суттєвими змінами майнового стану слід вважати суму, що перевищує 50 мінімальних заробітних плат станом на 1 січня поточного року.

Запропонована редакція статті 172-6 “Порушення вимог фінансового контролю” з назвою “Неподання декларації про майно, доходи, витрати та зобов’язання фінансового характеру або неповідомлення про відкриття валютного рахунку” КУпАП:

Неподання декларації про майно, доходи, витрати та зобов’язання фінансового характеру особою або приховування відомостей, що стосуються майнового стану особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, –

тягне за собою накладення штрафу від п’яти до десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Неповідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку, –

тягне за собою накладення штрафу від десяти до двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією доходу чи винагород та з позбавленням права обіймати певні посади та займатися певною діяльністю строком до трьох років.

Примітка. Неоподаткований мінімум доходів громадян слід розглядати в розмірі, встановленому Законом України “Про Державний бюджет” на поточний рік.

Статтю 120 Податкового кодексу України “Неподання податкової звітності або невиконання вимог щодо внесення змін до податкової звітності” доповнити в частині санкцій за порушення частини 120.3 “Неподання платником податків звіту про контрольовані операції та/або документації з трансфертного ціноутворення або невключення до такого звіту інформації про всі здійснені протягом звітного періоду контрольовані операції” відповідно тягне накладення штрафу у розмірі десяти НМДГ.

Примітка. Неоподаткований мінімум доходів громадян слід розглядати в розмірі, встановленому Законом України “Про Державний бюджет” на поточний рік.

Додаток Г

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
доктор юридичних наук, професор

М.В. Лошицький

2015

АКТ

впровадження результатів дисертаційного дослідження здобувача кафедри адміністративної діяльності Національної академії внутрішніх справ Титко Анни Василівни «Адміністративна відповідальність працівника ОВС за порушення вимог фінансового контролю» у наукову діяльність Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Комісія у складі начальника відділу організації наукової роботи Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидата юридичних наук, доцента Титаренка Олексія Олексійовича; старших наукових співробітників відділу організації наукової роботи Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидата юридичних наук, старшого наукового співробітника Березняка Василя Сергійовича та кандидата юридичних наук, старшого наукового співробітника Книги Максима Михайловича склала цей акт про те, що матеріали дисертаційного дослідження здобувача кафедри адміністративної діяльності Національної академії внутрішніх справ Титко Анни Василівни «Адміністративна відповідальність працівника ОВС за порушення вимог фінансового контролю» (на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право) мають необхідний теоретичний, методологічний рівень і практичну значимість та використовуються у науково-дослідній роботі кафедри адміністративного права, процесу та адміністративної діяльності ОВС Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ під час проведення загальнотеоретичних та галузевих досліджень з питань удосконалення адміністративно-правового регулювання окремих інститутів адміністративного права та адміністративної відповідальності в Україні.

Використання результатів дисертаційного дослідження сприятиме активізації та підвищенню ефективності наукової діяльності викладачів, ад'юнктів, докторантів і здобувачів кафедри адміністративного права, процесу та адміністративної діяльності ОВС Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

ВИСНОВОК

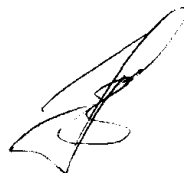
Результати дисертаційного дослідження Титко Анни Василівни «Адміністративна відповідальність працівника ОВС за порушення вимог фінансового контролю» вважати впровадженими в наукову діяльність Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ під час проведення загальнотеоретичних і галузевих досліджень з питань удосконалення адміністративно-правового регулювання окремих інститутів адміністративного права та адміністративної відповідальності в Україні.

Члени комісії:

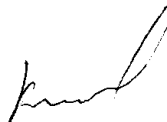
**Начальник відділу
організації наукової роботи
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент**

О.О. Титаренко

**Старший науковий співробітник
відділу організації наукової роботи
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, с.н.с.**

В.С. Березняк

**Старший науковий співробітник
відділу організації наукової роботи
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, с.н.с.**

М.М. Книга

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ ІНСТИТУТ ЗАКОНОДАВСТВА

04053, Київ, пров. Несторівський, 4, тел. 235 96 01, факс. 235 96 05, e-mail: zak_norm@rada.gov.ua

№ 22/391-1-6

„24” 06 2015 р.

Довідка

про впровадження результатів дисертаційного дослідження Титко Анни Василівни у законотворчу діяльність

Інформуємо, що наукові положення дисертаційного дослідження здобувача Національної академії внутрішніх справ Титко Анни Василівни на тему: «Адміністративна відповідальність працівника ОВС за порушення вимог фінансового контролю», були подані у вигляді обґрунтованих пропозицій до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Закону України «Про запобігання корупції» від 2014 року, проекту Закону про внесення змін до Закону України «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті» щодо валютного регулювання та валютного контролю № 2265 від 01.03.2015, проекту закону України про внесення змін до Закону України «Про запобігання корупції» (щодо чіткого визначення кола осіб, що підпадають під термін «посадові особи» № 2525-1 від 20.04.2015.

Вважаємо, що положення дисертаційного дослідження Титко Анни Василівни на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук є актуальним, мають необхідний теоретичний і методологічний рівень, практичне значення та характеризуються науковою новизною і можуть бути враховані Інститутом законодавства Верховної Ради України у процес вдосконалення чинного законодавства України.

Директор,
член-кореспондент НАН України

О.Л. Копиленко

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
доктор юридичних наук, професор

М.В. Лошицький

2015

АКТ

**впровадження результатів дисертаційного дослідження здобувача кафедри
адміністративної діяльності Національної академії внутрішніх справ
Титко Анни Василівни «Адміністративна відповідальність працівника
ОВС за порушення вимог фінансового контролю» у навчальний процес
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ**

Комісія у складі начальника навчально-методичного центру Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидата юридичних наук, доцента Салімонова Івана Миколайовича, начальника кафедри адміністративного права, процесу та адміністративної діяльності ОВС Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, доктора юридичних наук, доцента Мінки Тетяни Павлівни, доцента кафедри адміністративного права, процесу та адміністративної діяльності ОВС Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидата юридичних наук Лєгези Євгена Олександровича склала цей акт в тому, що основні результати дисертаційного дослідження здобувача кафедри адміністративної діяльності Національної академії внутрішніх справ Титко Анни Василівни у її наукових працях:

1. Титко А.В., Дрозд О.Ю. Служба фінансових розслідувань як орган боротьби з адміністративними корупційними правопорушеннями / А.В. Титко, О.Ю. Дрозд // Митна справа. – 2014. – № 4. – С. 121 – 127.

2. Титко А.В. Напрями удосконалення законодавства у сфері адміністративної відповідальності за окремі корупційні діяння / А.В. Титко // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2014. – № 2. – С. 59 – 63.

3. Титко А.В. Коррупционные правонарушения: административно-правовой аспект / А.В. Титко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: юриспруденція – 2014. – № 9-2. – С. 135 – 139.

4. Титко А.В. Особливості адміністративної відповідальності за порушення вимог фінансового контролю працівниками органів внутрішніх справ / А.В. Титко // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. – 2014. – № 3. – С. 198 – 213.

5. Титко А.В. Створення спеціального органу із розслідування адміністративних корупційних правопорушень / А.В. Титко // Збірник VI

Всеукраїнської науково-теоретичної конференції «Реформи законодавства України в умовах євро інтеграції» (30 жовтня 2014 р., м. Київ). – С. 69 – 73.

6. Титко А.В., Дрозд О.Ю. Служба финансовых расследований как орган борьбы с административными коррупционными правонарушениями и его зарубежные аналоги / А.В. Титко, О.Ю. Дрозд // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2014. – № 28. – С. – 109 – 114.

7. Титко А.В. Створення спеціального органу із розслідування адміністративних корупційних правопорушень / А.В. Титко // Реформи законодавства України в умовах євроінтеграції [Текст]: матеріали VI Всеукраїнської науково-теоретичної конференції, ч. 1 (м. Київ, 30 жовтня 2014 р.) – К.: Нац. акад. внутр. справ. – 2014. – С. 69-73.

8. Титко А.В. Посилення адміністративної відповідальності працівників ОВС в контексті адміністративної реформи України / А.В. Титко // Роль права та закону в громадянському суспільстві: міжнародна науково-практична конференція, (м. Київ, 13-14 лютого 2015 р.). – К.: Центр правових наукових досліджень, 2015. – С. 78-80.

9. Титко А.В. Закордонний досвід функціонування органів, уповноважених розслідувати корупційні правопорушення / А.В. Титко // Актуальні завдання та напрями розвитку юридичної науки в XXI столітті: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 22-23 серпня 2014 р.). – К.: Західноукраїнська організація «Центр правничих ініціатив», 2014. – С. 90-93.

10. Титко А.В. Прогалини законодавчого регулювання адміністративних корупційних правопорушень / А.В. Титко // Проблеми правової реформи та розбудови громадянського суспільства в Україні [Текст]: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, (м. Харків, 17-18 жовтня 2014 р.). – Харків, 2014. – С. 62-64.

11. Титко А.В. Законодавчі колізії адміністративної норми про порушення вимог фінансового контролю / А.В. Титко // Пріоритети національного реформування держави і права: теорія та практика [Текст]: збірник матеріалів Міжнародної юридичної науково-практичної Інтернет-конференції «Актуальна юриспруденція» (м. Київ, 8 жовтня 2014 р.). – Київ, 2014. – С. 97 – 100.

12. Титко А.В. Аналіз об'єктивної сторони статті про порушення вимог фінансового контролю – законодавчі прогалини / А.В. Титко // Актуальні правові питання сьогодення в умовах євроінтеграції України [Текст] : матер. загальноакад. підсумк. наук. - теорет. конф. (м. Київ, 15 травня 2015 р.). – К.: Нац. акад. внутр. справ, 2015. – С. 187-191.

несуть у собі теоретичне і практичне значення, що полягає в можливості використання положень, рекомендацій і висновків у навчальному процесі кафедри адміністративного права, процесу та адміністративної діяльності ОВС Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ під час викладання дисциплін «Адміністративне право», «Адміністративна відповідальність», «Адміністративна діяльність ОВС», а також під час розробки навчальних і методичних посібників, лекцій і методичних рекомендацій та при удосконаленні вже існуючих та розробці нових навчальних планів і програм до

зазначених навчальних дисциплін.

Використання результатів дисертаційного дослідження Титко А.В. сприятиме активізації та підвищенню ефективності навчального процесу й рівня базових і спеціальних знань майбутніх юристів із зазначених дисциплін.

ВИСНОВОК

Результати дисертаційного дослідження на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук здобувача Титко Анни Василівни вважати впровадженими в навчальний процес адміністративного права, процесу та адміністративної діяльності ОВС Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ під час викладання дисциплін «Адміністративне право», «Адміністративна відповідальність», «Адміністративна діяльність ОВС» та розробці навчально-методичного забезпечення до зазначених дисциплін.

Члени комісії:

**Начальник навчально-методичного центру
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент**

І.М. Салімонов

**Начальник кафедри
адміністративного права, процесу
та адміністративної діяльності ОВС
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
доктор юридичних наук, доцент**

Т.П. Мінка

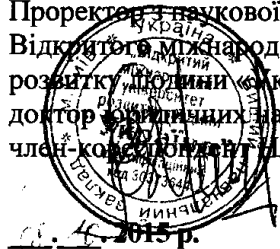
**Доцент кафедри
адміністративного права, процесу
та адміністративної діяльності ОВС
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
кандидат юридичних наук**

Є.О. Легеза

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з наукової роботи
Відкритого міжнародного університету
розвитку людини «Україна»,
доктор юридичних наук, професор,
член-кореспондент НАПрН України
В.І. Олефір

2015 р.

АКТ

**впровадження результатів дисертацій здобувача кафедри
адміністративної діяльності Національної академії внутрішніх справ
Титко Анни Василівни “Адміністративна відповідальність працівника
ОВС за порушення вимог фінансового контролю” у наукову діяльність
Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»**

Комісія у складі: директора Інституту права та суспільних відносин Університету «Україна», кандидата юридичних наук, доцента Терещенка Андрія Леонідовича; заступника директора – начальника відділу навчально-методичної роботи Інституту права та суспільних відносин Університету «Україна», кандидата юридичних наук Орловської Ірини Григорівни; завідувача кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Інституту права та суспільних відносин Університету «Україна», доктора юридичних наук, професора Фрицького Юрія Олеговича; голови науково-методичного об'єднання Інституту права та суспільних відносин Університету «Україна», доктора юридичних наук Короеда Сергія Олександровича, склала цей акт про те, що матеріали дисертацій здобувача кафедри адміністративної діяльності Національної академії внутрішніх справ Титко Анни Василівни “Адміністративна відповідальність працівника ОВС за порушення вимог фінансового контролю” (на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право) мають необхідний теоретичний, методологічний рівень і практичну значимість та використовуються у науково-дослідній роботі кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Інституту права та суспільних відносин Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна» під час проведення загальнотеоретичних та галузевих досліджень з питань

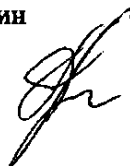
удосконалення адміністративно-правового регулювання окремих інститутів адміністративного права та адміністративної відповідальності в Україні.

Використання результатів дисертацій сприятиме активізації та підвищенню ефективності наукової діяльності викладачів, здобувачів, аспірантів, докторантів Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»

ВИСНОВОК

Результати дисертаційного дослідження Титко Анни Василівни “Адміністративна відповідальність працівника ОВС за порушення вимог фінансового контролю” вважати впровадженими в наукову діяльність Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна» під час проведення загальнотеоретичних і галузевих досліджень з питань удосконалення адміністративно-правового регулювання окремих інститутів адміністративного права та адміністративної відповідальності в Україні.

Директор Інституту права та суспільних відносин
Університету «Україна»,
кандидат юридичних наук, доцент

Терещенко А.Л.

Заступник директора – начальник
відділу навчально-методичної роботи
Інституту права та суспільних відносин
Університету «Україна»,
кандидат юридичних наук

Орловська І.Г.

Завідувач кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового
права Інституту права та суспільних відносин
Університету «Україна»,
доктор юридичних наук, професор

Фрицький Ю.О.

Голова науково-методичного об'єднання
Інституту права та суспільних відносин
Університету «Україна»,
доктор юридичних наук

Корос С.О.

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

**Президент Відкритого міжнародного
університету «розвитку людини «Україна»,
доктор технічних наук, професор,
академік НАН України**

..... **П.М. Таланчук**

1. 12. 2015

АКТ

**впровадження результатів дисертаційного дослідження здобувача кафедри
адміністративної діяльності Титко Анни Василівни “Адміністративна
відповідальність працівника ОВС за порушення вимог фінансового
контролю” у навчальний процес Відкритого міжнародного університету
розвитку людини «Україна»**

Комісія у складі: директора Інституту права та суспільних відносин Університету «Україна», кандидата юридичних наук, доцента Терещенка Андрія Леонідовича; завідувача кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Інституту права та суспільних відносин Університету «Україна», доктора юридичних наук, професора Фрицького Юрія Олеговича; заступника директора – начальника відділу навчально-методичної роботи Інституту права та суспільних відносин Університету «Україна», кандидата юридичних наук Орловської Ірини Григорівни, склала цей акт про те, що основні результати дисертаційного дослідження здобувача кафедри адміністративної діяльності Національної академії внутрішніх справ Титко Анни Василівни у її наукових працях:

1. Титко А.В., Дрозд О.Ю. Служба фінансових розслідувань як орган боротьби з адміністративними корупційними правопорушеннями // Митна справа. – 2014. – № 4. – С. 121 – 127.

2. Титко А.В. Напрями удосконалення законодавства у сфері адміністративної відповідальності за окремі корупційні діяння // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2014. – № 2. – С. 59 – 63.

3. Титко А.В. Коррупционные правонарушения: административно-правовой аспект // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: юриспруденція – 2014. – № 9-2. – С. 135 – 139.

4. Титко А.В. Особливості адміністративної відповідальності за порушення вимог фінансового контролю працівниками органів внутрішніх справ // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. – 2014. – № 3. – С. 198 – 213.

5. Титко А.В. Створення спеціального органу із розслідування адміністративних корупційних правопорушень // Збірник VI Всеукраїнської науково-теоретичної конференції „Реформи законодавства України в умовах євроінтеграції” (30 жовтня 2014 р. м. Київ). – С. 69 – 73.

6. Титко А.В., Дрозд О.Ю. Служба финансовых расследований как орган борьбы с административными коррупционными правонарушениями и его зарубежные аналоги // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2014. – № 28. – С. – 109 – 114.

7. Титко А.В. Створення спеціального органу із розслідування адміністративних корупційних правопорушень / Титко А.В. // Реформи законодавства України в умовах євроінтеграції [Текст]: матеріали VI Всеукраїнської науково-теоретичної конференції, ч.1 (м. Київ, 30 жовтня 2014 р.) – К.: Нац. акад. внутр. справ. – 2014. – С.69-73

8. Титко А.В. Посилення адміністративної відповідальності працівників ОВС в контексті адміністративної реформи України / Титко А.В. // Роль права та закону в громадянському суспільстві: міжнародна науково-практична конференція, (м. Київ, 13-14 лютого 2015 р.) : – К.: Центр правових наукових досліджень, 2015. – С. 78-80.

9. Титко А. В. Закордонний досвід функціонування органів, уповноважених розслідувати корупційні правопорушення / Титко А. В. // Актуальні завдання та напрями розвитку юридичної науки в ХХІ столітті: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів 22-23 серпня 2014 р.). – К.: Західноукраїнська організація «Центр правничих ініціатив», 2014. – С. 90-93.

10. Титко А.В. Прогалини законодавчого регулювання адміністративних корупційних правопорушень / Титко А.В. // Проблеми правової реформи та розбудови громадянського суспільства в Україні [Текст]: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, (м. Харків 17-18 жовтня 2014 р.). – Харків, 2014. – С. 62-64

11. Титко А.В. Законодавчі колізії адміністративної норми про порушення вимог фінансового контролю / Титко А.В. // Пріоритети національного реформування держави і права: теорія та практика [Текст]: збірник матеріалів Міжнародної юридичної науково-практичної Інтернет-конференції «Актуальна юриспруденція» (м. Київ 8 жовтня 2014 р.). – Київ, 2014. – С. 97 – 100.

12. Титко А.В. Аналіз об’єктивної сторони статті про порушення вимог фінансового контролю – законодавчі прогалини / Титко А.В. // Актуальні правові питання сьогодення в умовах євроінтеграції України [Текст] : матер. загальноакад. підсумк. наук. -теорет. конф. (м. Київ, 15 трав. 2015 р.). – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2015. – С. 187-191

несуть у собі теоретичне і практичне значення, що полягає в можливості використання положень, рекомендацій і висновків у навчальному процесі під час викладання дисциплін «Адміністративне право України», «Адміністративна відповідальність» за програмою підготовки спеціалістів та магістрів зі спеціальності «Правознавство», проведенні семінарських і

практичних занять із зазначених дисциплін, а також під час розробки навчальних і методичних посібників, лекцій і методичних рекомендацій та при удосконаленні вже існуючих та розробці нових навчальних планів і програм до зазначених навчальних дисциплін.

Використання результатів дисертацій Титко А.В. сприятиме активізації та підвищенню ефективності навчального процесу й рівня базових і спеціальних знань майбутніх юристів із зазначених дисциплін.

ВИСНОВОК

Результати дисертаційного дослідження на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук здобувача Титко Анни Василівни вважати впровадженими в навчальний процес кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Інституту права та суспільних відносин Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна» під час викладання дисциплін «Адміністративне право України», «Адміністративна відповідальність», проведенні семінарських і практичних занять із зазначених дисциплін, розробці навчально-методичного забезпечення до зазначених дисциплін.

Члени комісії:

Директор Інституту права та суспільних відносин Університету "Україна",
кандидат юридичних наук, доцент

Терещенко А.Л.

Завідувач кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Інституту права та суспільних відносин Університету «Україна»,
доктор юридичних наук, професор

Фрицький Ю.О.

Заступник директора – начальник відділу навчально-методичної роботи Інституту права та суспільних відносин Університету «Україна»,
кандидат юридичних наук

Орловська І.Г.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор НАВС
доктор юридичних наук,
професор

С.Д. Гусарев

2015 р.

АКТ

про впровадження результатів дисертаційного дослідження здобувача кафедри адміністративної діяльності НАВС Титко Анни Василівни на тему: «Адміністративна відповідальність працівників ОВС за порушення вимог фінансового контролю» у навчальний процес та науково-дослідну роботу Національної академії внутрішніх справ

Комісія у складі: заступника начальника навчально-методичного центру **Кобко Є.В.**, заступника начальника відділу організації науково-дослідної роботи, кандидата юридичних наук, старшого наукового співробітника **Калиновського О.В.** та начальника докторантури та ад'юнктури, кандидата юридичних наук, старшого наукового співробітника **Сербина Р.А.** склала даний акт про те, що результати дисертаційного дослідження здобувача кафедри адміністративної діяльності НАВС Титко А.В. на тему: «Адміністративна відповідальність працівників ОВС за порушення вимог фінансового контролю» (спеціальність 12.00.07) впроваджені у навчальний процес та науково-дослідну роботу академії.

1. Матеріали дисертаційного дослідження Титко А.В. застосовуються у навчальному процесі при підготовці лекційних, семінарських та практичних занять з дисципліни «Адміністративна діяльність».

2. Результати дисертаційного дослідження Титко А.В. використовувалися при розробці науково-практичних та навчально-методичних матеріалів з вищезазначеної дисципліни, де в якості джерел рекомендованої літератури запропоновані такі публікації:

1. Титко А.В. Напрями удосконалення законодавства у сфері адміністративної відповідальності за окремі корупційні діяння / А.В. Титко // Науково-практичний журнал «Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)». – 2014. – № 2. – С. 59 – 63.

2. Титко А.В. Коррупционные правонарушения: административно-правовой аспект / А.В. Титко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція». – 2014. – № 9-2. – С. 135 – 139.

3. Титко А.В. Особливості адміністративної відповідальності за порушення вимог фінансового контролю працівниками органів внутрішніх справ / А.В. Титко // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. – 2014. – № 3. – С. 198 – 213.

4. Титко А.В. Система спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції – доцільність реформи / А.В. Титко // Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького «Право». – 2014. – № 10. – С. 125-131.

5. Титко А.В. Анализ объективной стороны статьи за нарушение требований финансового контроля – законодательные пробелы / А.В. Титко // Научно-методический журнал «Право и политика». – 2014. – № 4. – С. 105–110.

6. Титко А.В. Дотримання вимог фінансового контролю: вітчизняний та зарубіжний досвід / А.В. Титко // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2015. – Вип. 5-2. – Том. 3. – С. 68–72.

Члени комісії:

**Заступник начальника
навчально-методичного центру НАВС**

Є.В. Кобко

**Заступник начальника відділу організації
науково-дослідної роботи НАВС,
кандидат юридичних наук
старший науковий співробітник**

О.В. Калиновський

**Начальник
докторантури та ад'юнктури
кандидат юридичних наук
старший науковий співробітник**

Р.А. Сербин

РАДА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ
МІЖВІДОМЧИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ЦЕНТР
З ПРОБЛЕМ БОРОТЬБИ З ОРГАНІЗОВАНОЮ ЗЛОЧИННІСТЮ

03035, м. Київ-ГСП, пл. Солом'янська, 1 www.mndc.com.ua

Тел./ Факс: (044) 245-24-70, e-mail: mndc@ukr.net

“27” 10 2015 р.

№ 33

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший заступник Керівника Центру
полковник внутрішньої служби

О. В. Копан

“27” 10 2015 року.

АКТ

впровадження результатів дисертації

**Титко Анни Василівни “Адміністративна відповідальність працівників
ОВС за порушення вимог фінансового контролю” у науково-дослідну
діяльність Міжвідомчого науково-дослідного центру з проблем боротьби з
організованою злочинністю при Раді національної безпеки і оборони
України**

Комісія у складі: начальника відділу кандидата юридичних наук, старшого наукового співробітника Геги П. Т. (голова комісії), начальника відділу кандидата юридичних наук Невзорова І. Л., старшого наукового співробітника кандидата юридичних наук Шепетька С. А. склала даний акт з приводу того, що матеріали дисертації Титко Анни Василівни на тему “Адміністративна відповідальність працівників ОВС за порушення вимог фінансового контролю” були використані при підготовці інформаційно-аналітичних матеріалів до Апарату Ради національної безпеки і оборони України та при дослідженні працівниками Центру теми на 2014 рік “Вплив організованої злочинності на соціально-економічну ситуацію в державі”.

Результати дисертаційного дослідження використані у частині пропозицій з удосконалення заходів протидії корупційним правопорушенням.

Висновок. Представлені пропозиції, обґрунтовані у підрозділах 2.1. “Об’єкт та об’єктивна сторона складу порушення вимог фінансового контролю, вчиненого працівниками ОВС”, 2.2. “Суб’єкт та суб’єктивна сторона складу порушення вимог фінансового контролю, вчиненого працівниками ОВС” та 3.3. “Напрями удосконалення законодавства у сфері адміністративно-юрисдикційної діяльності органів уповноважених виявляти порушення працівниками ОВС вимог фінансового контролю” дисертації, виявили в цілому їх ефективність і практичну значимість й були використані для підготовки інформаційно-аналітичної довідки “Окремі тенденції проявів організованої злочинності” (вн. № 311 від 11 листопада 2014 р.) та при дослідженні Центром теми на 2014 рік “Вплив організованої злочинності на соціально-економічну ситуацію в державі”.

Голова комісії:

Начальник відділу
кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник

П. Т. Гега

Члени комісії:

Начальник відділу
кандидат юридичних наук

І. Л. Невзоров

Старший науковий співробітник
кандидат юридичних наук

С. А. Шепетько

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор Науково-дослідного інституту
публічного права,
доктор юридичних наук, професор

В.В. Галуцько

АКТ

**впровадження результатів дисертації здобувача наукового ступеня кандидата
юридичних наук Титко Анни Василівни
на тему: «Адміністративна відповідальність працівника ОВС за порушення вимог фінансового
контролю» у наукову діяльність
Науково-дослідного інституту публічного права**

Комісія у складі: директора Інституту – завідувача відділу публічно-правового забезпечення розвитку підприємництва – доктора юридичних наук, професора Галуцько В.В., заступника директора Інституту з наукової роботи – завідувача відділу науково-правових експертиз та законопроектних робіт – доктора юридичних наук Короєда С.О., завідувача відділу проблем захисту суб'єктів публічно-правових відносин – доктора юридичних наук, доцента Овчарук С.С., склала цей акт про те, що матеріали дисертації Титко Анни Василівни на тему: «Адміністративна відповідальність працівника ОВС за порушення вимог фінансового контролю» (на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальностями 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право) мають необхідний теоретичний, методологічний рівень і практичну значимість та використовуються у науково-дослідній роботі наукових відділів Науково-дослідного інституту публічного права під час проведення загальнотеоретичних і галузевих досліджень, спрямованих на вирішення теоретико-методологічних проблем науки фінансового права, та використовуються Інститутом в межах реалізації тем наукових досліджень "Правове забезпечення розвитку підприємництва та органів місцевого самоврядування" (номер державної реєстрації № 0115U005255) та "Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин" (номер державної реєстрації № 0115U005495).

Використання результатів дисертації сприятиме активізації та підвищенню ефективності наукової діяльності наукових працівників наукових відділів Науково-дослідного інституту публічного права.

ВИСНОВОК

Результати дисертації Титко Анни Василівни на тему: «Адміністративна відповідальність працівника ОВС за порушення вимог фінансового контролю» на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук вважати впровадженими в наукову діяльність Науково-дослідного інституту публічного права під час проведення загальнотеоретичних і галузевих досліджень, спрямованих на вирішення теоретико-методологічних проблем науки фінансового права.

Директор Науково-дослідного інституту
публічного права – завідувача відділу публічно-правового
забезпечення розвитку підприємництва,
доктор юридичних наук, професор

Галуцько В.В.

Заступник директора Науково-дослідного інституту публічного
права з наукової роботи – завідувач відділу науково-правових
експертиз та законопроектних робіт,
доктор юридичних наук

Короєд С.О.

Завідувач відділу проблем захисту суб'єктів публічно-правових
відносин Науково-дослідного інституту публічного права,
доктор юридичних наук, доцент

Овчарук С.С.

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань запобігання і протидії корупції

01008, м. Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: (044) 255-35-03, e-mail: crimecor@rada.gov.ua

№ 04-19/11-304

"21" 12 2015 р.

АКТ

Впровадження дисертаційного дослідження Титко Анни Василівни

Комісія у складі заступника Голови Комітету Верховної Ради України з питань запобігання та протидії корупції Гарбуза Ю.Г. та завідувача секретаріату Комітету Верховної Ради України з питань запобігання і протидії корупції Сорочика Ю.Ю. склала цей акт про впровадження у законотворчу діяльність Комітету пропозицій, підготовлених здобувачем кафедри адміністративної діяльності Національної академії внутрішніх справ Титко Анни Василівни, щодо законодавчого врегулювання питань відносно удосконалення правового регулювання адміністративної відповідальності працівників ОВС за порушення вимог фінансового контролю.

Матеріали дисертаційного дослідження та пропозиції стосовно удосконалення законодавства щодо адміністративної відповідальності працівників ОВС за порушення вимог фінансового контролю були використані в законотворчій діяльності Комітету під час здійснення антикорупційної експертизи законопроектів, поданих суб'єктами права законодавчої ініціативи, та їх вивчення на предмет відповідності антикорупційному законодавству.

Комісія вважає, що представлені Титко Анною Василівною матеріали та пропозиції були підготовлені на основі наукового дослідження, проведеного нею на високому теоретичному та методичному рівні. Зазначені матеріали мають практичну значущість і використовуються в діяльності Комітету.

Вважаємо, що положення дисертаційного дослідження Титко Анни Василівни на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук є актуальним, мають необхідний теоретичний і методологічний рівень, практичне значення та характеризуються науковою новизною і можуть бути враховані Комітетом з питань запобігання і протидії корупції у процесі вдосконалення чинного законодавства.

Заступник Голови Комітету

Керівник секретаріату Комітету

Ю.Г. Гарбуз

Ю.Ю. Сорочик